

Univerza
v Ljubljani

Fakulteta
za gradbeništvo
in geodezijo

Jamova cesta 2
1000 Ljubljana, Slovenija
<http://www3.fgg.uni-lj.si/>

DRUGG – Digitalni repozitorij UL FGG
<http://drugg.fgg.uni-lj.si/>

To je izvirna različica zaključnega dela.

Prosimo, da se pri navajanju sklicujete na bibliografske podatke, kot je navedeno:

Klavs, D., 2016. Zasnova športno-rekreacijskih površin v majhnem mestu na primeru Ribnice. Magistrsko delo. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo. (mentorica Zavodnik Lamovšek, A, somentor Mrak, G.): 152 str.

Datum arhiviranja: 08-08-2016

University
of Ljubljana

Faculty of
Civil and Geodetic
Engineering

Jamova cesta 2
SI – 1000 Ljubljana, Slovenia
<http://www3.fgg.uni-lj.si/en/>

DRUGG – The Digital Repository
<http://drugg.fgg.uni-lj.si/>

This is original version of final thesis.

When citing, please refer to the publisher's bibliographic information as follows:

Klavs, D., 2016. Zasnova športno-rekreacijskih površin v majhnem mestu na primeru Ribnice. Master Thesis. Ljubljana, University of Ljubljana, Faculty of civil and geodetic engineering. (supervisor Zavodnik Lamovšek, A, co-supervisor Mrak, G.): 152 pp.

Archiving Date: 08-08-2016

Univerza
v Ljubljani

Fakulteta za
*gradbeništvo in
geodezijo*

Jamova 2
1000 Ljubljana, Slovenija
telefon (01) 47 68 500
faks (01) 42 50 681
fgg@fgg.uni-lj.si

**MAGISTRSKI ŠTUDIJSKI
PROGRAM DRUGE STOPNJE
PROSTORSKO
NAČRTOVANJE**

Kandidat:

DEJAN KLAVS

**ZASNOVA ŠPORTNOREKREACIJSKIH POVRŠIN V
MAJHNEM MESTU NA PRIMERU RIBNICE**

Magistrsko delo št.: 10/II.PN

**DESIGN OF SPORTS RECREATION AREA IN A SMALL
TOWN ON THE CASE OF RIBNICA**

Graduation – Master Thesis No.: 10/II.PN

Mentorica:

doc. dr. Alma Zavodnik Lamovšek

Somentor:

asist. dr. Gašper Mrak

Ljubljana, 22. 07. 2016

STRAN ZA POPRAVKE, ERRATA

Stran z napako

Vrstica z napako

Namesto

Naj bo

Spodaj podpisani študent **DEJAN KLAVS**, vpisna številka **26430016**, avtor pisnega zaključnega dela študija z naslovom: **ZASNOVA ŠPORTNOREKREACIJSKIH POVRŠIN V MAJHNEM MESTU NA PRIMERU RIBNICE**

IZJAVLJAM

1. *Obkrožite eno od variant a) ali b)*

a) da je pisno zaključno delo študija rezultat mojega samostojnega dela;

b) da je pisno zaključno delo študija rezultat lastnega dela več kandidatov in izpolnjuje pogoje, ki jih Statut UL določa za skupna zaključna dela študija ter je v zahtevanem deležu rezultat mojega samostojnega dela;

2. da je tiskana oblika pisnega zaključnega dela študija istovetna elektronski obliki pisnega zaključnega dela študija;

3. da sem pridobil vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v pisnem zaključnem delu študija in jih v pisnem zaključnem delu študija jasno označil;

4. da sem pri pripravi pisnega zaključnega dela študija ravnal v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobil soglasje etične komisije;

5. soglašam, da se elektronska oblika pisnega zaključnega dela študija uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;

6. da na UL neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve avtorskega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja pisnega zaključnega dela študija na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija UL;

7. da dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v pisnem zaključnem delu študija in tej izjavi, skupaj z objavo pisnega zaključnega dela študija.

V: Ljubljani

Datum: 6. julij 2016

Podpis študenta:

BIBLIOGRAFSKO-DOKUMENTACIJSKA STRAN Z IZVLEČKOM

UDK:	070.446:338.48:711.4(497.4)(043)
Avtor:	Dejan Klavs, dipl. inž. geod. (VSS)
Mentorica:	doc. dr. Alma Zavodnik Lamovšek, univ. dipl. inž. arh.
Somentor:	asist. Gašper Mrak, mag. geod.
Naslov:	Zasnova športnorekreacijskih površin v majhnem mestu na primeru Ribnice
Tip dokumenta:	Magistrska delo
Obseg in oprema:	152 str., 16 preg., 62 sl., 8 graf.
Ključne besede:	Športnorekreacijske površine, majhna mesta, urban razvoj, športna infrastruktura, odprt javni prostor, kakovost bivanja, mesto Ribnica.

Izvleček

Naloga je usmerjena v proučevanje, urejanje in spoznavanje odprtega javnega prostora s poudarkom na športnorekreacijskih površinah na primeru Ribnice, ki je majhno slovensko mesto. Majhna mesta so v Sloveniji najštevilčnejša in imajo pomembno vlogo v policentričnem urbanem omrežju, saj nudijo možnost za kakovostno življenje tudi izven velikih urbanih središč. Podrobneje smo predstavili vlogo in pomen športnorekreacijskih površin v javnih prostorih ter z njimi povezano zakonodajo pri postopku načrtovanja prostora. Športnorekreacijske površine so osnova za uspešno udejstvovanje v različnih športnih aktivnostih in so pomemben del športne infrastrukture. Vsebujejo tako nepokrite kot tudi pokrite športne objekte in površine. S proučevanjem in analiziranjem prostora smo ugotovili, da na primeru majhnega slovenskega mesta Ribnica ni dovolj urejenih športnorekreacijskih površin. S pomočjo meril in normativov, primerov dobrih praks ter analiz območja smo predstavili načrt za trajnostno ureditev starih in načrtovanje novih športnorekreacijskih površin v izbranem mestu Ribnica. V ustreznem merilu smo izdelali predlog občinskega podrobnega prostorskega načrta za športnorekreacijske površine v mestu. Načrtovane nove površine bodo mestu zagotavljale moderno, atraktivno, ustrezno, funkcionalno in trajnostno uporabo športne infrastrukture.

BIBLIOGRAPHIC-DOCUMENTALISTIC INFORMATION AND ABSTRACT

UDC:	070.446:338.48:711.4(497.4)(043)
Author:	Dejan Klavs, dipl. inž. geod. (VSS)
Supervision:	Prof. Dr. Alma Zavodnik Lamovšek, B. Arch., Ph. D.
Cosupervisor:	Asis. Mag. Gašper Mrak, MSc., B. Geod.
Title:	Design of sports recreation area in a small town on the case of Ribnica
Document type:	Master thesis
Scope and tools:	152 p., 16 tab., 62 fig., 8 graph.
Keywords:	Sports and recreational areas, small towns, urban development, sports facilities, public open space, quality of life, the city of Ribnica.

Abstract

This Master's thesis is focusing on studying, arranging and understanding open public space with emphasis on sports and recreational areas in Ribnica, a small Slovenian town. Small towns are predominant in Slovenia and they play an important role in the polycentric urban network and also offer an opportunity for a quality life outside large urban centers. We presented in detail the role and importance of sports and recreational areas in public spaces and related legislation regarding the process of spatial planning. Sports and recreational areas are the basis for successful participation in various sports activities and represent an important part of the sports infrastructure. The latter includes both open and covered sports facilities and areas. Studies and analyses of space reveal that a small Slovenian town Ribnica does not have sufficiently arranged sports and recreational areas. Based on the criteria and standards for planning of those areas, examples of good practice and analyses of the area, we presented a plan for sustainable arrangement of old and new sports and recreational areas in Ribnica. We have made a proposal, made in appropriate scale, for the detailed municipal spatial plan for sports and recreational areas in the town. The new planned areas will provide the town with an up-to-date, attractive, suitable, functional and sustainable use of sports facilities.

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorici prof. Almi Z. Lamovšek in somentorju, asist. Gašperju Mraku za strokovno pomoč, vodenje, usmeritve pri delu in tehnične napotke ter podporo pri nastajanju magistrskega dela.

Zahvaljujem se tudi družini in dekletu, ki so spremljali mojo študijsko pot, mi stali ob strani, me spodbujali in verjeli vame.

KAZALO

1	Uvod.....	1
1.1	Namen in cilj naloge.....	2
1.2	Metoda dela	3
1.3	Opredelitev najpomembnejših pojmov.....	4
1.4	Struktura naloge.....	11
2	Teoretična izhodišča.....	12
2.1	Kakovost bivanja	13
2.1.1	Pomen urbanizma za kakovost bivanja.....	14
2.2	Urbani sistem in razvoj mest	14
2.2.1	Trajnostni razvoj mesta.....	16
2.2.2	Kompaktno mesto	17
2.2.3	Mešana raba prostora	18
2.2.4	Mobilnost v mestih	19
2.3	Majhna mesta v sodobni družbi.....	20
2.3.1	Majhna mesta v Sloveniji.....	20
2.4	Zelene površine kot del javnega prostora	22
2.4.1	Odprt javni prostor v mestu	22
2.4.2	Opredelitev zelenih površin in njihov pomen	25
2.5	Športna rekreacija in telesna aktivnost v Sloveniji in Evropi	26
2.6	Primer dobre in slabe prakse v tujini	31
2.7	Uporabniki športnorekreacijskih površin v Sloveniji in tujini.....	32
2.8	Načrtovanja odprtega prostora za šport in rekreacijo v Angliji.....	36
2.9	Športnorekreacijske površine in športni parki	38
2.9.1	Infrastruktura za šport in prosti čas.....	38
2.10	Pomen športnorekreacijskih površin in športnih parkov za kakovost bivanja.....	39
2.11	Športnorekreacijske površine kot del OJP v majhnih mestih	42
2.11.1	Načrtovanje športnorekreacijskih površin in športnih parkov	43
2.11.2	Standardi in normativi za šport, rekreacijo in prosti čas.....	44
3	Prostorski akti in normativna izhodišča za načrtovanje športnorekreacijskih površin	50
	Zakon o prostorskem načrtovanju	52
3.1	Normativni akti s področja športa in rekreacije.....	55
3.1.1	Strategija in nacionalni program športa v Sloveniji.....	55
3.1.2	Zakon o športu	61
3.2	Sklepne ugotovitve	62

4 Pregled in analiza stanja površin za šport in rekreacijo v Ribnici.....	63
4.1 Predstavitev občine in naselja Ribnica.....	63
4.2 Ribnica kot majhno mesto.....	65
4.3 Prostorska analiza obravnavanega območja.....	68
4.3.1 Zelene površine v mestu Ribnica.....	68
4.3.2 Dejanska raba prostora v mestu Ribnica.....	68
4.3.3 Namenska raba prostora v mestu Ribnica.....	69
4.3.4 Prometna analiza v mestu Ribnica.....	69
4.3.5 Morfološka analiza mesta Ribnice.....	71
4.3.6 Omejitve v prostoru.....	71
4.3.7 Gospodarska javna infrastruktura v mestu Ribnica.....	72
4.3.8 Prikaz lastniške strukture območja.....	72
4.3.9 Fotoanaliza športnorekreacijskih površin v mestu Ribnica.....	95
4.4 Analiza pokritih in nepokritih športnorekreacijskih površin.....	99
4.4.1 Športnorekreacijske površine v lasti občine Ribnica.....	100
4.4.2 Analiza velikosti in števila športnorekreacijskih površin.....	113
4.5 SWOT analiza športa in športnorekreacijskih površin v mestu Ribnica.....	123
5 Predlog prostorske ureditve novih športnorekreacijskih površin v mestu Ribnica.....	125
5.1 Predlog ureditve športnorekreacijskih površin pri osnovni šoli.....	125
5.2 Predlog ureditve prostora športnorekreacijskih površin na območju pri Ugarju.....	127
6 Razprava in zaključek.....	143
Viri.....	145

KAZALO SLIK

Slika 1:	Odprti javni prostor kot del odprtega prostora (Vertelj Nered, 2014)	6
Slika 2:	Prikaz povezav med bistvenimi teoretičnimi poudarki naloge (povzeto po Vertelj Nared, 2014)	12
Slika 3:	Glavni element kompaktnega mesta (povzeto po Rogatka, Rudge, Ribeiro, 2015)	18
Slika 4:	Vrste odprtega javnega prostora v naselju (povzeto po Vertelj Nared, 2014)	24
Slika 5:	Prikaz ne ukvarjanja ljudi s športom in rekreacijo v evropskih državah (Sport and physical activity, 2014)	27
Slika 6 in 7:	Urejene športnorekreacijskih površine v malem mestu (Warrington, 2016)	32
Slika 8:	Načela sodelovanja prostorskega načrtovanja za interes športa in rekreacije (povzeto po Spatial Planning for Sport and Active Recreation, 2005)	37
Slika 9:	Shema športnorekreacijskega prostora (povzeto po Lindav, 2007; Leskovec, 1999)	40
Slika 10:	Nosilci interesov razvoja v sektorju športa, prostega časa in infrastrukture (Združenje športnih centrov, 2015)	41
Slika 11:	Tloris atletskega stadiona z 400 m dolgo progo (Ambrožič, 2015)	46
Slika 12:	Nogometno igrišče (Invitation, 2015)	46
Slika 13:	Rokometno igrišče (Zoecasper, 2016)	47
Slika 14:	Košarkarsko igrišče (KZS, 2015)	47
Slika 15:	Odbojka na mivki (Mivka, 2015)	48
Slika 16:	Tenis igrišče (Tennisportal, 2015)	48
Slika 17:	Prikaz sistemske ureditve prostorskih aktov v Republiki Slovenije (po ZPNačrt, 2009) .	53
Slika 18:	Povezanost ciljev z ukrepi in družbenimi področji, ki bodo z dejavnostmi izpeljale ukrepe nacionalnega programa športa (NPŠ, 2014)	56
Slika 19:	Športni programi in njihova povezanost (NPŠ, 2014)	57
Slika 20:	Lokacija občine Ribnica v Sloveniji (GURS, 2016)	63
Slika 21:	Prikaz območja občine Ribnica (občina Ribnica, 2015)	64
Slika 22:	Zasnova policentrični urbani sistem in razvoj širših mestnih območij (SPRS, 2004)	64
Slika 23:	Pregled majhnih mest v Sloveniji (Zavodnik Lamovšek, Drobne., Žaucer, 2008)	65
Slika 24:	Zelene površine mesta Ribnica	73
Slika 25:	Karta dejanske rabe prostora mesta Ribnica	75
Slika 26:	Karta namenske rabe prostora mesta Ribnica	77
Slika 27:	Prometna analiza mesta Ribnica	79
Slika 28:	Morfološka analiza naselja Ribnica	81
Slika 29:	Omejitve in varstveni režimi v prostoru	83
Slika 30:	Gospodarska javna infrastruktura	85
Slika 31:	Gospodarska javna infrastruktura območja	87
Slika 32:	Gospodarska javna infrastruktura območja	89
Slika 33:	Prikaz lastniške strukture območja	91
Slika 34:	Prikaz lastniške strukture območja	93
Slika 35:	Foto-analiza Ugar	96
Slika 36:	Foto-analiza ŠŠCR	97
Slika 37:	Prikaz športnega centra Ribnica (PISO, 2016)	100
Slika 38:	Prikaz telovadnice v Dolenji vasi (PISO, 2016)	101

Slika 39:	Prikaz stadiona na Obrtni coni Ugar (PISO, 2016)	101
Slika 40:	Prikaz športnorekreacijskega igrišča Dolenja vas (PISO, 2016)	102
Slika 41:	Prikaz športnorekreacijskega igrišča Dolenji Lazi (PISO, 2016)	103
Slika 42:	Prikaz športnorekreacijskega igrišča Grič (PISO, 2016)	103
Slika 43:	Prikaz športnorekreacijskega igrišča Sušje (PISO, 2016)	104
Slika 44:	Prikaz športnorekreacijskega igrišča Sv. Gregor (PISO, 2016).....	105
Slika 45:	Prikaz športnorekreacijskega igrišča Gornje Lepovče (PISO, 2016)	105
Slika 46:	Analiza športnorekreacijskih površin v občini Ribnica	107
Slika 47:	Mreža športnorekreacijskih površin v JV delu Slovenije	109
Slika 48:	Športnorekreacijske površine v kočevsko ribniški dolini	115
Slika 49:	Lokacije športnorekreacijskih površin v mestu Ribnica	117
Slika 50:	TVD partizan, prostor za gledališče od znotraj	119
Slika 51:	3D prikaz predloga urejanja športnorekreacijskih površin pri OŠ in športnem centru Ribnica.....	126
Slika 52:	3D Prikaz predloga uporabe strehe dvorane za športnorekreacijske površine.....	127
Slika 53:	3D prikaz predloga urejanja prostora s športnorekreacijskimi površinami pri obrtni coni Ugar	128
Slika 54:	3D prikaz predloga ureditve majhnih tribun pri asfaltiranem igrišču.....	128
Slika 55:	3D prikaz predloga glavne tribune.....	129
Slika 56:	Predlog podrobne prostorske ureditve šolskega športnorekreacijskega centra Ribnica .	131
Slika 57:	Prometna ureditev šolskega športnorekreacijskega centra Ribnica	132
Slika 58:	Tloris objekta - šolske športnorekreacijske dvorane.....	133
Slika 59:	Prerez skozi območje šolskega športnorekreacijskega centra Ribnica	135
Slika 60:	Predlog podrobne prostorske ureditve športnorekreacijskega centra pri Ugarju	137
Slika 61:	Prerez območja športnorekreacijskega centra pri Ugarju	139
Slika 62:	Prometna ureditev športnorekreacijskega centra pri Ugarju.....	141

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1:	Prikaz bistvenih razlik med športnimi, športnorekreacijskimi in rekreacijskimi površinami.	10
Preglednica 2:	Minimalne potrebne površine v osnovnih šolah v RS za športne površine za učenca v m ² (Navodila za graditev OŠ v RS, 2007).	45
Preglednica 3:	Mednarodne dimenzije igrišč.	49
Preglednica 4:	Povprečna starost in delež prebivalstva v občini in naselju Ribnica (SURs, 2016).	66
Preglednica 5:	Pregled gostote naseljenosti za občino in naselje Ribnica (SURs, 2016).	66
Preglednica 6:	Naravno in selitveno gibanje prebivalstva (SURs, 2016).	66
Preglednica 7:	Izobrazbena struktura prebivalstva starih 15 ali več let (SURs, 2016).	67
Preglednica 8:	Zaposlitvena struktura starih 15 ali več let (SURs, 2016).	67
Preglednica 9:	Stanje športa v Sloveniji (NPŠ, 2014).	99
Preglednica 10:	Prikaz pokritih in nepokritih športnorekreacijskih površin v regiji.	111
Preglednica 11:	Pregled in primerjava stanja športnorekreacijskih površin na prebivalca v Sloveniji, občini in mestu Ribnica.	114
Preglednica 12:	Število otrok v OŠ. Ribnica in število ur športne vzgoje (Letni delovni načrt; 2015)	120
Preglednica 13:	Prikaz trenutne potrebe po vadbenih prostorih za OŠ.	121
Preglednica 14:	Prikaz potrebe po vadbenih prostorih za OŠ po minimalni tedenski 180 minutni vadbi, po normativu nacionalnega programa športa.	121
Preglednica 15:	Prikaz potrebe po vadbenih prostorih za OŠ po minimalni tedenski 180 minutni vadbi z možnostjo izbire izbirnega predmetom od 6. do 9. razreda, po normativu nacionalnega programa športa.	121
Preglednica 16:	Karakteristike nepokritih športnih površin za osnovno šolo (Navodila za graditev OŠ v RS, 2007).	122

KAZALO GRAFIKONOV

Grafikon 1:	Telesna aktivnost v Evropi (po podatkih Sport and physical activity, 2014)	28
Grafikon 2:	Količina časa namenjen športu in rekreaciji v primeru aktivnosti v Sloveniji (po podatkih Sport and physical activity, 2014).....	28
Grafikon 3:	Prostor udejstvovanja športnorekreacijskih dejavnosti v Sloveniji (po podatkih Sport and physical activity, 2014).....	29
Grafikon 4:	Uporabljen prostor za šport in rekreacijo v EU (po podatkih Sport and physical activity, 2014)	30
Grafikon 5:	Prikaz motivacijskih dejavnosti za šport in rekreacijo v Sloveniji (po podatkih Sport and physical activity, 2014).....	33
Grafikon 6:	Prikaz motivacijskih dejavnikov v Sloveniji in Evropi (po podatkih Sport and physical activity, 2014).....	34
Grafikon 7:	Možnosti udejstvovanja rekreacije v lokalnem okolju (po podatkih Sport and physical activity, 2014).....	34
Grafikon 8:	Ponudba telesne aktivnosti v različno velikih mestih (po podatkih Sport and physical activity, 2014).....	35

OKRAJŠAVE IN SIMBOLI

ARSO	Agencija Republike Slovenije za okolje
DPN	Državni prostorski načrt
GJI	Gospodarska javna infrastruktura
GURS	Geodetska uprava Republike Slovenije
MKGP	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
NPFA	National Playing Fields Association
NPŠ	Nacionalni program športa
NPŠ	Nacionalni program športa
OJP	Odprt javni prostor
OKS	Olimpijski komite Slovenije
OPN	Občinski prostorski načrt
OPPN	Občinski podrobni prostorski načrt
OSPN	Občinski strateški prostorski načrt
OŠ	Osnovna šola
PISO	Prostorski informacijski sistem občin
PRS	Prostorski red Slovenije
PRS	Prostorski red Slovenije
ReNPŠ	Resolucija o Nacionalnem programu športa
RS	Republika Slovenija
SPRS	Strategija prostorskega razvoja Slovenije
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
ŠCR	Športni center Ribnica
ŠŠRC	Šolski športno rekreacijski center
ZGO	Zakon o gradnji objektov
ZPNačrt	Zakon o prostorskem načrtovanju
ZSpo	Zakon o športu
ZUreP	Zakon o urejanju prostora

1 UVOD

Spremenjen način življenja, hiter tempo ter pomembne življenjske odločitve so del našega vsakdana, zato je šport toliko bolj nujni del naših življenjskih navad. Šport postaja vse večja in pomembnejša vrednota za kakovostno življenje posameznika, mnogi vidijo celo več pomembnih vsebinskih vrednot za sodobnega človeka, za današnjo družbo in njeno prihodnost. Šport pripomore tako k revitalizaciji družine, novemu načinu izrabljanja prostega časa, ohranjanju in izboljšanju zdravja, kinezitoterapiji, upočasnitvi procesov staranja, razvoju osebnosti, novim vzorcem kulture gibalnega izražanja, k produktivnosti in obrambni sposobnosti, alternativni anonimnosti, odtujenosti, kompenzaciji različnih tenzij in ne nazadnje k srečnejšemu in duhovno bogatejšemu življenju (Doupona in Petrovič, 2000).

Ena izmed temeljnih opredelitev v športu je, da se z njim ukvarjamo na podlagi lastnega interesa in prostovoljno v vseh obdobjih življenja; od predšolskih otrok do starostnikov. Šport je pomemben in osnovni dejavnik zdravstvenega sistema, tako z vidika preventive kot tudi z vidika kurative. S športom se lahko ukvarjamo neorganizirano ali organizirano kot denimo v šolah, društvih ali drugih športnih organizacijah. Športna dejavnost pomembno vpliva na zdrav način življenja in jo je smiselno ohranjati ter razvijati nove, ustrezne pogoje, da bi se lahko čim več ljudi udeleževalo v njej.

Starček in Petrovič (2013) pravita, da športni objekti že vse od antičnih časov ostajajo pomembna skupina grajenih objektov in površin, namenjena telesni aktivnosti prebivalstva, izobraževanju, prireditvam in zabavam. »So eden najpomembnejših elementov delovanja in razvoja športa, saj pomenijo prostor za izboljšanje kakovosti življenja ljudi, omogočajo socialno povezovanje, sodelovanje v formalnih in neformalnih oblikah športa idr. Kakovostni, prostorsko ustrezno umeščeni in dostopni športni objekti prispevajo k ohranjanju aktivne in bolj zdrave skupnosti ter zagotavljajo širše dolgoročne koristi.« (str. 545)

Športno infrastrukturo in z njo povezano površino za šport in rekreacijo je potrebno skozi oči prostorskega načrtovalca obravnavati kot dejavnik kakovosti življenja in prostora, kot vir blaginje in priložnosti za nadaljnji razvoj. Objekti in površine, namenjene športni rekreaciji, s svojo raznovrstnostjo in kakovostjo, pomembno pripomorejo k ekonomskemu, socialnemu, vzgojnemu in identifikacijskemu razvojnemu potencialu. Le – tega se kaže izkoristiti za dosego prostorsko uravnoteženega in trajnostnega razvoja. Kakovosten in urejen športnorekreacijski prostor pomembno pripomore k povezovanju ljudi s športom in s tem k izboljšanju kakovosti življenja in bivanja (Starček in Petrovič, 2013).

Površino za šport in rekreacijo; športno infrastrukturo z javnimi površinami in objekti je potrebno kakovostno in ustrezno prostorsko načrtovati. V magistrski nalogi se bomo osredotočili na urbani razvoj mest, majhna mesta, vlogo in pomen odprtega javnega prostora in povezavo z njim, ureditev športnorekreacijskih površin in objektov. Podrobneje bomo proučili in analizirali trenutno stanje športnorekreacijskih površin v mestu Ribnica, med katere spadajo pokrite in nepokrite športne površine. Študija športnorekreacijskih površinah temelji predvsem na odprtem prostoru v mestu in z njim povezano športno infrastrukturo, katere lastnik je država, občina ali lokalna skupnost. Večja pozornost v nalogi bo tako na športnorekreacijskih površinah, ki so del odprtih javnih prostorov in vključujejo objekte ter javne površine, ki so namenjene športnim in rekreacijskim dejavnostim. Športnim objektom v nalogi ne bomo posvečali posebne pozornosti vendar jih bomo kljub temu na kratko predstavili za lažje razumevanje naloge.

Raziskali bomo potencialne lokacije za možnost načrtovanja in umeščanja novih športnih objektov in površin ter obnovitev starih. Urejene površine bodo ponujale možnost trajnostnega razvoja športnorekreacijskih površin v prihodnosti. Urejena športna infrastruktura bo ustrezala različnim demografskim skupinam prebivalstva in tudi zadovoljevala potrebe regionalne, občinske in lokalne skupnosti. Športna infrastruktura bo prispevala k višji in kakovostnejši turistični ponudbi ter s tem ponujala možnosti za odpiranje novih zaposlitvenih mest, povezanih z različnimi dejavnostmi v športu.

Naloga je usmerjena v proučevanje, urejanje in spoznavanje javnega prostora, s poudarkom na športnorekreacijskih površinah na primeru majhnega slovenskega mesta. Majhna mesta so v Sloveniji najštevilčnejša in policentrično urbano razvita. Mesta zagotavljajo velik potencialni razvoj na različnih ravneh in nudijo možnosti za kakovosten način bivanja v urbanem okolju. Kakovost bivanja se v mestu povezuje z urejenostjo javnega prostora in urejenostjo zelenih površin. Odprti javni prostori v mestih zajamejo površine za preživljanje prostega časa in udejstvovanja v športnih in rekreacijskih dejavnostih. Vsebina in raba prostora se med mesti razlikuje, prav tako se razlikuje tudi urejenost in pojavnost odprtega javnega prostora ter prostora za udejstvovanje v športu in rekreaciji na območju majhnih mestih.

Problemsko izhodišče naloge izvira iz ugotovitve, da na ravni majhnega mesta, kot je Ribnica, ni dovolj urejenih športnorekreacijskih površin. V nalogi smo opisali pomen in težnjo javnega prostora s športnorekreacijskimi površinami, ki pripomorejo k izboljšanju kakovosti bivanja prebivalstva. Ugotoviti želimo, kako na kakovost bivanja vplivajo urejene športnorekreacijske površine in v kolikšni meri te zadoščajo slovenskim standardom. Športnorekreacijske površine so v mestu močno povezane z odprtim javnim prostorom in zelenimi površinami, zato jima je tudi potrebno posvetiti večjo pozornost.

1.1 NAMEN IN CILJ NALOGE

Namen magistrske naloge je predstaviti vlogo in pomen športnorekreacijskih površin v javnem prostoru in z njimi povezano zakonodajo v postopku načrtovanja prostora. V analitičnem delu se osredotočimo na prostorsko načrtovanje s pregledi in analizami prostorskih načrtov malega mesta. Namen je tudi predstavitev predloga podrobnega prostorskega načrta za ureditev športnorekreacijskih površin in objektov v mestu Ribnica; ureditev že obstoječih in umestitev novih površin, namenjenih posebej športnorekreacijskim dejavnostim, ter predstaviti trajnostni razvoj športnorekreacijskih površin.

Cilj naloge je proučiti športnorekreacijski prostor v urbanem okolju, ki je tesno povezan z odprtim javnim prostorom in zeleno infrastrukturo, na konkretnem primeru majhnega mesta v Sloveniji. Poudarek pri vlogi in pomenu športnorekreacijskih površin smo tako namenili majhnim mestom v urbanem in trajnostnem razvoju. Spoznati želimo vlogo majhnega mesta, na našem konkretnem primeru, v urbanem območju in v urbanem omrežju Slovenije. Prav tako smo proučili odprt javni prostor za izvajanje športne aktivnosti in dejavnosti s pripadajočo športno infrastrukturo. V nalogi se tako osredotočamo predvsem na odprt javni prostor, ki obsega nepokrite športnorekreacijske površine. Pokrito športno infrastrukturo in z njo povezanimi športnimi objekti smo opisali zelo na kratko, saj to ni tema našega proučevanja. Za lažje razumevanje pomena športnorekreacijskih prostorov smo na kratko analizirali raziskavo o pomenu in uporabi športa v Sloveniji in Evropi. Ugotoviti želimo tudi vlogo športnorekreacijskih površin oz. odprtih javnih prostorov v mestu in njihov vpliv na kakovost bivanja. Podrobno želimo predstaviti športno in prostorsko zakonodajo, vezano na urejanje prostora za športnorekreacijske površine. Ugotavljali in analizirali smo tudi trenutno stanje športne infrastrukture v mestu in skladno z obstoječimi predpisi s področja urejanja prostora in z znanimi normativi za urejanje športnih površin poskušali pravilno oblikovati, umestiti in urediti stare ter načrtovati nove površine,

namenjene športu in rekreaciji. Končni cilj naloge je izdelati predlog ureditve podrobnega prostorskega načrta za pripravo športnorekreacijskih površin v mestu Ribnica.

1.2 METODA DELA

Pri raziskovanju izbrane tematike smo uporabljali različne metode dela, ki temeljijo na preverjenih teoretičnih in praktičnih podlagah. V teoretičnem delu naloge smo razdelali:

- študij relevantne literature in drugih virov za obravnavo problema in raziskovanje tematike, ki proučuje dano področje in tako pomaga dobiti širši pogled na predmet raziskovanja;
- pregled osnovnih pojmov in definicij v povezavi s športnorekreacijskimi površinami;
- pregled zakonov in uredb, ki obravnavajo področje načrtovanja in urejanja prostora za namene športne dejavnosti;
- pregled standardov in normativov za načrtovanje športnorekreacijskih površin v javni prostor.

V praktičnem delu naloge smo poudarek dali javnim odprtim površinam za namen športa in rekreacije v mestu Ribnica:

- izdelava prostorskih in demografskih analiz za obravnavano območje;
- zbiranje informacij in podatkov za razumevanje lokalnega interesa, pridobljenih s pomočjo intervjuja;
- pridobitev in priprava podatkov o športnorekreacijskih površinah v mestu Ribnica;
- terenski ogled javnega odprtega prostora in obstoječih športnorekreacijskih površin;
- pregled in analiza trenutnega stanja obstoječih športnorekreacijskih površin;
- analiza trenutne mreže nepokritih in pokritih športnorekreacijskih površin.

1.3 OPREDELITEV NAJPOMEMBNEJŠIH POJMOV

Prostorska ureditev je načrtovana razmestitev dejavnosti in objektov na določenem ureditvenem območju. Prostorske ureditve so državne, regionalne ali lokalne pomena (Rakar, 2008).

Mesto je naselje, ki je upravno, gospodarsko in kulturno središče širšega območja (SSKJ, 2000). Skupaj s svojo okolico mesta tvorijo integrirano prostorsko celoto (Ravbar, 1993: str. 8). Peirce (2012) definira mesto kot pomembno gospodarsko silo ne samo za posameznika, ki prebiva v njem, ampak za celotno prebivalstvo. Mesto je središče urbanizacije, ki ponuja veliko novih možnosti inovativnih programov, idej in rešitev za ustvarjanje socialnega, kulturnega, športnega in ostalega bogastva. Mesta nudijo možnost učinkovitega trajnostnega razvoja infrastrukture na lokalni in regionalni ravni.

Mesta so tudi zapleten družbeni pojav, ki se spreminja v času in prostoru, zato nastopajo v različnih oblikah in z različnimi funkcijami (Vrišer, 1995). Mesto je urbano naselje, ki ima praviloma več kot 3000 prebivalcev. Po svojih kulturnozgodovinskih, urbanističnih ter arhitektonskih značilnostih se razlikuje od drugih naselij. Območja mest se nenehno povečujejo. Zaradi koncentracije številnih dejavnosti na majhnem prostoru je urejanje svojevrstnega pomena. Smiselno je razlikovati med majhnimi, srednje velikimi in velikimi mesti (Pavlin et al., 2003: 14).

Majhno mesto

Velikost mesta je največkrat opredeljena s številom prebivalcev. Pogosto pa so to državne oziroma nacionalne ocene opredelitve velikosti mesta, zato jih je potrebno smiselno in različno obravnavati v povezavi z urbanim sistemom v celoti in glede na vlogo mesta v hierarhiji centralnih naselij. Splošnih in enotnih meril, ki bi natančno opredeljevala, kam po velikosti mesto sodi, ni. Tako ima vsaka država svojo definicijo glede velikosti majhnih in srednje velikih mest. ESPON 1.4.1. (2006) določa, da obstajajo tri pomembna izhodišča za opredeljevanja mesta:

- administrativna ali upravni merila (temeljijo na pravnem statutu občine in so določeni s strani države);
- morfološka merila (temeljijo na obsegu in velikosti območja, delež urbanih površin, št. prebivalstva ...);
- funkcijska (temeljijo na medsebojnem vplivu mestnih območij).

Vsaka evropska država torej različno opredeljuje velikosti mesta. S projektom Majhna in velika mesta je ESPON, 2006 1.4.1 na raziskovalni in strokovni ravni poenotil definicijo velikost mesta. Tako imajo v različnih evropskih državah naselja s statusom mesta različni razpon števila prebivalcev; od 1.500 do 10.000 prebivalcev. Dodajajo še, da se v posameznih evropskih državah mesta uvrščajo tudi v različne skupine in se lahko mejne vrednosti močno razlikujejo med mesti v različnih državah. Ugotovili so tudi, da je razlika med velikim mestom ter srednjem in majhnim mestom ta, da so velika mesta funkcionalno bolj popolna, medtem ko so srednja in majhna mesta običajno specializirana za neko dejavnost in v njih prevladuje le ena ali nekaj funkcij.

V Strategiji prostorskega razvoja Slovenije (SPRS, 2004), ki kot prostorski razvoj spodbuja policentrični urbani sistem, se naselja »med seboj razlikujejo po funkciji in vlogi v omrežju ter po velikosti, urbanistični ureditvi in arhitekturi« (str. 10). Tipi naselij za načrtovanje razvoja poselitve so opredeljeni na podlagi fizionomskih, morfoloških in funkcijskih meril. »Merila, na podlagi katerih naselja razvrščamo v različne tipe, so zlasti velikost naselja, raznovrstnost dejavnosti, možnost zaposlitve, privlačnost naselja, morfološke značilnosti, usmerjenost naselja« (str. 31). Kazalniki, na podlagi katerih opredeljujemo mesta, pa so v SPRS (2004) zlasti »število in struktura prebivalcev, velikost poseljenih

površin, gostota poselitve na poseljenih površinah, usmerjenost v storitvene ali proizvodne dejavnosti, število zaposlenih, raznovrstnost dejavnosti in njihovo število. Na podlagi meril in kazalcev se naselja lahko razvršča v velika, srednja in majhna mesta, v druga urbana in podeželska naselja, vasi in zaselke.« (str. 31)

Majhna mesta predstavljajo velik potencial za zagotavljanje kakovostnega načina življenja v urbanih okoljih in njihovih zaledjih. Na vlogo majhnih mest pa močno vplivajo socialno-ekonomski faktorji. Omrežje majhnih in srednje velikih mest predstavlja zelo pomembno ogrodje za uresničevanje ciljev trajnostnega policentričnega prostorskega (urbanega) razvoja na vseh ravneh (Zavodnik Lamovšek, Drobne, Žaucer, 2008).

Odpri javni prostor

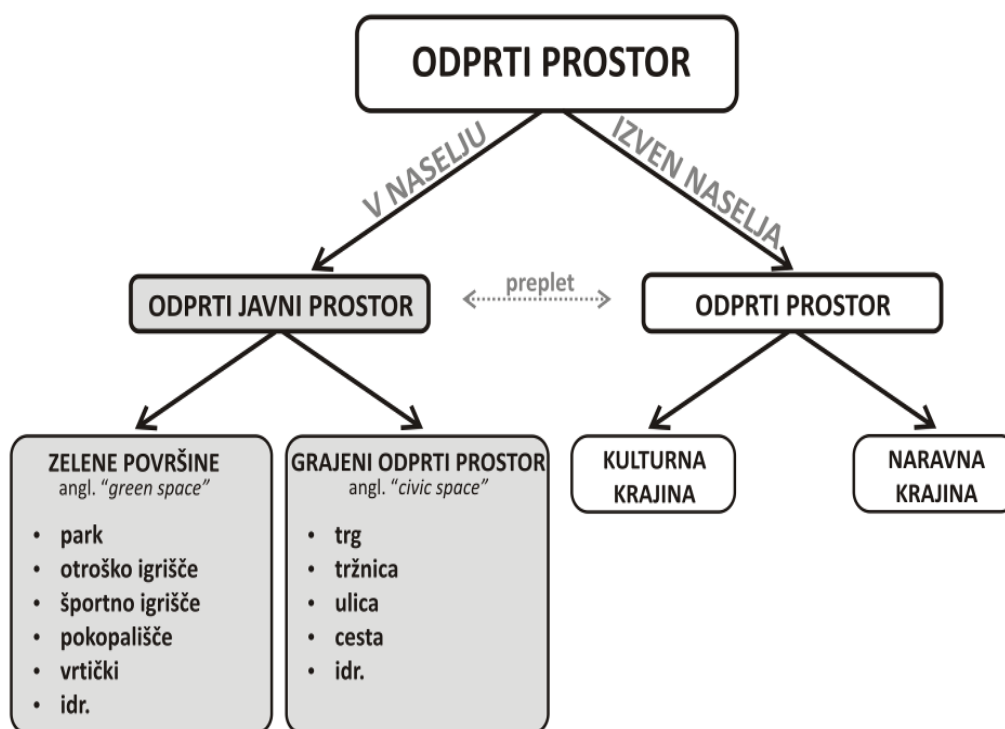
Javni prostor je prostor, dostopen vsem in v katerem se odvijajo družbeni procesi in javno življenje. Med drugim omogočajo načeloma brezplačno in brezčasno uporabo (odprtih) javnih prostorov za šport in rekreacijo. Ta prostor oziroma območje je najpogostejše v kolektivni lasti, npr. prebivalcev določene soseske, občinske ali lokalne skupnosti. Javni prostori so različne oblike in velikosti ter opravljajo različne funkcije, koristi in namene v prostoru (Planning for Parks, Recreation and ..., 2005).

Vertelj Nared (2014) v svoji doktorski disertaciji razdeli javni prostor na več načinov. Eden izmed njih opisuje javni prostor kot površino, ki je javna, dostopna vsem uporabnikom in se uporablja v javne namene. Prav tako lahko omogoča različne dejavnosti in je v korist vseh (oskrba z dobrinami, druženja, srečanja, sprostitve ...). Krajner (2008) dodaja, da mora javni prostor ustrezati funkcionalnim zahtevam in omogočati zadovoljevanje potreb po dejavnostih, ki potekajo v urbanem okolju.

Pojma javni prostor in javna površina se razlikujeta. Javni prostor je dejansko določen z javno rabo in ne z lastništvom. V veljavnih predpisih s področja prostorskega načrtovanja (npr. za mesta in naselja) je javni prostor označen kot javna površina. Zagotavljanje javnega prostora oz. površine je v domeni občin in lokalnih skupnosti. Poznamo pojma odprt javni prostor in zaprt javni prostor (npr. nestanovanjske stavbe za javno rabo, kot so šola, banka, pošta, nakupovalna središča, športna dvorana ...), ki se med seboj razlikujejo predvsem po rabi površine in na poudarku prostorskih značilnosti. Med zaprte javne prostor prištevamo prostore, ki imajo streho in popolnoma zaprto več kot polovico površine pripadajočih sten (Vertelj Nared, 2014).

Odpri javni prostor je nepozidan, odprt prostor mesta. Dostopen je vsem pod enakimi pogoji in obsega vse javno dostopne, odprte površine mesta, npr. zelene površine, kot tudi ostale (grajene) odprte javne prostore. Odprt javni prostor vsebuje elemente, kot so površine, poteze in linije. Linijski elementi so razni koridorji, ulice, obvodni prostor idr. ... Odprti javni prostori se med seboj ločujejo glede na dejavnosti oziroma funkcije, ki so jim dodeljene (povzeto po Javni prostor, 2016 in Planning and Open Space, 2008). Odprt prostor v nalogi razumemo tudi kot javni prostor, ki je namenjen ne samo preživljanju prostega časa in druženju temveč tudi športnim in rekreacijskim dejavnostim.

Vertelj Nared (2014) deli odprt javni prostor na dva dela, in sicer odprt javni prostor v naselju oziroma urbanem okolju in na odprt javni prostor izven naselja. Odprt javni prostor v naselju obsega zelene površine (igrišča za otroke, parke, športne parke, pokopališča, športna igrišča, idr. ...) in grajene odprte prostore (trg, ulica, cesta, tržnica idr. ...). Izven naselja pa se javni prostor delil na kulturno krajino (npr. zgodovinske, dediščinske) in naravno krajino (npr. lega, morfologija mesta) (slika 1).

Slika 1: Odprti javni prostor kot del odprtega prostora (Vertelj Nered, 2014)

Odprti javni prostor je namenjen različnim skupinam uporabnikov in omogoča več različnih vrst uporabe, od prehajanja do zadrževanja uporabnikov v prostoru. Med prehajanjem v prostoru so uporabniku namenjene predvsem ceste, pločniki, kolesarske steze, ulice itn., med zadrževanjem v prostoru pa igrišča, parki, trgi. Prostor lahko torej uporabljamo za različne namene; za aktivno in pasivno rekreacijsko priložnost, kot je hoja po vsakdanjih opravkih v mestu ali zgolj za udobje bivanja in preživljanja prostega časa.

Zelene površine

V današnjih časih se ob vse večji okoljski ozaveščenosti povečuje tudi zavedanje o človekovih potrebah po pristnem stiku z naravo in vlogo zelenih površin v mestu. Smrekar in Tiran (2013) v članku ugotovita, da o zavestnem urejanju javnih zelenih površin lahko govorimo od prve polovice 19. st., in da se pomen narave za človeka in stik z njo v mestu kaže prav v zelenih površinah. Avtorja še navajata, da je pomen zelenih površin pomemben tudi na simbolni ravni odnosa med naravo in človekom. V sedanosti prihaja do vse večje želje po življenju ljudi v trajnostnih mestih, kjer se prepoznajo zelene površine kot eden izmed ključnih elementov mestnega tkiva. Zelene površine lahko tako pomagajo k relaksaciji človeka kot za počitek, prosti čas ali šport in rekreacijo. Goršin (2010) dodaja, da je urejene zelene površine človek zavestno ustvaril sam ali po naročilu za izpolnjevanje svojih posebnih, predvsem nematerialnih potreb. Zelena infrastruktura oz. površine prispevajo k povezovanju naravnih območij, izboljšujejo ekološko kakovost, varujejo pred negativnimi podnebnimi spremembami, poplavami itn. (Zelena infrastruktura, 2010).

V zakonu o prostorskem načrtovanju so zelene površine v urbanem okolju predstavljene kot površine za preživljanje prostega časa, izvajanje rekreacije in športa na prostem. Parki in druge javne zelene površine pa so v naseljih ali mestih namenjene izboljšanju kakovosti bivanja.

V članku Smaniotto Costa, Šuklje Erjavec, Mathey, (2008) opredeljujejo mestno zeleno površino kot odprt javni prostor na območju mesta, za katerega je značilen visok odstotek rastlinja in neasfaltiranih površin. Neposredna korist mestnih zelenih površin je, da jih prebivalci uporabljajo za aktivno ali pasivno rekreacijo, posredna korist pa se odraža v tem, da spodbudno vplivajo na mestno okolje in zadovoljujejo različne potrebe prebivalcev, s tem pa v mestu omogočajo kakovostno življenje.

Pomembno je tudi razumevanje zelenih površin kot celote ne glede na lastništvo in dostopnost, torej javnih, poljavnih in zasebnih. Vse je potrebno obravnavati kot zeleno; kot enotni sistem mestne zelene infrastrukture, ki koristi mestu na različnih ravneh (Smrekar in Tiran, 2013).

Šport – preučujemo ga z več vidikov in z različnimi vedami od arhitekture, ekonomije, sociologije, psihologije, prostorskega načrtovanja, urbanizma do zdravstva in drugih. Različni avtorji šport različno opredeljujejo. Kavčič (2010) razlaga šport kot »*gradnik pozitivnih vrednot in blažilec socialnih razlik*«. Kristan (2000) ga je opredelil kot področje družbene stvarnosti, katerega glavni namen je razvedriti, povečati ali ohraniti človekovo telesno zmogljivost in v katerega lahko prištevamo vse pojave, procese, odnose in namene na izsekih športne vzgoje, športnega razvedrila, elitnega tekmovalnega športa, invalidskega športa in zdravnega oziroma rehabilitacijskega športa. Večina avtorjev tudi navaja podobne značilnosti športa, kot so njegova pomembna gibalna oziroma telesna dejavnost, izboljšanje počutja, razpoloženja, kakovosti življenja, razvedri, spodbuja tekmovalnost itn. Sestavine športne dejavnosti so vadba, igra in tekma.

Rekreacija – »*izraz izhaja iz latinske besede recreatio, ki pomeni (telesno, duševno) osvežitev*« (Verbinc, 1979, str. 608). »*Rekreacija je dejavnost, s katero se človek telesno, duševno sprosti in okrepi*« (SSKJ, 2000, str. 1156). Pomeni dejavno preživljanje prostega časa in predvsem ohranjanje in izboljšanje človekovih psihofizičnih sposobnosti ter splošne kakovosti življenja (Savec, 2005).

Rekreacijski prostor je prostor, ki je največkrat vezan na naravo zaledje ali zeleno infrastrukturo v okolju. Med rekreacijske prostore prištevamo prostore, ki so namenjeni preživljanju prostega časa, sprostitvi in zabavi (na primer: rekreacijski centri za manjše in večje piknike), ne pa tudi za športne prireditve ali pomembnejša športna tekmovanja. Rekreacijski prostor pa lahko tudi ni prvobitno namenjen druženju in rekreaciji, ampak je v osnovi namenjen drugi namenski rabi prostora in ponuja možnost souporabe prostora za rekreacijske dejavnosti, kot so: gozdne poti, kmetijske in poljske poti idr. (Recreation Open Space and Greening, 2016).

Rekreacijski odprt prostor je nepokrita površina, namenjena vsem prebivalcem in se uporablja za aktivno in pasivno uporabo dejavnosti v športu in rekreaciji. V mestih je to največkrat uporaba posebne namenske rabe zelenih površin. Prostor se lahko razvije ob javnem, zasebnem ali kombinaciji obeh sektorjev (Recreation Open Space and Greening, 2016).

Športni park »*je področje v naravi, prirejeno za šport, rekreacijo*« (SSKJ, 2000). Športni park obsega vse pokrite in nepokrite športne površine, ki so namenjene športni rekreaciji in kakovostnemu ter vrhunskemu športu. Vsebuje program za otoke in športa za vse ter stavbe za dvoranske športe (mali nogomet – futsal, košarka, odbojka, rokomet, squash, badminton in tenis, telovadnice, plavalni zimski bazeni, drsališča ter podobno), s prostori za športnike in gledalce.

Športno središče »*sestavlja večje število različnih športnih objektov in vadišč. Univerzalno športno središče je namenjeno različnim športnim zvrstem, specializirano športno središče pa sklopu podobnih športnih zvrsti ali le eni.*« (Leskovec, 1999, str. 11)

Športna površina je opremljena in urejena površina v naravi ali grajenem okolju, na kateri se izvaja športna oziroma športnorekreacijska dejavnost (ZSpo, 1998). Športna oziroma rekreacijska površina pa je po ZGO-1 (Ur. l. RS, št. 102/04) grajeno javno dobro lokalnega pomena, to so objekti ali deli objektov, katerih uporaba je pod enakimi pogoji namenjena vsem.

Športni prostor je sestav fizičnih struktur na zemeljskem površju ter nad in pod njim, do kamor sežejo neposredni vplivi človeškega dela in so namenjeni za športne in športnorekreacijske dejavnosti (ZSpo, 1998).

Športni objekt je grajeni objekt in ustrezno opremljena ter urejena površina v prostoru, ki je v osnovi namenjena za izvajanje športnih dejavnosti in aktivnosti. Leskovec (1999) športni objekt opiše kot objekt, ki je namenjen športnim organizacijam in aktivnostim za namen športne vzgoje, športne rekreacije ali izvajanju vrhunškega športa. Športni objekt vključuje eno ali več vadišč, spremljajoče interne prostore (garderobe, sanitarije, ambulanta, energetske prostori ...) in spremljajoče javne prostore (tribune za gledalce, gostinski prostori, sanitarije za obiskovalce idr.).

Objekti in površine, namenjene za šport, rekreacijo in prosti čas:

- športni parki in rekreacijske površine,
- atletski in nogometni stadion,
- otroška športna igrišča,
- športne dvorane (arene),
- dvorane za gimnastiko, aerobiko, namizni tenis, borilne športe, športni ples, balet idr.,
- pokriti bazeni in zunanji bazeni,
- pokrita in zunanja drsališča za drsanje in hokej,
- telovadnice in fitnesi,
- teniški centri (dvorane in zunanja igrišča),
- kegljišča, balinišča in steze za bowling,
- plezalne steze za športno plezanje,
- zunanja igrišča za roket, košarko, odbojko, mali nogomet, in-line hokej, badminton in odbojka na mivki, squash,
- kolesarske steze,
- in še več sto vrst drugih tipov objektov in površin.

Športni objekti se v osnovi delijo na (Leskovec, 1999):

- pokrite športnorekreacijske objekte,
- nepokrite športnorekreacijske objekte,
- posebne športnorekreacijske objekte,

Pokriti in nepokriti športni objekti so element standardov in normativov, posebni objekti pa niso del elementov standardov in normativov (hipodrom, strelišče idr.) (Leskovec, 1999).

Športno objektne površine delimo tudi na okolje (Leskovec, 1999):

- objekti v grajenem okolju (športni objekti so kot grajena struktura in niso primarno vezani na naravno okolje);
- objekti v naravnem okolju (športni objekti so kot naravno okolje, primaren pa je delež narave ali naravno okolje).

Tretja možnost delitev športnih objektov je na (Leskovec, 1999):

- objekte za predšolske športne vzgoje in objekte ob šolah (objekti, namenjeni šolski športni rekreaciji in vzgoji);
- objekte športne rekreacije (objekti namenjeni splošni rekreaciji);
- objekte glede na pojavne oblike športa (vrhunski šport, kakovosten šport ...).

Športne objekte glede lastništva lahko delimo glede na zasebne in javne. Javni športni objekti so lahko državna lastnina ali lastnina lokalnih skupnosti. Javni športni objekti se morajo uporabljati v javno dobro in za namen, za katerega je bil zgrajen in urejen. Vsem športnim objektom in površinam pa je skupno to, da se jih uporablja za namene zadovoljevanja potreb po udeleževanju v športnih aktivnostih na različnih ravneh (Leskovec, 1999).

Mreža javnih športnih objektov obstoječe javne športne objekte, merila za načrtovanje novih in za posodobitev obstoječih športnih objektov. Na lokalni ravni mrežo javnih športnih objektov določa lokalna skupnost, ministrstvo za šport pa na državni ravni (Ur. l. RS št. 22/1998, 19. člen). Mreža javnih športnih objektov mora ponujati pregled nad trenutnim stanjem vseh javnih športnih objektov v državi. Podaja tudi usmeritve za oblikovanje novih vrst in velikosti urejanja športnega prostora, ki vplivajo na celotno športno dogajanje v državi ter uresničuje srednjeročne in dolgoročne usmeritve Nacionalnega programa športa. Opredeliti mora hierarhično zasnovano mrežo športnih objektov v državi (Združenje športnih centrov Slovenije, 2015).

Regionalno športno središče je »športno središče, ki zadostuje zahtevam za izvedbo rednih programov priprav in tekmovanj republiškega ranga.« (Leskovec, 1999, str. 11)

Državno športno središče je »športno središče, ki zadostuje zahtevam programov priprav in tekmovanj vrhunskih športnikov večjega števila športnih zvrsti.« (Leskovec, 1999, str. 11)

Definicija športnorekreacijskih površin

Po ugotovitvah, da se javne športne površine razlikujejo od splošnih javnih rekreacijskih površin po svojevrstnosti in njihovi uporabi, bomo na kratko podrobno definirali, kaj pomenijo športne, športnorekreacijske in samo rekreacijske površine. Športne ali rekreacijske površine imajo svoj osnovni namen uporabe, ki je lahko poudarek na športnih igrah in tekmovanj ali pa izvajanju rekreacijskih in pristočasnih aktivnosti oz. dejavnosti. Zaradi posebnosti uporabe in njihovega načrtovanja ter urejanja v prostoru vseh ne moremo obravnavati kot splošne športne površine, zato smo definirali pomen posamezne površine in razložili njihove razlike (Preglednica 1).

Preglednica 1: Prikaz bistvenih razlik med športnimi, športnorekreacijskimi in rekreacijskimi površinami.

ŠPORTNE POVRŠINE (za tekmovanja)	ŠPORTNOREKREACIJSKE POVRŠINE	REKREACIJSKE POVRŠINE
Pokrite in nepokrite površine	Pokrite in nepokrite površine	Nepokrite površine
Vključno z objekti in infrastrukturo	Vključno z objekti in infrastrukturo	Brez objektov in posebne infrastrukture
Grajeno in naravno okolje	Grajeno in naravno okolje	Naravno okolje (grajeno samo kot sestavni del prostora, na primer: kolesarska steza, pločnik, mestno zaledje idr.)
Prvobiten namen uporabe je tekmovanja za vrhunske in kakovostne športne dejavnosti	Uporaba namenjena vsakemu uporabniku (šport za otroke in mladino, kakovostni in vrhunski šport, športna rekreacija, šport starejših in invalidov)	Uporaba namenjena vsakemu uporabniku v naravnem okolju (športna rekreacija)
Javne, poljavne in zasebne površine (uporaba je omejena)	Javne, poljavne in zasebne površine (uporaba ni omejena ali pa je delno omejena)	Javne površine (uporaba ni omejena)
Športna dvorana, nogometni stadion, tenis igrišča ... (primarna uporaba površin za razna tekmovanja in treninge klubov oz. društev)	Športni parki, športna igrišča, šolska igrišča, otroška igrišča, zunanja mala nogometna igrišča, telovadnice itn.	površine za pasivno preživljanje prostega časa (naravna krajina, naravni parki itn.)

Športne površine lahko podrobneje definiramo glede na njihov način in namen uporabe. Športne površine v nalogi razumemo in opredeljujemo kot pokrite ali nepokrite površine, ki so v osnovi namenjene za izvajane vrhunskih in kakovostnih športnih dejavnosti ter aktivnosti. Pomembne so predvsem za izvedbo različnih pomembnejših prireditev in športnih tekmovanj ter za treninge kakovostnega in vrhunškega šport. Športne površine največkrat niso namenjene posameznemu prebivalcu, ampak ciljni skupini oseb, najpogosteje športnikom oziroma športnim klubom ali društvom. Športne površine so tako največkrat v vsakdanjem ali celodnevem in daljšem časovnem najemu različnih klubov in društev. Športna površina je tako velikokrat namenjena za velika in pomembna tekmovanja ter je časovno in prostorsko omejena za uporabo zunanjega uporabnika.

Športnorekreacijske površine so prav tako kot športne površine lahko pokrite ali nepokrite površine, vključno s pripadajočo športno infrastrukturo. Športnorekreacijske površine so lahko v grajenem ali naravnem okolju in so namenjene širši populaciji ljudi. Poudarek na omenjenih površinah je, da so to površine, ki so javne in namenjene vsem prebivalcem pod enakimi pogoji. Uporaba ni namenjena ciljnim skupinam, ampak populaciji ljudi, od otrok, mladine, starejših, invalidov (za izvajanje športno rekreacijskih dejavnosti) pa tudi za uporabo kakovostnega in vrhunškega športa. Od svojevrstnih športnih površin se torej razlikujejo predvsem po večji in bolj javni možnosti njegove uporabe. V nalogi bomo uporabljali pojem športnorekreacijske površine, ki so javne in vezane na odprt javni prostor.

Rekreacijske površine razumemo kot površine, ki so namenjene pasivnemu preživljanju prostega časa, sprostitvi in zabavi. Niso namenjene športnim igram in tekmovanjem. Med rekreacijske površine torej prištevamo površine, ki so namenjene rekreaciji (kolesarske poti, planinske poti itn.), in površine, ki imajo v osnovni drugačen namen uporabe prostora z možnostjo souporabe prostora za rekreacijske in prostočasne dejavnost (kmetijske poti, poljske poti, trgi, ulice idr.).

1.4 STRUKTURA NALOGE

Naloga je razdeljena na sedem poglavij. V prvem, uvodnem poglavju, sta podana namen in cilj naloge. V drugem poglavju smo povzeli osnovna teoretična izhodišča za mesta, majhna mesta in urbani razvoj. Najprej smo opredelili pojem kakovost bivanja in pojme, vezane na mesta, urbani sistem in razvoj, majhna mesta, javni prostor ter zelene površine. Nato smo podrobneje proučili šport in njegov bistven element za varno izvedbo v prostoru; to so športnorekreacijske površine, ki so del javnega prostora in zelenih površin, ter opisali vlogo in pomen športne infrastrukture. V zadnjem sklopu drugega poglavja so predstavljeni primeri načrtovanja športnorekreacijskih površin v tujini in glavni motivi za telesno aktivnost ljudi tako v Sloveniji kot v Evropi. V tretjem poglavju je najprej narejen povzetek zakonodaje za urejanje prostora nato pa še zakonske podlage za načrtovanje športnorekreacijskih površin.

V četrtem poglavju se naloga prevesi v aplikativni del. Najprej je predstavljeno mesto Ribnica. Sledijo prostorske analize stanja proučevanega mesta in občine, ki so prikazane na kartah in drugih grafičnih dodatkih k nalogi. Sledi podrobna analiza pokritih in nepokritih športnorekreacijskih površin v regiji, občini Ribnica in še podrobneje v mestu Ribnica. Na koncu sledi prikaz trajnostnega razvoja športnorekreacijskih površin s predlogom občinskega podrobnega prostorskega načrta in z vizualnim pogledom novega stanja športne infrastrukture. Naloga se zaključi z zapisom pomembnih ugotovitev in zaključkom.

2 TEORETIČNA IZHODIŠČA

Proučevanje športnorekreacijskih površin v mestu, ki so del odprtega prostora in zelenih površin v prostoru, je kompleksno ter ga je potrebno smiselno usmerit na področje na lokalni ravni. Tendence za takšno načrtovanje izhajajo tudi iz tujine. V *Planning and Open Space* (2008) trdijo, da je poznavanje in razumevanje odprtega prostora temelj vseh načrtovanj v prostoru in da se je pri urejanju tega potrebno smiselno usmerit predvsem na občinsko ali lokalno raven. V *Planning Practice Guidance* (2016) še dodajajo, da je pri načrtovanju odprtih javnih prostorov, med katere spadajo površine za šport in rekreacijo, potrebno upoštevati tako predloge laične javnosti, športnih klubov, društev kot tudi ostale predloge mestne in lokalne oblasti oz. skupnosti.

Koželj (2007) poudarja, da je urejanje sodobnega mesta potrebno razumeti kot celovit sistem, za katerega so značilne različne oblike krajine in zazidave. Tako je mogoče tudi razumeti različne vrednote pričakovanih prebivalcev. Omrežja, ki sestavljajo prostor sodobne urbane strukture, so fizična in nefizična, vidna in nevidna. To so vsa omrežja grajenih in krajinskih struktur, omrežja dejavnosti, informacij in komunikacij, omrežja prometne in tehnične infrastrukture, osebnega in javnega prometa in socialnih povezav.

Pri opazovanju in proučevanju mesta je tako pomembno, da poznamo njegove sestavine in v kolikor želimo razumeti tudi njegovo delovanje, moramo poznati povezave z okoliškimi mesti. Prav tako je potrebno gledati na športnorekreacijske površine v prostoru, ki so eden izmed pomembnejših gradnikov mestnega prostora in pomembno vplivajo na kakovost bivanja v mestu in naselju.

Pomen in vloga športnorekreacijske površine v sodobnih mestih se izboljšuje, saj se krepi zavedanje o izboljšanju kakovosti bivanja, prispevku k zdravemu načinu življenja prebivalstva, gradnji skupnosti itn. Športnorekreacijske površine pa so v mestih največkrat navezane na odprt javni prostor. Vertelj Nared (2014) tudi ugotavlja, da se vloga odprtega javnega prostora v sodobnih mestih krepi predvsem zaradi njegovega vpliva na izboljšanje kakovosti bivanja in zdravja prebivalcev.

Slika 2: Prikaz povezav med bistvenimi teoretičnimi poudarki naloge (povzeto po Vertelj Nared, 2014)

2.1 KAKOVOST BIVANJA

Kakovost življenja ali bivanja je vedno bolj uveljavljen in uporabljen pojem v trajnostnem razvoju. Kakovost življenja je bila pomembna že starim Grkom in prvi zapisi o njeni omembi segajo že v čas Aristotla (384–322 p.n.št.), ki je pisal o sreči, dobrem življenju in o tem, kako ga dosežemo ter kako naj ga javna politika ohranja. Kljub temu da so o kakovostnem in srečnem življenju razpravljali skozi vso zgodovino, je v urbanistični stroki postala popularna tema komaj v 80. letih prejšnjega stoletja (Forward 2003 in Van Zerr et al. 2011 v Jerak, 2014).

Kakovost bivanja je neenoten, splošen, širok in večplastno definiran pojem, ki ga vsak človek opredeli sebi primerno, saj ima vsak človek drugačen pogled na to, kaj pojem kakovost bivanja pravzaprav predstavlja. V splošnem se ne nanaša le na materialne dobrine, temveč tudi na zadovoljevanje človekovih potreb in okolja, ki nas obdaja. Opredelitev kakovosti življenja ali bivanja je odvisna od lokacije življenja ter vrednot družbe, zato je se med različnimi kulturami, verami in državami lahko tudi opazno razlikuje. (Jerak, 2014)

Na kakovost bivanja vpliva več dejavnikov, dodaja Vetrej Nared (2014), tako objektivni kot subjektivni dejavniki. Ti dejavniki so nanašajo na kakovost bivalnih razmer; torej na bivalne pogoje oz. prostore ter predvsem na odprti javni prostor in zadovoljstvo ljudi z njim. Izhodišče opredeljevanja za kakovosti je vedno rezultat nekega procesa vrednotenja, kaj je dobro, kaj je boljše in kaj je slabše. Avtor izhaja iz opredelitve, da se dobro ali slabo nanaša na uporabnost stvari za uporabnika, zato neko stvar imenujemo dobro, tj. če je dobra za tistega, ki jo uporablja. Vidik kakovosti bivanja se nanaša tudi na zadovoljstvo uporabnikov z urejenostjo in rabo odprtega javnega prostora. Govorimo o subjektivnih kazalnikih kakovosti bivanja, ki vključujejo raziskave mnenj, ocene rabe in nivo zadovoljstva ljudi z bivanjskimi razmerami, ne pa tudi objektivnih, kjer se na podlagi drugih podatkov, npr. zdravstvene slike prebivalstva, neonesnaženega zraka, hrupnega ali nehrupnega okolja, ugotavlja vpliv prostora na kakovost bivanja.

V 5. členu uredbe o prostorskem redu Slovenije je kakovost bivanja oziroma kakovost prostora opredeljena kot stanje prostora ali njenega dela, ki odraža skladnost prostorskih struktur ter vrednot družbe.

Tendenca po kakovostnem bivanju je v današnjem času, ko se srečujemo z vedno večjim prizadevanjem po zadovoljnem, kakovostnem in varnem bivanju v prostoru, vedno večja. H kakovosti bivanja, kaj posamezniku ali prebivalcem prinaša zadovoljstvo ali nezadovoljstvo, vplivajo različni dejavniki in vidiki. Za vsakega posameznega uporabnika prostora je interpretacija kakovosti bivanja drugačna. Za nekatere je to možnost udejstvovanja s športom in rekreacijo v središču mesta, za druge na obrobju mesta, obrobju gozda, na podeželju idr.; torej različna. Našo pozornost je potrebno nameniti tistim dejavnikom tveganja, ki kvarijo razvoj pa tudi kakovost okolja, prostora in bivanja, ter s pametnim in trajnostnim prostorskim načrtovanjem na nivoju države, regije ali občine izboljšati ter odpraviti napake.

Bivanje v prvi vrsti zadovoljuje človekove bistvene zahteve po počitku, zaščiti, varnosti, zasebnosti ter ustvarja možnost komunikacije in identifikacije mesta. Pomembne in temeljne sestavine kakovosti bivanja so prijetno, zdravo in čisto bivalno okolje, bližina med krajem bivanja in delovnim mestom ter urejena infrastruktura. Pomembna je tudi dostopnost storitev (zdravstvena oskrba, varstvo otrok, šole, uradi), možnosti izvajanja rekreacije in drugih pristočasne aktivnosti, bližina zelenega pasu, sobivanje z miroljubnimi in ustvarjalnimi ljudmi, ki spoštujejo in sprejemajo drug drugega, solidarnost, čut pripadnosti, vključenost v javno življenje (Kakovost bivanja, 2016).

2.1.1 Pomen urbanizma za kakovost bivanja

S kakovostjo bivanja se srečujejo tudi različne stroke na različnih področjih; od zdravnikov, sociologov, geografov, športnikov in drugih. Byrne (2007) poudarja, da se večina različnih strok ukvarja predvsem s subjektivnim vidikom pomena kakovosti bivanja. Prostorski načrtovalci in urbanisti pa se morajo posvečati predvsem stvarnim in objektivnim vidikom kakovosti bivanja.

Pojem kakovost bivanja se je v urbanizmu najprej enačil s primernostjo za bivanje. Zadovoljstvo prebivalcev in kakovosti bivanja pa je vse pomembnejši del študija prostorskih načrtovalcev in urbanistov. Največkrat se kakovost bivanja med prostorskimi načrtovalci osredotoča na družbene kazalnike in ne na čustvene ali psihološke, kot na primer v zdravstvu ali podobno (Jerak, 2014).

V sodobnem prostorskem in urbanističnem načrtovanju so kakovostno bivanjsko okolje in kakovost bivanja skupaj s trajnostnim razvojem najpogosteje uporabljeni pojmi. V uporabi so številne definicije besednih zvez, ki se navadno nanašajo na splošne opredelitve o kakovosti življenja in kakovosti okolja. V njih so določeni različni okoljski, družbeni, ekonomski in politični vidiki.

Primer povečanja kakovosti bivanja in koristi za družbo v urbanem okolju lahko prikažemo tudi na povečani uporabi koles. Iz ekonomskega vidika to pomeni zmanjšanje deleža za avtomobile v družinskem proračunu, zmanjšanje števila delovnih ur izgubljenih v prometnih zastojih in zmanjšanje stroškov za zdravstvo zaradi dobrodelnega učinka dnevne rekreacije. Družbeni vidik ugotavlja demokratizacijo mobilnosti, večjo neodvisnost in dostopnost. Z okoljskega vidika je sprejemljiva uporaba koles, ker nima negativnih učinkov na okolje. Ekološki vidik prikazuje krajevne in globalne učinke. Politični vidik pa nam prikazuje zmanjšanje odvisnosti od energije ter prihrank neobnovljivih virov energije (Kakovost bivanja, 2015).

Športnorekreacijske dejavnosti in njihov pomen na kakovost bivanja imajo pomembno vlogo tako v družbi kot tudi v gospodarstvu. Šport ima pomembno vlogo pri mednarodnem, regionalnem, občinskem in mestnem razvoju; spodbuja zdravje ljudi, druženja in sodelovanja. Šport in rekreacija imata pozitiven vpliv na kakovost bivanja in psihično počutje ljudi (udobje, življenjski slog, spoznavanje novih ljudi, daljšo življenjsko dobo ...). Športnorekreacijski prostori so vse bolj obiskani in postajo čedalje bolj priljubljeni in cenjeni v današnjem času. Športna rekreacija pomembno vpliva na kakovosti bivanja, zato je postala tudi pomemben sestavni del tega (Rak, 2014).

2.2 URBANI SISTEM IN RAZVOJ MEST

Urbani sistem je niz mest, ki so medsebojno interakcijsko povezana. Mesta v urbanem sistemu so lahko centri mednarodnega, nacionalnega, regionalnega, medobčinskega in občinskega pomena. Centri pa lahko obsegajo tudi širša mestna območja. Mesta v SPRS (2004), ki so v hierarhiji zgradbe urbanega sistema večjega pomena in predstavljajo središča nacionalnega pomena so z vidika funkcij in gospodarske razvitosti najpomembnejša središča. Središča regionalnega pomena zagotavljajo enakovredno in uravnoteženo oskrbo prebivalstva ter delovna mesta v gravitacijskih območjih. Medobčinska in druga središča pa zagotavljajo enakomernejšo dostopnost do storitev in delovnih mest na lokalni ravni.

Urbani razvoj mest je tesno povezan s prostorskim razvojem in je pomembno področje politike prostorskega razvoja. Urbana politika je za usmerjanje prostorskega razvoja v Sloveniji, opredeljena s temeljnim državnim dokumentom (s Strategijo prostorskega razvoja Slovenije). Urbani razvoj temelji

na policentričnem urbanem sistemu. Urbani razvoj (2016) opisuje, da je to uravnotežen razvoj mesta, ki predstavlja ogrodje za doseganje skladnega prostorskega razvoja države. Gospodarsko uspešna in konkurenčna mesta ter njihova urbana območja so lahko v tako zasnovanem prostorsko razvojnem konceptu gonilna sila pri razvoju države in uspešnosti njenih regij.

Med urbana mesta spadajo velika, večja in manjša mesta ter druga urbana naselja. V urbanih naseljih storitvene, oskrbne in druge dejavnosti oskrbujejo prebivalstvo v naselju (SPRS, 2004). Urbana naselja pa imajo možnost, da postanejo središča širšim gravitacijskim območij.

Policentrični urbani sistem je omrežje več hierarhično enakovrednih središč in vozlišč. Vresk 1984 v Bole (2008) pravi, da je urbani sistem »*skupek vseh mestnih naselij, med katerimi obstajajo določene povezave ter interakcije med ljudmi, blagom in informacijami*«. Urbani sistem ima torej nek značilen prostorski vzorec in hierarhično zgradbo. Bole (2008) urbani sistem predstavi kot koncept, ki predstavlja hierarhično organizacijo človekove družbe in temelji na organiziranem sistemu horizontalne in vertikalne komunikacije ter sodelovanja med urbanih središči na določenem ozemlju (regionalni, državni ali svetovni ravni).

Pojem urbanost pomeni nekaj, kar je kot svojevrstno mesto in njegovo območje. Nanaša se na tri vsebine, in sicer: socialno (poseben način življenja ...), ekonomsko (poseben način preživljanja in dela ...) in fizično-okoljsko (posebno grajeno okolje, morfološka raznolikost ...) (Drozg, 1999).

Urbano območje je območje mesta ali mestnega naselja z bližnjo urbanizirano okolico, ki se od bolj oddaljenega zaledja razlikuje predvsem po večji gostoti prebivalcev, sklenjeni pozidavi in majhnim deležem kmečkega prebivalstva ("IPOP", 2016). V urbanih območjih torej prevladujejo mestne funkcije pred agrarnimi. V zadnjih dveh desetletjih, se je pojem urbano območje uveljavil kot osnovna enota urbanega sistema. Predstavlja tudi splošen izraz za območja mest z njihovimi neposrednimi zaledji. Sorodni izrazi so tudi mestno območje, aglomeracija ter somestje, pa tudi mestna regija ali funkcionalna regija (ibid.).

V OECD (2012) navajajo, da se za merjenje urbanega razvoja na svetovnih, evropskih in državnih ravneh uporablja trajnostne kazalnike razvoja. Urbana območja definirajo kot funkcionalne gospodarske enote. Tako imenovana funkcionalna urbana območja so gospodarske enote, ki so opredeljene z gostoto naselij v urbanih središčem in njegovim zaledjem. Kazalniki razvoja urbanih območij (OECD, 2012):

- prebivalstvo (npr. število prebivalcev, gostota prebivalcev),
- območje (velikost območja),
- bruto domači proizvod (BDP na prebivalca, rast BDP ...),
- okolje (onesnaženost zraka, emisije CO₂ ...),
- trg dela (stopnja brezposelnosti, rast delovnih mest ...),
- inovacije (število patentov),
- urbana oblika (policentričnost),
- teritorialna organiziranost (povprečno število prebivalcev na enoto).

Urbani razvoj je torej urejena fizična značilnost prostora, ki je povezana s konceptom razvoja in funkcije mest ter s povezavo do izboljšanja kakovostnega bivanja. Na urbani razvoj se nanaša tudi prostorski razvoj urbanizma v odnosu s športnorekreacijskimi površinami v mestu. Te površine se nanašajo na odprte javne prostore v urbanem okolju in pripomorejo k možnosti za izboljšanje kakovosti bivanja. Ugotovimo tudi, da tako kot so mesta povezana v urbani sistem, so tudi športnorekreacijske površine povezane med naselji in mesti. Predstavljajo nekakšno mrežo športnorekreacijskih površin v urbanem

sistemu. Športnorekreacijske površine so lahko centri mednarodnega, nacionalnega, regionalnega, medobčinskega, občinskega in lokalnega pomena. Prej omenjene površine so v hierarhični zgradbi in v odvisnosti od velikosti urbanega naselja. Večje kot je urbano naselje, večaj je tudi potreba po zagotavljanju javnih površin, ki so osnova za izvajanje športnorekreacijskih dejavnosti.

2.2.1 Trajnostni razvoj mesta

Trajnost praviloma označuje ohranjanje zmogljivosti povezanega sistema ekonomije in okolja za stalno (trajno) zadovoljevanje potreb (Plut, 2007a). Pojem trajnostnega razvoja po besedah Liščeve in Prosenca (2008) lahko razumemo kot dinamičen pojem, saj se vsebina in opredelitev neprestano spreminjata in nadgrajujeta. Dodajata, da je pojem trajnostnega razvoja relativno nov na področju razvoja. Kot splošno definicijo trajnostnega razvoja bi lahko na kratko citirali Združene narode v objavi Brundtlandinega poročila 1987, da »trajnostni razvoj zadovoljuje potrebe sedanjega človeškega rodu, ne da bi ogrozili možnosti prihodnjih rodov, da zadovoljijo svoje potrebe« (povzeto po WCED 1987; Trajnostni razvoj, 2015b).

Avtorji Elkin, McLaren, Hillman (1991) v Šulin Košar (2014) navedejo, da mora videz trajnostnega mesta zadostiti takšni obliki in velikosti, da je primerno za hojo, kolesarjenje in učinkovito za javni promet, hkrati pa mora biti kompaktno do te mere, da spodbuja socialno interaktivnost. Procesi koncepta kompaktnosti na obstoječih mestih povečujejo razvoj in prinašajo nove priselitve prebivalcev v mesto, kar mesto oživi. Pojem kompaktno mesto je pomemben sklop trajnostnega urbanega mesta (Jenks, Burton, Williams, 1998, v Šulin Košar, 2014).

Šport in rekreacija sta pomemben vidik trajnostnega razvoja mesta, saj pozitivno vplivata na zdravje, izobrazbo, varnost, urbani in regionalni razvoj mesta in naselij. Za doseg cilja razvoja trajnostni mest in urbanega prostora so v večini dokumentov s področja trajnostnega razvoja določeni naslednji cilji (povzeto po Šulin Košar, 2014; Sport, Recreation and Open Space, 2012):

- mešana raba;
- preprečevanje razpršene poselitve oziroma širjenja mest;
- strnjena poselitvena struktura;
- uravnotežen in policentrični urbani sistem;
- obnova degradiranih urbanih območij;
- revitalizacija obstoječih mestnih območij;
- izboljšanje kakovosti zraka in vode;
- zmanjševanje hrupa;
- kakovostna oskrba s pitno vodo;
- zmanjševanje emisij toplogrednih plinov;
- uporaba obnovljivih virov energije;
- zmanjševanje količine odpadkov;
- oskrba javnega prostora;
- načrtovanje, ohranjanje in uporaba odprtega javnega prostora;
- razvoj kakovostnega javnega prometa;
- kakovost bivanja;
- razvoj in uporaba mobilnost;
- ohranjanje kulturne dediščine;
- razvoj športnorekreacijskega prostora;
- biotska pestrost;
- ohranjanje in širitev javnih zelenih površin.

Trajnostni urbani razvoj temelji na načelih notranjega razvoja urbanih območij z izkoriščanjem potenciala degradiranih, prostih in slabo izkoriščenih površin. Urbana središča oz. mesta v gospodarskem razvoju zahtevajo kakovostno in privlačno delovno in bivalno okolje, ki je kot lokacija dobro vključeno v prometne tokove, da zadostijo vlogi konkurenčnosti na trgu. Prav tako stremijo tudi k visoki dostopnosti do storitev, ki je prilagojena potrebam sodobnega življenjskega utripa, hkrati pa upošteva vse zunanje dejavnike, zlasti podnebne, pa tudi demografske spremembe. V strateških usmeritvah notranjega razvoja mest, ki so opredeljene v SPRS, sta ključni prenova in revitalizacija mesta (Urbani razvoj, 2014).

Površina izpolnjuje kriterije trajnostnega razvoja za šport, če (Združenje športnih centrov Slovenije, 2015):

- izpolnjuje okoljske standarde pri varstvu okolja in uporabi naravnih virov (prostor, zemlja zrak, voda, energija, biotska raznovrstnost);
- učinkovito in ekonomično upravljanje nepremičnin;
- stabilno (kontinuirano in zadostno) financiranje obratovanja in vzdrževanja površine ter izvajanja programov;
- učinkovito trženje programov;
- vpliv lokalne skupnosti na upravljanje površine in izvajanje programov;
- zadovoljevanje in razvoj potreb uporabnikov;
- uvajanje sodobnih infrastrukturnih in tehnoloških sistemov;
- javno-zasebno partnerstvo;
- možnost trajnostnega razvoja.

2.2.2 Kompaktno mesto

Koncept kompaktnega mesta se je pojavil konec 20. st., kot ena od rešitev za trajnostni razvoj mest in glavnih alternativ za reševanje problema s širjenjem mest. Koncept razvoja poudarja mestno gostoto poselitve in preprečuje širjenje mest navzven. Osnovna sestava kompaktnega mesta je tako mešana raba zemljišč, večja gostota poselitve (intenziviranje mesta) in postavljena omejitev za rast ter širjenje mest. Koncept kompaktnega mesta prinaša prednosti in slabosti, saj prevelika gostota vpliva na kakovost življenja v mestu. Kompaktno mesto se odraža v javnem prevozu, hoji in kolesarjenju ter ga lahko povežemo z ekorazvojem mesta. Za razvoj sloga kompaktnega mesta je potrebno poskrbeti za kolesarske poti in peš cone za populacije ljudi, ki v tem mestu živijo. Prav tako je potrebno poskrbeti za površine, namenjene športu in rekreaciji za ohranjanje fizične kondicije, pri čemer se lahko prebivalci tudi psihično razbremenijo (Šulin Košar, 2014).

Za definiranje kompaktnega mesta Šulin Košar (2014) izpostavi tri glavne značilnosti, in sicer: vzorec razvoja s poudarjeno gostoto poselitve in bližino različnih storitev; urbana območja, povezana z javnim prometnim omrežjem; dostopnost do lokalnih storitev in delovnih mest. Prav tako so te značilnosti pomembni del sestavnih elementov, ki predstavljajo koncept kompaktnega mesta (slika 3).

Slika 3: Glavni element kompaktnega mesta (povzeto po Rogatka, Rudge, Ribeiro, 2015)

2.2.3 Mešana raba prostora

Mešana raba prostora in njeno vključevanje v skupnost oz. soseske predstavlja izboljšanje življenjskih pogojev za prebivalce. Z mešano rabo prostora se povečajo možnosti, da ljudje do različnih dejavnosti dostopajo bolj zdravo, peš ali s kolesom in ne samo z avtomobilom. Tako mešana raba tudi omogoča raznoliko sestavo prebivalstva. Prostor bolj oživi, vzpostavljajo se novi medčloveški odnosi, ki so bili v manj mešani rabi lahko že pozabljeni. Ljudje se tako bolj povežejo med seboj, saj javni prostor in ulica postaneta mesto za srečanja ter druženja (Smart Growth 2015a in Smart Growth, 2015b).

Razdalja med različnimi oblikami namenske rabe prostora je odvisna, kako ljudje potujejo med njimi. Tako lahko ugotovimo, da je mešana raba prostora za kakovost bivanja v mestu pomembna, saj vsebuje površine, ki omogočajo različne posredne ali neposredne dejavnosti izvajanja športnorekreacijskih telesnih aktivnosti. Bolj kot je mešana raba raznolika v prostoru, bolj se za premagovanje razdalj uporabljajo hoja, kolesarjenje, rolanje itn. (Graybeal, 2013).

Dobro obiskana dejanska raba prostora, namenjena športu in rekreaciji, se v odprtem javnem prostoru kaže tam, kjer je športna infrastruktura dobro urejena, moderna in se močno vključuje v pogoje izboljšanja kakovosti bivanja. Intenzivna mešana raba se tako prepleta z ostalimi rabami prostora, velikokrat v neposredni bližini športnih površin nastajajo nove trgovine. Centralne dejavnosti pa pripomorejo k rasti in razvoju naselja ali mesta (Planning Policy Guidance, 2015).

Prednosti dobre in uspešne mešane rabe prostora (povzeto po C.E.U., 2015, Mixed-use development, 2015):

- podpira socialno vključenost ne glede na starost, zdravje, bogastvo, spol in etnično pripadnost;
- prebujajo javno življenje s privabljanjem ljudi na isto mesto iz različnih razlogov;
- manjšanje razdalj do delovnih mest, trgovin, podjetij, športne infrastrukture in drugih destinacij;
- zvišuje nivo zdravja in dobrega počutja (zaradi hoje in kolesarjenja);
- spodbuja športne in rekreacijske dejavnosti;
- krepi soseski značaj in občutek urbanega mesta;
- naredi javna in zasebna območja varnejša zaradi večje prisotnosti ljudi;
- spodbuja različne stopnje gospodarske dejavnosti, vključno z delom od doma;
- zvišuje pomen javnih odprtih prostorov;
- spodbuja učinkovito rabo zemljišč, gradnjo infrastrukture in stavb;
- zmanjšuje odvisnost od osebnih motornih vozil, podpira uporabo javnih prevoznih sredstev ter spodbuja hojo in kolesarjenje;
- zagotavlja udoben dostop do opravljanja vsakodnevnih potreb s hojo ali kolesom;
- ohranjanje zelenih površin;
- ustreza merilu in karakterju svojega urbanega konteksta.

V trajnostnem mestu se spodbujajo mešana raba urbanega prostora, izboljšanje kakovosti bivalnega okolja, varstvo kulturne dediščine in narave, okolju prijazna organizacija prometa, sonaravna raba naravnih virov in izkoriščanje obnovljivih virov. Z uporabo mešane rabe se zmanjšuje število in razdalja nujne vožnje ter povečuje uporabo koles in hoje. Pripomoremo tudi k ohranjanju zelenih površin v mestnih središčih, kar omogoča povezovanje s prehodnim zelenim sistemom mestne regije in izenačevanje pogojev bivanja v mestu in na podeželju (Koželj, 2007). Z uporabo mešane rabe prostora se tudi poveča mobilnost v mestu, ki je rekreacijska dejavnost v prostoru.

2.2.4 Mobilnost v mestih

Trajnostna mobilnost mest je široko področje in vsebuje več različnih panog. Večinoma se ukvarja z uporabo javnega prometa in zaščito mest pred prometno obremenjenostjo in onesnaženostjo s toplogrednimi plini. Mobilnost stremi k uporabi hoje, kolesarjenja in uporabe javnega prevoza v vsakdanjem življenju ter zagotavljanju učinkovite in enakopravne dostopnosti za vse. Mobilnost pripomore k pasivni uporabi rekreacije in predstavlja eno glavnih razvojnih priložnosti sodobne družbe. Kakovostno urejen promet pa lahko povežemo tudi s kakovostjo bivanja in rekreacijo (povzeto po Trajnostna mobilnost, 2013 in Mobility, 2015).

Trajnostna mobilnost je torej premikanje na trajnostni način, to pomeni uporabo javnega potniškega prometa in vključuje za premikanje v urbanem okolju hojo, kolesarjenje in podobno.

Trajnostna mobilnost je okoljsko sprejemljiva, socialno pravična in spodbuja razvoj gospodarstva. Hoja in kolesarjenje v povezavi z različnimi vrstami javnega prevoza morata postati osnovna in glavna načina gibanja v mestu, s tem uveljavljamo mobilno kulturo gibanja in trajnostni sistem mobilnosti. Hoja je primerna za poti do 2 km, kolesarjenje do 5 km, za vse daljše poti pa javni potniški promet (Miklavc, 2004).

Ugotovimo, da je tudi urbani razvoj mesta tesno povezan z razvojem športnorekreacijskih površin v mestu. To se kaže predvsem z možnostjo trajnostnega razvoja različnih športnorekreacijskih površin in funkcij v mestu ter v gonilni sili do razvoja in izboljšanja kakovosti bivanja. Trajnostni urbani razvoj temelji na notranjem razvoju območja in tako tudi na razvoj športnorekreacijskih površin, predvsem z ohranjanjem naravnih in obnovljivih virov, zelene infrastrukture, reševanjem degradiranih območij itn. Trajnostni razvoj mesta omogoča trajnostno uporabo in zmožnost nadaljnjega razvoja športnih in rekreacijskih prostorov. Kompaktno mesto v trajnostnem razvoju temelji na večji gostoti poselitve in posledično preprečuje rast novih nenadzorovanih širjenj območij, tudi športnorekreacijskih površin. To pomeni, da je potrebno podrobno in previdno proučiti vse nove načrtovane posege v prostoru. Športnorekreacijski prostor je potrebno proučiti kot možnost uporabe za čim več različnih športnih dejavnost in za čim širšo populacijo prebivalstva. Osnova kompaktne mesta, kot smo ugotovili, je uporaba mešane rabe prostora. Z vidika urejanja prostora in prostorskega načrtovalca ima šport in rekreacija v mešani rabi prostora pozitiven vpliv, saj poveča možnost uporabe trajnostne mobilnosti v naselju.

2.3 MAJHNA MESTA V SODOBNI DRUŽBI

Mesto lahko razumemo kot veliko celoto, sestavljeno iz manjših delcev. Ti delci delujejo po sistemu pravil in zastavljenih načrtov, kar jih med seboj povezuje in dela eno. Gehl (2010) pravi, da so mesta kot knjige, ki jih lahko različno doživljamo in prav tako tudi vsako mesto kot knjiga nosi svojo unikatno zgodbo. Mesto je torej prostor za srečanja ljudi, za izmenjavo idej, trgovanje ali preprosto za sprostitev in uživanje.

2.3.1 Majhna mesta v Sloveniji

Največji del slovenskega urbanega omrežja sestavljajo majhna mesta, ki tudi tvorijo ogrodje policentričnega urbanega omrežja. Ta zagotavljajo velik potencial za zagotavljanje kakovostnega načina življenja v urbanem prostoru in njegovem zaledju. Velika mesta so funkcionalno popolnejša in raznolika v primerjavi z srednjimi in majhnimi mesti, v katerih prevladuje le ena ali nekaj funkcij oz. dejavnosti. Od velikih mest se razlikujejo tudi glede na gospodarsko moč in zgodovinsko pogojeno osrednjo vlogo ter po obsegu gravitacijskega zaledja, saj nekatera postajajo žarišča inovativnosti in usmerjevalci razvoja širšega zaledja (povzeto po Prosen et al., 2008; Špes, 2008; ESPON, 2006).

Po podatkih ministrstva za okolje in prostor (Mesta in urbana območja, 2016) je v Sloveniji značilno veliko število majhnih naselij, saj je 90 % vseh naselij z manj kot 500 prebivalcev. Naselja s statusom mesta so določena na podlagi odločitve Vlade Republike Slovenije. Zakon o lokalni samoupravi (Ur. l. RS, št. 94/2007) opredeljuje, da je mesto urbano naselje, ki se po velikosti, ekonomski strukturi, gostoti naseljenosti in zgodovinskem razvoju razlikuje od drugih naselij in ima več kot 3.000 prebivalcev. Po merilih zakonodaje imamo v Sloveniji naselij s statusom mesta določenih 67 mest, od katerih je sedem mest nad 20.000 prebivalcev. V mestih tako živi približno četrtnina prebivalstva v Sloveniji. Tudi v strokovni literaturi so majhna mesta opredeljena kot občinska središča s 3000 do 5000 prebivalcev. Povprečna gostota prebivalcev v poselitvenem območju mesta pa najmanj 1000 prebivalstva na km² (povzeto po Pavlin s sod. 2003 in Vertelj Nared, 2014).

Slovenska mesta so v slovenskem merilu po podatkih SPRS (2004) večja in srednje velika. Evropsko merilu pa jih po velikosti prišteva med majhna in srednje velika mesta. Srednje velika in majhna mesta kažejo prednost v kakovosti bivanja, prepletenosti naravnega in urbanega okolja ter povezovanja s podeželskim zaledjem. Velikost mesta pa ni nujno povezana z uspešnostjo mest samih, saj je bilo

dokazano, da imajo manjši urbani centri v funkcionalnih območjih lahko sorazmerno večji razvojni učinek. Ta je odvisen od geografskega položaja, socialno-ekonomske specializacije, makro-regionalnih trendov, zgodovinskega razvoja in političnega okvirja. Razvojni učinek je pogojen tudi z učinkovitim upravljanjem, ki zajema razumevanje in znanje o izkoriščanju primerjalne prednosti, ponudbi v okviru urbane aglomeracije in pozitivnih učinkih morebitnih večjih centrov v svojem gravitacijskem območju (Mesta in urbana območja, 2016 in Espon town, 2013).

Špes (2008) ugotavlja, da se v današnjih časih namenja večja pozornost rasti majhnih mestom, saj se je začela krepiti njihova vloga pri iskanju možnosti za enakomernejši in predvsem trajnostni razvoj ter pri opredeljevanju razvojnih perspektiv podeželja. Okoliškim prebivalcem največkrat zagotavljajo osnovno stopnjo mestnih storitev, možnosti zaposlovanja in socialnih stikov.

Vsako mesto ima svojevrstno vlogo, ki zajema razvojne priložnosti in probleme v okviru urbanega omrežja. Mesta in mestna naselja predstavljajo zaposlitvena središča za prebivalce, saj je večina delovnih mest v urbanih naseljih, kjer živi 94 % vseh zaposlenih prebivalcev. Mestna območja rastejo hitreje, zato je tu moč občutiti večji pritisk na prostor sam. Vloga urbanih središč oz. mest je v gospodarskem razvoju pogojena s kakovostnim in privlačnim delovnim ter bivalnim okoljem (povzeto po Mesta in urbana območja, 2016 in Espon town, 2014).

Majhna mesta nudijo velikokrat drugačne oblike kakovosti bivanja, ki postajajo vedno bolj aktualne. Te so pogosto povezane z občutkom varnosti, dostopne do narave, »prijaznostjo« manjših dimenzij in ob enem lahko nudijo ravno take izzive na področju različnih aktivnosti kot velika mesta. Podoba mest ustvarjajo v prvi vrsti meščani in lokalna politika s svojimi razvojnimi odločitvami ter načrtovanjem prostora. Podoba je lahko tako zelo različna glede na to, kako ljudje skrbijo za svojo lastnino in kolikšno pozornost namenjajo javnim investicijam in urejanju javnih prostorov, kot so ulice, trgi, parki, zelene površine in površine za rekreacijo in šport (Urbani razvoj, 2014).

Majhna mesta imajo v primerjavi z velikimi mesti v zelenem in pričakovanem obdobju trajnostnega razvoja praviloma nekatere večje priložnosti. Prednost majhnih mest je v manjšem okoljskem bremenu, obvladljivih urbanih okoljskih pritiskih in večji stopnji prilagodljivosti in samočistilni zmogljivosti. Največ pomanjkljivosti v razvoju mest je bilo v preteklosti narejenih zaradi pomanjkanja vsestranskega razumevanja urbanih ekosistemov, kot sistemov, v katerih sta kakovost življenja in socialna blaginja odvisni od gospodarskega razvoja in reševanja okoljskih problemov. Majhna mesta z manjšim številom prebivalstva in prostorskim obsegom pa imajo dobre možnosti, da se pri načrtovanju svojega razvoja kar najbolj približajo nekaterim ekosistemskim mehanizmom ravnovesja, ki so sicer značilni za delovanje naravnih ekosistemov (Špes, 2008).

Ugotovimo lahko, da se v majhnih mestih krepí možnost enakovrednega razvoja, kot je to v velikih mestih. Majhna mesta tako lahko ponujajo tudi veliko možnosti in priložnosti za trajnostni razvoj športne infrastrukture v njihovem okolju. Zagotavljajo lahko urejene prostore za športnorekreacijske dejavnosti, ki so bližje mestnim zaledjem in okoliškim naseljem. Okoliškim prebivalcem naselij v majhnih mestih zagotavljajo priložnost kakovostnega bivanja in nudijo različne možnosti uporabe površin, med drugim tudi izkoriščanje površin za šport in rekreacijo v javnem prostoru. Majhna mesta v primerjavah z velikimi velikokrat lažje dobijo primeren prostor za izvajanje športa in rekreacije, je pa večkrat problem v financiranju teh. Športne in rekreacijske površine so v majhnih mestih tudi bližje in bolj »sožitne« s prostorom in prebivalstvom kot v velikih mestih, za katere je značilno, da se ti oddaljujejo od centrov in se vse bolj ustvarjajo na obrobju mest.

2.4 ZELENE POVRŠINE KOT DEL JAVNEGA PROSTORA

2.4.1 Odprt javni prostor v mestu

Odprti javni prostor je bistven element urbanosti, zato je to eden izmed najpomembnejših elementov razločljivosti mesta (Kos, 2008).

Odprt javni prostor je pomemben element mesta, omogoča lahko različne socialne stike, ki so hkrati tudi oskrbna središča mesta. Javni prostori se kažejo kot eni izmed pomembnejših meril urbanosti mesta. Ta merila urbanosti OJP (odprt javni prostor) so lahko raznovrstnost oz. diferenciranost (določa specializiranost in dejavnost javnega prostora), hierarhija (boj kot je izoblikovana, večja je stopnja urbanosti), razmestitev in površina. Urbanost v javnih odprtih prostorih se tako pojavlja pri trgih, ki so najpogostejši v srednjeveških delih mest, v novejših delih pa so zelo redki, kar se po eni strani povezuje z velikostjo mesta, po drugi strani pa z razumevanjem in urejanjem mest (izjema pri tem so novi deli mest). Za majhna mesta velja, da imajo samo en trg, ta pa je hkrati tudi osrednji prostor mesta (Drozg, 1999).

Odprti javni prostor in njegov pomen za urbani razvoj majhnih mest gre iskati v »njegovem pomenu pri gradnji skupnosti in uveljavljanju lokalne identitete kot nosilcu prostorskih, družbenih in simbolnih pomenov ter v prispevku k raznovrstni urbani rabi prostora. Raznovrstnost prostorskih možnosti odpira možnosti raznovrstne rabe odprtega javnega prostora.« (Vertelj Nared, 2014, str. 28)

Bolj kot je odprti javni prostor raznovrsten po funkcijah, dejavnostih, prizoriščih in uporabnikih, večje so možnosti različne rabe prostora in dejavnosti v mestu. Vloga odprtih javnih prostorov pri uravnoteženem urbanem razvoju je, da podpirajo prizadevanje mest v izboljševanje kakovosti bivanja v okolju, omogočajo socialne stike in podpirajo, ohranjajo ali na novo vzpostavljajo kulturno raznolikost ter lokalno identiteto (Vertelj Nared, 2014).

Pri obravnavi funkcije odprtega prostora in njegove oblike, naravnosti in intenzitete razvoja prostora za šport in rekreacijo je potrebno ustrezno coniranje območja in pravilne postavitve v prostoru. Tako je potrebno upoštevati tudi (Planning department, 2015):

- v urbanem območju; je prostor bolj intenzivno razvit, odprt javni prostor in rekreacijski prostori morajo biti lahko dostopni ter v bližini stanovanj, in če se le da tudi v bližini delovnega mesta;
- v ruralnem območju; je možnost uporabe prostora za rekreacijske dejavnosti v odprtem prostoru izven naselja, pod določenimi pogoji velike planjave in doline, kmetijske in poljske poti, ki so prisotne na podeželju in cestne povezave zaradi razpršenih gradenj naselij (predvsem za tek, hojo in kolesarjenje).

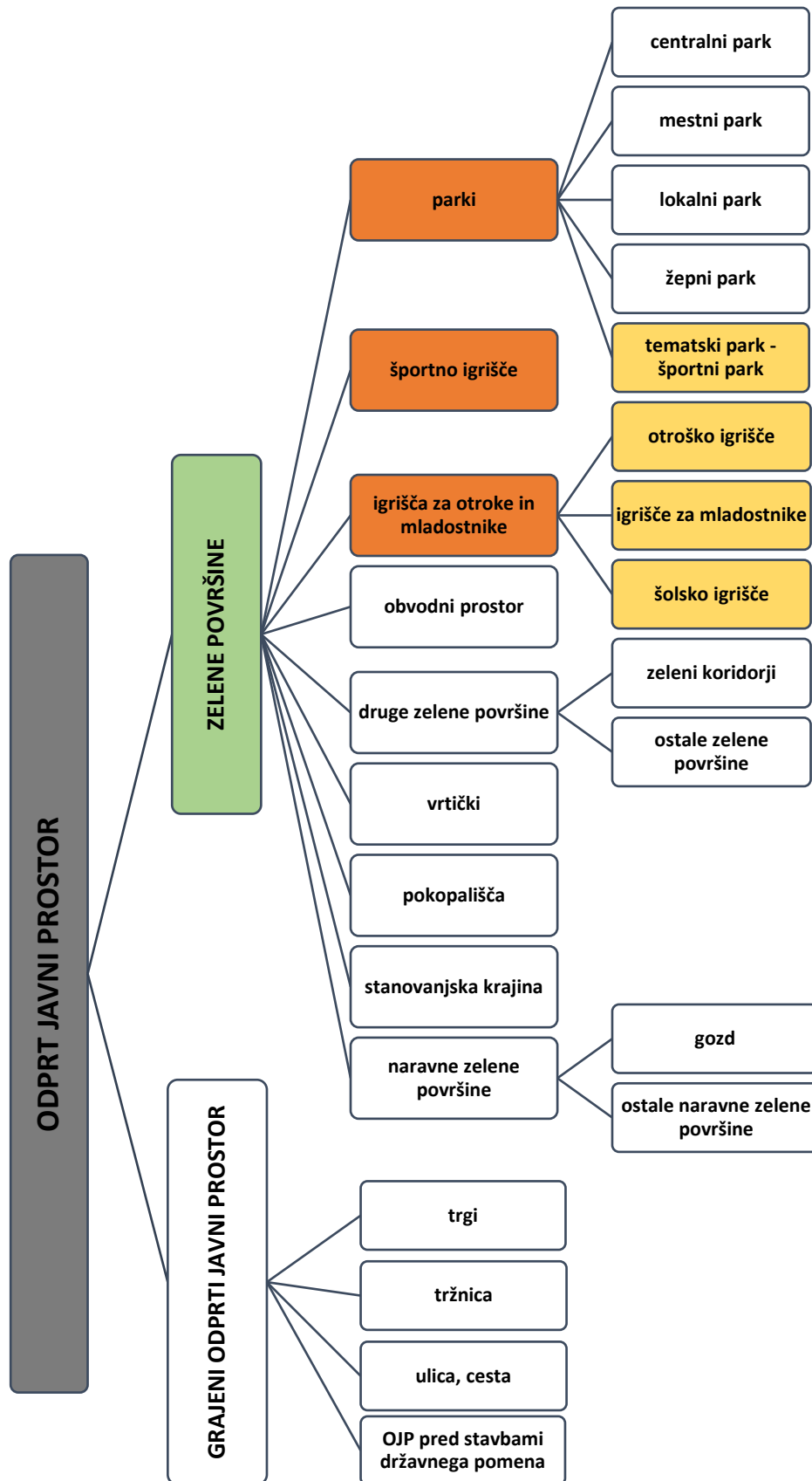
Pomembna naloga za prostorske načrtovalce in občinske sisteme je, da se zagotavlja zadostne količine in prave velikosti površin, ki so namenjene športu in rekreaciji v odprtih prostorih naselja ali mesta. Potrebno je poskrbeti, da so načrtovani na pravih mestih, visoke kakovosti, privlačni za uporabnike ter dobro upravljani in vzdrževani. Vlada in občina se morata zavzemati za smernice razvoja športa, športnih površin in s prostorskim načrtovanjem zagotavljati kakovostno bivanje. Odprti prostori za šport in rekreacijo so koristni le, če jih ljudje uporabljajo in obiskujejo ter izrabljajo oziroma izkoriščajo njihov namen (povzeto po Gehl, 2010 in Sport, Recreation and Open Space, 2012).

Večje zadovoljstvo prebivalcev z OJP Vertelj Nared (2014) ugotavlja, da imajo mesta, kjer so prebivalci bolj zadovoljni z OJP. To je urejen park in trg, namenjen pešcem, možnost uporabe športnorekreativske dejavnosti, urejena otroška igrišča idr. Prebivalci teh mest bolj kot v ostalih mestih uporabljajo skupne, urbane prostore, manj pa površine primarne rabe prostora. Raba prostora in zadovoljstvo uporabnikov sta z OJP v mestih povezana predvsem z urejenostjo OJP, bolj urejeno in dostopno je, večja je obiskanost. S prostorskimi načrtovalskimi ukrepi pa je potrebno upravičeno zagotavljati pogoje in podpirati pešačenje med vsakdanjo rabo prostora. Potrebno je čim bolj enakomerno opremiti vse dele mest in v urejanje OJP premišljeno vključiti prostorske potenciale mesta in njegovega zaledja.

Javne površine v urbanem okolju so z upoštevanjem njihovega namena in tipologije ter način vzdrževanja Černe, Žura, Rakar, 2010 razdelili na tri večje skupine, ki so prostorsko in funkcionalno tesno povezane. To so naslednje.

- **Javne ceste** in poti. Poleg javnih cestnih površin so tu tudi zelenice in drevesa ter gredice s cvetjem in grmovnicami. Javnim cestam se prišteva tudi vegetacija. Vegetacijo oziroma površino, na kateri raste ta, pa imenujemo obcestne zelene.
- **Javne zelene površine**; k njim večinoma prištevamo javne parke, otroška igrišča, pokopališča, površine ob poslovnih in industrijskih conah, parkovno urejene vodne brežine, javnih zavodih in ustanovah (na primer šolah, športnih objektih, upravnih stavbah in podobno), ki so večinoma pokrite z vegetacijo, ter površine v stanovanjskih soseskah. Glavna sestavina javnih zelenih površin je vegetacija, prav tako pa v to skupino prištevamo še poti za pešce in druge utrjene površine, namenjene prometu nemotoriziranih vozil ali športnim dejavnostim, kot tudi urbana oprema (otroška igrala, koši za smeti, stojala za kolesa in podobno).
- **Ostale javne površine** so zlasti javna parkirišča in javne tržnice. Ta skupina javnih površin opravlja posebne funkcije v mestu, kar ji določa tudi posebno opremljenost. Čeprav to območje ne štejemo med javne zelene površine, lahko tukaj še vedno najdemo nekaj vegetacije in druge urbane opreme. Poleg javnih tržnic in parkirišč lahko med ostale javne površine štejemo tudi trge, prireditvene prostore in podobno.

Slika 4 prikazuje hierarhijo in povezavo vsebin odprtega prostora v naselju in na katere površine se deli ter katere površine vsebuje odprt javni prostor. Ugotovimo, da parki, športna igrišča ter igrišča za otroke in mladostnike spadajo med zelene površine v odprtih javnih prostorih. Te zelene površine so namenjene aktivni in pasivni uporabi prostora in tudi možnosti za izvajanje dejavnosti rekreacije ter športa. Vidimo, da je odprt javni prostor v naselju tisti temeljni prostor, ki zagotavlja površine namene športu in rekreaciji. V kolikor so te površine javnega značaja (kar največkrat so) in v javnem interesu, je naloga občine, da skrbi za varstvo in urejenost javnih površin. S posebnimi sredstvi mora občina zagotavljati funkcionalne in obratovalne sposobnosti ter vsem obstoječim javnim površinam nuditi vzdrževanje in nadziranje območij, tako da se površine ohranjajo tudi v prihodnosti.

Slika 4: Vrste odprtega javnega prostora v naselju (povzeto po Vertelj Nared, 2014)

2.4.2 Opredelitev zelenih površin in njihov pomen

Zelene površine so pomemben del odprtih javnih prostorov. Splošno je znano, da zelenje pozitivno vpliva na dobro počutje človeka in ima pozitiven vpliv na okolje. Športnorekreacijske površine so del zelenih površin in odprtih javnih prostorov v mestu ter prebivalstvu omogočajo prostor za različne prostočasne dejavnosti ali aktivnosti, tako aktivne kot pasivne. Pomembno je poznavanje zelenih površin, saj tako lažje razumemo njihov pomen v urbanem in ruralnem okolju.

Zelene površine so pomembna sestavina urejenega naselja, saj prispevajo h kakovosti bivalnega okolja in omogočajo zadovoljevanje socialnih funkcij v odprtem prostoru naselja. Prispevajo pa tudi k strukturni in oblikovni podobi naselja. Povezovanje odprtih in javnih zelenih površin v naselju z naravnim zaledjem v nekakšen celovit zeleni sistem je v kontekstu dolgoročnega prostorskega načrtovanja ter razvoja mest in naselij osnovni in nujni pogoj za učinkovito urejanje ter razvoj javnih površin v naselju.

Zelene površine nudijo različne uporabne funkcije za preživljanje prostega časa, rekreacije, sprostitev in oddiha prebivalcev, kot so (LUZ, 2008):

- namensko urejena območja (parki, površine za šport in rekreacijo),
- posebej vzdrževana območja odprtega prostora mesta (gozdne, obvodne in kmetijske poti),
- koridorji urejenih poti (strožje določeni, ki potekajo po kmetijskih površinah).

Zelene površine in njeno sestavo tako lahko členimo na parke, otroška igrišča, vrtičke, stanovanjske odprte površine, pokopališča, rekreacijske površine (športni in rekreacijski parki, območja rekreacije) ter povezave (kolesarske ali peš poti), ki omogočajo dobro dostopnost. Kot pomembnejše zelene površine zunaj naselja, namenjene za rekreacijo, šport in prosti čas, lahko prištevamo območja v zaledju naselij, ki so privlačna za rekreacijo na prostem (gozd, kulturna krajina), urejeni obvodni prostor ter pomembnejše ostale povezovalne in rekreacijske poti. Zelene površine ter območja za rekreacijo in šport znotraj ostale namenske rabe prostora so predvsem: odprt prostor (javni in pol javni prostor), otroška igrišča in parkovne ureditve pred objekti javnega značaja in v stanovanjskih ali turističnih območjih ter prostori ob šolah ali vrtcih (povzeto po LUZ, 2008 in Open Space for Sport and Recreation, 2003).

Znotraj naselij in stanovanjskih sosesk morajo zelene površine vključevati urejena območja za dejavnosti na prostem (vzdrževane pohodne zelenice, klopi ...), prostor za igro z urejenim območjem za starejše, otroke in mladostnike (otroška igrala, lahko tudi športna igrišča, športne parke in rekreacijski površine). Za zagotavljanje povezave med različnimi stanovanjskimi območij in zelenimi površinami je pomemben element zelenega sistema, ki nudi peš in kolesarsko povezavo med naselji. Ta sistem omogoča tako pasivno kot aktivno možnost rekreacijske dejavnosti in gibanja v prostoru; to je lahko območje zelenega sistema znotraj naselja, območje med zelenimi grajenimi prvinami ali območje v naravnem zaledju.

2.5 ŠPORTNA REKREACIJA IN TELESNA AKTIVNOST V SLOVENIJI IN EVROPI

Organizacija športa v Sloveniji poteka na naslednjih stopnjah (povzeto po Mežek, 2009 in NPŠ, 2014):

1. Državni zbor Republike Slovenije:
 - pripravlja in sprejema Nacionalni program športa (NPŠ),
 - pripravlja letna poročila o NPŠ.
2. Ministrstvo za šolstvo in šport:
 - vodi in povezuje aktivnosti vseh subjektov, ki sodelujejo pri izvedbi Nacionalnega programa športa,
 - pripravi izvedbeni načrt za uresničevanje NPŠ.
3. Olimpijski komite Slovenije – OKS:
 - v skladu z Zakonom o športu sodeluje pri izpeljavi NPŠ.
4. Izvajalci letnega programa športa:
 - po Zakonu o športu so izvajalci letnega programa športa (športna društva in njihova združenja, nacionalne panožne športne zveze in zveze športnih društev, Olimpijski komite Slovenije, zavodi, gosp. družbe, zasebniki in druge org., registrirane za opravljanje dej. v športu, ustanove, ustanovljene za opravljanje dej. v športu in so splošno koristne in neprofitne, vrtci, osnovne šole, srednje šole, gimnazije, višje strokovne šole in visokošolski zavodi).
5. Inštitut za šport:
 - opravlja strokovne, svetovalne in razvojne naloge NPŠ pri Fakulteti za šport Univerze v Ljubljani in Strokovni sveti nacionalnih panožnih športnih zvez ter drugih nacionalnih in lokalnih športnih zvez.
6. Strokovni svet za šport:
 - sodeluje v izvedbi NPŠ na ravni države in v skladu z Zakonom o športu,
 - določa programe usposabljanja za opravljanje strokovnega dela v športu in nosilce usposabljanja ter način preverjanja usposobljenosti.
7. Fundacija za šport:
 - njena osnovna dejavnost je financiranje oz. sofinanciranje športne dej., gradnje športnih objektov, raziskovanja in razvoja športa, usklajevanje različnih interesov na področju športa, založništva v športu,
 - razporeja finančna sredstva za programe športa na državni in lokalni ravni.
8. Inšpektorat za šolstvo in šport:
 - izvaja nadzor nad izpolnjevanjem pogojev za opravljanje nalog v športu nacionalnega pomena, namensko porabo javnih sredstev, upravljanjem in namensko uporabo javnih športnih objektov,
 - nadzor nad izvajanjem zakonov, drugih predpisov in aktov, ki urejajo organizacijo in opravljanje dejavnosti vzgoje in izobraževanja,

- nadzor nad izpolnjevanjem standardov in normativov za izvajanje letnega programa, lokalnimi skupnostmi in športnimi prireditvami, izpolnjevanjem z zakonom določenih pravil za organizacijo tekmovanj, opravljanjem prehodnih in obdobjnih zdravstvenih pregledov in zlorabo temeljnih človekovih pravic športnikov.

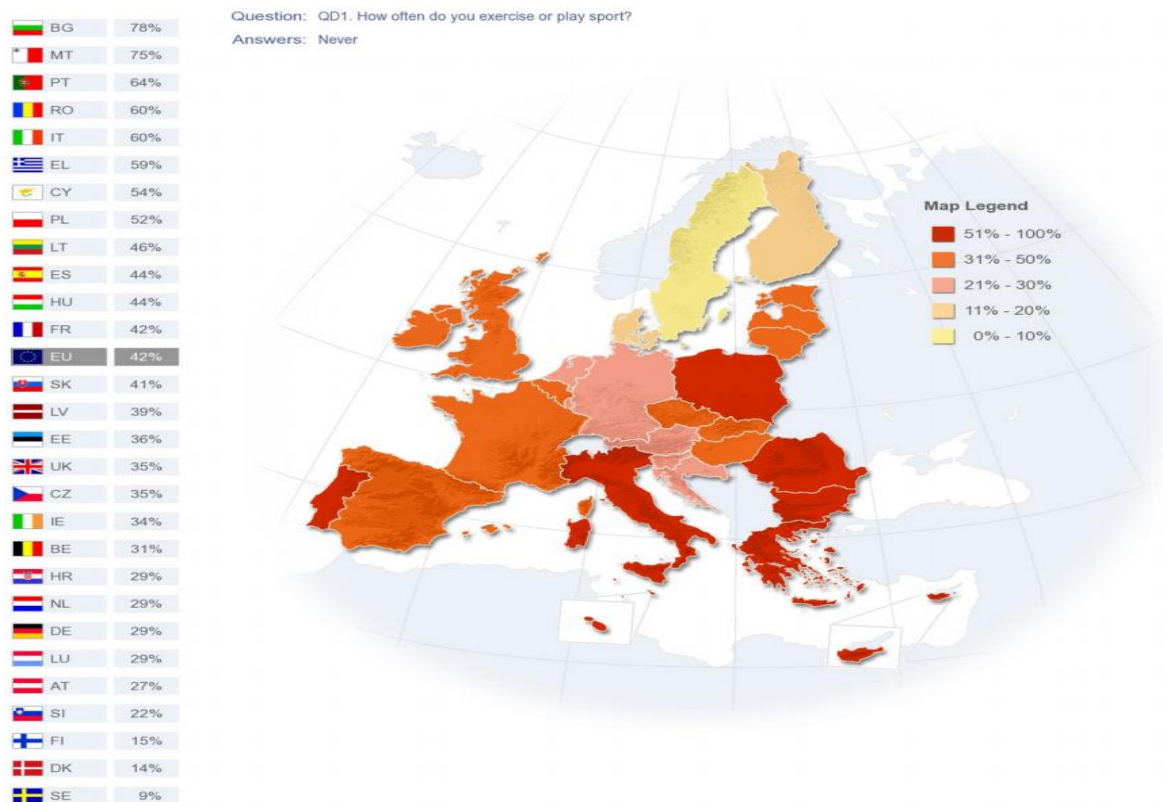
9. Združenje športnih centrov Slovenije:

- sodelovanje pri oblikovanju zakonov in podzakonskih aktov s področja upravljanja, obratovanja in vzdrževanja športnih objektov,
- pomoč in sodelovanje pri trajnostnem upravljanju s športnimi objekti in površinami.

Telo je ustvarjeno za gibanje zato je telesna aktivnost eden izmed temeljev mladostnega, zdravega in gibčnega telesa. Če telesu gibanja ne omogočimo, ga izpostavimo ne le staranju, temveč tudi boleznim in poškodbam (Telesna aktivnost, 2016). Med telesne aktivnosti prištevamo različne dejavnosti v športu in rekreaciji.

Po vsem svetu je 60 odstotkov smrti, povezane z boleznijo srca in ožilja, visokega krvnega tlaka in sladkorne bolezni. Glavni razlog za to je pomanjkanje telesne aktivnosti. Šport in rekreacija imata ključno vlogo pri kakovostnem bivanju in zaradi tega se krepi pomen dragocenega zavedanja in spodbuda za razvoj športnorekreacijskih površin. V naseljih je potrebno zagotoviti zadostno količino športnorekreacijskih površin in športnih objektov (Good Practice in Europe, 2010).

Eurobarometer v Sport and physical activity (2014) je obravnaval pogostost in raven sodelovanja v športu in drugih rekreacijskih dejavnostih vseh članov držav EU. To je pomemben podatek, da vidimo predvidoma, s kolikšno populacijo ljudi, ki se redno ukvarja s športom in rekreacijo, imamo opravka. Slika 5 prikazuje, kako pogosto se ljudje v različnih državah ne ukvarjajo z nobeno športno rekreacijo.

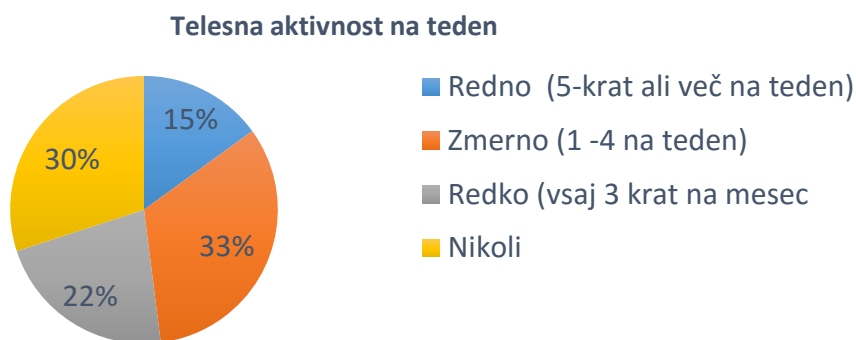

Slika 5: Prikaz ne ukvarjanja ljudi s športom in rekreacijo v evropskih državah (Sport and physical activity, 2014)

Slika 5 prikazuje del populacije v državah Evropske unije, ki je sodelovala v anketi in podala odgovore na vprašanja o udeležbi v aktivnosti v športu. Vidimo, da je Slovenija v spodnjem delu preglednice glede telesne neaktivnosti (22 %), kar nasprotno pomeni, da je v Sloveniji udeležba in udejstvovanje v športu in rekreaciji visoka, saj je ostalih 78 % populacije ljudi telesno aktivnih. Slovenski prebivalci so, kot kažejo rezultati, med najbolj športno aktivnimi v Evropi. To je blizu skandinavskim državam, ki so najbolj telesno aktivne v Evropi. V primerjavi s povprečjem ostalih evropskih držav je v Sloveniji 20 % manj neaktivnega prebivalstva in 13 % več neaktivnosti kot v najbolj športno aktivni državi – Švedski.

V Angliji imajo program za aktivnost in zdravje (The Health and Physical Activity, 2016), kjer so priporočila, da se vsaj 60 minut zmerno intenzivne telesne vadbe izvaja vsak dan za otroke in mladino. Za odrasle pa se priporoča vsaj 30 minut na dan zmerno intenzivne vadbe, vsaj petkrat v tednu. Za izvedo telesne vadbe pa je potreben tudi ustrezen prostor.

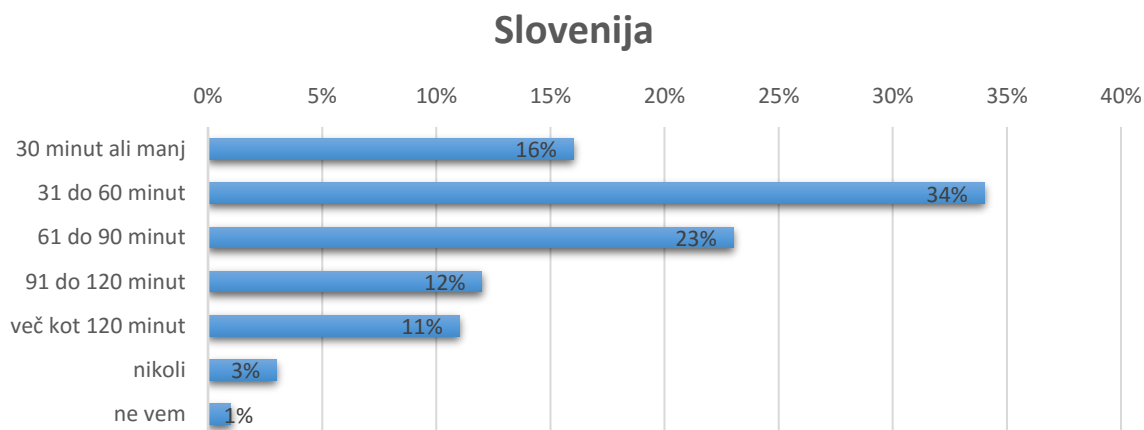
Časovni zajem športnih aktivnosti

Grafikon 1: Telesna aktivnost v Evropi (po podatkih Sport and physical activity, 2014)

Grafikon 1 prikazuje telesno aktivnost in količino udejstvovanja v športu in rekreaciji v določenem obdobju za vse skupne države, ki so članice EU. Z redno vadbo, kar pomeni, da je telesno aktiven prebivalec vsaj petkrat na teden ali več, se redno ukvarja 15 % vseh anketiranih. Med zmerno vadbo, ki je vsaj enkrat do štirikrat na teden aktivna, se uvršča 33 % državljanov EU. Med redko telesno aktivnost, ki jo izvajajo vsaj trikrat na mesec, spada 22 % državljanov EU. Visok pa je tudi odstotek prebivalcev, ki se nikoli ne ukvarja s športom in rekreacijo, saj ta znaša kar 30 %.

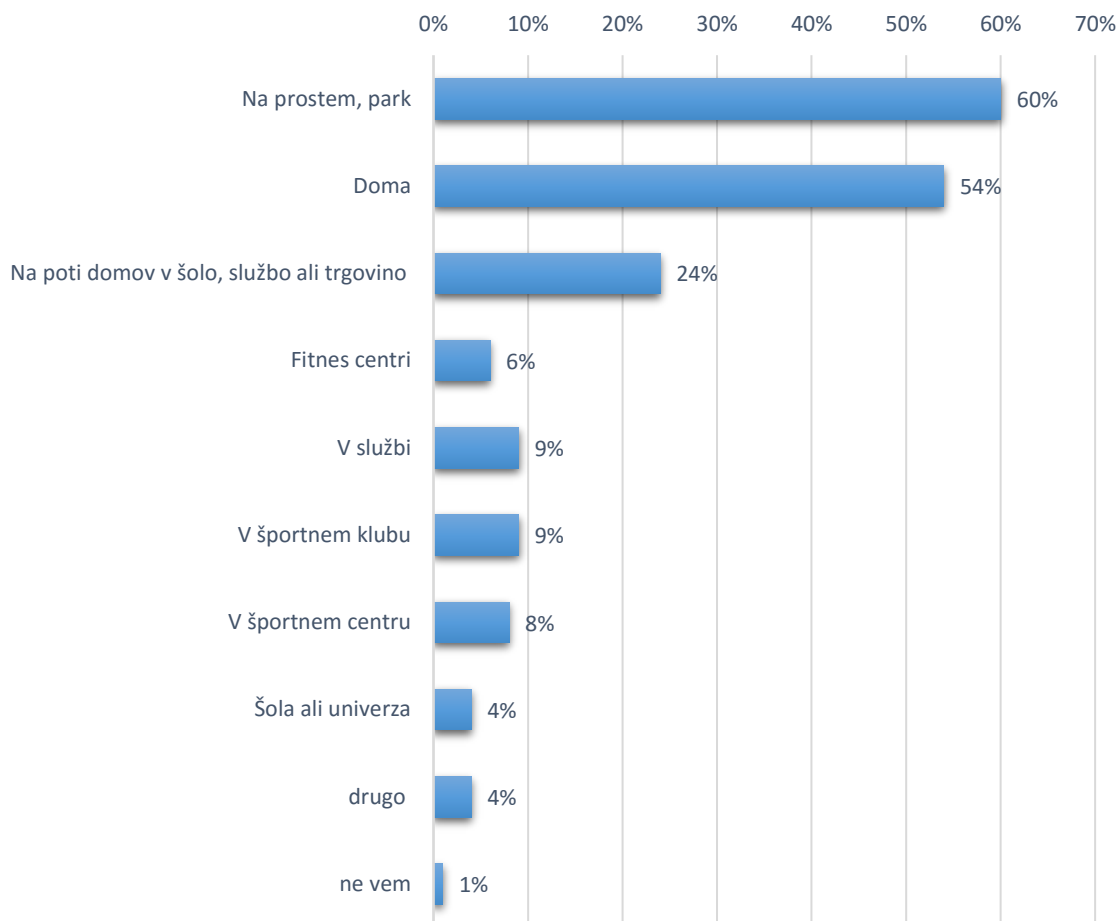
Čas, ki ga v Sloveniji porabimo za šport in rekreacijo na dan, če se udejstvujemo v športni aktivnosti

Grafikon 2: Količina časa namenjen športu in rekreaciji v primeru aktivnosti v Sloveniji (po podatkih Sport and physical activity, 2014)

V primeru, da smo v Sloveniji športno aktivni, porabimo najpogosteje od 31 do 60 minut za športno rekreacijo (grafikon 2). To pomeni, da večinoma dosegamo splošna dnevna priporočila za zdravo in kakovostno bivanje. Porabljenih časov med 61 min do 90 minut je bilo odgovorov v anketi 23 %, 30 minut ali manj pa 16 %.

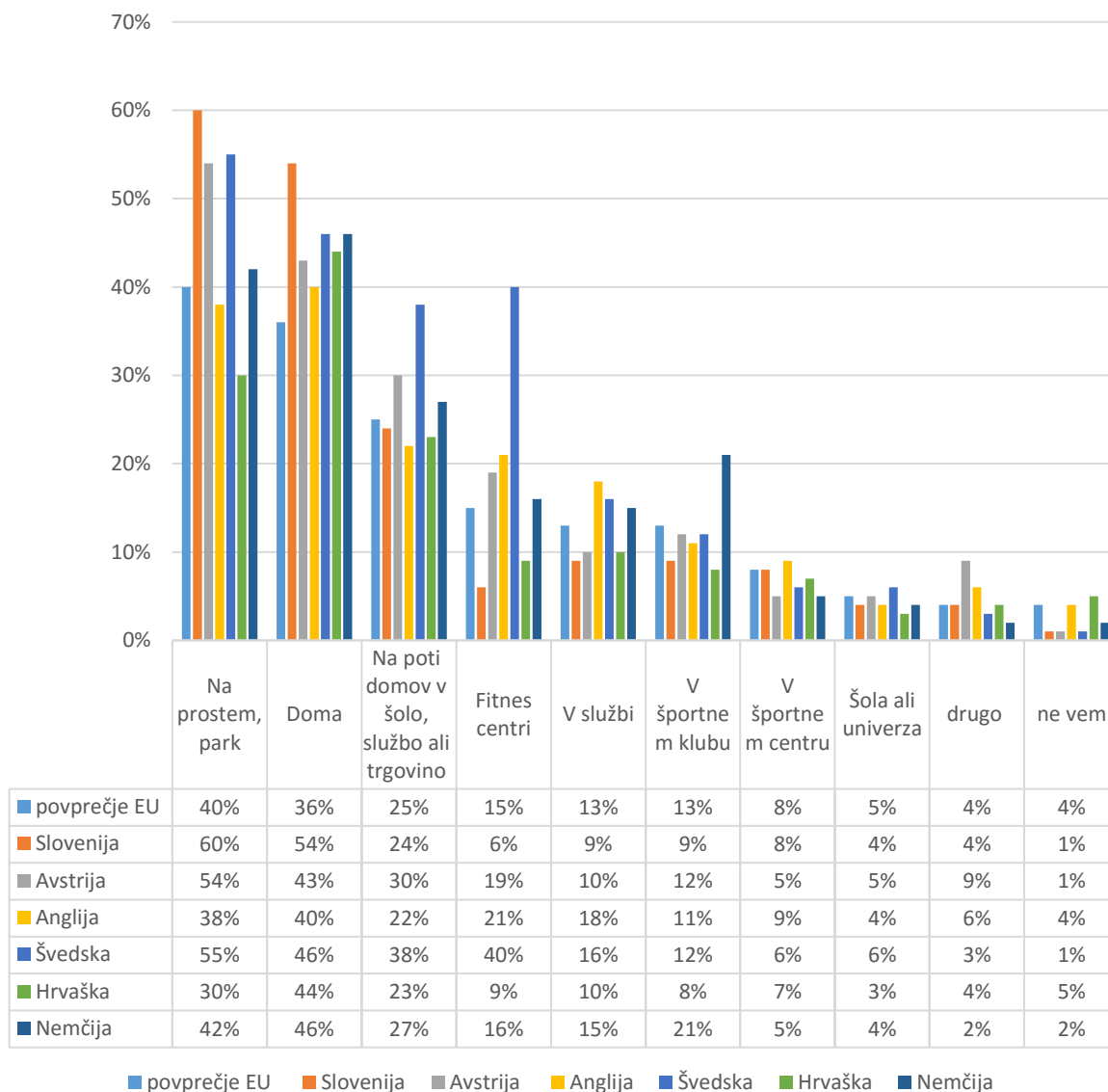
Prostor udejstvovanja športno rekreacijskih aktivnosti v Sloveniji

Grafikon 3: Prostor udejstvovanja športnorekreacijskih dejavnosti v Sloveniji (po podatkih Sport and physical activity, 2014)

Grafikon 3 prikazuje prostor, ki ga najpogosteje uporabljamo za športnorekreacijske dejavnosti. V Sloveniji se največ (60 %) prebivalstva odloča za prostor uporabe na prostem ali parku. Drugi najpogostejši uporabljen prostor za šport in rekreacijo je doma (54 %). Sledi uporaba pasivne rabe prostora za rekreacijo, kot je mobilnost v mestu (24 %). Ta vrsta aktivnosti prebivalcem omogoča prehajanja v prostoru, med katere prištevamo uporabo poti v/iz šolo, službo, trgovino ali druge dejavnosti, ki uporabljajo hojo in kolo. V pokritih prostorih, kot so športni centri, fitnesi, športni klubi, je skupaj športno aktivnih 23 % Slovencev.

Prostor udejstvovanja športnorekreacijskih aktivnosti v Slovenije in ostalih Evropskih državah

Grafikon 4: Uporabljen prostor za šport in rekreacijo v EU (po podatkih Sport and physical activity, 2014)

Grafikon 4 podaja primerjavo uporabe prostora pri udejstvovanju športa in rekreacije v evropskih državah. V Sloveniji je 20 % več aktivnosti na prostem in raznih parkih, kot je evropsko povprečje (40 %). Veliko udejstvovanja pri športni rekreaciji na prostem je tudi v državah Avstrije (54 %) in Švedske (55 %). Slovenija pa je vodilna v primerjavi z vsemi evropskimi državami v uporabi domačega prostora, saj ta znaša 54 %, kar pomeni skoraj 20 % več, kot je povprečje v EU. Obiskanost fitness centrov, športnih centrov, športnih klubov pa je posledično najmanjša v Sloveniji. Razlogi za to so lahko različni, kot denimo, da teh možnosti v bližini lokacije doma ni, predrage storitve raznih fitness prostorov, aerobike, športnih centrov, pomanjkanje ali neurejene športnorekreacijskih površine itn. Telesne aktivnosti na poti domov v službo, šolo ali trgovino pa je v Sloveniji v primerjav s povprečjem v Evropi manj (24 %), za najboljšo Švedsko zaostajamo 14 %.

Na podlagi analize rezultatov ankete v Sport and physical activity, 2014 smo ugotovili, je v Sloveniji prebivalstvo zelo aktivno, saj smo na najvišjih mestih rekreacijskih in športnih aktivnosti prebivalstva v EU. To le potrjuje dejstvo, da smo Slovenci športni narod. Prostor, v katerem se največkrat izvajajo

športnorekreacijske dejavnosti, pa so dom, na prostem, park in na poti domov. V primerjavi z ostalimi EU državami se v Sloveniji največ športnorekreacijskih aktivnosti dogaja na prostem, za kar lahko prištevamo razloge, kot so: veliko zelene infrastrukture, bogate narave danosti, ugodna vremenska klima in razgibanost terena.

2.6 PRIMER DOBRE IN SLABE PRAKSE V TUJINI

Zaradi daljše življenjske dobe ljudi in povečevanja urbanega prebivalstva obstaja večja potreba po zagotavljanju kakovostnega prostorskega načrtovanja (predvsem v povezavi z kakovostjo bivanja). V evropskih državah je vedno večji poudarek na prostorskem načrtovanju s področja stanovanjske problematike, centralnih dejavnosti, mobilnosti v mestu, zeleni infrastrukturi in športni rekreaciji. Načrti so največkrat nepovezani in ločeni med seboj zaradi ekonomskih vplivov. Šport in zelene površine velikokrat ne prinašajo hitrega zaslužka, kar predstavlja problem pri zasebnih investitorjih. Z urbanim razvojem mest in zgoščevanjem prebivalstva na enem mestu se mnoge športne objekte potiska na obrobje mesta. Športnorekreacijski prostori so v manj razvitih urbanih območjih pogosto v slabem stanju, odmaknjeni od okolice; v nepriljubljenem okolju in skriti za zeleno površino. Lokalne skupnosti morajo dati večji poudarek na športne površine in jih nikakor ne izključiti iz prostorskih aktov. Kot primer slabe prakse so v *Sports in the city* (2013) navedli majhno mesto Vinex na Nizozemskem, ki je v devetdesetih letih iz svojih urbanih načrtovanj izključilo športne površine, kar je vodilo k zamujeni priložnosti načrtovanja novih športnih površin v območju, kasneje pa tudi pravega prostora za površine športne infrastrukture v mestu ni bilo. Na prebivalcih so opazili povečane zdravstvene težave, debelost in pojavnost večjih integracijskih problemov.

Vloga urbanega prostora za športno rekreacijo je vse večja, saj se mesta vse bolj zavedajo pozitivnega učinka tega. Tako je privedlo, da urbana naselja ponujajo klubom in društvom športnorekreacijske površine in jih spodbujajo z javnimi sredstvi. Kljub temu pa se vse bolj krepi in poudarja individualni šport, saj vse vodene vadbe in prostori znotraj raznih športnih centrov postajajo plačljivi in vse dražji. Športna rekreacija posameznika, kot so hoja, tek ali kolesarjenje, se največkrat odvija v obrobju mesta. Sodoben način življenja je vse bolj povezan s športom, kar se kaže tudi v večjih potrebah po fitness centrih in aerobnih dvoranah. *Sporting Future* (2015) zagovarja, da se to odraža v večjih potrebah po fitness centrih in aerobnih dvoranah. Šport v današnjem hitrem tempu življenja postaja del vsakdanjega življenja in vse bolj izginja meja med športom in prostim časom.

V *Sports in the city* (2013) se ukvarjajo tudi s problemom vključevanja športa v urbano okolje. Vsak primer, kako uspešno in pravilno vključevati šport v mesto in urbano okolje, je zgodba zase. Uspešnost športnega vključevanja v okolje je namreč odvisna tako od samega urbanega prostora kot tudi velikosti in gostote poselitve, izobrazbe, kulture ipd. Glavno vodilo lokalnih oblasti se mora odražati v reku »*šport za vse*«, kar pomeni, da je šport dostopen slehernemu prebivalcu. Lokalne oblasti igrajo tako pomembno vlogo za obstoj in razvoj športa. Športna infrastruktura mora omogočati različne vrste športnih aktivnosti, ki se jih lahko udeleži večina prebivalstva. Poznamo tri različne tipe prostorov, ki so primerni za izvajanje športa, in sicer: športni objekti, šport v naravi (tudi obrobje mest) in šport v javnem okolju. Primer dobre prakse pri vključevanju športa in športnih površin v urbano okolje je glavno mesto Danske, Kopenhagen. Tu so športnorekreacijske površine dobro povezane z ostalo rabo prostora, kar dokazujejo tudi njihovi prostorski načrti. Tako so šport, prosti čas in urbani razvoj tesno povezani in prepleteni ter tudi finančno podprti s strani različnih fundacij športa in arhitekture.

Urejenost športne infrastrukture vpliva na obiskanost te in s tem na zadovoljstvo uporabnikov ter njeno uporabo. Izkušnje, opisane v *Sporting Future* (2015), kažejo tudi na več kot 500 odstotkov boljše obiskanost urejenih športnih površin in objektov kot pa neurejenih. V uporabnosti in obiskanosti športne površine odigra pomembno vlogo tudi oddaljenost te od posameznih stanovanjskih območij. Bolj kot so te površine med seboj oddaljene, manjša je vsakodnevna obiskanost in uporabnost športne infrastrukture (Grix in Houlihan 2013). V *Sporting Future* (2015) dodajajo, da se je na novo urejenih površinah za šport, rekreacijo in prosti čas obiskanost teh povečala v vseh demografskih skupinah (otroci, mladina, odrasli, pa tudi starejša populacija in invalidne osebe). Opažajo tudi porast obiskanosti s strani športno neaktivnih ljudi. S tem, ko se je dvignila obiskanost in uporaba športnih površin, pa se je posledično povečalo tudi število udeleževanja v različnih športnih dejavnostih in s tem aktivnost prebivalstva. V mestih, ki imajo dobro obiskane športnorekreacijske prostore, so začeli opazovati tudi upad zdravstvenih težav, še posebej na področju duševnega in fizičnega zdravja prebivalstva. V *Sporting Future* so izpostavil primer v Angliji, naselje Orford v manjšem mestu Warringtonu, kjer so stare športne površine za otroke in mladino ter ostale površine za šport posodobili in uredili (sliki 6 in 7). Stara in nefunkcionalna športna infrastruktura z objekti in javno površino v naselju ni privabljala prebivalcev in novih uporabnikov, prav tako pa tudi ne raznih športnih društev za izvajanje športnih programov. Z novo ureditvijo športne infrastrukture pa se je število športnih društev in klubov močno povečalo. V zelo kratkem času je naraslo tudi število obiskovalcev in uporabnikov teh novih športnih površin, obiskanost se je povečala za več kot 400 odstotkov. V mestu se tako že načrtujejo nove umestitve javnih športnih površin, ki bodo zadoščale še večjemu številu uporabnikov. Mestne oblasti si prizadevajo, da število uporabnikov športne infrastrukture s časom ne bo upadalo, ampak bo še naraščalo. V primeru dobre prakse načrtovanja športne infrastrukture in tudi na primeru Orford, se je povečala kakovost bivanja, saj so se ljudje začeli bolj družiti, zblíževati, pogovarjati ter medsebojno sodelovati, to pa je privedlo tudi do upada kriminala v mestih.

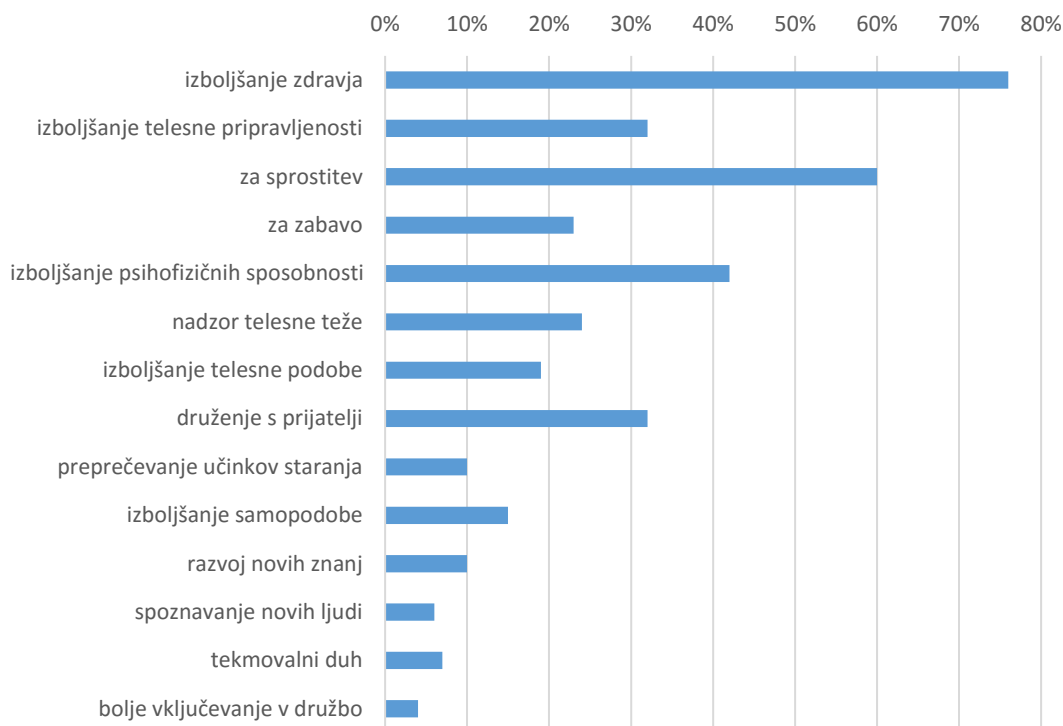
Slika 6 in 7: Urejene športnorekreacijskih površine v majhnem mestu (Warrington, 2016)

2.7 UPORABNIKI ŠPORTNOREKREACIJSKIH POVRŠIN V SLOVENIJI IN TUJINI

Analizo o raziskavi pomena in uporabi športa, rekreacije kot telesne aktivnosti s pripadajočimi površinami je Eurobarometer (Sport and physical activity, 2014) izvedel med 28 državami članicami Evropske unije v letu 2013, med katere spada tudi Slovenija. Načrt Evropske unije je spodbuditi udeleževanje v rekreaciji, športu in ostalih telesnih dejavnostih, ki pripomorejo k izboljšani kakovosti bivanja.

Motivacijski dejavniki

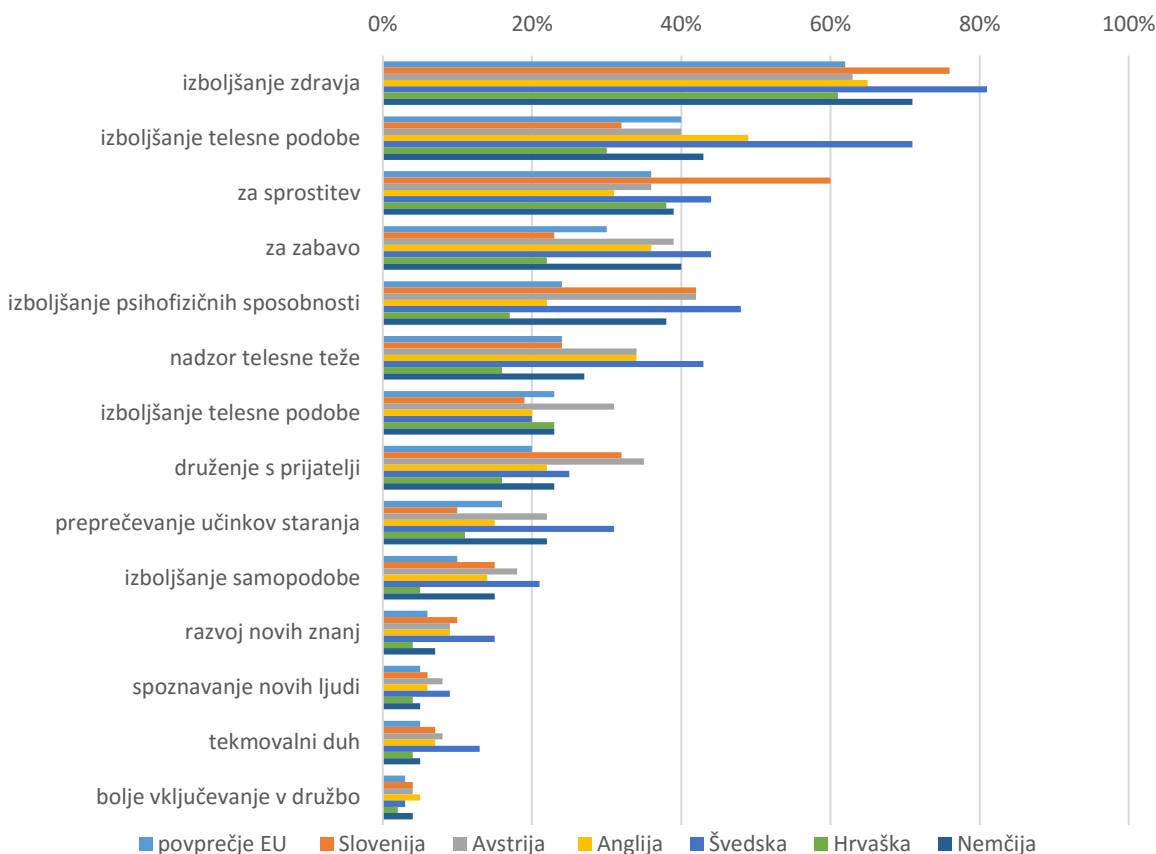
Motivacijski dejavnik kaže, da se ljudje poslužujejo uporabe športa in rekreacije predvsem zaradi izboljšanja zdravja ter sprostitve, kar privede do izboljšanja kakovosti bivanja.

Grafikon 5: Prikaz motivacijskih dejavnosti za šport in rekreacijo v Sloveniji (po podatkih Sport and physical activity, 2014)

Grafikon 5 prikazuje seznam najpogostejših motivacijskih dejavnikov, določenih s starani slovenskih prebivalcev. Med najpomembnejše motivacijske dejavnike spada izboljšanje zdravja (76 %), sprostitve (60 %), izboljšanje psihofizičnih sposobnosti (42 %) in druženje s prijatelji (32 %). Med srednje motivacijske dejavnike v Sloveniji spadajo izboljšanje telesne pripravljenosti (32 %), nadzor nad telesno težo (24 %), izboljšanje telesne podobe (19 %), preprečevanje staranja (10 %), izboljšanje samopodobe (15 %) in šport za zabavo (23 %). Med manj pomembne motivacijske dejavnike pa tekmovalni duh, razvoj novih znanj, spoznavanje novih ljudi, vključevanje v družbo. Povzamemo lahko, da so najpomembnejši motivacijski dejavniki tisti, ki neposredno in pozitivno vplivajo na sprostitve in kondicijsko pripravljenost. Srednji motivacijski dejavniki pa so povezani s telesno težo ter podobo telesa in psihofizičnim stanjem posameznika, manj pomembna pa so nova spoznanja in medsebojna tekmovalnost.

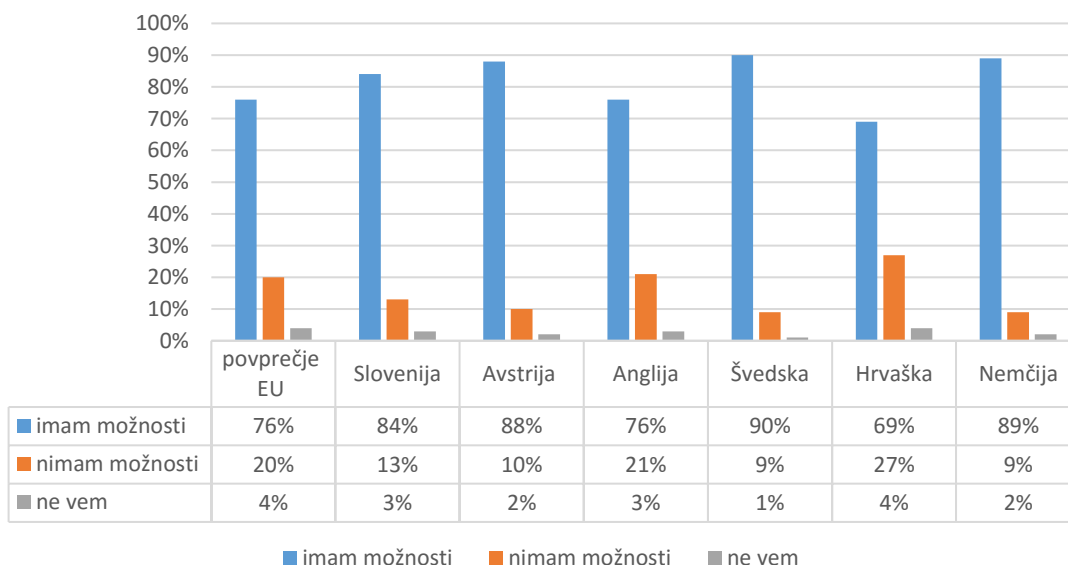
Razlog, zakaj se s športom v Sloveniji ne ukvarjamo, pa je največkrat pomanjkanje časa. Vsaj tako je odgovorilo več kot 50 % vprašanih. Skrbi predvsem podatek, da je v skupini neaktivnih zlasti veliko mladih do 24 leta, ki še hodijo v šolo ali študirajo in so v procesu razvoja. Za zdrav razvoj je potrebno razviti različne motorične sposobnosti, ki jih lahko pridobijo z različnimi telesnimi aktivnostmi, teh pa več kot polovica ne opravlja. Več kot 20 % mladih pa je brez motivacije za športne aktivnosti.

Grafikon 6: Prikaz motivacijskih dejavnikov v Sloveniji in Evropi (po podatkih Sport and physical activity, 2014)

Grafikon 6 prikazuje motivacijske dejavnike v Slovenije v odnosu z nekaterimi evropskimi državami in evropskim povprečjem. Povzamemo lahko, da v Sloveniji v primerjavi z ostalimi državami izstopa motivacijski dejavnost športne aktivnosti za sprostitev in psihofizične sposobnosti. Ta podatek nam sporoča, da se v Sloveniji počutimo psihično bolj obremenjeni kot v ostalih evropskih državah. Nadpovprečni dejavniki motivacije so v Sloveniji tudi še izboljšanje zdravja in druženje s prijatelji.

Možnosti udejstvovanja rekreacije v lokalnem okolju

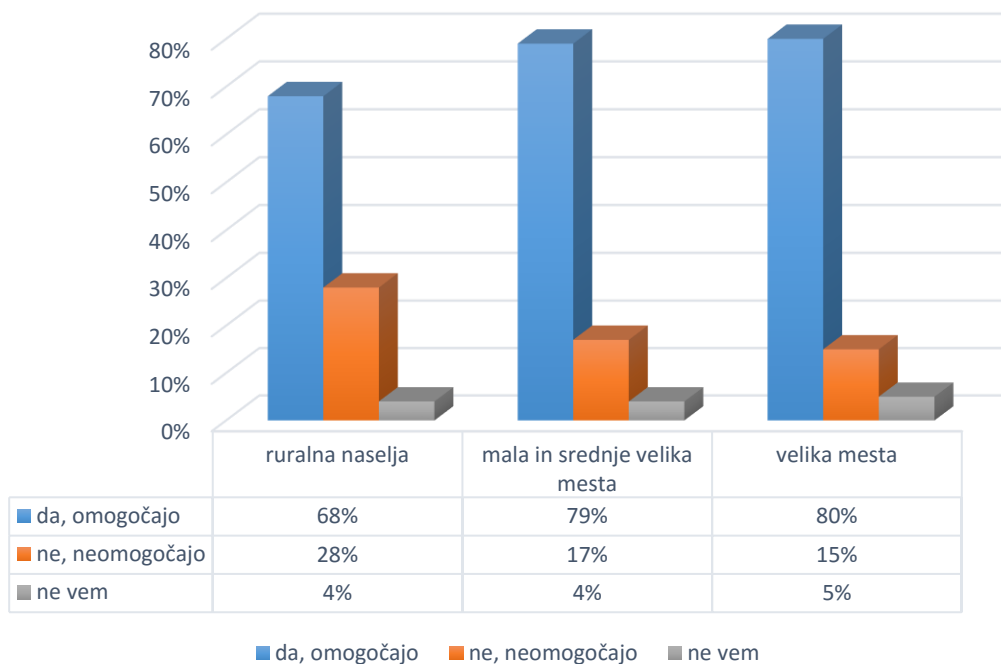

Grafikon 7: Možnosti udejstvovanja rekreacije v lokalnem okolju (po podatkih Sport and physical activity, 2014)

V Sloveniji in ostalih Evropskih državah je veliko možnosti za različne vrste športne aktivnosti, kar dokazujejo tudi rezultati anket v različnih evropskih državah (Grafikon 7). V Sloveniji 84 % prebivalstva meni, da lokalno okolje omogoča športno rekreacijo in različno telesno aktivnost z uporabo različne rabe prostora. Največ možnosti za športne aktivnosti in površin za telesno aktivnost imajo na Švedskem, saj jih je tu kar 90 % odgovorilo, da imajo v lokalnem okolju dobre možnosti telesne aktivnosti. Še najmanj možnosti za telesno aktivnost je na Hrvaškem, saj tu prebivalci malo pod 70 % menijo, da jim ni omogočena možnost uporabe površin za telesno aktivnost.

Okolje samo po sebi ponuja različne možnosti udejstvovanja rekreacije v okolju. Ljudje nismo odvisni samo od zelenih in športnorekreacijskih površin, ampak lahko v različnem okolju dobijo različne površine, ki omogočajo telesne aktivnosti. Tako tudi Sport and physical activity (2014) ugotavlja, da v večini primerov prebivalci lahko dobijo v svojem v lokalnem okolju prostor za rekreacijo, saj je tako odgovorila skoraj tri četrtina vprašanih.

Preverili smo tudi, kako se to odraža v različni velikosti mesta, in ali površine, kjer ljudje prebivajo, omogočajo različne možnosti telesne aktivnosti:

Grafikon 8: Ponudba telesne aktivnosti v različni velikih mestih (po podatkih Sport and physical activity, 2014)

Grafikon 8 prikazuje, kako se v državah EU odraža velikost naselja na ponudbo športne aktivnosti. Po podatkih Eurobarometera je v ruralnem naselju manj športnorekreacijskih površin in možnosti telesne aktivnosti kot v majhnih in srednje velikih mestih. V ruralnih naseljih je veliko možnosti za rekreacijo v naravnem okolju (bližina poljskih ali kmetijskih poti in površin, gozda itn.). Majhna in srednja velika mesta v primerjavi z velikimi pa omogočajo podobne možnosti uporabe za športne aktivnosti. V ruralnih naseljih in območjih je možnosti za izvajanje športa in rekreacije na prostem in v naravi bistveno več kot v mestnih predelih. Predvsem se to kaže v razpršenih naseljih, vaseh in zaselkih. V urbanem območju predstavlja odprt javni prostor dragocen vir za zagotavljanje športa in rekreacije zlasti v delih mesta, kjer primanjkuje zelene infrastrukture.

2.8 NAČRTOVANJA ODPRTEGA PROSTORA ZA ŠPORT IN REKREACIJO V ANGLIJI

V Angliji imajo sprejet nacionalni načrt prostorskega načrtovanja celotne države za razvoj športnorekreacijskih površin. Načrt morajo izpolnjevati lokalne in mestne oblasti pri razvojnih načrtih občin ali okrožij. V strategiji trajnostnega razvoja mest imajo v Angliji površine, ki so vezane na odprti prostor, za šport in rekreacijo pomembno vlogo in jih je potrebno sproti vključevati v trajnostni razvoj naselij. Za doseg optimalnega trajnostnega razvoja odprtih javnih površin, ki so namenjene športu in rekreaciji, je potrebno usklajevanje in poznavanje urbanega okolja v odnosu z ostalimi površinami (stanovanjskimi, industrijskimi, centralnimi ...). Pri razvojni politiki prostora in športa je v Angliji potrebno prizadevanje, da se ohranja in izboljša kakovost bivanja, zagotavlja se dostopnost javnih mest z uporabo javnega prevoza, hojo ali kolesom, za rabo obnovljivih virov pri razvoju novih objektov, spodbujanje biotske raznovrstnosti in zagotavljanje zelene infrastrukture v urbanih naseljih.

V *Planning and Design for Outdoor Sport and Play* (2008) dodajajo, da mora biti športna infrastruktura v mestu načrtovana od stanovanjskega območja v oddaljenosti največjega koridorja 1,2 km. V oddaljenosti do 20 minut pa dostopen pokrit športni objekt in večja odprta javna športna površina; lahko gre za premagovanje oddaljenosti s hojo, kolesarjenjem ali z motornim sredstvom. Za otroška športna igrišča in mladino je na stanovanjski kompleks določen standard na otroka 2,5 m² opremljenega in 5,5 m² igralnega prostora. Skupaj znaša velikost igralnega prostora 8 m² površine na posameznega otroka v stanovanjskem območju. V Angliji imajo tudi definirano največjo oddaljenost od stanovanjskih enot do otroških igrišč in igrišč za mladino:

- lokalno odprt prostor z urejeno površino za igro in rekreacijo do 6 leta v pohodni razdalji do 100 m; najmanjša dimenzija je 10 x 10 m;
- krajevno ali lokalno odprt prostor z opremljenim igriščem za igro in rekreacijo od 6 leta je do pohodne razdalje 400 m z najmanjšo dimenzijo igrišča 20 x 20 m;
- v mestu, naselju ali soseski odprti prostori z opremljenimi igrišči za otroke in mladino je v pohodni razdalji do 1000 m.

Glavne in temeljne športne aktivnosti in dejavnost za šport, rekreacijo in prosti časa se v Angliji v okrožju načrtujejo s predpisanimi standardi in normativi na prebivalstvo. Predvsem se načrtuje za površine, ki so namenjene nogometu, malemu nogometu, odbojki, košarki, squashu, tenisu, namiznim tenisu, fitnesu, plesu, plavanju, tenisu, otroškim igriščem, teku, rolanju, gimnastika, rugbyu, badmintonu in atletiki. Namen standardov je zagotoviti uravnotežen razvoj javnih športnih objektov za šport in prosti čas v vsakem okrožju države. Športnorekreacijske površine morajo omogočati različne dejavnosti vsem starostnim skupinam. Športni objekti in športne površine morajo omogočati uporabo tako rekreativnim športnikom kot tudi tistim, ki prostore uporabljajo za kakovostne in vrhunske športe.

V kolikšnem obsegu je potrebno zagotoviti nepokrite prostor za šport in rekreacijo, se v Angliji priporoča z NPFA (National Playing Fields Association) standardom (*Open Space, Sport and Outdoor Recreation*, 2016). Standard temelji na trajnostnem razvoju in načrtovanju posebnega odprtega prostora v mestu namenjenim športu in rekreaciji. Športnorekreacijski odprti prostor definirajo kot poseben odprt (javni) prostor, ki se uporablja za šport, rekreacijo, aktivno preživljanje prostega časa in otroško igro. Odprte površine, ki so primerne velikosti in v naravnem okolju, morajo biti lahko dostopne in varne za uporabo širše javnosti. Standard, ki v Angliji zagotavlja načrtovanje minimalnih površin za šport v odprtem prostoru, imenujejo tudi Six acre standard. Ta standard pomeni, da se na 1000 prebivalcev načrtuje vsaj 6 acrov oziroma 24.281 m² (2,4 ha) zunanjih športnorekreacijskih površin. Površine so namenjene tako odraslim kot tudi otrokom in mladini. V *Planning and Design for Outdoor Sport and Play* (2008)

dodajajo, da določeni standardi količine, kakovost in dostopnosti zunanjih igralnih prostorov vplivajo na število obiskovalcev in njihovo zadovoljstvo.

Med zunanje odprte prostore za šport in rekreacijo se prištevajo vse javne in poljavne površine, ki so povezane s športno infrastrukturo. Te površine so predvsem igrišča, zelenice za rekreacijo, športni objekti, atletske steze, površine za trening, parkirišča, dostopne poti ... V to skupino odprtih prostorov se ne vključujejo pokritih športnih objektov in površin, ki se lahko uporabljajo kot dodaten vir za rekreacijo, kot so poti, ceste in ločene posebne zelene površine. Od skupno 2,4 ha na 1000 prebivalcev se posebej uporablja za (Residential Development Outdoor Play Space Provision, 2000):

- 1,6 ha za športnorekreacijske površine na prostem;
 - o vsaj 1,21 ha urejenih in opremljenih igrišča (funkcionalne površine za nogomet, mali nogomet, košarka, atletska steza ...);
- 0,8 ha za otroška igrišča in igrišča za mladoletnike na prostem;
 - o vsaj 0,3 ha urejenih in opremljenih igrišč.

Sport England (2015) poudarja, da se mora prostorsko načrtovanje zavzemati za športnorekreacijske površine ter tudi sodelovanje z ostalimi načrtovalci na regionalni, občinski in lokalni ravni. Interesi za šport, rekreacijo in prosti časa morajo biti aktivno spodbujeni in ustrezno razviti v dobro vseh. Nastanek sistema prostorskega načrtovanja za šport in rekreacijo v Sport England vidijo kot priložnost, da se lažje podajo želje in zahteve pri uporabi športnih površin tako za javne in zasebne, kot tudi prostovoljne sektorje. Sistem prostorskega načrtovanja pripomore k boljšemu sodelovanju v športu in aktivnemu preživljanju prostega časa. S takim načrtovalnim načinom in vizijo se pripomore k uresničenju ciljev za trajnostni razvoj mesta in športa. Vizija prostorskega načrtovanja in z njim povezanimi glavnimi šestimi načeli sodelovanja in vključevanja športne rekreacije je prikazano na sliki 8.

Slika 8: Načela sodelovanja prostorskega načrtovanja za interes športa in rekreacije (povzeto po Spatial Planning for Sport and Active Recreation, 2005)

Načelo okoljske trajnosti za šport in rekreacijo prispeva k trajnostni rabi naravnih in obnovljivih virov. Načelo varnosti skupnosti pomaga prostorskim načrtovalcem zmanjševati socialne razlike prebivalstva in povečevati sodelovanje med ljudmi. Za neposredni in posredni prispevek lokalne in državne gospodarske razgibanosti je načelo lokalne ekonomske upravičenosti. Tudi vizija načela kakovosti bivanja in dobrega počutja je pomemben del prostorskega vidika načrtovanja športnih površin, saj telesna dejavnost prispeva k dobremu počutju in občutku navezanosti na okolico. Glede na to, da v Angliji strmijo k vsakodnevni telesni dejavnosti, sta tu še vidika načela za izboljšanja zdravja in načela za dvig standarda športnih aktivnosti v šoli (Spatial Planning for Sport and Active Recreation, 2005).

V kolikšni meri in kakšnem obsegu potrebuje populacija odprte prostore v Planning for Parks, Recreation, and ... (2005), dodajajo, da je za to potreben predvsem čas in poznavanje lokalnega okolja. Vsaka vrsta raziskave ima svoje prednosti in slabosti. Ankete laične javnosti so večkrat podale nepopolne odgovore na vprašanja potrebe po odprtih javnih prostorih. Tako je najprimernejše, da se zberejo in naredijo analize okolja, ki nam podajo podatke o obiskanosti in uporabi določenega odprtega prostora. Glede na podatke se lahko pokaže potreba po novih površinah.

2.9 ŠPORTNOREKREACIJSKE POVRŠINE IN ŠPORTNI PARKI

Šport, rekreacija in prosti čas postajajo pomemben del življenja, šolske vzgoje, gospodarstva in ne nazadnje globalizacije v svetu. Jenšterle (2015) dodaja, da se je ponudba športnih programov in športnih površin v zadnjem desetletju povečala. Otroci in mladina so vključeni v različne programe za športne aktivnosti, prav tako tudi velik del večine odraslega prebivalstva. Odrasli so tako vključeni in sodelujejo v raznih programih športa za vse. Profesionalni šport pa se razvija v vse bolj gospodarski sektor.

2.9.1 Infrastruktura za šport in prosti čas

Jenšterle (2015) med infrastrukturo za šport in prosti čas prišteva vse objekte in površine, sisteme, blago in storitve, ki omogočajo izvajanje programov športa in prostega časa. Športna infrastruktura vključuje objekte, komunalno infrastrukturo, sisteme oskrbe z vodo in energijo, transportne, komunikacijske in varnostne sisteme ter druge sisteme, ki zagotavljajo blago in storitve za upravljanje in vzdrževanje te infrastrukture. Infrastruktura za šport in prosti čas prav tako vključuje vse vrste objektov, športnih centrov, rekreacijskih površin, parkov, kopališč in bazenov, atletskih in nogometnih stadionov, športnih dvoran, drsališč, teniških igrišč, smučarskih centrov, golf igrišč, hipodromov, velodromov, strelišč in drugih objektov.

Vrste infrastrukture za šport in prosti čas po namenu in funkciji (Jenšterle, 2013):

- šolska športna infrastruktura,
- infrastruktura za športno vadbo,
- infrastruktura za prireditve (športne in druge)
- rekreativna infrastruktura za šport in prosti čas,
- večnamenska infrastruktura za šport in prosti čas,
- turistična infrastruktura/infrastruktura za opravljanje gospodarske dejavnosti,
- posebni objekti in površine.

Del odprtih javnih prostorov in javne športne infrastrukture predstavljajo zunanje športne površine. Velike in male površine, komunalni in prometni sistemi pomembno vplivajo na podobo mesta in urbano zasnovo krajev ter zahtevajo lahko tudi izgradnjo javne komunalne in prometne infrastrukture. Poznamo več vrst zunanjih površin za šport in rekreacijo, nekatere morajo biti opremljene z vodo, električno infrastrukturo in ostalo spremljajočo infrastrukturo.

V članku Starček in Petrovič (2013) ugotavljata, da so športna infrastruktura in športni objekti pogosto tehnološki in arhitekturni presežki obdobja in okolja, v katerem so zgrajeni. Pa tudi, da mesta tekmujejo med seboj v gradnji vse večjih dvoran in stadionov. Vsi pomembni in odmevni športni dogodki so tesno povezani z načrtovanjem, gradnjo in obnovo športnih objektov. Obnova in načrtovanje novih športnih objektov z umestitvijo v prostoru je del procesa prostorskega načrtovanja. Pri tem še dodajata, da je potrebno poznati trenutno – dejansko stanje, predhodno stanje – namensko rabo in tudi zahteve in omejitve prostora (pravni režim). Na podlagi navedenih dejstev se prostorski načrtovalec odloča o posegih v prostoru. Pomembna izhodišča o športni infrastrukturi so ustrezna zasnova in kakovostna zbirka prostorskih in drugih pomembnih podatkov za oblikovanje strategije športa v prostoru in športnih objektih. Informacije o podatkih načrtovanja morajo biti na voljo vsem vpletenim v procesu načrtovanja; tako osebam in institucijam kot tudi lastnikom in uporabnikom prostora.

Med športno infrastrukturo ali infrastrukturo za šport, rekreacijo in prosti čas lahko po ugotovitvah Jenšterleta (2012) prištevamo tudi različne vrste objektov, ki služijo kot vadbeni objekti, šolski objekti, prireditveni objekti, posebni objekti, turistični objekti in komunalni objekti. Njihov namen uporabe je predvsem zadovoljevanje potreb po športu v predšolski vzgoji, šolski športni vzgoji, šolskim tekmovanjem, športnim vadbam, športnim tekmovanjem, rekreativni športni vadbi, profesionalnemu in vrhunskemu športu, raznim prireditvam (športnim, kulturnim ...) in za druge programe, vezane na športne aktivnosti.

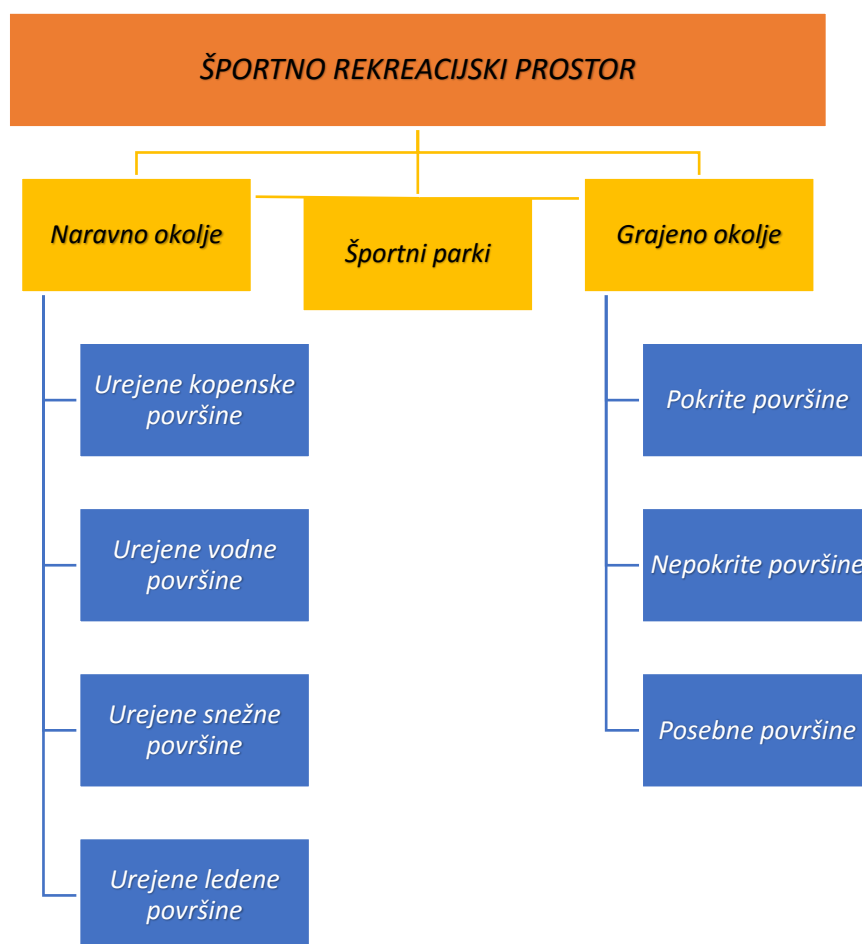
Športna infrastruktura postaja vse bolj priljubljena in pomembna družbena, kulturna in ekonomska vrednota. Z razvojem športne infrastrukture in koriščenjem tega vplivamo na pozitiven učinek družbene enote. Nacionalni program športa, ki je definiran v Zakonu o športu, zajema organizirano dejavnost športa; to je športna vzgoja otrok in mladine, kakovosten in vrhunski šport, športna rekreacija ter šport invalidov, ki je v javnem interesu in se financira iz javnih sredstev. Športna infrastruktura igra pomembno vlogo pri izvajanju programov športnih organizacij. Z vse večjim povpraševanjem po športnih programih pa je potreba po športnorekreativski infrastrukturi vse večja.

2.10 POMEN ŠPORTNOREKREACIJSKIH POVRŠIN IN ŠPORTNIH PARKOV ZA KAKOVOST BIVANJA

Šport je pomembna dejavnost družbe in je del splošne kulture, ki bogati kakovostno bivanje posameznika ter pripomore k ravnovesju med delom in sprostitvijo, spodbuja ustvarjalnost ter krepi zdravje. V športne dejavnost se prebivalci lahko vključujejo vseh obdobjih življenja. Spodbuja medsebojna sodelovanja, spoštovanje pravil in zbližuje odnose med udeleženci. Razvoj športne kulture predstavlja v praksi eno pomembnejših nalog, saj premajhna športna aktivnost lahko pomeni pomemben primanjkljaj v življenju posamične generacije. Pokrili športni objekti so osnovni prostori za izvajanje športnih dejavnosti. Ustrezna športna dejavnost v šolah in društvih zahteva in vztraja pri ustreznih standardih in normativih, ki predpisujejo gradnjo športnih objektov, njihovo vzdrževanje in opremljenost. Dejstvo je, da je primernih športnih objektov za športne aktivnosti še vedno premalo (Strategija izgradnje športnih objektov v občini Krško, 2008).

Rekreacijski centri in odprta javna površina pomembno vplivajo in prispevajo h kakovostnemu bivanju prebivalstva. Med športno infrastrukturo javnih površin, ki so tudi del odprtih javnih prostorov, štejemo predvsem površine, ki so odprte in primarno namenjene izvajanju športnorekreacijskih dejavnosti v prostoru. Med zaprte javne prostore pa se štejejo predvsem večnamenske dvorane, telovadnice, bazene idr. (Sport and recreation, 2016).

Športnorekreacijski prostor v osnovni namenski rabi prostora po ZPNačrtu spada med zelene površine. Izjema so športni centri oziroma športnorekreacijski prostori, ki so namenjeni športnim prireditvam v pokritih in zaprtih prostorih (telovadnice, športne dvorane). V osnovi se športnorekreacijski prostor deli na naravno in grajeno (pozidano) okolje, kot ga je opisal Leskovec (1999). Lindav (2008) je med grajeno in naravno okolje dodal tudi športne parke, ki predstavljajo nekakšno vez med naravnim in grajeni okoljem. Športni park tako največkrat vsebuje urejene zelene površine kot tudi grajene površine, vendar v manjšem obsegu. Naravno okolje obsega različne tipe odprtih urejenih površin, grajeno okolje pa vsebuje različne vrste objektov (slika 9).

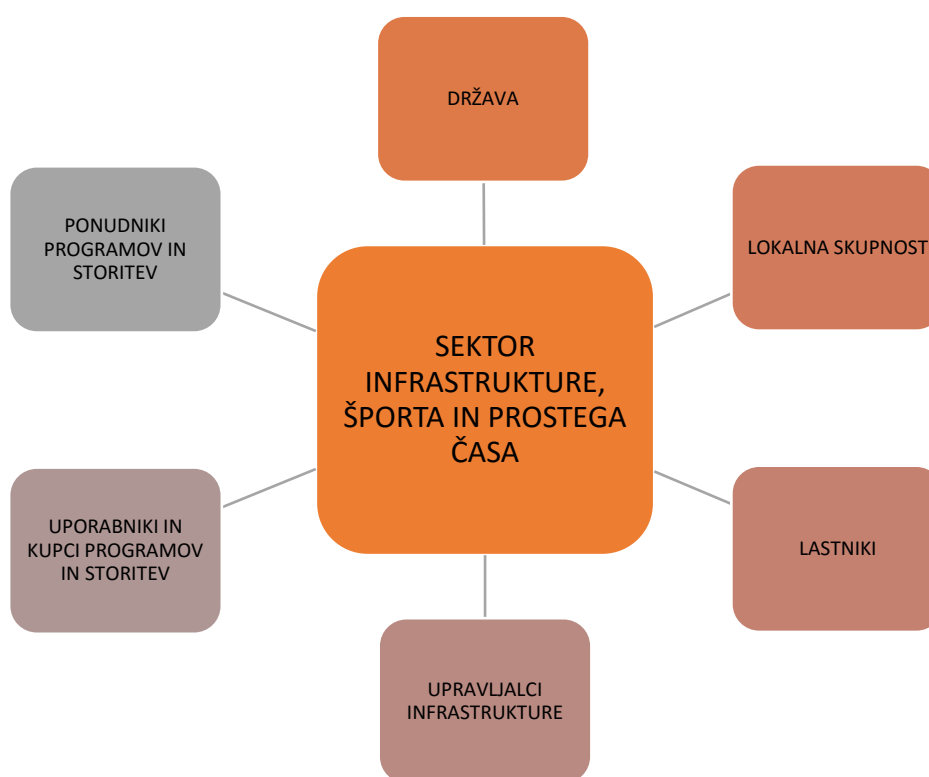
Slika 9: Shema športnorekreacijskega prostora (povzeto po Lindav, 2007; Leskovec, 1999)

Ugotovimo, da **športnorekreacijski prostor** v prvi vrsti omogoča športnorekreativne dejavnosti v naravnem ali grajenem okolju, ter da so namenjeni uporabi širše populacije ljudi oziroma slehernemu uporabniku. Med športnorekreacijski prostore se štejejo pokrite in nepokrite športe površine. Pokrita športnorekreacijska površina je vsa zaprta in pokrita funkcionalna površina z vso ostalo spremljajočo površino. Te pokrite površine lahko imenujemo tudi zaprti prostori in so lahko v javni, poljavni ali zasebni lasti. Nepokrita športnorekreacijska površina je vsa nepokrita funkcionalna površina in tudi vsa ostala spremljajoča odprta površina.

Interesi delovanja športa se delijo na tri skupine, in sicer na (Jenšterle, 2015):

- javni interes (na področju infrastrukture, športa in prostega časa je največji in najpomembnejši interes pri urejanju sektorja in usmerjanju prihodnjega razvoja);
- zasebni interes (uresničuje tako zasebne interese v sektorju infrastrukture, športa in prostega časa, poraba zasebnega kapitala);
- javno-zasebno partnerstvo (uresničuje tako javne kot zasebne interese v sektorju infrastrukture, športa in prostega časa).

Nosilci interesov upravljanja infrastrukture, športa, rekreacije in prostega časa so pomemben del gospodarskega sektorja, saj ustvarjajo več milijard evrov prometa in zaposlujejo na milijone ljudi po celem svetu. V sliki 10 so prikazani glavni sektorski nosilci pri urejanju in upravljanju s športno infrastrukturo.

Slika 10: Nosilci interesov razvoja v sektorju športa, prostega časa in infrastrukture (Združenje športnih centrov, 2015)

Določitev točnega pomena športnorekreacijskih površin in športnih parkov je težko opredeljiva in določljiva, saj za vsakega posameznika predstavlja subjektivni pomen in način njegove uporabe. Splošna opredelitev pomena pa je, da so to območja namenjena za aktivno ali pasivno uporabo in udeležbo v športu, rekreaciji ter preživljanju prostega časa, ki pomaga pri izboljšanju kakovosti bivanja. Večji pomen športnih parkov je predvsem v urbanem okolju, kjer so urejene športnorekreacijske površine še posebej iskane za preživljanje aktivnega prostega časa, tako v odprtih kot tudi zaprtih prostorih.

Športnorekreacijski prostori lahko prispevajo k blaginji družbe, k integracijam, socialnemu in medkulturnemu dialogu ter h krepitvi zdravja in vseživljenjskemu učenju. Vplivajo lahko na kakovostno preživljanje prostega časa in spodbujajo razvoj pozitivnih vrednot, kot so: solidarnost, poštenost, strpnost, moštveni duh (Športna rekreacija danes in jutri, 2010).

Na pomen športnih parkov in športnih rekreacijskih površin z vidika uporabnikov vpliva njegova ponudba, oddaljenost in dostopnost. To lahko predstavlja pozitivne vplive na migracijske tokove, saj se obisk ob prireditvah in raznih dogodkih poveča, nemalokrat še posebej z gostovanjem pomembnih športnih dogodkov. Za povečan obisk je potreben tudi moderno oblikovan športni objekt, ki prispeva k boljši prepoznavnosti posameznega mesta ali naselja. Pozitiven pomen športnih površin je največkrat tudi njegova javna dostopnost. Urejeni športni parki v naselju in urbanem okolju skrbijo za okolje in zagotavljajo kakovostno bivanje (Lindav, 2008).

Ugotovimo lahko, da je pomen in vloga javnih športnorekreacijskih površin v mestu osnova za izvajanje športnih aktivnosti in dejavnosti. Več kot je v mestu urejenih športnorekreacijskih površin, večja je možnost uporabe tega prostora za lokalno kot tudi širše regijsko prebivalstvo. Iz spoznanj, da je vloga športa in rekreacije pomembna za zdravo in kakovostno bivanje, je prav gotovo pomembna tudi urejena športnorekreacijska površina, ki v prvi vrsti omogoča in zagotavlja potreben varen prostor za različne športne in rekreacijske dejavnosti. Vloga športnorekreacijskih površin v okolju je tako ne samo omogočanje varnega prostora za gibanje, igro in ostale športne ter telesne aktivnosti ljudi ampak tudi prostor za sproščanje, druženje, medsebojno komunikacijo, pomoč pri reševanju raznih vsakodnevnih vprašanj, sodelovanje itn. ... Športne aktivnosti se ne morejo izvajati kjerkoli v prostoru (na cestah, ulicah, travnatih površinah, kmetijskih površinah ...), ampak le na določenih urejenih javnih površinah, ki jih najpogosteje zagotavlja občina ali lokalna skupnost.

2.11 ŠPORTNOREKREACIJSKE POVRŠINE KOT DEL OJP V MAJHNIH MESTIH

Odprti javni prostor, ki omogoča prostore za šport in rekreacijo s pripadajočo zeleno infrastrukturo, je temeljni podpornik v mestu za izboljšanje kakovosti življenja in bivanja ljudi v njem. Odprte prostore za šport in rekreacijo lahko opišemo tudi kot zelena infrastruktura, saj jih je mogoče opisati kot zemeljska površina, ki temeljijo na različnih parkih, naravnih zelenih površinah, zelenju v naselju itn. Zelene površine v mestih tako poleg biotske raznovrstnosti zagotavljajo tudi rekreacijske in športnorekreacijske površine. Med rekreacijske površine se prištevajo predvsem površine, namenjene preživljanju prostega časa, hoji, sprehajalnemu potem, otoška igrišča, igranje na prostem (park), med športnorekreacijske površine pa površine, namenjene različnim igram in športnim igram (povzeto po Sport, Recreation and Open Space, 2012 in Open space strategies, 2009).

Po ugotovitvah Gehla (2010) v odprtem (javnem) prostoru nastopi veselost, živahnost oziroma polnost življenja, če je ta v pravi velikosti, torej ne prevelik in ne premajhen. V prostoru pa je ponujana dejavnost, ki privablja ljudi, kot so na primer; tržnice ali tržne dejavnosti, razna otroška igrala ali športnorekreacijske in ostale dejavnosti. Ljudje sami so v prostoru največji naravni magnet, ki pritegne pozornost ostalih ljudi; ljudje privabljajo ljudi. Avtor tudi trdi, da manjša oziroma prava velikost prostora nudi ljudem večji občutek varnosti in udomačenosti kot velik odprt prostor. Ljudje se v velikih odprtih prostorih počutijo večkrat izgubljeni in celo ogroženi.

Ugotovimo lahko, da tako kot majhna mesta, ki predstavljajo ogrodje policentričnega urbanega omrežja, lahko športnorekreacijske površine v naseljih tvorijo ogrodje policentričnega razvoja odprtega (in zaprtega) prostora za rekreacijsko in športno infrastrukturo. Kljub temu da so majhna mesta večkrat manj funkcionalno razvita, imajo lahko večji razvojni učinek na športnorekreacijske površine. Majhna mesta tako niso samo zaposlitvena območja, ampak postajajo tudi območja športnih dejavnosti. Prebivalcem v mestih se omogočajo in nudijo športne površine za zdravo in kakovostno bivanje. Športnorekreacijske površine v javnem prostoru v majhnih mestih ponujajo več različnih možnosti aktivnega preživljanja prostega časa, inovativne športne aktivnosti in tudi usmeritve športnega razvoj v

mestu. Zaradi manjšega števila prebivalstva v majhnih mestih so tudi športne površine prisotne v manjšem številu, obsegu in velikosti. Športnorekreacijska površina in ostala športna infrastruktura je lahko odvisna od skupnega števila prebivalstva v mestih.

2.11.1 Načrtovanje športnorekreacijskih površin in športnih parkov

Pri načrtovanju in urejanju trajnostnega prostora je potrebno paziti na prepoznavnost in značilnost kraja v lokalnem okolju. Ne smemo se odrehati odprtemu javnemu prostoru ter njegovi možnosti gradnje, ki je pomemben prepoznavni del identiteta kraja. Prebivalcem v urbanem ali ruralnem naselju je potrebno ponuditi možnost po identificiranju z njihovim lokalnim okoljem; to je tudi ključni dejavnik za gradnjo dobre skupnosti v okolju. Izkušnje v majhnih mestih kažejo, da so velikokrat obstoječi odprti prostori mesta pod pritiskom ne le zaradi razvoja poselitve, temveč tudi slabega upravljanja in vzdrževanja (Planning and Open Space, 2008).

Tako kot je pomembna ustrezna umeščenost odprtih javnih prostorov v okolju, je pomembna tudi za športnorekreacijske površine. Ustrezno in trajnostno morajo biti načrtovane in upoštevane želje ter potrebe uporabnikov, športnih in ostalih društev, klubov, lokalnih skupnosti, pa tudi smiselno morajo biti razporejene in členjene ter funkcionalno in oblikovno povezane (povzeto po Kaplan et al., 1998).

Na občinski in lokalni ravni je pomembno, da imajo prostorski načrti jasno zastavljene cilje, smernice, predpise ter tudi strategijo za trajnostni razvoj in vzdrževanje odprtega javnega prostora. Pomembni so tudi prostorski načrti za zelene površine in površine za šport, rekreacijo in prosti čas. Pri načrtovanju novega razvoja in posega v prostor ima prednost obnova obstoječega prostora, ki je že namenjena uporabi OJP in športnim rekreacijskim površinam. Šele v primeru, da je prostor premajhen ali neprimeren, se načrtujejo novi posegi v prostor. Dostopno odprt javni prostor za šport in rekreacijo je potrebno ustrezno zagotoviti v novih in starih stanovanjskih soseskah ter ga ustrezno, atraktivno, moderno in funkcionalno oblikovati in opremiti. Prostor za prosti čas, šport in rekreacijo mora zagotavljati trajnostno uporabo, dobro dostopnosti in privlačnost za uporabo (Sport, Recreation and Open Space, 2012).

Športnorekreacijski prostori v manjših in manj razvitih soseskah ali naseljih so bolj občutljivi in ogroženi v smislu njihovega obstoja. Največkrat med športnorekreacijske površine v bližini stanovanj oblasti uvrščajo samo otroška igrišča na odprtem prostoru, vendar to lahko uporablja samo del populacije. Potrebno je načrtovati površine za šport, ki jih lahko koristi čim večja populacija ljudi pod enakimi pogoji. Raznolik odprti javni prostor ponuja možnost za šport in rekreacijo vsem prebivalcem ter pripomore k spodbujanju aktivnega in zdravega načina življenja. V malem mestu, naselju ali soseski je potrebno posebej pazljivo načrtovati in zagotavljati zadostne površine zelene infrastrukture z vključeno športno in rekreacijsko površino (Planning and Open Space, 2008).

Simoneti in Zavodnik Lamovšek (2009) dodajata, da glede uporabo prostora prihaja do vse večje uporabe parkov, poti, površin v naravi, gozdu in ob vodi. Zaradi povečane uporabe prostora z namenom rekreacije v naravi je potrebno posebno pozornost posvetiti ohranjanju in varovanju naravnega okolja, saj lahko nenadzorovana raba tega povzroči trajno degradacijo prostora.

Odprt javni prostor, površine za šport in rekreacijo morajo pri načrtovanju upoštevati štiri načela, in sicer količino, kakovost, dobro prakso in vizijo. Ta načela so pomemben dejavnik, ki jih izpostavlja Planning department (2015) za načrtovanje in zagotavljanje športa in rekreacije na regionalni, občinski

in lokalni ravni.

- Količina: zagotavljati mora dovolj funkcionalnega odprtega javnega prostora in športne infrastrukture za različne priljubljene dejavnosti v naselju ali okrožju.
- Kakovost: športnorekreacijska območja in odprt javni prostor mora biti visoke kakovosti, tako da izpolnjujejo standarde trajnostnega razvoja kakovosti, urejenosti in oblikovanja okolja. Načelo kakovosti je tudi upoštevanje potreb in želja uporabnikov pri športni infrastrukturi ter tako tudi prispevajo h kakovostnem bivanju.
- Dobra praksa: zagotavlja enostaven dostop, spodbuja optimalno uporabo in omogoča dopolnilne izboljšave okolja. Odprte javne prostore in športne objekte je potrebno zagotavljati v okviru integriranega športnorekreacijskega in odprtega prostora, ki vključujejo peš in kolesarske povezave. Za širše obsege športnih površin je tudi dobro vključevanje zasebnega sektorja. Kot dobro se je izkazalo tudi preverjanje in upoštevanje želje lokalne skupnosti oziroma uporabnikov.
- Vizija: pri načrtovanju odprtega prostora za šport in rekreacijo je potrebna vizija. V prostoru se mora trajnostno načrtovati zmožnosti in priložnosti površin za šport in rekreacijo. Vizija mora upoštevati in se prilagajati čim širši populaciji ljudi, še posebej ljudem s posebnimi potrebami.

Pokrit športni objekt - dvorana

Športna dvorana ali telovadnica je prostor, ki je v osnovi namenjen šolskim športnim vzgojnim programom pa tudi ostalim športnim vsebinam, kot so igre košarke, rokomet, malega nogometa (futsal), odbojke, badmintona idr. Vadbene športne objekte, med katere najpogosteje upoštevamo šolsko športno dvorano, so Jurak in ostali (2013) opisali kot pomembno poučevalno in trenajžno okolje za dejavnost kakovostnega procesa športne vadbe in da nekaterim ljudem ta predstavlja učno okolje. Optimalna velikost večnamenske vadbene športne dvorane je 47x28x7 m, z dvema dviznima pregradnima stenama in pomičnimi tribunam. Kar omogoča tri vadbene prostore dimenzij 28x15 m.

V Angliji je minimalna funkcionalna velikost športna dvorane, ki še zadošča za športne in telesne aktivnosti 34,5 x 20 x 7,5 m, vendar pa priporočajo za optimalno delovanje športne dvorane površine vsaj velikosti 40,6 x 21,35 x 7,5 m, ki omogoča večjo prilagodljivost in več programskih dejavnosti (Developing the Right Sports Hall, 2012). Športne telovadnice so opredeljene kot športni prostori manjših dimenzij. Primerne so predvsem mlajšim starostnim skupinam ali ožji uporabi z vidika športne vadbe (npr. plesna dvorana, gimnastična dvorana, dvorana za namizni tenis, borilnica ipd.). V njih običajno udeleženci vadbe ne izvajajo športnih iger (Jurak idr., 2013).

2.11.2 Standardi in normativi za šport, rekreacijo in prosti čas

V državi Republike Slovenije ne obstajajo točni določeni standardi in normativi za načrtovanje infrastrukture za šport, rekreacijo in prosti čas. Vsa odgovornost v zvezi z načrtovanjem, upravljanjem, gradnjo, obratovanjem, vzdrževanjem in uporabo je tako na občini kot lastniku površine in lokalni skupnosti. Standardi in normativi so točno določeni le za šolske športne površine in telovadnice za osnovne šole.

Normativi športnih igrišč v osnovni šoli

Normative šole za izvajanje zunanjega pouka športne vzgoje, aktivno rekreacijo učencev in športno vadbo oziroma treninge posameznih selekcij določa ministrstvo za šolstvo in šport. Za športno igrišče je potrebno v odvisnosti od kapacitete šole odmeriti najmanj 7,0 do 10,0 m² na učenca (preglednica 2). Šolski športni prostor predstavljajo pokrite in nepokrite športne površine (Navodila za graditev OŠ v RS, 2007).

Preglednica 2: Minimalne potrebne površine v osnovnih šolah v RS za športne površine za učenca v m² (Navodila za graditev OŠ v RS, 2007).

Število učencev	252	392	504	700	756	924
Število oddelkov	9	14	18	25	27	33
Športna igrišča (m ² /učenca)	10	9,38	8,88	8	7,75	7

Število vadbenih prostorov določa (Navodila za graditev OŠ v RS, 2007):

- perspektivno število oddelkov;
- perspektivno število otrok v razredih;
- število ur športne vzgoje tedensko;
- število vadbenih skupin;
- tedenska zasedenost vadbenega prostora.

Definicije površin v športu (Vizija razvoja inf....danes in jutri, 2011):

Igralna površina (IP) = prostor, kjer veljajo pravila igre oziroma tekme.

Varnostna površina (VP) = prostor, ki je potreben poleg igralne površine za varno odvijanje igre ali tekme.

Tekmovalna površina (TP) = prostor, ki je potreben za izvajanje oziroma organiziranje tekmovalnega dela športno rekreativne prireditve (TP=IP+VP)

Spremljajoča interna površina (SIP) = prostor, ki je poleg tekmovalne površine potreben za normalno in varno organiziranje tekme.

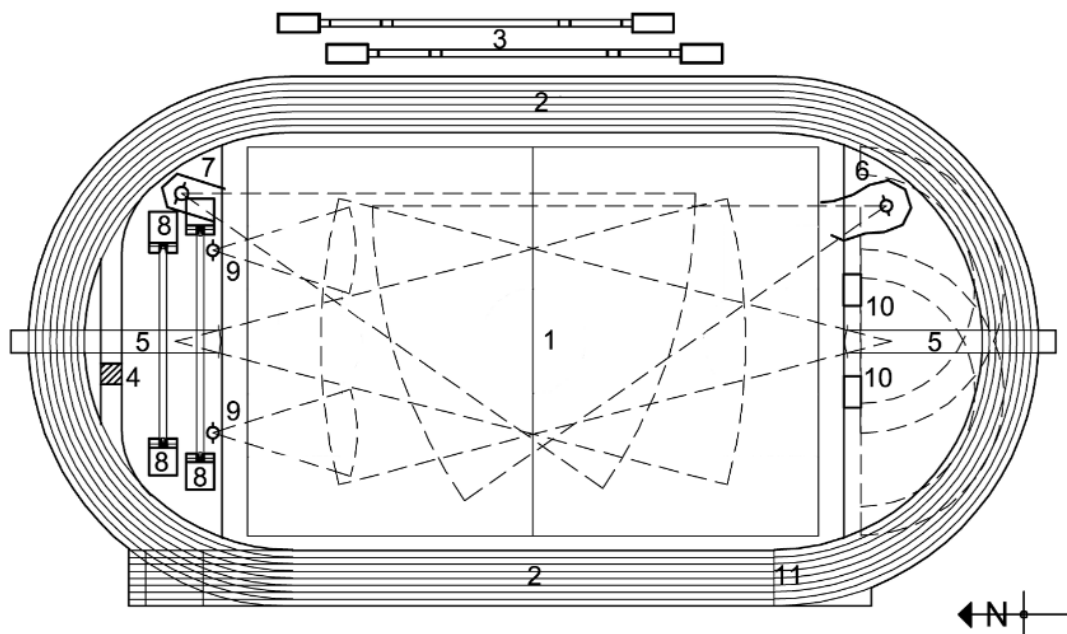
Funkcionalna površina (FP) = prostor, ki je potreben za varno in normalno izvajanje oz. organiziranje tekme. (FP=TP+SIP)

Spremljajoča javna površina (SJP) = prostor, ki je potreben za humano in estetsko razmestitev funkcionalnih površin v okolju (zelenice, nasadi, poti) brez parkirnih površin.

Planerska površina (PP) = prostor, ki je potreben za varno in normalno izvajanje oz. organiziranje tekem v humanem in estetskem okolju. (PP=FP+SJP)

- Atletski stadion

Standardna tekaška steza poteka krožno po zunanjem robu stadiona in meri 400 m v dolžino. Steza mora imeti za mednarodno in državno tekmovanje osem stez s širino 1,22 m, za ostala tekmovanja je dovolj šest stez. V notranjosti kroga steze se običajno nahaja naravna zelenica, namenjena nogometu ali ragbiju (Neufert in ostali., 2012). Za podlago tekaške steze je najprimernejša poliuretanska športna podlaga oz. tartan.

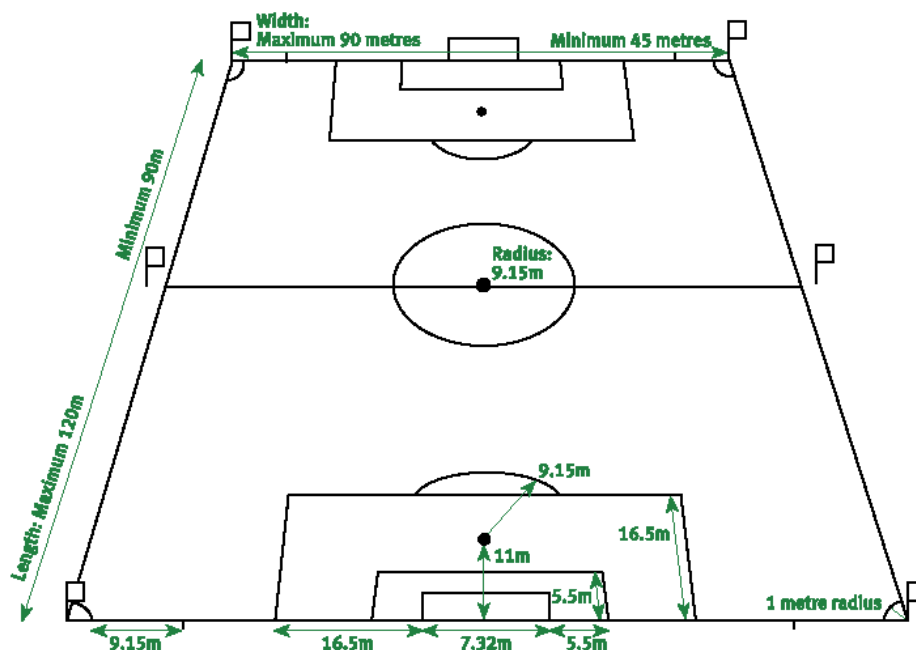
Slika 11: Tloris atletskega stadiona z 400 m dolgo progo (Ambrožič, 2015)

Potek razporeditve na atletskega stadionu po sliki 11.

1 Igrišče	2 Tekališče
3 Skakališče za skok v daljino in troskok	4 Vodna zapreka
5 Zaletišče za met kopja	6 Metališče za met diska in kladiva
7 Metališče za met diska	8 Skakališče za skok s palico
9 Metališče za suvanje krogle	10 Skakališče za skok v višini
11 Ciljna črta	

- Nogometno igrišče

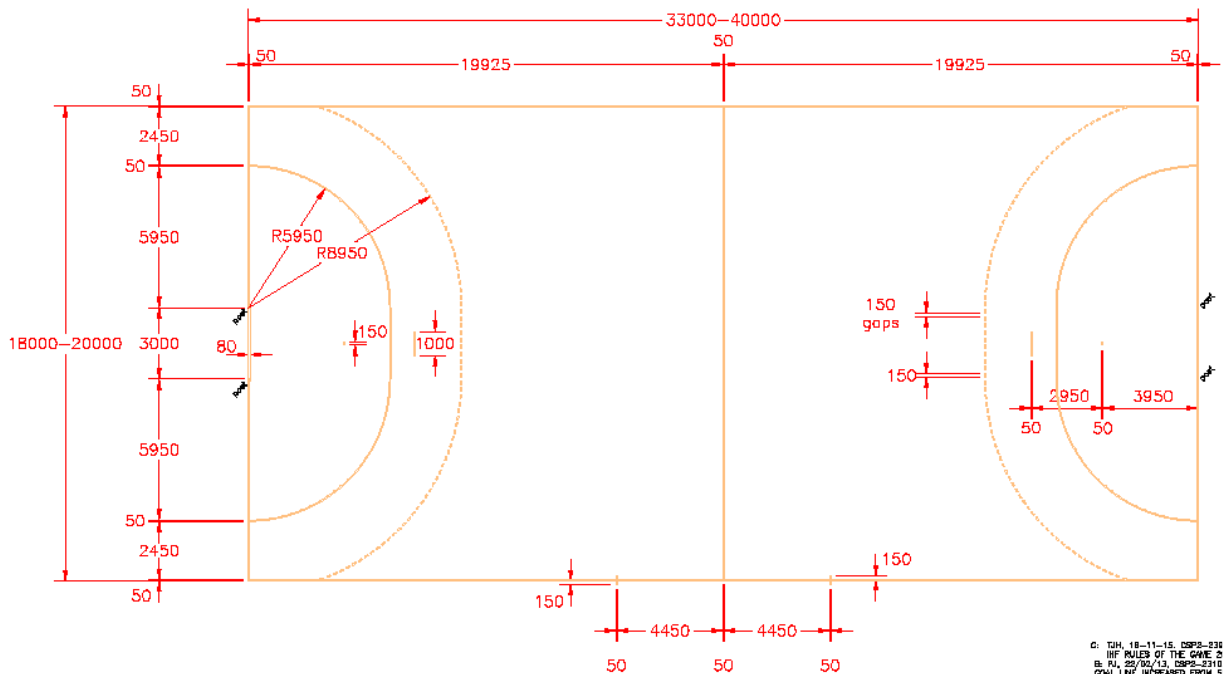
Velikost igrišča (slika 12) je po dolžini od 90 do 120 m in po širini od 45 do 90 m. Za mednarodne tekme je največja velikosti igrišča 110 m x 75 m in najmanjša 100 m x 64 m.

Slika 12: Nogometno igrišče (Invitation, 2015)

- Rokometno igrišče

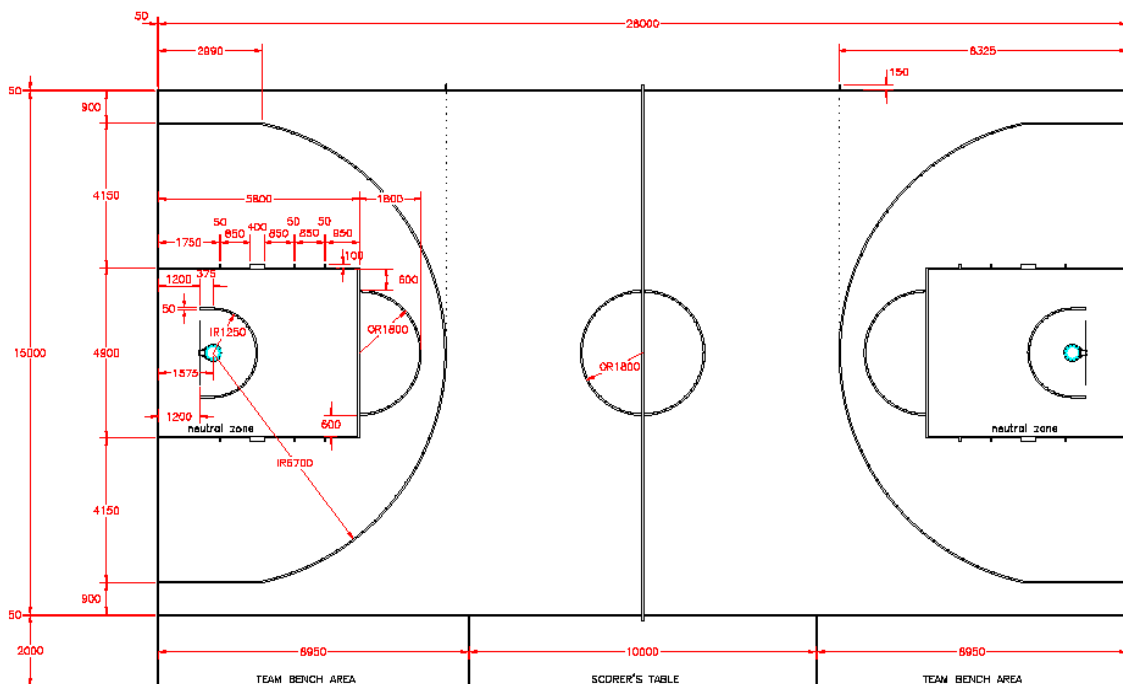
Igralna površina za rokomet (slika 13) je dolga 40 metrov in široka 20 metrov (40 m x 20 m). Varnostna površina ja vsaj 42 x 22 m, torej so najmanj 1 m oddaljeni reklamni panoji ali gledalci.

Slika 13: Rokometno igrišče (Zoecasper, 2016)

- Košarkarsko igrišče

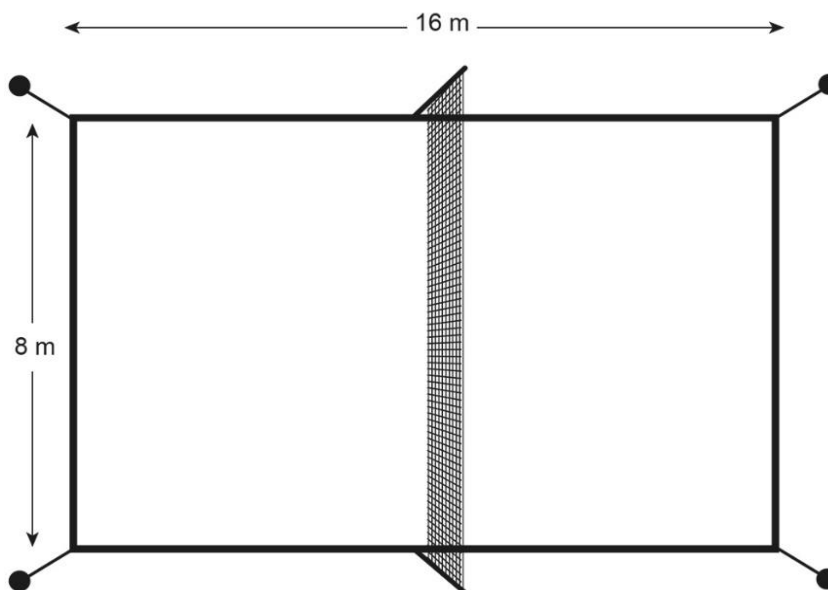
Standardna velikost igrišča je 28 metrov dolžine in 15 metrov širine (slika 14). Igrišče mora biti ravna in trda površina brez ovir.

Slika 14: Košarkarsko igrišče (KZS, 2015)

- Odbojgarsko igrišče (na mivki)

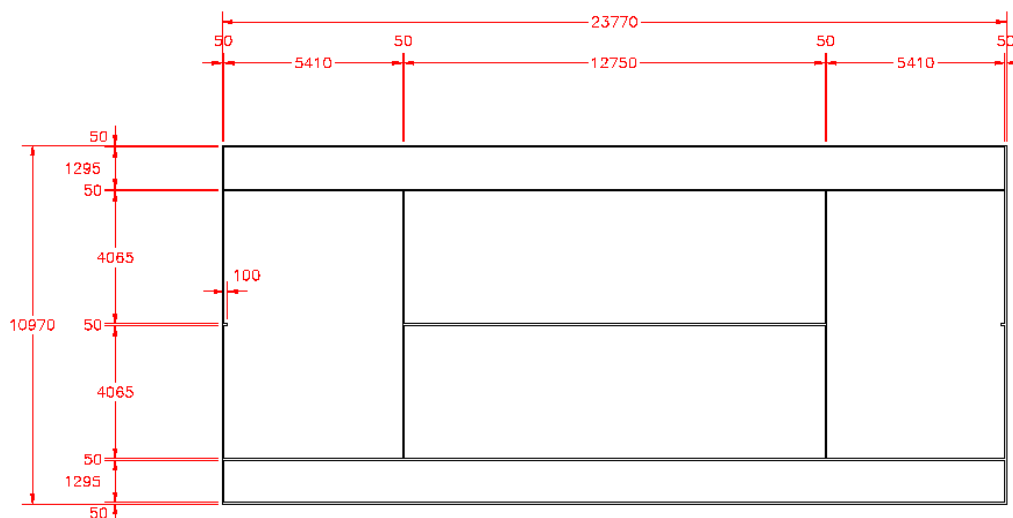
Igralni prostor odbojgarskega igrišča je dimenzije 16 x 8 m (8 x 8 m na vsaki strani) (slika 15). Poleg igralnega prostora mora imeti igrišče tudi prosto cono v širini cca. 3 m (za mednarodna tekmovanja vsaj 5 m in največ 6 m). Mivka na igrišču mora biti poravnana (brez lukenj in kupov) in ne sme predstavljati nevarnosti za igralce (poškodbe, ...). Mreža je dolžine 8,5 m in je od stebrov oddaljena 0,7–1,0 m. Zelo pomembno je, da so drogovi, sodniški stol in ostali elementi igrišča ustrezno zavarovani, da se preprečijo nepotrebne poškodbe. Odbojka na mivki ima posebno "Beach Volley" mreža. Višina mreže je glede na spol in starost enaka kot pri dvoranski odbojki. Za moške člane je višina mreže 243 cm za ženske pa 224 cm (Mivka, 2015).

Slika 15: Odbojka na mivki (Mivka, 2015)

- Teniško igrišče

Teniško igrišče (Slika 16) je lahko travnato, prekrito s posebnim peskom, asfaltirano ali iz umetnih mas. Igrišče je po veljavnih predpisih dolgo 23,77 m in za igro posameznikov široko 8,23 m. Za igro dvojic pa je igrišče razširjeno z dodatnim pasom, tako da je široko skupaj 10,97 m. Priporočilo je, da je prostor za osnovno črto dolg najmanj 5,50 m, na straneh pa širok najmanj 2,50 m (Tenisportal, 2015).

Slika 16: Teniško igrišče (Tenisportal, 2015)

Prikaz mednarodnih dimenzij za nekaj športnih igrišč:

Preglednica 3: Mednarodne dimenzije igrišč.

Tip igrišča	Dolžina (m)	Širina (m)	Višina (m)	Odmik od igrišča min (m)
Nogomet (veliki)	90-120	45-90	/	1
Rokomet	40	20	7	1
Košarka	28	15	7	2
Odbojka	18 (+9)	9 (+8)	7,5–12,5	3
Futsal (mali nogomet)	38–42	18–22	/	1–3
Tenis	23,77	10,97	9,14	Za servisno črto 6,4 in 3,7 na obe strani od črte
Badminton	13,4	6,1	7,5–9	2

Preglednica 3 prikazuje različne tipe igrišč in njihove standardne dimenzije. Veliko nogometno igrišče je pogosto navezano na atletski stadion, saj se v notranjosti atletske steze nahaja večja zelena površina, namenjena njegovi uporabi. Te velike zelene površine pa so večinoma grajene na prostem. Igrišča dimenzij, ki v dolžino merijo do 42 metrov, kot so igrišča za rokomet, futsal, košarko in ostale igre, se lahko nahajajo v pokritih ali nepokritih prostorih. To so manjše športnorekreacijske površine in so osnova za večino družabnih aktivnosti in športnih iger. Tekmovanja v košarki, rokometu, futsalu, odbojki idr. se igrajo na istih igriščih, samo z uporabo različnih talnih označb. V osnovi se tako največkrat za manjša lokalna naselja ali lokalna stanovanjska območja načrtuje manjše zunanje športno igrišče, ki omogoča uporabo tudi za druge dejavnosti.

3 PROSTORSKI AKTI IN NORMATIVNA IZHODIŠČA ZA NAČRTOVANJE ŠPORTNOREKREACIJSKIH POVRŠIN

Prostorski akti temeljijo na strokovnih dognanjih o lastnostih in zmogljivostih prostora. Pripravljene morajo biti skladno s strokovnimi metodami prostorskega načrtovanja ter kakovostnega urbanističnega, arhitekturnega in krajinskega načrtovanja. Z njimi se umeščajo in načrtujejo prostorske ureditve državnega ali lokalnega pomena. Prostorski akti vsebujejo in določajo cilje ter izhodišča za razvoj države, regije ali občine.

Zunanja športnorekreativska infrastruktura je umeščena v prostor na podlagi prostorskih aktov oz. načrtov in urbanističnih načrtov. Prostorski načrti in načrti za oskrbo športnorekreativske infrastrukture vsebujejo različno komunalno infrastrukturo z prometnicami (dovozne poti, pločniki, ceste, parkirišča, oskrbe z vodo, energijo, raznimi sistemi ogrevanja, ravnanjem z odpadki in urejanjem zelene infrastrukture).

Zakonodaja in dokumenti s področja prostorskega načrtovanja za urejanje prostora

Sklopi pomembnejše veljavne zakonodaje s področja prostorskega načrtovanja površin in objektov športne infrastrukture so:

- Zakon o prostorskem načrtovanju (Ur. l. RS, št. 33/07),
- Zakon o urejanju prostora (Ur. l. RS, št. 110/2002),
- Zakon o gradnji objektov (Ur. l. RS, št. 102/04).

Najpomembnejša veljavna zakona in dokumenta na področju prostorskega načrtovanja, ki zajemata tudi urejanje športnorekreativskih površin, sta tako Zakon o prostorskem načrtovanju, ki je bil sprejet 30. 3. 2007 in Zakon o urjenju prostora (ZUreP-1), sprejet 18. 12. 2002.

Strategija prostorskega razvoja Slovenije

Sprejeta je bila 18. junija. 2004, na podlagi Zakona o urejanju prostora (ZUreP-1) kot temeljni strateški prostorski akt. Podaja koncept za celovit vzdržni prostorski razvoj na celotnem ozemlju države. SPRS določa zasnovo urejanja prostora, njegovo rabo in varstvo. Podaja tudi splošna izhodišča in značilnosti slovenskega prostora, na osnovi katerih so določeni cilji prostorskega razvoja Slovenije. Cilji prostorskega razvoja so opredeljeni z zasnovo prihodnjega prostorskega razvoja in s prioritetai ter usmeritvami za njegovo dosego. Osnovna prioriteta pri usmeritvi poselitev so urbana naselja ter njihovo ohranjanje kakovosti naravnega in bivalnega okolja z izkoriščanjem prostih zemljišč znotraj naselja. Notranji razvoj mest ima torej prednost pred širjenjem na nova območja mest (SPRS, 2004).

V urbanih naseljih se po SPRS (2004) omogočajo možnosti družbene in storitvene dejavnosti za rekreacijo in športa. V stanovanjskih območjih se zagotavlja primerno količino opremljenost in oskrbo prebivalstva s športnimi objekti, rekreacijskimi in zelenimi površinami. Z ohranjanjem zelenih površin in urejanjem rekreacijskimi območji se vzdržuje razmerje med urbani in naravnim prostorom. Rekreacijska in športna infrastruktura se praviloma zagotavlja v poselitvenem območju naselja, ostala prostočasna dejavnost, ki ne zahteva posebne rekreacijske infrastrukture, pa v zaledju naselja. Gozdove se spodbuja za rabo rekreacije v naravi, vendar tako, da se ne ogroža naravnih habitatov in prostoživečih živali.

SPRS (2004) določa tudi, da je gradnja objektov za športnorekreacijske namene zunaj poselitvenih območij možna, če:

- je prostorska ureditev prostorsko in oblikovno skladna z obstoječo rabo oziroma naravne razmere omogočajo izvajanje dejavnosti oziroma, tamkajšnjimi dominantami, topografskim položajem in
- je možno zagotoviti priključke na prometni in energetski sistem, neoporečno oskrbo s pitno vodo z zadostnimi kapacitetami ter odvajanje in čiščenje odpadnih voda glede na potrebe izvajanja turistično-rekreacijske dejavnosti in njenega vpliva na okolje.

Prostorski red Slovenije

Prostorski red Slovenije, ki je bil sprejet na podlagi Zakona o urejanju prostora, določa strategijo prostorskega razvoja, pravila za urejanje na državni, regionalni in lokalni ravni. Pravila, ki jih opredeljuje prostorski red, se uporabljajo za prostorsko načrtovanje poselitve, gospodarske infrastrukture in krajine. Določa osnovne in podrobne namenske rabe prostora, pripravo poenotjenih prostorskih aktov za izdelavo rešitev in izvedb prostorskih ureditev. S PRS uredbo tako lahko dosegamo temeljne cilje urejanja prostora ter celovito obravnavamo prostor z namenom zagotavljanja boljše kakovosti bivanja. Z uredbo se zagotavlja vzdržen prostorski razvoj s skladnimi prostorskimi akti.

V podrobni namenski rabi prostora se v Prostorskem redu Slovenije deli območje zelenih površin na površine podrobnejše namenske rabe, ki vsebujejo površine za rekreacijo in šport, parke, druge zelene površine in pokopališča. Pri razmeščanju območja namenske rabe je v poselitvenem območju potrebno določiti velikost in obliko tako, da se lahko zagotovi v neposredni bližini stanovanjskih površin umestitev tudi manjšega športnorekreacijskega centra.

Prostorski red Slovenije v 32. členu govori o upoštevanju velikosti območja stanovanj, predvidenega števila prebivalstva, starostne strukture prebivalstva. Znotraj območij stanovanj je potrebno zagotoviti ustrezno razmestitev, količino in opremljenost javnih, odprtih, bivalnih, igralnih in rekreacijskih površin (zelenih površin in drugih javnih odprtih prostorov). Površine za rekreacijo in šport je treba načrtovati kot obsežnejša rekreacijska območja z izrazitimi krajinskimi značilnostmi in privlačnostmi, lahko pa tudi kot manjše, javno dostopne rekreacijske parke, ki vključujejo športno-rekreacijske naprave na prostem. Športnorekreacijske površine se pravilno umešča tako, da se navezujejo na naravno zaledje naselja. Poskrbeti je potrebno za kakovostno preživljanje prostega časa otrok in mladine, zato je treba tudi poskrbeti za javne površine, kot so športna igrišča. Pri načrtovanju igrišč za otroke in mladostnike je treba zagotavljati:

- zadovoljitev potreb obeh skupin tako otrok kot mladostnikov;
- programsko in oblikovno raznovrstnost igralnih površin;
- enakomerno in raznoliko razporeditev površin v prostoru;
- usklajenost interesov z drugimi uporabniškimi skupinami v odprtem prostoru in v objektih;
- kakovostno preživljanje prostega časa otrok in mladostnikov v vseh delih naselja;
- zagotovitev vzdrževanja in urejanja igrišč.

Pri načrtovanju igrišč za otroke in mladostnike je treba upoštevati različne starostne skupine otrok (do 5 let, 5–10 let, 10–14 let in mlajši mladostniki 14–17 let) ter skupine otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami, pri čemer je treba različna območja za igro umeščati tako, da je omogočena nekonfliktna igra ter varna uporaba prostora. Območja površin za šport je treba znotraj poselitvenega območja enakomerno razmeščati in tudi zagotavljati javno dostopnost ter pestrost ponudbe. Pri načrtovanju območij površin za šport je treba znotraj poselitvenega območja zagotoviti 0,5 m² pokritega (stavbe za

dvoranske športe kot so košarkarska, teniška igrišča, zimski bazeni, telovadnice, drsališča in podobno) in 3 m² nepokritega prostora, namenjenega športni dejavnosti, na prebivalca (Ur. l. RS, št. 122/2004).

Površine za šport se v osnovni namenski rabi prostora v PRS delijo na dve vrsti območij, in sicer kot območja zelenih površin in posebna območja. Med območja zelenih površin spadajo odprte javne površine za rekreacijo, šport in prosti čas. Te zelene površine so odprti prostori in ne vsebujejo grajenih pokritih objektov. Športne površine pa lahko v namenski rabi prostora spadajo tudi med posebna območja, to so predvsem športni objekti, ki vsebujejo večje pokrite grajene površine in prostore. Med posebna območja, ki so namenjena športu, se uvrščajo športni centri, športne dvorane idr. Pokriti športni prostori so v osnovi namenjeni športnim dejavnostim in športnim prireditvam, lahko pa služijo tudi ostalim prireditvenim dogodkom (kulturne prireditve, koncerti ...). Obstoječe površine posebnih območij se morajo dopolnjevati z dejavnostjo zelenih površin in drugimi javnimi odprtimi prostori.

Pri načrtovanju odprtih javnih prostorov in zelenih površin v območju površin za šport in rekreacijo so dopustne dopolnilne rabe s področja gozdarstva, kmetijstva, vodnega gospodarstva in energetike, če te ne zmanjšujejo dostopnosti in rekreacijske privlačnosti območja. Površine za šport in rekreacijo se v odprtih javnih prostorih in zelenih površinah lahko kombinirajo s športnimi dejavnostmi, ki ne zahtevajo gradnje pokritih objektov, večjih tlakovanih območij in druge večje infrastrukture za potrebe športa; dopustni so zgolj začasni in paviljonski objekti manjših dimenzij.

Zakon o prostorskem načrtovanju

Zakon (ZPNačrt) ureja prostorsko načrtovanje kot del urejanja prostora, določa vrste prostorskih aktov, njihovo vsebino in medsebojna razmerja ter postopke za njihovo pripravo in sprejem. Zakon o prostorskem načrtovanju opredeljuje prostorske akte, s katerimi se načrtujejo posegi ter merila za njihovo izvedbo v prostoru.

V 3. členu Zakon o prostorskem načrtovanju opredeljuje cilje prostorskega načrtovanja. Ti cilji morajo omogočati skladen prostorski razvoj z obravnavami in usklajevanji različnih potreb in interesov, ki so v javno korist in v javnem interesu. Posege v prostor je potrebno načrtovati tako, da se omogoča trajnostni razvoj v prostoru in učinkovita raba zemljišč, kakovostne bivalne razmere, razmestitev različnih dejavnosti v prostoru, prenovo obstoječega stanja (ima prednost pred novogradnjo), varstvo okolja in naravnih virov, sanacijo degradiranega prostora, ohranjanje kulturne dediščine, zdravja prebivalstva, funkcionalno oviranim osebam neoviran dostop do objektov in obrambo države. V 44. členu zakon dodaja, da se za namen športa in rekreacije lahko zunaj območij naselij načrtuje prostorske ureditve in posege v prostor. Z razvojem naselij pa se ne sme slabšati kakovost življenjskega okolja in v čim večji meri se morajo ohranjati zelene površine naselij.

Sistemska ureditev prostorskih aktov

Prostorske ureditve, ki so splošni pravni predpisi, se načrtujejo s prostorskimi akti. Z njimi se določa in načrtuje razmestitev dejavnosti in objektov na določenem ureditvenem območju. Z njimi se določajo usmeritve v zvezi s posegi v prostor, vrstami možnih posegov v prostor ter s pogoji in merili za njihovo izvedbo (Ur. l. RS, št. 33/07 in Rakar, 2008).

Prostorske akte po ZPNačrt delimo na državne, občinske in medobčinske (Slika 17). Sistem prostorskih aktov temelji na načelu hierarhije. Po namenu pa jih lahko delimo na strateške in izvedbene akte. Vsi prostorski akti se izdelujejo v digitalni obliki in vsebujejo grafični in tekstualni del. Sprejemajo se z odlokom, razen državnih prostorskih načrtov (DPN), ki se sprejemajo z uredbo (Ur. l. RS, št. 33/07).

Slika 17: Prikaz sistemske ureditve prostorskih aktov v Republiki Slovenije (po ZPNačrt, 2009)

Prostorski akti si ne smejo biti med seboj v nasprotju. Občinski akti ne smejo biti v nasprotju z državnimi in medobčinskimi prostorskimi akti. Prostorski akti različnih vrst, ki obravnavajo isto prostorsko ureditev, se lahko pripravljajo, obravnavajo in sprejemajo istočasno (Ur. l. RS, št. 33/07).

V Zakonu o prostorskem načrtovanju je pristojnost občine da:

- določa cilje in izhodišča prostorskega razvoja občine,
- določa rabo prostora in pogoje za umeščanje posegov v prostor in
- načrtuje prostorske ureditve lokalnega pomena.

Na občinski ravni so prostorske ureditve lokalnega pomena in neposredno namenjene izvajanju občinskih gospodarskih javnih služb, lokalnih in državnih negospodarskih javnih služb, gospodarskih in negospodarskih dejavnosti ter tistim, ki so namenjene bivanju. Med lokalne pomene prostorske ureditve spadajo še ureditve občinskega grajenega javnega dobra, namenjenega izkoriščanju mineralnih surovin, in druge prostorske ureditve, ki niso prostorske ureditve državnega pomena (Ur. l. RS, št. 33/07).

Občinska prostorska akta sta dva, in sicer občinski prostorski načrt (OPN) in Občinski podrobni prostorski načrt (OPPN). Občina lahko sprejme tudi strateški del občinskega prostorskega načrta kot občinski strateški prostorski načrt (OSPN) in je v tem primeru to samostojen občinski prostorski akt.

Občinski prostorski načrti (Ur. l. RS, št. 33/07) se delijo na:

- **Občinski strateški prostorski načrt (OSPN)** je občinski prostorski akt, ki določa izhodišča in cilje prostorskega razvoja občine, usmeritve v razvoju, poselitve in razvoj v krajini ter zasnove gospodarske javne infrastrukture. V občinskem prostorskem načrtu se določijo območja naselij, območja razpršene poselitve, območja namenske rabe zemljišč, prostorski izvedbeni pogoji ter prikažejo vplivi in povezave s sosednjimi območji.
- **Občinski prostorski načrt (OPN)** je temeljni prostorski načrt občine in pokriva celotno območje občine. Zajema cilje in izhodišča prostorskega razvoja občine, rabe prostora, pogoje umeščanja objektov v prostor ter načrte prostorske ureditve lokalnega pomena ob upoštevanju usmeritev iz državnih prostorskih aktov, razvojnih potreb in varstvenih zahtev občine. Območja kjer izdelava občinskega podrobnega prostorskega načrta ni predvidena je OPN podlaga za pridobitev gradbenega dovoljenja po predpisih o graditvi objektov. OPN se sprejema kot enovit dokument in se pripravlja za načrtovanje območja lokalnega pomena ter je hkrati strateški in izvedbeni prostorski akt. Poglavitni del občinskega prostorskega načrta je strateški del in prostorski izvedbeni pogoji s cilji in izhodišči, namensko rabo prostora ter urbanističnim načrtom.
- **Občinski podrobni prostorski načrt (OPPN)**

OPPN je prostorski akt, s katerim se podrobneje načrtuje in določa prostorske ureditve. To je predvsem na območjih, kjer se kompleksno urejajo in podrobno načrtujejo posegi v prostor (stanovanjske soseske, industrijske cone, območja za šport in rekreacijo ipd.). Izdelajo se načrti za sanacijo razpršenih gradenj, delne ali celovite prenovne naselja, pomembnejša gospodarska infrastruktura, prostorske ureditve, ki so lokalnega pomena. OPPN so podlaga za izdajo gradbenega dovoljenja ter pripravo projekta za pridobitev gradbenega dovoljenja. Načrti so prikazani na geodetskem načrtu za enoto območja ali manjše območje znotraj enot urejanje prostora. OPPN mora biti skladen z OPN in ga sprejme občinski svet z odlokom, ki ga objavi v uradnem glasilu (Ur. l. RS, št. 33/07).

Z občinskim podrobnim prostorskim načrtom se podrobneje določi (Arhim, 2015):

- območje občinskega podrobnega prostorskega načrta,
- arhitekturne, krajinske in oblikovalske rešitve prostorskih ureditev,
- območja, za katera se projektne rešitve pridobijo z javnim natečajem,
- načrt parcelacije,
- etapnost izvedbe prostorske ureditve, če je ta potrebna,
- rešitve in ukrepe za celostno ohranjanje kulturne dediščine,
- rešitve in ukrepe za varstvo okolja in naravnih virov ter ohranjanje narave,
- rešitve in ukrepe za obrambo ter varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, vključno z varstvom pred požarom,
- pogoje glede priključevanja objektov na gospodarsko javno infrastrukturo in grajeno javno dobro.

Občinski podrobni prostorski načrt se torej izdeluje za zaokrožena območja, ki so lahko pozidana ali nepozidana in predstavljajo funkcionalno celoto, ki jo je potrebno homogeno, skladno in celovito zasnovati in opremiti. V OPN je tudi določeno območje in meja OPPN ter tudi njegovi pogoji in usmeritve za njegovo pripravo.

3.1 NORMATIVNI AKTI S PODROČJA ŠPORTA IN REKREACIJE

3.1.1 Strategija in nacionalni program športa v Sloveniji

Strategijo za razvoj športa v Republiki Sloveniji, kot smo že povedali, določa Nacionalni program športa, opredeljen v Zakonu o športu. Trenutno je v veljavi resolucija o Nacionalnem programu športa v Republiki Sloveniji za obdobje 2014–2023. Lokalnim skupnostim omogoča, da za svoje področje sprejemajo ustrezne razvojne usmeritve v športu in ukrepe. Določajo tudi vsebino športa, ki je v javnem interesu in finančne okvire za financiranje posameznih športnih programov.

Naloge nacionalnega in lokalnega pomena v vseh segmentih športa so opredeljene v Nacionalnem programu športa in v športnih programih lokalnih skupnosti, predvsem pa na naslednjih področjih (NPŠ, 2014).

- **Športna rekreacija** je športna dejavnost odraslih vseh starosti.
- **Športna vzgoja** je dejavnost otrok in mladine, ki se prostovoljno ukvarjajo s športom zunaj obveznega vzgojno-izobraževalnega programa, ne glede na njegovo pojavno obliko.
- **Kakovostni šport** zajema priprave in tekmovanja posameznikov, ki nimajo objektivnih strokovnih, organizacijskih in materialnih možnosti za vključitev v program vrhunškega športa, program športne rekreacije pa jih ne zadovoljuje.
- **Vrhunski šport** zajema priprave in tekmovanja športnikov, ki imajo status mednarodnega, svetovnega ali perspektivnega razreda.

Vizija in cilj NPŠ je, da bi šport ostal pomemben del slovenske kulture, ter da za posameznika postane in ostane nujen del zdravega življenjskega sloga in pozitivne življenjske naravnosti. Povezanost dejavnosti za izpeljavo ukrepov in končni cilji so prikazani na sliki 18.

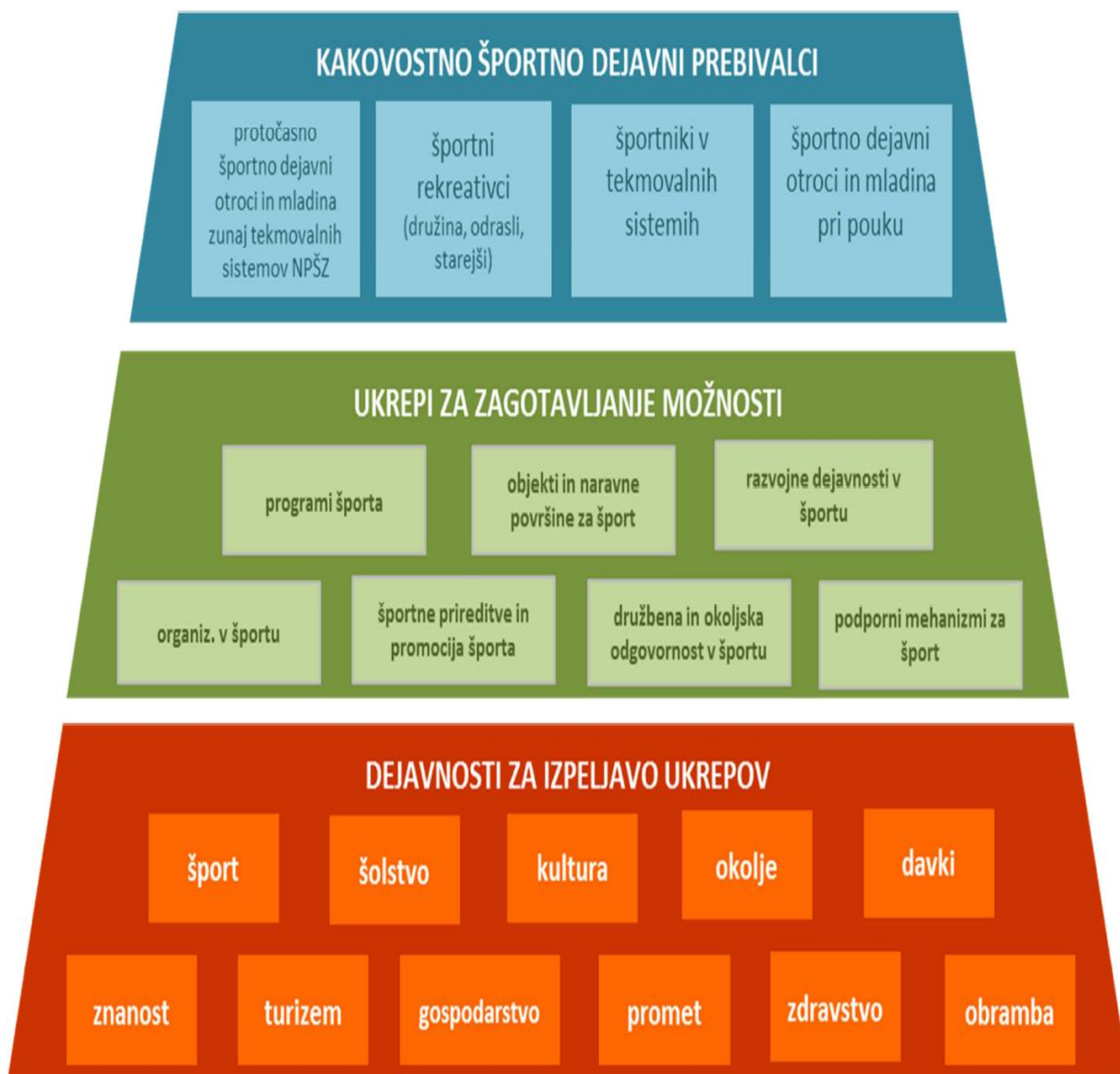
Cilj v nacionalnem programu športa in javni interes Republike Slovenije je, da se prebivalci več in kakovostnejše ukvarjajo s športnimi aktivnostmi, zato so do leta 2023 zastavili naslednje temeljne cilje:

- povečati delež športno dejavnih odraslih prebivalcev Republike Slovenije na vsaj 70 %,
- v skupnem deležu športno dejavnih odraslih prebivalcev Republike Slovenije povečati delež redno športno dejavnih odraslih prebivalcev Republike Slovenije za 5-odstotnih točk,
- povečati delež športno dejavnih prebivalcev v strokovno vodenih programih za 3-odstotne točke,
- povečati število športnikov v tekmovalnih sistemih za 3 %,
- obdržati število vrhunskih športnikov,
- povečati prepoznavnost športa kot pomembnega družbenega podsistema.

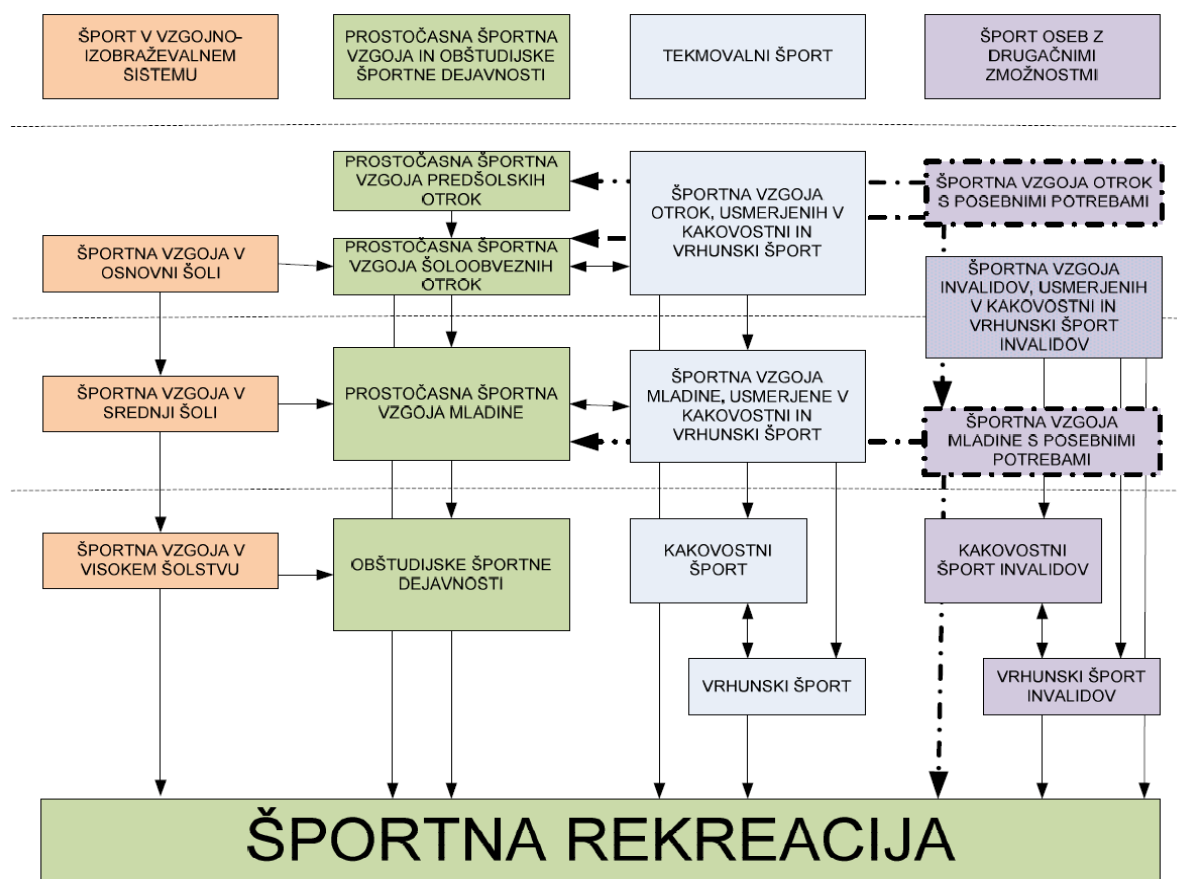
Ukrepi, ki zagotavljajo možnost za kakovostno športno udejstvovanje do športa ter lažjo dostopnostjo do konkurenčnih in kakovostnih športnih programov, so (NPŠ, 2014):

- športni programi (vsebinska osnova športa),
- športni objekti in površine za šport v naravi (materialna podlaga za izvajanje športa),
- razvojne dejavnosti v športu (podpora za posamezniku primerno, varno izvajanje športnih dejavnosti),
- organiziranost v športu (zagotavljanje konkurenčnosti in preglednosti poslovanja športnih organizacij),
- športne prireditve in promocija športa (krepitev promocije športa in ustvarjanje družbenih in ekonomskih koristi),

- družbena in okoljska odgovornost v športu (zagotavljanje spodbudnega trajnostno naravnega okolja za razvoj športa),
- podporni mehanizmi za šport (spodbudno družbeno okolje za razvoj športa in preprečevanje zlorab v športu).

Slika 18: Povezanost ciljev z ukrepi in družbenimi področji, ki bodo z dejavnostmi izpeljale ukrepe nacionalnega programa športa (NPŠ, 2014)

Slika 19: Športni programi in njihova povezanost (NPŠ, 2014)

Posamezne oblike športa imajo različne cilje in so prilagojene različnim skupinam ljudi. Slika 19 prikazuje športne programe, ki predstavljajo strokovno organizirano in voden športno vadbo. Programe športa izvajajo različni izvajalci, za katere so odgovorni različni nosilci. Pomembno je povezovanje vsebin prostorske in finančne odgovornosti nosilcev, kot so družine, šole, društev, lokalnih skupnosti, zasebnikov, resornih ministrstev idr. V NPŠ dodajajo, da imajo vse športne aktivnosti značilne skupne cilje, kot so: motivacija za dejavno, zdravo in zanimivo preživljanje prostega časa v vseh obdobjih življenja, trajne športne navade, izboljševanje telesne pripravljenosti, možnost samopotrjevanja in prevzemanje odgovornosti za lastno zdravje.

Posamezni pomembnejši športni programi, ki so v resoluciji o Nacionalnem programu športa v Sloveniji razdeljeni po različnih sistemih. To so naslednji (NPŠ, 2014).

➤ Šport v vzgojno-izobraževalnem sistemu

Učenci in dijaki imajo različno število ur obveznih športnih aktivnosti, tj. od 1 do 3 ure po 45 minut. Na fakultetah pa največkrat samo kot izbirni predmet. Športna vzgoja predstavlja edino redno športno dejavnost za celotno populacijo otrok od 6. do 15. leta ter nekaj več kot 95 % med mladimi med 15. in 17. letom oziroma okrog 80 % med 17. in 19. letom starosti. Prav zato je obseg in kakovost športne vzgoje izjemno pomemben za oblikovanje zdravega življenjskega sloga in ustrezno socializacijo otrok in mladine. Tako smernice iz Svetovne zdravstvene organizacije narekujejo za mladostnike najmanj 60 minut zmerne do intenzivne telesne dejavnosti dnevno, vse dni v tednu. Cilji, ki so jih zadali v nacionalnem programu do 2023 na področju vzgojno izobraževalnega sistema, so naslednji.

- Redna in kakovostna športna vzgoja (najmanj 180 minutno tedensko), ki bo povečala gibalno zmogljivost malčkov, učencev, dijakov in študentov.

- Oblikovati trajnih navad aktivne in redne športne dejavnosti in privzemanje zdravega življenjskega sloga pri malčkih, učencih, dijakih in študentih.
- Osnovnošolcem omogočiti brezplačno učenje plavanja in opravljanje kolesarskega izpita znotraj rednega učnega procesa.

V zadnjem času se je število ur športne vzgoje na tehniških in poklicnih šolah zmanjšalo. Na novih bolonjskih sistemih je celo izključeno iz rednih študijskih predmetov oz. programov. Kar je popolno nasprotje s potrebami današnje mladine, saj je med njimi vse več prisoten t. i. sedeči način življenja in posledično se močno zvišuje delež težkih in debelih, zmanjšuje pa se njihova kompetentnost. Zato zahtevajo v programih drugačne normative glede velikosti vadbenih skupin pri izpeljavi pouka in večjo strokovnost učiteljev pa tudi ukrepe, ki povečajo število obveznih ur športne vzgoje, kakovost športne vzgoje in količino izbirnih ur športne vzgoje. Za kazalnike v prihodnosti je potrebno sistemsko spremljati telesni in gibalni razvoj otrok ter druge kazalnike gibalne kompetentnosti na celotni populaciji osnovnošolcev, srednješolcev in študentov.

➤ **Prostočasna športna vzgoja otrok in mladine**

Pomembna je tudi prostočasna športna dejavnost, ki mora obsegati širok spekter dejavnosti in različne razširjene programe za vzgojo otrok in mladine. Na lokalni ravni se mora poskrbeti za kakovostne in učinkovite športne programe in tudi za aktivno sodelovanje pri prostočasni športni vzgoji s cilji, da se poveča delež športno dejavnih otrok in mladine, izboljša njihova gibalna zmogljivost ter omogoča zdrav razvoj (tudi otrokom in mladostnikom s posebnimi potrebami, socialno izključeni idr.).

➤ **Kakovostni šport**

Predstavlja nadgradnjo športne vzgoje otrok in mladine, usmerjene v kakovosten in vrhunski šport. Razvoj kakovostnega športa je pomemben dejavnik za širjenje in vključevanje čim večjega števila športnikov in vzpostavitev konkurenčnega okolja v posameznih športnih panogah na državni ravni. Kakovostnejše in širše konkurenčno okolje na državni ravni pa je tudi pomemben dejavnik in spodbujevalec razvoja vrhunškega športa.

➤ **Vrhunski šport**

Predstavlja eno najvišjih oblik človekove ustvarjalnosti na področju športa, pogosto tudi dokazuje zgornje meje človeške psihofizične sposobnosti. Dosežki vrhunskih športnih rezultatov posredno odražajo razvitost športne panoge, kažejo na njeno organiziranost, vplivajo na športno industrijo, trgovino, turizem, medije, posredno pa usmerjajo načine (aktivnega in pasivnega) preživljanja prostega časa ljudi.

➤ **Športna rekreacija**

Predstavlja športno dejavnost odraslih vseh starosti oziroma družin s ciljem ohranjanja zdravja, dobrega počutja in vitalnosti, druženja, tekmovanja ali zabave. Z vidika javnega interesa pa so pomembni učinki takšne športne vadbe, ki nesporno dokazujejo, da je redna, kakovostno strukturirana in ustrezno intenzivna športna rekreacija zelo koristna za zdravje posameznika in posledično tudi za javno zdravje. Športna rekreacija pa pomembno vpliva tudi na razvoj športnega turizma.

Na področju dejavnosti športne rekreacije so v NPŠ (2014) do 2023 opredeli naslednje cilje:

- povečati delež redno športno dejavnih odraslih na 70 %,
- povečati delež športno dejavnih v strokovno vodenih športnih,
- povečati dostopnost do kakovostne športne rekreacije,

- povečati delež športno dejavnih turistov,
- povečati ozaveščenost vsakega posameznika o pomenu športne dejavnosti za lastno zdravje v najširšem pomenu besede in o možnih negativnih vplivih športne dejavnosti na naravno okolje,
- spodbujanje različnih oblik telesne vadbe v delovnem okolju,
- športna rekreacija na recept,
- okrepitev podobo Republike Slovenije kot turistične destinacije za športno dejavne.

➤ **Šport starejših**

V to skupino štejemo športnorekreacijske dejavnost ljudi nad 65. letom starost. Običajno je to obdobje, ko se ljudje upokojijo. Redna športna dejavnost v tem življenjskem obdobju kaže na ohranjanje telesnega, duševnega, čustvenega in socialnega zdravja, kakovostno in samostojno staranje, ohranjanje ustvarjalne življenjske energije in socialno vključevanje v širšo okolico. Zmanjšuje stroške zdravljenja in ima tako neposredno povezavo z zmanjševanjem izdatkov javne zdravstvene blagajne, kar pomeni višji držani proračun. Cilji so, da se poveča delež športno dejavnih starejših na 50 % in zagotavljati medgeneracijsko sodelovanje in kakovostne brezplačne vodene športne dejavnosti v športu starejših.

➤ **Šport za invalidne osebe**

Predstavlja športne dejavnosti za invalidne oseb vseh starosti od najmlajših do najstarejših. Šport za invalide ima pomembne psihosocialne učinke za različne oblike rehabilitacije s pomočjo gibanja in vključevanja v družbo, lahko pa tudi za doseganje vrhunskih dosežkov (paraolimpijski športi idr.).

➤ **Športni objekti in površine za šport v naravi**

Pomemben dejavnik v Nacionalnem programu športa je tudi okolje in učinkovita ter dostopna mreža kakovostnih športnih objektov in površin za šport v prostoru. Objekti za športno rekreacijo morajo biti dostopni vsem skupinam prebivalstva in kar se da najbolj izkoriščeni. Objekti za kakovosten in vrhunski šport morajo slediti stalnemu razvoju posameznim športnim panogam za kakovostne priprave in nastope športnikov. Športni objekt predstavlja tudi prireditveni javni interes oz. prostor, zato mora biti njihova gradnja povezana z razvojnimi možnostmi, povezovanjem z drugimi družbenimi izseki (turizem, kultura idr.). Za ustrezno načrtovanje novih športnih površin in izkoriščenje ter vzdrževanje teh mora biti usposobljen strokovno izobražen kader. Ustrezni standardi in normativi, predpisani za gradnjo športnih objektov, njihovo vzdrževanje in opremljenost, narekujejo dvig kakovosti športne dejavnosti v društvih in šolah. Tako je mogoče zasnovati športno-tehnološki premik, za zagotovitev kakovostne športne površine in s tem sodobnejšo športno ponudbo. NPŠ daje tudi posebno pozornost namenjeno trajnostnemu naravnemu urbanemu razvoju športne infrastrukture v okviru zmogljivosti okolja in naravnih virov.

Na področju športnih objektov (NPŠ, 2014) so cilji v Sloveniji do leta 2023 naslednji.

- Kakovostno izkoriščanje in učinkovito ravnanje s športnimi objekti in površinami za šport v naravi.
- Zagotavljanje 0,35 m² pokritih in 3,2 m² nepokritih športnih površin na prebivalca, ki bodo ustrezno prostorsko umeščene.
- Zagotavljanje športnih objektov in površin za šport v naravi, ki bodo zgrajeni, posodobljeni in upravljani po načelih trajnostnega razvoja.
- Izboljšati učinkovitosti uporabe javnih športnih objektov.
- Vključitev zasebnih športnih objektov v mrežo športnih objektov za uresničevanje javnega interesa na področju športa.

- Povečati kakovost in število javno dostopnih športnih površin v urbanem (otoki športa za vse, trimske steze, zunanja šolska in vrtčevska igrišča ipd.) in naravnem okolju (planinske, tekaške, kolesarske poti; naravna kopališča ipd.).
- Zagotoviti ustrezno kakovostno mrežo športnih objektov in površin za celostno programsko podstrukturo športa.
- Povezovanje z drugimi družbenimi področji in zasebnim sektorjem pri gradnji in uporabi športnih objektov.
- Spodbuditi trajnostno in športno tehnološko posodobitev obstoječih javnih športnih objektov ter njihovo učinkovito koriščenje in ravnanje z javnimi športnimi objekti.
- Spodbuditi vključevanje zasebnih športnih objektov v mrežo športnih objektov za uresničevanje javnega interesa na področju športa.
- Odpraviti obstoječa nesorazmerja v obsegu vadbenih športnih površin med lokalnimi skupnostmi v največjih mestih.
- Izboljšati umeščenost športnih objektov v urbano okolje in poti, ki omogočajo dejaven dostop do njih (peš, s kolesom, s skirojem ali rolerji).
- Vzpostaviti mrežo panožnih športnih centrov na različnih ravneh za kakovosten razvoj tekmovalnega športa.

➤ **Tehnologija informacij - komunikacij na področju športa**

Na razvoj športa vse bolj vpliva tudi informacijsko-komunikacijska tehnologija (IKT). IKT se vedno uveljavlja kot podpora za učinkovito in prijazno udejstvovanje v športu, za sprotno analizo in spremljanje ravni učinkovitosti. Digitalizacija je omogočila širšo dostopnost do vseh oblik elektronskih medijev na področju športa, ki niso pomembni le za trženje športa in z njim povezano področje priložnosti in turističnega gospodarstva, ampak pomenijo tudi osnovo za uporabo le - teh v procesih izobraževanja, usposabljanja, vseživljenjskega učenja in raziskovanja v športu. Z IKT tehnologijo lahko tudi učinkovito pridobivamo, spremljamo, analiziramo in posredujemo informacije v podporo k odločanju in ugotavljanju stanja na različnih ravneh in področjih športa in športne infrastrukture.

➤ **Trajnostni vidiki v športu**

O trajnostnem vidiku v športu opozarjajo z nacionalnim programom tako, da želijo omejiti negativne možnosti vpliva športa na okolje in družbo. Stremijo k spodbudi razvoja športa na način, da bo prispeval k trajnostnemu razvoju družbe in njenem okolju. Trajnostni razvoj v NPŠ temelji na gospodarskem razvoju, družbenem razvoju in varstvu okolja. Pomembno je tudi, da se ukrepi za trajnostni razvoj športa skozi različna področja športnih prireditev, dejavnosti v športnih objektih in naravnih športnih površinah prepletajo in dopolnjujejo. Za uspešno trajnostno načrtovanje je potrebno povezovanje z drugimi strategijami prostorskega razvoja prostora, ter tako spodbujati trajnostni razvoj ravnanja v športu.

3.1.2 Zakon o športu

Zakon o športu (Ur. l. RS št. 22/1998) določa, da je delovanje v športu interesno in prostovoljno. Država in lokalne skupnosti morajo skrbeti za uresničevanje javnega interesa v športu. V splošnih določbah je zakonsko opisan obseg javnega interesa, uresničevanje javnega interesa in naloge v športu. Zakon tudi definira športne objekte, javno športne objekte in mrežo javnih športnih objektov, ti opisujejo lastništvo ter merila za načrtovanje novih in posodobitev obstoječih športnih objektov. V nadaljevanju zakona o športnih objektih je opredeljena še namembnost (uporablja se za javno dobro in za namen za katerega je bil izgrajen), prednost pri uporabi športnega objekta (šolska športna vzgoja pred športnimi društvi itn.) ter normativi, standardi, priporočila (predpiše jih ministrstvo za prostor).

Država (Ur. l. RS št. 22/1998) uresničuje javni interes v športu tako, da:

- omogoča sredstva za realizacijo nacionalnega programa,
- zagotavlja pogoje za razvoj športne dejavnosti in spodbuja le - to,
- priskrbi potrebno javno športno infrastrukturo,
- vodi davčno politiko, ki je stimulatívna in transparentno prikazana.

Lokalna skupnost (Ur. l. RS št. 22/1998) uresničuje javni interes v športu tako, da:

- omogoči in priskrbi sredstva za realizacijo dela nacionalnega programa, ki se nanaša na lokalne skupnosti in z sredstva za izvedbo lokalnega programa športa,
- ustvari in vzdržuje pogoje za opravljanje in razvoj športnih dejavnosti,
- poskrbi za lokalno športno infrastrukturo.

Sredstva za uresničevanje javnega interesa se na ravni države in lokalnih skupnosti zagotavljajo iz državnega proračuna in proračuna lokalnih skupnosti. Javni interes v športu pa obsega zlasti področja športa športne vzgoje, športne rekreacije, kakovostnega športa, vrhunškega športa in športa invalidov.

Nacionalni program športa določa predvsem:

- izhodišča in usmeritve športa,
- vsebino in obseg posameznih pojavnih delov dejavnosti v športu, ki se financirajo ali sofinancirajo iz javnih sredstev, kot so športna vzgoja, športnorekreatívna dejavnost, vrhunski šport, kakovostni šport, šport študentov in šport invalidov,
- razvojne in strokovne naloge v športu,
- upravljanje športa,
- okvirna merila za finančno ovrednotenje.

3.2 SKLEPNE UGOTOVITVE

Po pregledu domače in tuje literature v teoretičnem delu naloge, vezane na športnorekreacijske površine, lahko zapišemo, da smo obdelali vse bistvene dele in vlogo teh površin do končnih uporabnikov. Ugotovili smo, da se javne športnorekreacijske površine v osnovi navezujejo na zelene površine, ki so sestavne del javnih prostorov. Proučena je zveza med kakovostjo bivanja in športnorekreacijskimi površinami v mestu. Osredotočili smo se na opredelitev urbanega razvoja mesta, majhnih mest, odprtega javnega prostora, zelenih površin, vloge in pomena športnorekreacijskih površin, povezave med športnorekreacijskimi površinami in kakovostjo bivanja, športne infrastrukture, uporabnikov športne infrastrukture in umeščanja ter načrtovanja športnorekreacijskih površin v prostor po veljavni zakonodaji.

Urbani in trajnostni razvoj mesta stremi predvsem k notranjim razvojem in k izboljšanju kakovosti bivanja v njih. K izboljšanju pogojev za kakovostno bivanje pa tako v urbanem kot tudi v ruralnem naselju vplivajo in pripomorejo športnorekreacijske površine. Urejene javne športnorekreacijske površine so osnovni in bistveni del za izvajanje športnih iger in rekreacije. Šport in rekreacija postajata tudi vse pomembnejši del življenja, šolske vzgoje, gospodarstva in tudi globalizacije v svetu. Površine za šport in rekreacijo privabljajo ljudi in jih spodbujajo k bolj zdravemu in kakovostnejšemu načinu življenja. S podrobnim proučevanjem športnih površin smo lahko tudi natančneje definirali pomen športnorekreacijskih površin in njihove kategorije oziroma vrste.

Spoznali smo, da v Sloveniji primanjkujejo točno določeni standardi in normativi, kot je to denimo v Angliji. Podrobno in natančno imajo definirano, koliko mora biti javnih športnih in zelenih površin na določeno število populacije prebivalstva ter v kolikšni optimalni oddaljenosti so umeščene od stanovanj. Ugotovili smo še, da je v Angliji na prebivalca predvideno skupaj kar 15 m² urejenih in opremljenih športnorekreacijskih igrišč, namenjenih odraslim, mladini in otrokom. V Sloveniji so smernice za načrtovanje športnorekreacijskih površin točno določene le za potrebe uporabe športnih površin v osnovnih šolah. V slovenski zakonodaji sta državna akta resolucija o Nacionalnem programu športa 2014–2023 in Prostorski red Slovenije neskladna glede predvidenih športnih površin. NPŠ predvideva 3,2 m² nepokritih površin na prebivalca PRS pa 3 m² na prebivalca. Kljub temu da resolucija o NPŠ ne vsebuje pravno zavezujočih norm, je to sprejeta javna izjava oziroma akt državnega zbora, ki podaja smer razvoja. V primerjavi med NPŠ 2014-2023 in PRS je več nepokritih in manj pokritih površin predvidenih v programu NPŠ.

Ugotovitve kažejo tudi na to, da se tovrstne športnorekreacijske površine na občinski ali lokalni ravni načrtuje z občinskim prostorskim načrtom oziroma natančneje z OPPN, ki je dejansko izvedbeni korak do same ureditve prostora.

4 PREGLED IN ANALIZA STANJA POVRŠIN ZA ŠPORT IN REKREACIJO V RIBNICI

4.1 PREDSTAVITEV OBČINE IN NASELJA RIBNICA

Mesto Ribnica ima malo več kot 3500 prebivalcev in spada po velikosti med majhna mesta v Sloveniji. Je geografsko, zgodovinsko, kulturno, gospodarsko in upravno središče isto imenovane občine. Občina leži v jugovzhodnem delu Slovenije (slika 20), mesto Ribnica pa se nahaja sredi Ribniškega polja med grebenoma Male in Velike gore ob reki Bistrici. Občina Ribnica je ena izmed občin v Republiki Sloveniji, ki meji na sosednje občine Sodražice, Kočevja, Velikih Lašč, Dobropolje in Loškega Potoka (Občina Ribnica, 2015).

Slika 20: Lokacija občine Ribnica v Sloveniji (GURS, 2016)

Značilnosti

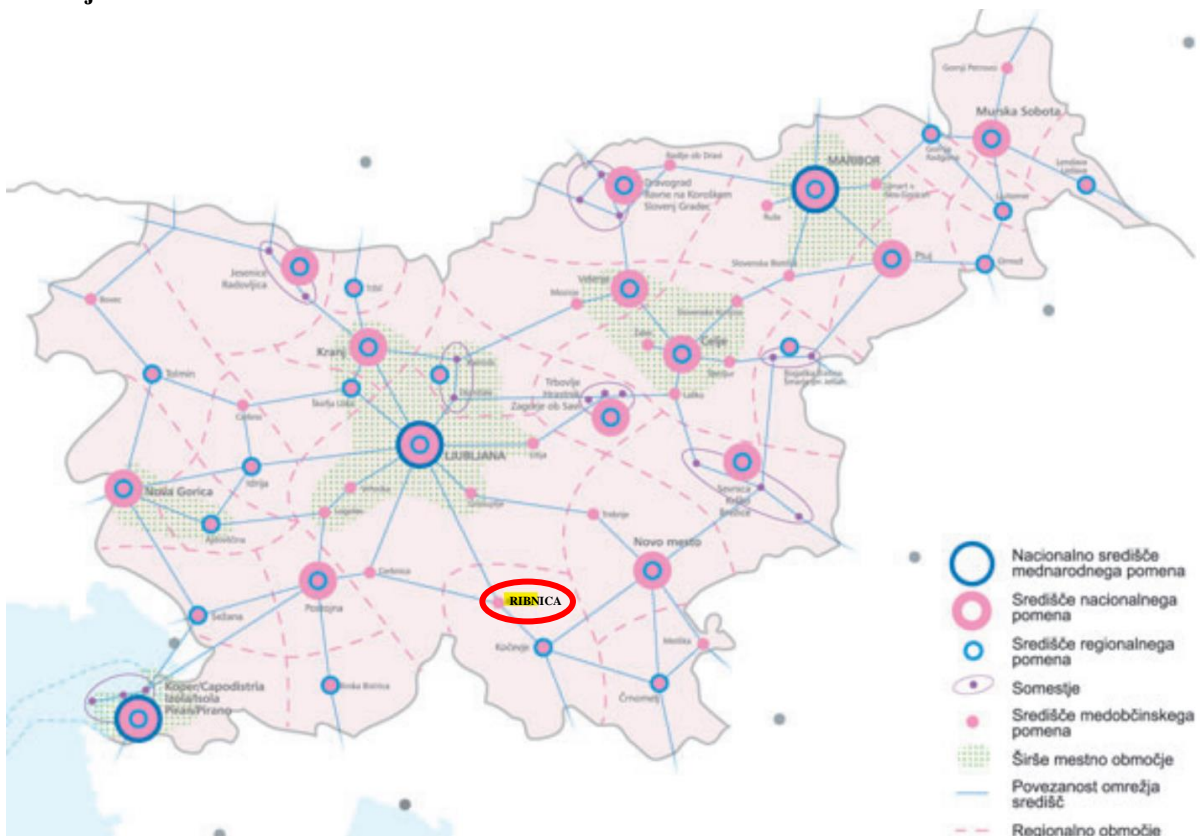
Občina Ribnica opisuje naselje Ribnico kot »eno najstarejših slovenskih krajev,« in da »ima bogato zgodovino.« (Občina Ribnica, 2015) »Ime temu mestnemu naselju že od nekdaj potrjuje grb z ribo. Popotnika že od daleč pozdravita dva zvonika ribniške farne cerkve, ki sta zgrajena po načrtih Jožeta Plečnika. Prav posebno mesto pa predstavljata ribniško suhorobarstvo in lončarstvo, obrti, ki imata bogato, večstoletno tradicijo in sta nekakšen zaščitni znak za Ribniško dolino. Izkoriščanje raznovrstnega lesa in gline za izdelovanje praktičnih in okrasnih predmetov ter orodja se je ohranilo prav do današnjih dni. V novejšem času to vlogo prevzema industrijska predelava lesa, ki je še vedno glavna nosilka gospodarskega razvoja Ribniške doline. Bogastvo Ribnice se poleg bogate naravne in kulturne dediščine kaže tudi v številnih kulturnih, etnografskih in ostalih prireditvah.« (ibid, 2015)

Slika 21: Prikaz območja občine Ribnica (občina Ribnica, 2015)

Ribniška dolina se proti jugu razširi v večji naselji Prigorica in Dolenja vas ter na severu z naseljem Žlebič. Z obsežnim dolenjevaškim poljem se iz smeri Kočevja proti severozahodu ribniška dolina podaljša do naselja Sodražica, od koder se svet proti severu dvigne v slikovita Slemena, proti jugozahodu pa se povzpne v Loški Potok (Slika 21).

Položaj Ribnice v urbanem sistemu

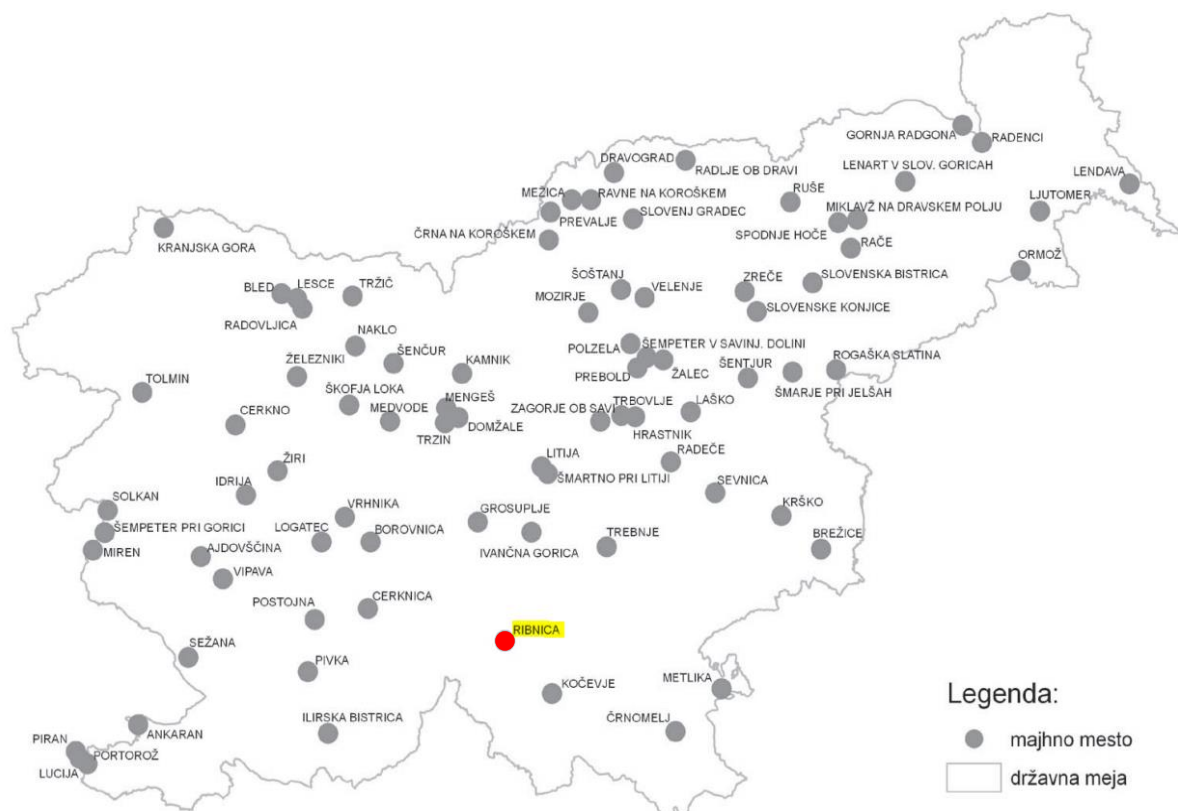

Slika 22: Zasnova policentrični urbani sistem in razvoj širših mestnih območij (SPRS, 2004)

Ribnica je v Strategiji prostorskega razvoja Slovenije, ki je temeljni državni dokument, v urbanem sistemu omrežja mest označena kot središče medobčinskega pomena (slika 22). Pri razvoju gospodarstva, družbenega standarda in na področju kulture in športa mesto Ribnica uveljavlja vlogo subregionalnega središča. Ribnica mora tako zagotavljati enakomerno dostopnost do storitev in delovnih mest. Mesto predstavlja medobčinsko središče in zaradi dobrega gospodarskega razvoja ponuja svojim občanom velike možnosti zaposlitve. V jugovzhodnem (sub)regionalnem prostoru pa mesto Ribnica predstavlja tudi delovno središče okoliškim občinam, predvsem občanom Kočevja in Sodražice.

Glavna in temeljna prometna povezava poteka v smeri Ljubljana-Žlebič-Ribnica-Kočevje-Hrvaška meja in druga pomembnejša prometna povezava v smeri Novo mesto-Kočevje-Ribnice-Žlebič-Unec. Naselje Žlebič na območju Ribnice predstavlja pomembno prometno vozlišče. Te povezave predstavljajo pomembno povezanost med pomembnejšimi naselij v urbanem omrežju, tako do: nacionalnega središča in središča mednarodnega pomena ter glavnega mesta Slovenije Ljubljane; Cerknice, ki je kot središče medobčinskega pomena; in središča regionalnega pomena v regionalnem območju Ribnice, to je mesto Kočevje

4.2 RIBNICA KOT MAJHNO MESTO

Slika 23: Pregled majhnih mest v Sloveniji (Zavodnik Lamovšek, Drobne., Žaucer, 2008)

Zavodnik Lamovšek, Drobne, Žaucer, (2008) ugotavljajo, da naselje Ribnica spada med majhna mesta v Sloveniji (slika 23). Ribnico so med majhna mesta uvrstili na podlagi različnih formalnih, fiziognomsko-morfoloških in funkcijskih meril in kazalnikov. Tudi statistični podatki za opredelitev naselja potrjujejo, da Ribnica spada med majhna mesta. Ribnica spada tudi v kazalnik območju prvega kriterija za opredeljevanja mesta po Pavlin et.al. (2003), ki določajo, da je naselje mesto s vsaj 3000 prebivalcev in več.

Kratka demografska analiza občine in naselja Ribnica

- *Povprečna starost in delež prebivalstva*

Preglednica 4: Povprečna starost in delež prebivalstva v občini in naselju Ribnica (SURs, 2016).

Leto: 2015					
	Povprečna starost (leta)	Indeks staranja	Delež prebivalcev, starih 0-14 let (%)	Delež prebivalcev, starih 15-64 let (%)	Delež prebivalcev, starih 65 let ali več (%)
občina Ribnica	41,4	106,2	15,7	67,7	16,6
naselje Ribnica	42,3	121,8	14,8	67,1	18,1

Občina Ribnica obsega 64 naselij z glavnim in največjim naseljem oziroma mestom Ribnico. Naselje ima 3529 prebivalcev (SURs, 2016), kar predstavlja skoraj 40 % vseh prebivalcev v občini Ribnici. Iz preglednice 4 je razvidno, da je povprečna starost prebivalstva v naselju Ribnica 42 let. Delež starega prebivalstva do 14 let pa je manjši kot delež prebivalstva starega 65 let ali več. Povprečna starost prebivalstva v občini pa je skoraj enaka kot v naselju, saj ta znaša 41 let.

- *Velikost območja in gostota naseljenosti*

Preglednica 5: Pregled gostote naseljenosti za občino in naselje Ribnica (SURs, 2016).

Leto: 2015			
	Prebivalstvo - SKUPAJ	Površina teritorialne enote (km ²)	Gostota naseljenosti (preb./km ²)
Občina Ribnica	9321	153,6	60,7
naselje Ribnica	3529	12,7	277,3

Iz preglednice 5 je razvidna gostota naseljenosti občine in naselja Ribnica. Površina naselja Ribnice znaša malo manj kot 13 km², kar pomeni, da je gostota prebivalstva v naselju 277 preb./km². Gostota naseljenosti v občini je 61 prebivalcev na km².

- *Naravna in selitvena gibanja prebivalstva*

Preglednica 6: Naravno in selitveno gibanje prebivalstva (SURs, 2016).

	Leto:	2000	2010	2014
Naravni prirast		19	6	6
Selitveni prirast s tujino		5	2	21
Selitveni prirast med občinami		3	-27	-59
Skupni prirast		27	-19	-32
Skupni prirast na 1000 prebivalcev		2,9	-2	-3,4

Preglednica 6 prikazuje naravni in selitveni prirasti prebivalstva v občini Ribnica. Razvidno je, da se ljudje vse bolj odseljujejo iz občine, kot pa vanjo priseljujejo. Skupni prilastek je od leta 2000 pa do leta 2014 v negativnem procesu.

- *Izobrazbena struktura prebivalstva*

Preglednica 7: Izobrazbena struktura prebivalstva starih 15 ali več let (SURs, 2016).

Leto: 2015			
	Osnovnošolska ali manj	Srednješolska	Višješolska, visokošolska
Občina RIBNICA	2079	4291	1490
naselje Ribnica	792	1623	591

Preglednica 7 prikazuje izobrazbeno strukturo, iz katere je razvidno, da je v ribniški dolini največji delež prebivalstva s srednješolsko izobrazbo. Najmanjše število prebivalstva je visoko izobraženega.

- *Zaposlitvena struktura prebivalstva*

Preglednica 8: Zaposlitvena struktura starih 15 ali več let (SURs, 2016).

	2011			2015		
	Prebivalci 15+ let - SKUPAJ	Aktivni	Neaktivni	Prebivalci 15+ let - SKUPAJ	Aktivni	Neaktivni
OBČINA RIBNICA	7960	4227	3733	7860	4342	3518
Naselje Ribnica	3095	1629	1466	3006	1631	1375

Preglednica 8 prikazuje zaposlitveni status prebivalstva starega 15 let ali več v letih 2011 in 2015. V primerjavi med leti 2011 in 2015 je število aktivnega prebivalstva upadlo. Aktivnih prebivalcev v starosti 15 let ali več pa je v občini 4277, kar predstavlja skoraj 500 prebivalcev več kot neaktivnih. Prebivalci so zaposleni predvsem znotraj občine v samem mestu Ribnica (proizvodnje in industrijske dejavnosti) in tudi v glavnem mestu Slovenije, v Ljubljani.

Ugotovitve kažejo, da je v občini Ribnica negativen skupni naraven prilastek prebivalstva. Odseljevanje prebivalstva pa ustvarja nazadovanje in negativen pridih kraja. Pomanjkanje urejenih športnorekreacijskih površin prav tako lahko negativno vpliva na kakovost bivanja v kraju. Glede na to, da smo ljudje socialna bitja in potrebujemo prostore za druženja in srečanja, so javne športnorekreacijske površine v veliko pomoč za doseg cilja o izboljšanju kakovosti bivanja.

4.3 PROSTORSKA ANALIZA OBRAVNAVANEGA OBMOČJA

V analizo in raziskavo obravnavanega območja smo vključili mesto Ribnica in podrobnejše analizirali obravnavana območja s športnorekreacijskimi površinami. Karte vsebujejo prostorsko analizo mesta in prikaze območij, na katerih bomo podali predlog o urejanju starih in načrtovanju novih športnorekreacijskih površin. Poleg prostorskih analiz smo izdelali tudi prostorsko SWOT analizo za izbrani lokaciji in tudi SWOT analizo športa in športnorekreacijskih površin v mestu Ribnica. Cilj je podati predlog za trajnostno prostorsko ureditev športnorekreacijskih površin z OPPN. Obravnavano območje urejanja športnorekreacijskih površin, ki se nahajajo pri osnovni šoli in obrtni coni Ugar, je podrobneje predstavljen v naslednjem poglavju pri predlogu prostorske ureditve novih površin.

4.3.1 Zelene površine v mestu Ribnica

Karta prikazuje odprte javne prostore s poudarkom na zelenih površinah v mestu Ribnica (slika 24). Karta je nastala s pomočjo terenskega dela in ostalih pridobljenih virov podatkov (GURS, ARSO, MKGP). Podrobno je analiziran odprt javni prostor s poudarkom na zelenih javnih površinah. Med odprte javne prostore oziroma zelene površine prištevamo v mestu Ribnici zeleni park v gradu Ribnica, naravne zelene površine na vzhodni in zahodni strani mesta. Na vzhodni strani so to zelene površine pokopališča v Hrovači in ostale zelene površine pri večstanovanjskih objektih v Knafljevem in Prijateljovem trgu. Na zahodni strani je večja naravna zelena površina; to je nekdanje nogometno igrišče, ki je v trenutni uporabi kinološkega društva. Na severni cesti je zelen koridorji, ki ločuje železnico od centralnih in stanovanjskih predelov.

Med ostale javne zelene površine prištevamo tudi zeleno infrastrukturo pri javnih objektih pri vrtcu, osnovni šoli in zdravstvenem domu. Na južni strani je locirana večja javna zelena infrastruktura in ureditveno območje športni park Ugar. Mesto Ribnica je z vseh strani obdano s kmetijskimi zemljišči razen na severovzhodni strani proti mali gori z gozdom.

Odprtih javnih zelenih površin v centru Ribnice ni veliko, vendar so kljub temu solidno urejene. Na karti tudi nismo prikazali vrtov in manjših zasebnih zelenic, saj te niso del javnih prostorov, ki se jih lahko poslužuje slehernik. Med največje in pomembnejše zelene površine v središču mesta spada urejen park ob gradu. Park tako nudi mestu zeleno infrastrukturo in lokacijo za sprostitev in relaksacijo. Odprte javne zelene površine, ki jih lahko koristimo za uporabo pri aktivni in pasivni športnorekreacijske dejavnosti, so pri obrtni coni Ugar na stadionu. Prav tako pa je velika možnost uporabe javnih poti, ki so obdane z zelenjem na južni strani Ugarja (pri konjeniškem društvu). Med pomembne javne zelene površine se v mestu prišteva tudi zelenica na zahodni stran (nekdanje nogometno igrišče), kjer je tudi omogočena vsakodnevna uporaba za sprehode z domačimi živalmi.

4.3.2 Dejanska raba prostora v mestu Ribnica

Ribnica ima veliko območij površin v uporabi za proizvodne dejavnosti. Proizvodne dejavnosti se izvajajo na severozahodni strani (dve večji podjetji), jugozahodni (eno podjetje), južni (industrijska cona v prostorih nekdanje vojašnice JLA) in največ na vzhodni strani mesta, kjer so podjetja Riko Ribnica, Riko-hiše, Ristro, Inles idr. Karta dejanske rabe je nastala s pomočjo terenskega ogleda območja.

Karta dejanske rabe prikazuje tudi najpomembnejše lokacije centralne dejavnosti v mestu. Na sliki 25 so označene pomembne dejavnosti, ki se nahajajo v bližini območij obdelave. Lokacija pri šoli tako prikazuje, kako je obdana z centralnimi dejavnostmi. Na južni strani lokacije je lociran kulturni dom

TVD Partizan, osnovna šola, športni center in gasilski dom Ribnica. Na severni strani obravnavane lokacije se nahajata stari in novi vrtec ter zdravstveni dom. Na severovzhodni strani je lokacija obdana s stanovanjskim naseljem.

Lokacija pri Ugarju ima v neposredni bližini manjše število centralnih dejavnosti kot lokacija pri šoli. Območje pri Ugarju je na severni strani obdano z manjšim stanovanjskim kompleksom in zelenimi površinami z gradom, rokodelskim centrom Ribnica, banko ter cerkvijo z župniščem. Na južni strani je obravnavano območje pri Ugarju obdano z industrijskimi objekti. Lokacija dejanske rabe tako prikazuje, da je območje v okolici pri osnovni šoli bolj gosto zazidano in v večji bližini raznih centralnih dejavnosti kot pa območje obdelave na južni strani.

4.3.3 Namenska raba prostora v mestu Ribnica

Namenska raba prostora v mestu Ribnica je določena s prostorskimi akti OPN in OPPN. OPN je občina sprejela leta 2012 in vsebuje strateški in izvedbeni del. Strateški del vsebuje zasnovo, izhodišča in cilje prostorskega razvoja občine Ribnica. V izvedbenem delu pa določa območja namenske rabe, prostorske izvedbene pogoje in območja, za katera se pripravi OPN. Karta namenske rabe prostora (slika 26) je izdelana na podlagi sprejetega občinskega prostorskega načrta.

Namenska raba prikazuje tudi lokacijo naše obdelovalne enote urejanja prostora. Območje pri osnovni šoli se imenuje enota urejanja prostora Ri_34, na južni strani pri obrtni coni Ugar pa se območje imenuje Ri_3. V območju Ri_34 so površine namenjene uporabi različnih vrst centralnih dejavnosti in športnorekreacijskim površinam ter tudi gradnji novih športnih objektov.

Območje na enoti urejanja prostora Ri_3 ne predvideva gradnje večjih objektov, ampak samo številnejše odprte prostore za namen izvajanja športa in rekreacije. Na severni strani od območja Ri_3 je v prihodnosti predviden namen uporabe za centralne dejavnosti. Trenutno se na teh lokacijah nahajajo zelene in kmetijske površine. Na južni strani obravnavanega območja se zgošča industrija in proizvodna dejavnost. Na severozahodni strani se v namenski rabi prostora predvidevajo površine, ki so namenjene odprtim javnim zelenim površinam.

4.3.4 Prometna analiza v mestu Ribnica

Prometna analiza temelji na uporabi osebne in transportnega prometa. Osnovno prometno omrežje predstavlja glavna cesta, ki povezuje večji mesti Ljubljana–Ribnica–Kočevje in nanjo se navezuje tudi ostalo prometno omrežje. Javni potniški promet je v mestu dobro organiziran, saj deluje vsakodnevna povezava do večjih sosednjih mest Ljubljane in Kočevja. Javni potniški promet po železniški progi do Ljubljane še ni mogoč, kljub temu da železniška povezava med krajema obstaja. V mestu ni mestnega javnega prevoznega sredstva. Dnevni migracijski tokovi tako krepijo povezanost občine z območjem osrednje Slovenije zlasti z Ljubljano.

Na karti prometne analize (slika 27) so prikazana večja križišča, manjša križišča, parkirišča, železniška postaja, avtobusna postaja, problematična križišča, cona umerjenega prometa, nevarna prečkanja železnice, nevarne poškodbe na cestišču in nevarna zoženja ceste. V mestu Ribnica sta dve urejeni avtobusni postaji. Ena postaja se nahaja v centru mesta pri cerkvi, druga na severni cesti pri novem vrtcu. Železniška postaja je na severni strani mesta in ni v uporabi za potnike, ker za zdaj vozi le tovorni vlak.

Lokacijo obravnavanega območja pri dvorani športnega centra povezuje cesta s cono umirjenega prometa. Parkirišča so v prostoru umeščena v bližini športne dvorane, zdravstvenega doma, vrtca in industrijskega območja podjetja Inles. Območje obdelave športnorekreacijskih površin pri Ugarju je na severozahodni strani povezano z nevarno zoženo cesto in na južni strani s cesto, na kateri so nevarne poškodbe na cestišču. Najbližja avtobusna postaja za dostop do športnorekreacijskih površin na Ugarju je v centru mesta pri cerkvi. Parkirišča za uporabo so trenutno mogoča na južni strani v območju industrijske cone.

Registrirane/znane kolesarske, turistične, planinske poti za rekreacijske dejavnosti

Poleg objektov, ki so opisani po posameznih krajih in območjih, so v ribniški občini tudi tematske kolesarske in pešpoti namenjene rekreaciji, prostemu času in športu. Prebivalci si oblikujejo sebi primerne poti in nekaj med bolj znanimi jih bomo tudi omenili.

➤ Kolesarske poti

V občini Ribnica je nekaj znanih kolesarskih poti, po tako imenovani tematskih poteh dežele risa in rjavega medveda (Dolenjska, 2015):

- ribniške planote in gozdovi (dolžina poti je 48,6 km; Ribnica–Slemena–Sv. Gregor–Maršiči, Ortnek–Majhna gora);
- od kod prihajaš voda, kam greš (dolžina poti je 23,5 km; Ribnica–Bukovica–izvir Ribnice–Zalužje–Prigorica–Dolenja vas–Sv. Marjeta–Lipovec–Otavice–Hrovača–Ribnica);
- izvir, pot in ponikalnica (dolžina poti 37 km; Podklanec–Zamostec–Vinice–Sušje Žlebič–Breže–Jurjevica–Sajevac–Bukovica–Prigorica–Dolenja vas–Blate–Rakitnica);
- po domovini rjavega medveda (dolžina poti 40 km; Sodražica–Travna gora–Jelenov žleb–Ugar pri Ribnici–Jurjevica–Sodražica);
- preko Slemen in Travnne gore.

➤ Turistične in planinske poti

Turističnih in planinskih poti je v občini kar nekaj, za zdaj pa so tudi dobro oskrbovane in označene, te pa so (Dolenjska, 2015):

- po suhorobarskih in romarskih poteh (dolžina 21,5 km; Rigelj–Sv. Gregor–Kamni grič–Nova Štifta–Ribnica);
- tobakova pot (dolžina 18,3 km; Makoše–Črni vrh–Sveta Ana–Ribnica);
- kostanjeva pot (dolžina poti 17,1 km; Ortnek–Hudi Konec–Hojče–Sveti Gregor–Zadniki–Novi Pot–Benete–Podklanec);
- pot Okameneli svatje (Travna Gora–Ogenjca–Jelenov Žleb–Turn–Rezinski vrh–Bele stene–Zadolje);
- mimo Kadic na Travno Goro;
- pogled na Triglav (z vrha Velikega Marinovca pri Travni gori).

4.3.5 Morfološka analiza mesta Ribnice

Z morfološko analizo prikazujemo zgradbo in obliko oz. fizično strukturo naselij, kar pomeni, da je poudarek na elementih (zgradbah), ki nekaj sestavljajo, in na celoto (del naselja, naselje, mesto) kot rezultat sestave. S pomočjo morfologije spoznavamo elemente, ki naselja sestavljajo, kakšne oblike naselij pri tem nastajajo, ter kako so elementi med seboj povezani.

V mestu Ribnica se prepletajo stanovanja in enodružinske hiše s centralnimi in proizvodnimi dejavnostmi ob glavnih komunikacijah. V središču prevladujejo centralne dejavnosti s stanovanji (slika 28). Območja stanovanj enodružinskih hiš se z vzhodne in zahodne smeri dotikajo kmetijskih površin. Glavna in največja poselitvena območja v ribniški dolini so v zaledju male in velike gore. Objekti predstavljajo strjena naselja in obcestne širitve ob glavni prometnici.

Obravnavano območje pri osnovni šoli se glede na morfološko analizo mesta nahaja na lokaciji, kjer prevladujejo centralne dejavnosti. Na prej omenjenem območju se na severovzhodni strani centralne dejavnosti prevesijo v območje enodružinskih hiš. Območje obravnave za urejanje prostora pri Ugarju pa je na celotni južni strani obdano s proizvodnimi dejavnostmi, na severu pa z manjšim območjem enodružinskih hiš.

4.3.6 Omejitve v prostoru

Prikazan je varstveni režim in omejitve v mestu Ribnica ter tudi na posameznih obdelovalnih območjih (slika 29). Omejitve v prostoru je potrebno upoštevati pri urejanju prostora, saj določajo, kako se sme posegati v prostor. V prostoru mesta Ribnice se pojavijo omejitveni in varstveni režimi kot tudi ekološka pomembna območja, natura 2000, katastrofalnih območij poplav, območij naravnih vrednot in območij kulturne dediščine. Celotno območje mesta Ribnica se nahaja v območju ekološko pomembnem območju za prosto živeče rastlinske in živalske vrste. V mestu je glavni trg oziroma center v območju varovanja kulturne dediščine. Velik del v območju kulturne dediščine v mestu je tudi naselje ob glavni prometnici na severozahodni strani (Gorenjska cesta) in tudi sosednje vaško naselje Hrovača. Naravna vrednota je reka Bistrica, ki teče skozi mesto in ima na severozahodni strani območje možnih poplav in razlitij.

Pri analizi omejitev območja pri osnovni šoli ugotovimo, da sta v neposredni bližini najstarejša objekta osnovne šole zavarovana kot območje varovanja kulturne dediščine. Ostalih omejitev in varstva prostora na obravnavani lokaciji ni. Tudi območje urejanja prostora s športnorekreacijskimi površinami na južni strani mesta pri Ugarju prikazuje, da v prostoru ni večjih omejitev in določil o varstvenem režimu. Območje obdelave pri Ugarju se na severni strani območja dotika kulturne dediščine, ki jo predstavlja ribniški grad. Obe območji sta izven nevarnosti območij poplav in nature 2000.

4.3.7 Gospodarska javna infrastruktura v mestu Ribnica

Gospodarska javna infrastruktura (GJI) združuje vse objekte gospodarske infrastrukture, ki so vpisani v zbirnem katastru GJI, in ostalo javno infrastrukturo. Objekti gospodarske infrastrukture so prikazani na karti gospodarske javne infrastrukture (slika 30) in prikazujejo potek prometne infrastrukture (glavna cesta, lokalna cesta, javna pot in železniška proga), energetske, komunalne infrastrukture (vodovod in kanalizacija) in elektronske komunikacije. Osnovni namen je prikaz zasedenosti prostora s posameznimi objekti, možnostjo priključitve na njih in smotrnejše urejanje prostora. Površini, ki ju analiziramo pri šoli in pri obrtni coni Ugar, sta z GJI zelo dobro opremljeni, saj omogočata priključitev na pomembnejše objekte infrastrukturnih sistemov: električna energijo, elektronsko komunikacijo, vodovod in kanalizacijo.

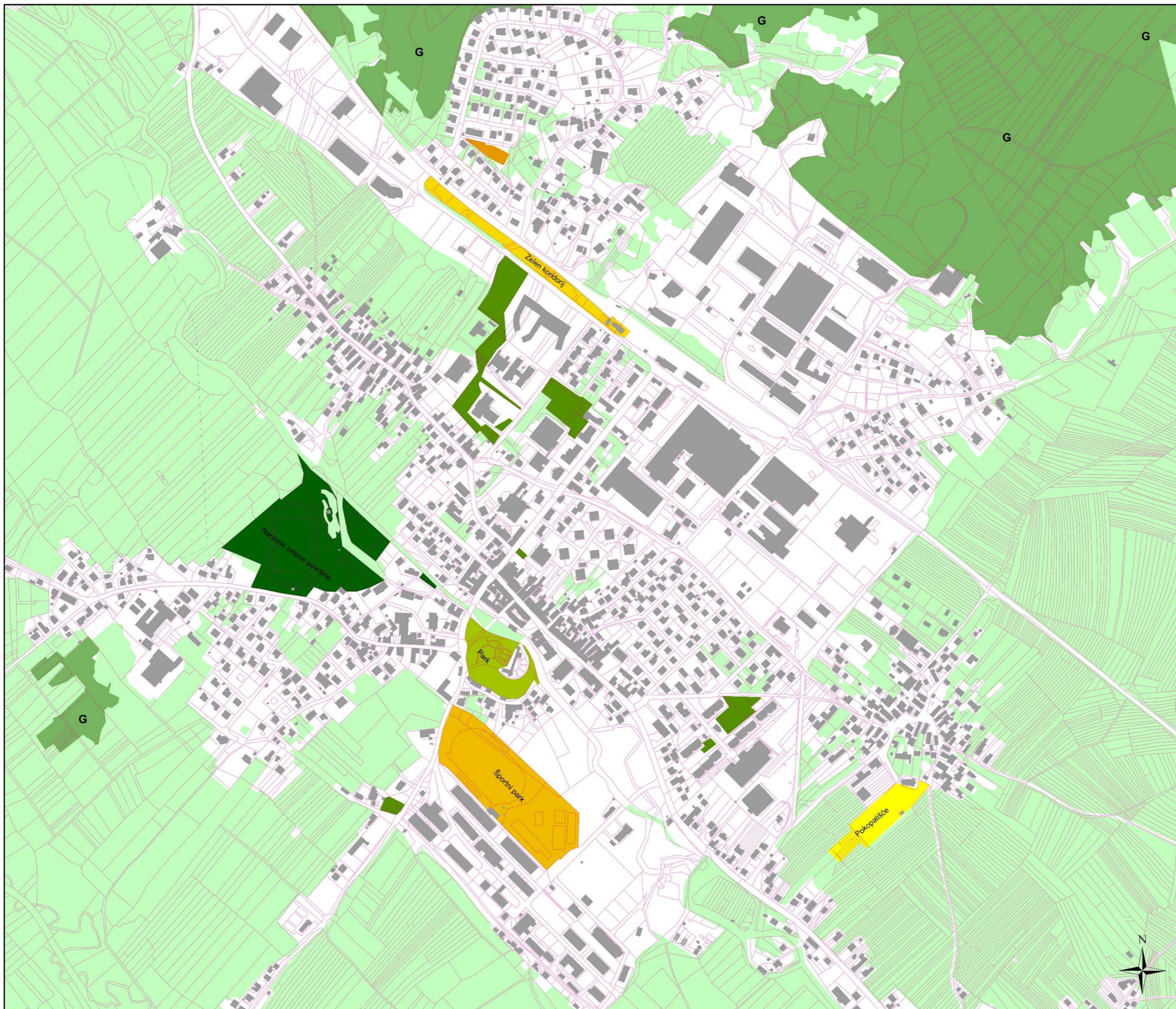
Lokacija območja pri osnovni šoli ima možnost priključitve na objekte gospodarske javne infrastrukture na severni strani lokacije (slika 31). Električna energija, elektronska komunikacija, vodovod in kanalizacije potekajo pod cesto umirjenega prometa Majnikove ulice. Na lokaciji območja pri Ugarju pa je gospodarska javna infrastruktura dosegljiva pri glavnih cestnih povezavah na severni in južni strani območja (slika 33). Območje obdelave na obeh lokacijah ni obremenjeno z zasedenostjo z gospodarskimi objekti in sistemi, tako da je tudi morebiten poseg v prostor varen in smotr.

4.3.8 Prikaz lastniške strukture območja

Karta lastniške strukture območja prikazuje lastništvo na izbranem območju in njegovo mejo obdelave za prostorsko načrtovanje in urejanje z OPPN. Lastniška struktura je posebej proučena za obe obravnavani območji, ki se nahajata pri osnovni šoli in pri obrtni coni Ugar. Območja, katera bomo uredili s športnorekreacijskimi površinami, so na obeh obravnavanih lokacijah v večinski lasti občine Ribnica. Območji obdelave vsebujeta tudi manjši del površine, ki ni v lasti občine Ribnica, ampak je zasebne oziroma osebne lastnine. Območje obdelave pri osnovni šoli (slika 33) vsebuje na vzhodni strani manjšo parcelo, katere lastnik je fizična oseba. Ostale parcele v območju obdelave pri osnovni šoli so v lasti občine Ribnica. Površina, ki ni v lasti občine Ribnice, se nahaja tudi na obravnavanem območju pri obrtni coni Ugar. Zasebna lastnina na območju pri Ugarju se nahaja na severovzhodnem delu območja (slika 34) s parcelno številko 935/14 v katastrski občini Ribnica.

Zelene površine mesta Ribnica

Slika 24

Legenda

OJP (zelene površine v mestu)

- Naravne zelene površine
- Ostale zelene površine
- Park
- Pokopališče
- Zelen koridorij
- Športni park
- Športno igrišče

Kmetijska zemljišča

- Najboljša kmetijska zemljišča
- Druga kmetijska zemljišča
- Kataster stavb
- Zemljiški kataster

0 0,25 0,5 km

Merilo 1:7000

Avtor: Dejan Klavs, dipl. inž. geod. (VŠŠ),
Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo,
smer: Prostorsko načrtovanje
Vir podatkov: MKGP, ARSO, GURS, 2016

Karta dejanske rabe prostora mesta Ribnica

Slika 25

Legenda

- 1 - Zdravstveni dom
- 2 - Vrtec
- 3 - Novi vrtec
- 4 - Dom starejših občanov
- 5 - CV Draga
- 6 - Športni center Ribnica
- 7 - Osnovna šola
- 8 - Osnovna šola
- 9 - Osnovna šola
- 10 - Kulturni dom TVD Partizan
- 11 - Gasilski dom
- 12 - Upravna enota
- 13 - Grad
- 14 - Cerkev
- 15 - Župnijišče
- 16 - Banka
- 17 - Sodišče
- 18 - Rokodeljski center
- 19 - Trgovski center
- 20 - Policijska postaja
- 21 - Pošta
- 22 - Trgovski center

 Območje obdelave za OPPN

 Kataster stavb

 Zemljiški kataster

Dejanska raba prostora

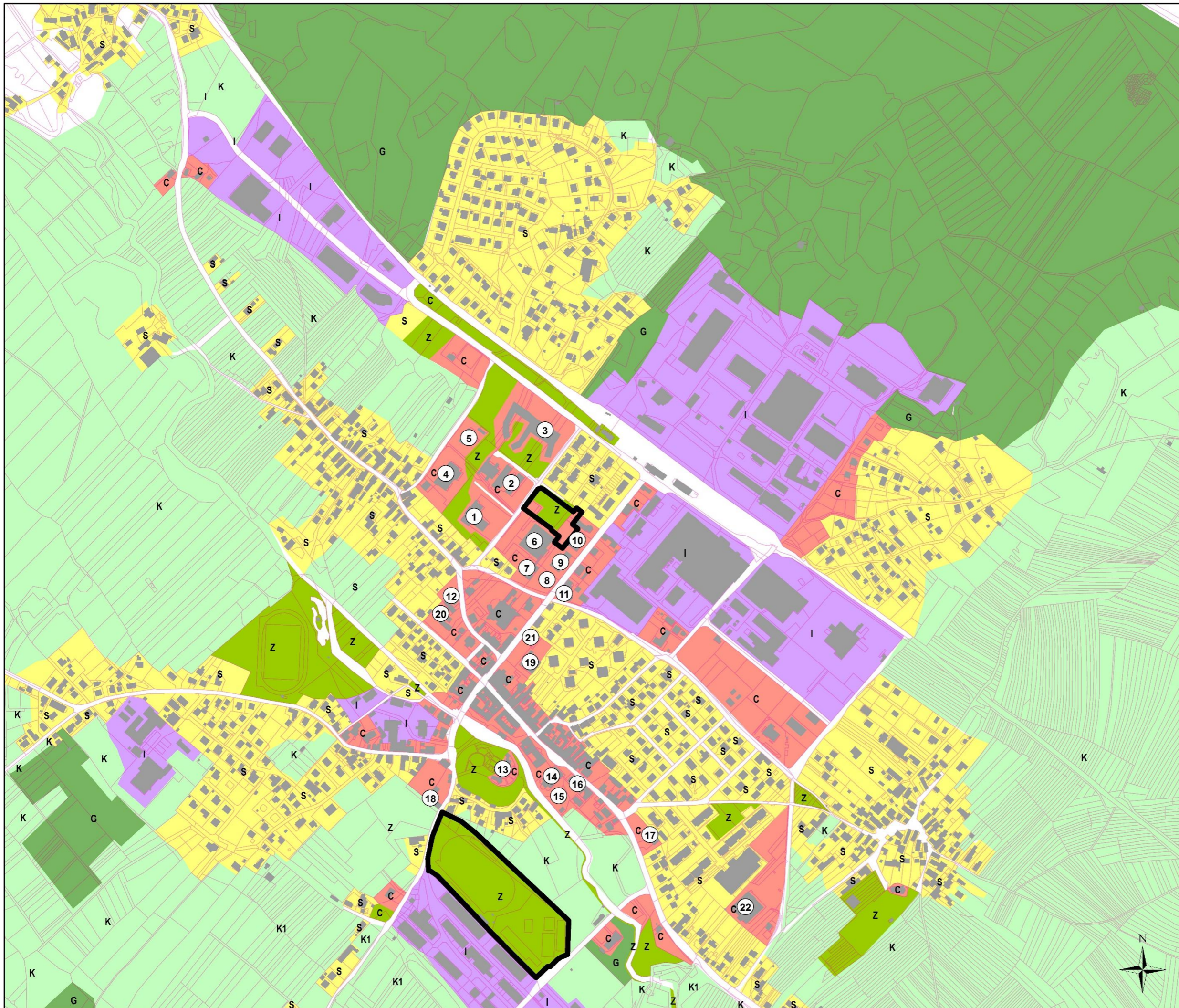
- Območja stanovanj
- Območja centralnih dejavnosti
- Območja proizvodnih dejavnosti
- Območja zelenih površin
- Kmetijska zemljišča
- Gozd

0 0,25 0,5 km

Merilo 1:7000

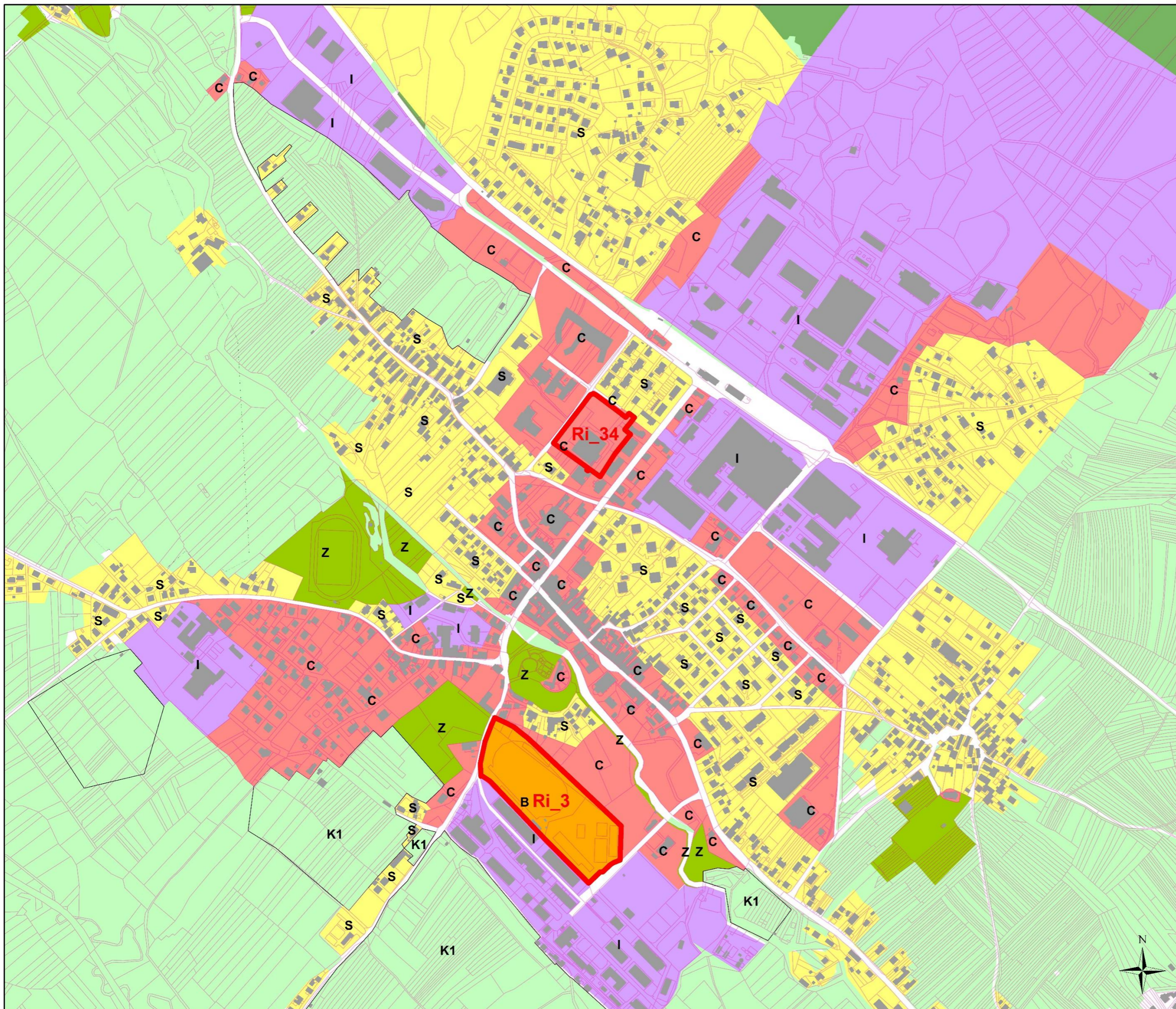

Avtor: Dejan Klavs, dipl. inž. geod. (VŠŠ),
Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo,
smer: Prostorsko načrtovanje
Vir podatkov: MKGP, ARSO, GURS, 2016

Karta namenske rabe prostora mesta Ribnica

Slika 26

Legenda

Meja obdelave območja

Enota urejanja prostora (EUP)

- Ri_3
- Ri_34

- Kataster stavb
- Zemljiški kataster

Namenska raba prostora

- Območja stanovanj
- Območja centralnih dejavnosti
- Območja proizvodnih dejavnosti
- Posebna območja
- Območja zelenih površin
- Kmetijska zemljišča

0 0,25 0,5 km

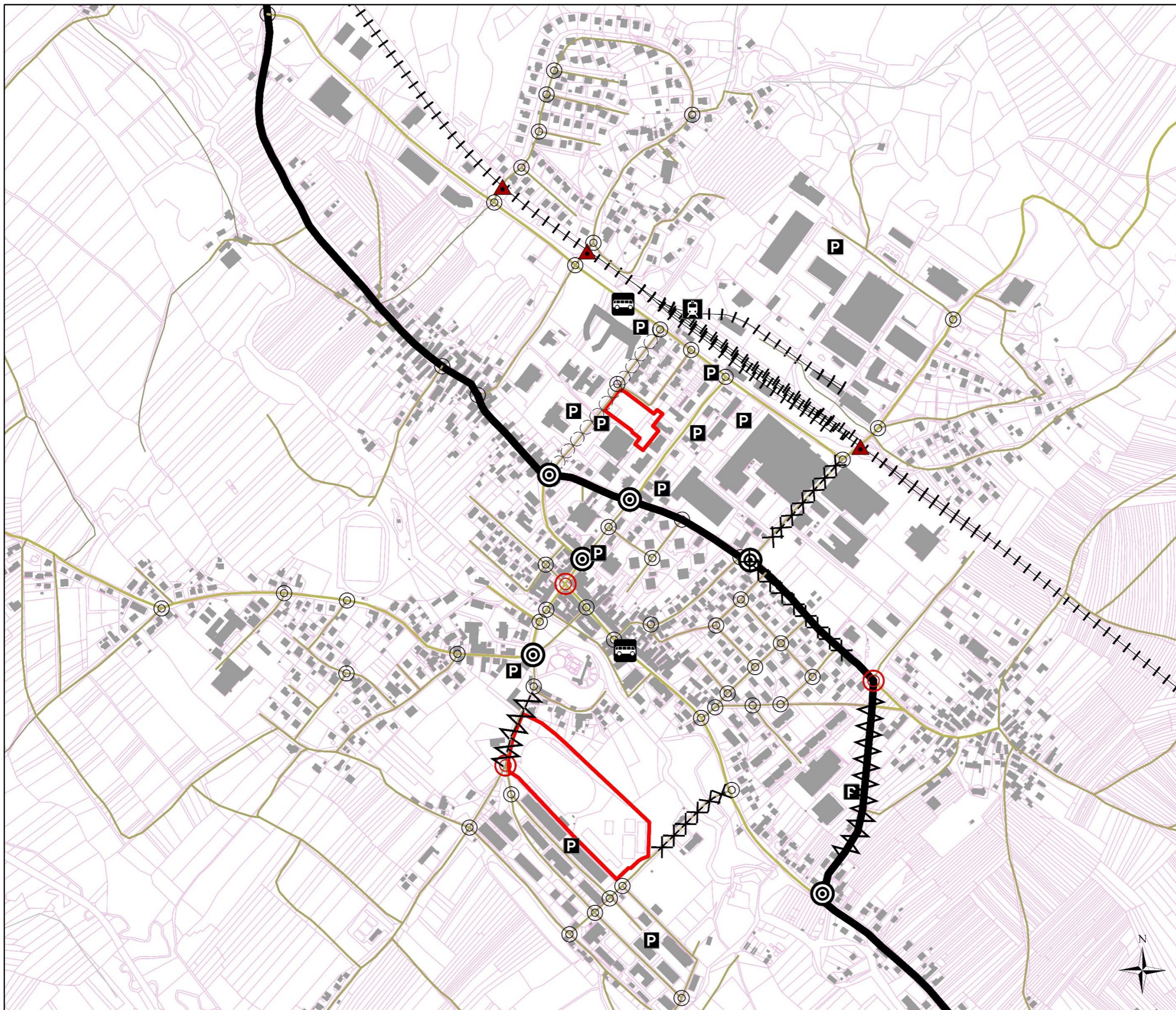
Merilo 1:7000

Avtor: Dejan Klavs, dipl. inž. geod. (VSS),
Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo,
smer: Prostorsko načrtovanje
Vir podatkov: MKGP, ARSO, GURS, 2016

Prometna analiza mesta Ribnica

Slika 27

Legenda

Območje obdelave za OPPN

Kataster stavb

Zemljiški kataster

Kategorija cest

Glavna cesta II. reda

Lokalna cesta

Javna pot

Nekategorizirane ceste

Gozdna pot

Železniška proga

Prometna infrastruktura

Železniška postaja

Avtobusna postaja

Parkirišča

Večje križišče

Manjše križišče

Problematično križišče

Nevarno prečkanje že. proge

Nevarno prečkanje že. proge

Nevarno prečkanje že. proge

Nevarno prečkanje že. proge

Nevarne poškodbe na cestišču

Nevarno zožanje cestišča

Cona umerjenega prometa

0 0,25 0,5 km

Merilo 1:7000

Avtor: Dejan Klavs, dipl. inž. geod. (VŠŠ),
Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo,
smer: Prostorsko načrtovanje
Vir podatkov: MKGP, ARSO, GURS, 2016

MORFOLOŠKA ANALIZA NASELJA RIBNICA

Slika 28

Legenda

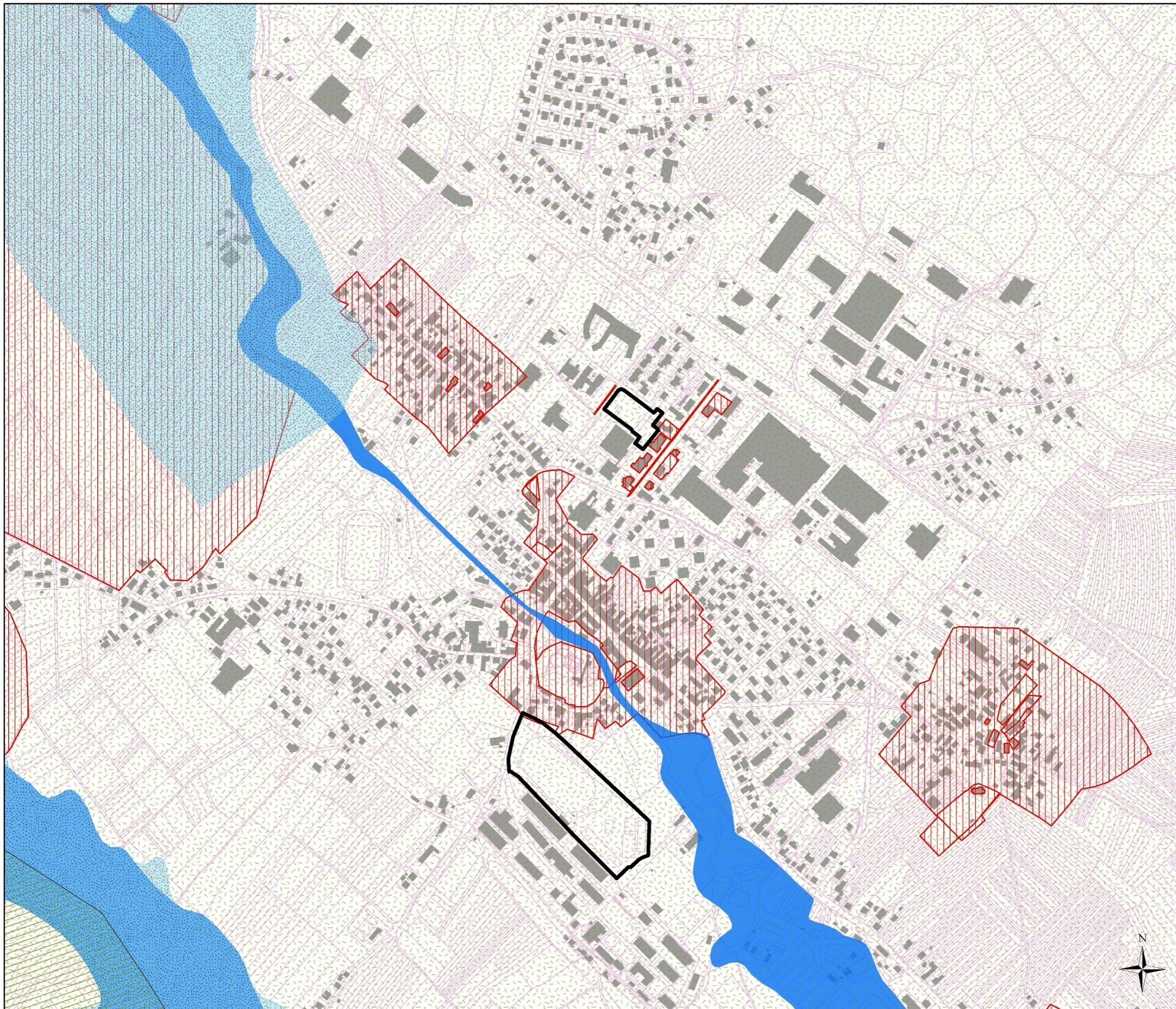
- Meja naselja
- Objekti
- Vodne površine
- A Enodružinske hiše
- B Večstanovanjski objekti
- C Centralne dejavnosti
- D Proizvodne dejavnosti
- E Širitev naselja ob komunikaciji
- F Amofna enodružinska gradnja
- G Staro vaško jedro
- H Samostojne kmetije
- I Razpršena gradnja

0 0,5 km

M= 1: 7500
Avtor: Dejan Klavs, dipl.inž.geod. (VSŠ),
smer: Prostorsko načrtovanje.
Vir podatkov: GURS, terensko delo, 2016

Omejitve in varstveni režimi v prostoru

Slika 29

Legenda

- Ekološko pomembna območja
- Natura2000
- Katastrofalna območja poplav
- Naravne vrednote
- Območje kulturne dediščine
- Kataster stavb
- Zemljiški kataster
- Območje obdelave za OPPN

0 0,25 0,5 km

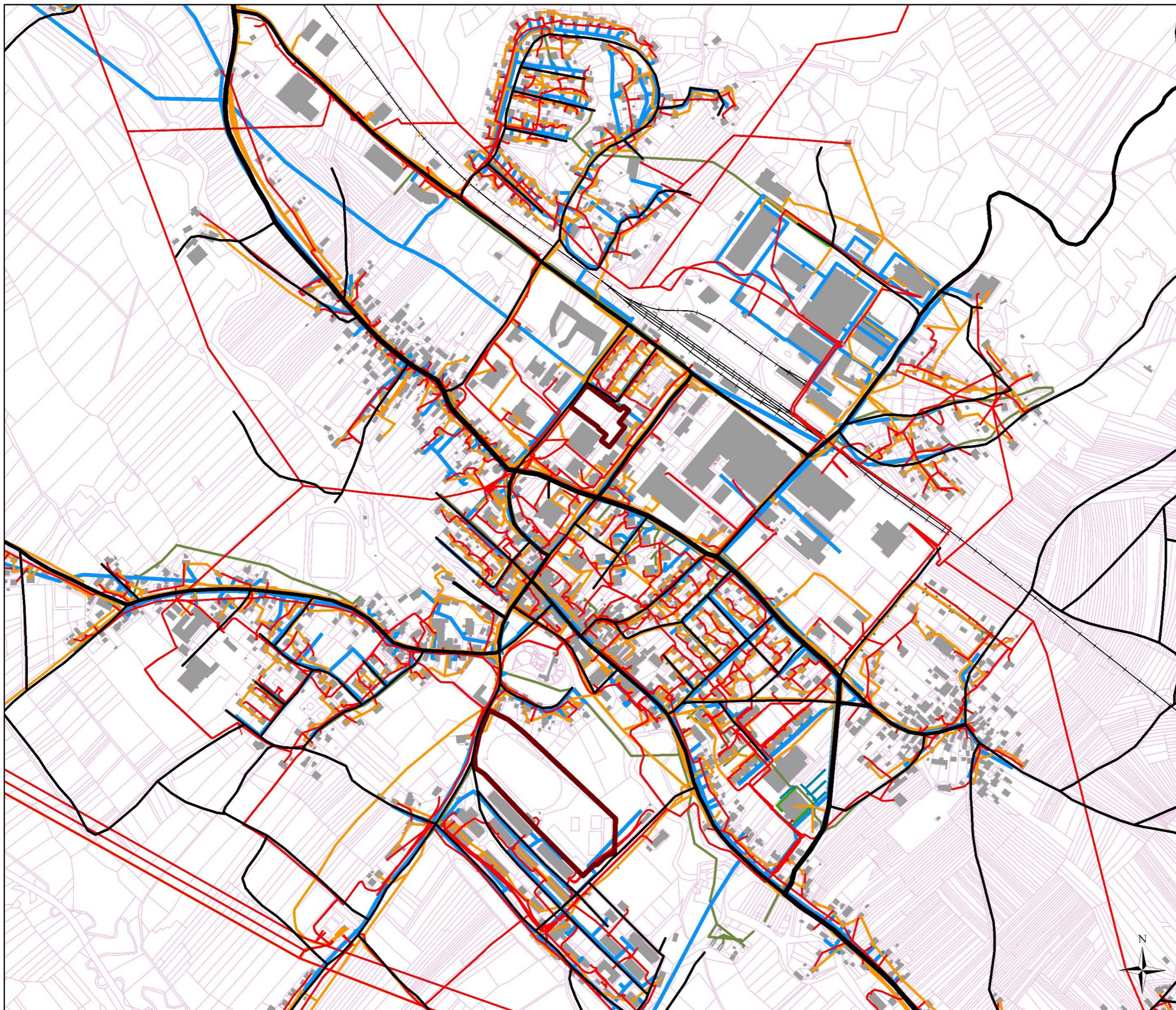
Merilo 1:7000

Avtor: Dejan Klavs, dipl. inž. geod. (VSŠ),
Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo,
smer: Prostorsko načrtovanje
Vir podatkov: MKGP, ARSO, GURS, 2016

Gospodarska javna infrastruktura

Slika 30

Legenda

- Območje obdelave za OPPN
- Glavna cesta II. reda
- Lokalna cesta
- Javna pot
- Železniška proga
- Kataster stavb
- Zemljiški kataster
- Električna energija**
 - Prostozačni daljnovod
 - Kablovod (podzemni kabeljski vod)
 - Drugi objekti elektro energetske infra.
- Elektronske komunikacije**
 - Telekomunikacijski vod
 - Kabeljska kanalizacija
- Vodovod**
 - Vodooskrbna cev
- Kanalizacijski vodi**
 - Mešan vod
 - Fekalni vod
 - Meteorni

0 0,25 0,5 km

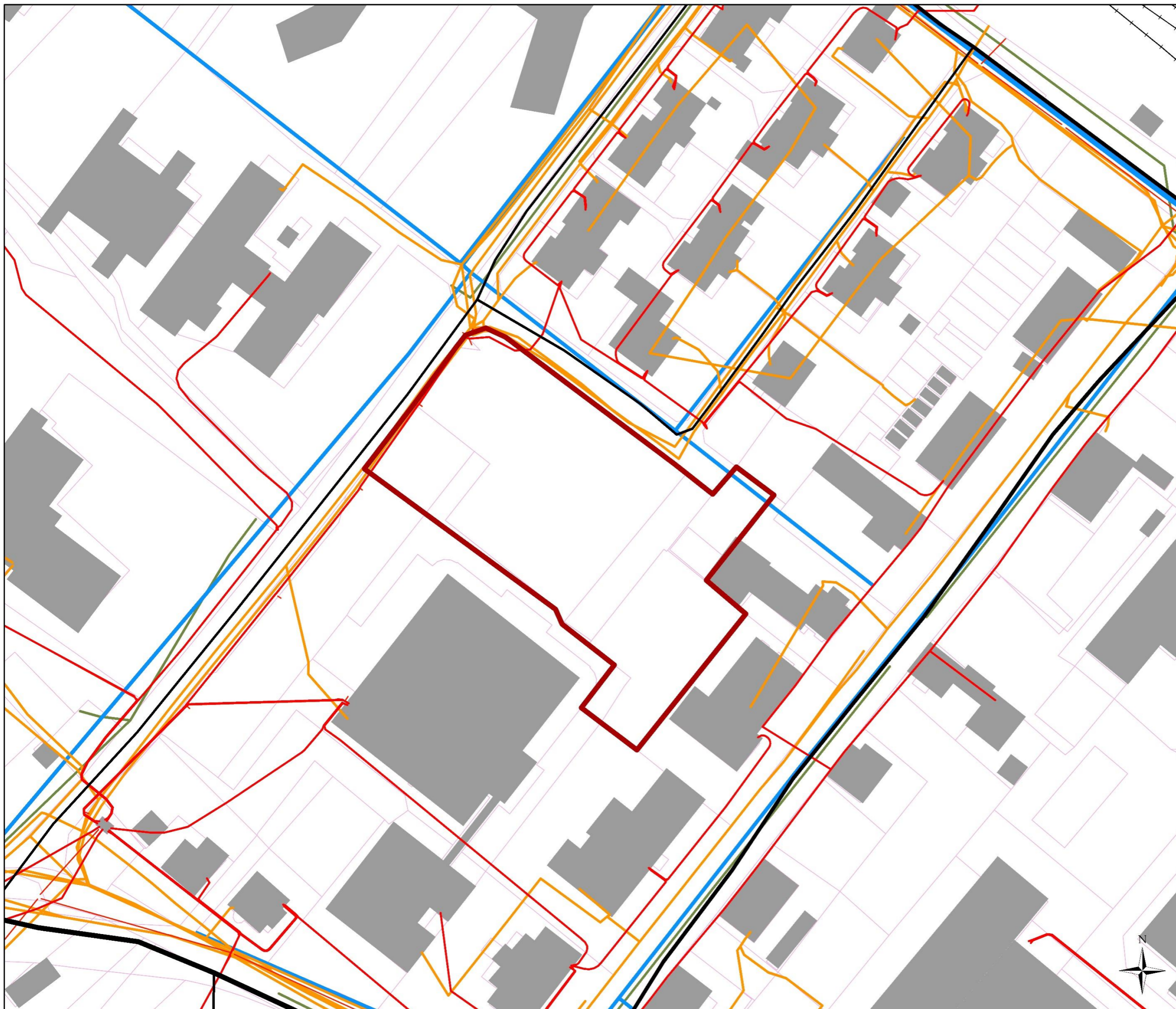
Merilo 1:7000

Avtor: Dejan Klavs, dipl. inž. geod. (VSŠ),
Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo,
smer: Prostorsko načrtovanje
Vir podatkov: MKGP, ARSO, GURS, 2016

Gospodarska javna infrastruktura območja

Slika 31

Legenda

- Območje obdelave za OPPN
- Glavna cesta II. reda
- Lokalna cesta
- Javna pot
- Železniška proga
- Kataster stavb
- Zemljiški kataster
- Električna energija**
 - Prostožračni daljnovod
 - Kablovod (podzemni kabeljski vod)
 - Drugi objekti elektro energetske infra.
- Elektronske komunikacije**
 - Telekomunikacijski vod
 - Kabeljska kanalizacija
- Vodovod**
 - Vodooskrbna cev
- Kanalizacijski vodi**
 - Mešan vod

0 25 50 m

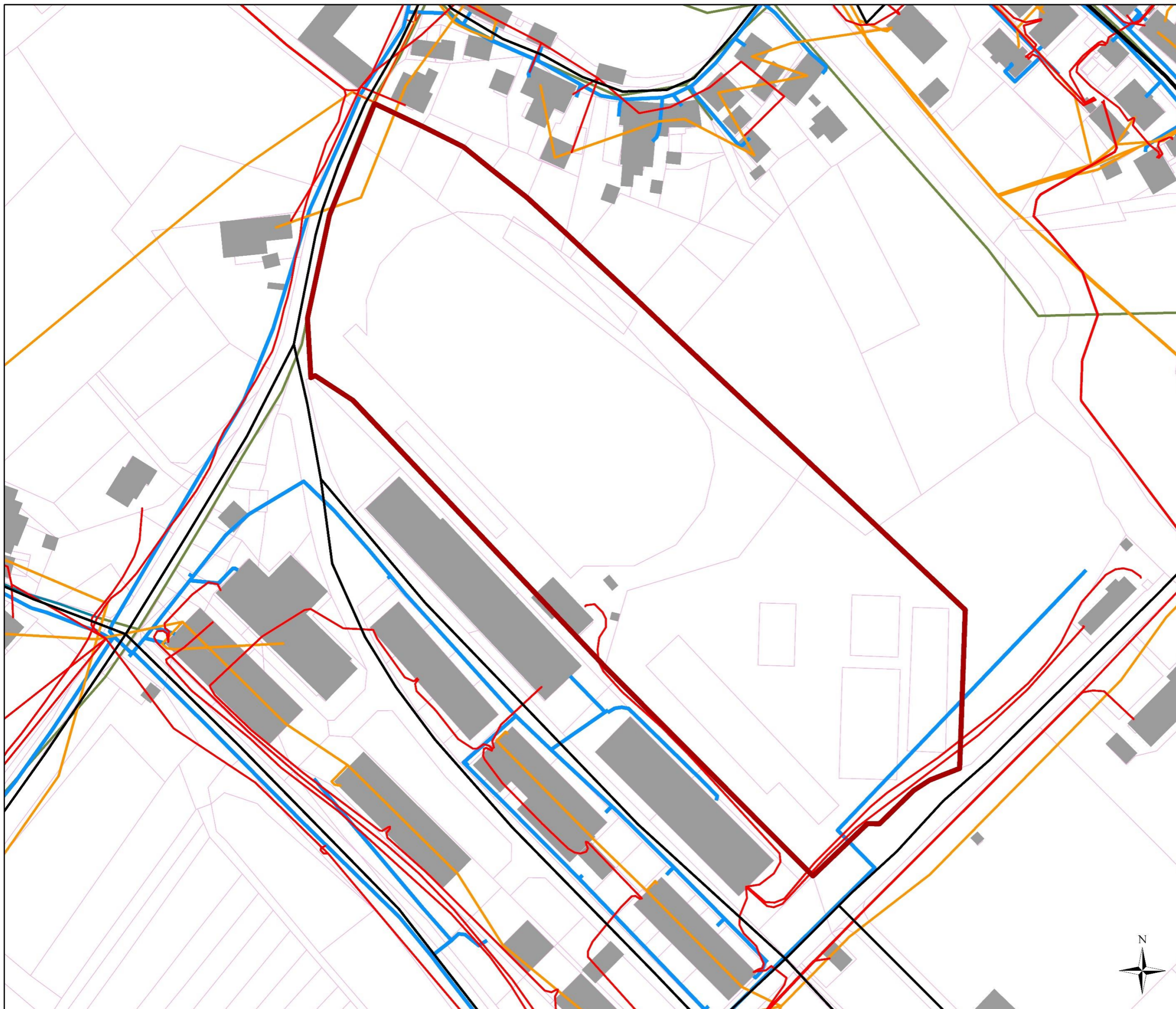
Merilo 1:1000

Avtor: Dejan Klavs, dipl. inž. geod. (VSŠ),
Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo,
smer: Prostorsko načrtovanje
Vir podatkov: MKGP, ARSO, GURS, 2016

Gospodarska javna infrastruktura območja

Slika 32

Legenda

- Območje obdelave za OPPN
- Lokalna cesta
- Javna pot
- Kataster stavb
- Zemljiški kataster
- Električna energija**
 - Prostozaračni daljnovod
 - Kablovod (podzemni kabeljski vod)
 - Drugi objekti elektro energetske infra.
- Elektronske komunikacije**
 - Telekomunikacijski vod
 - Kabeljska kanalizacija
- Vodovod**
 - Vodooskrbna cev
- Kanalizacijski vodi**
 - Mešan vod
 - Meteorni

0 25 50 100 m

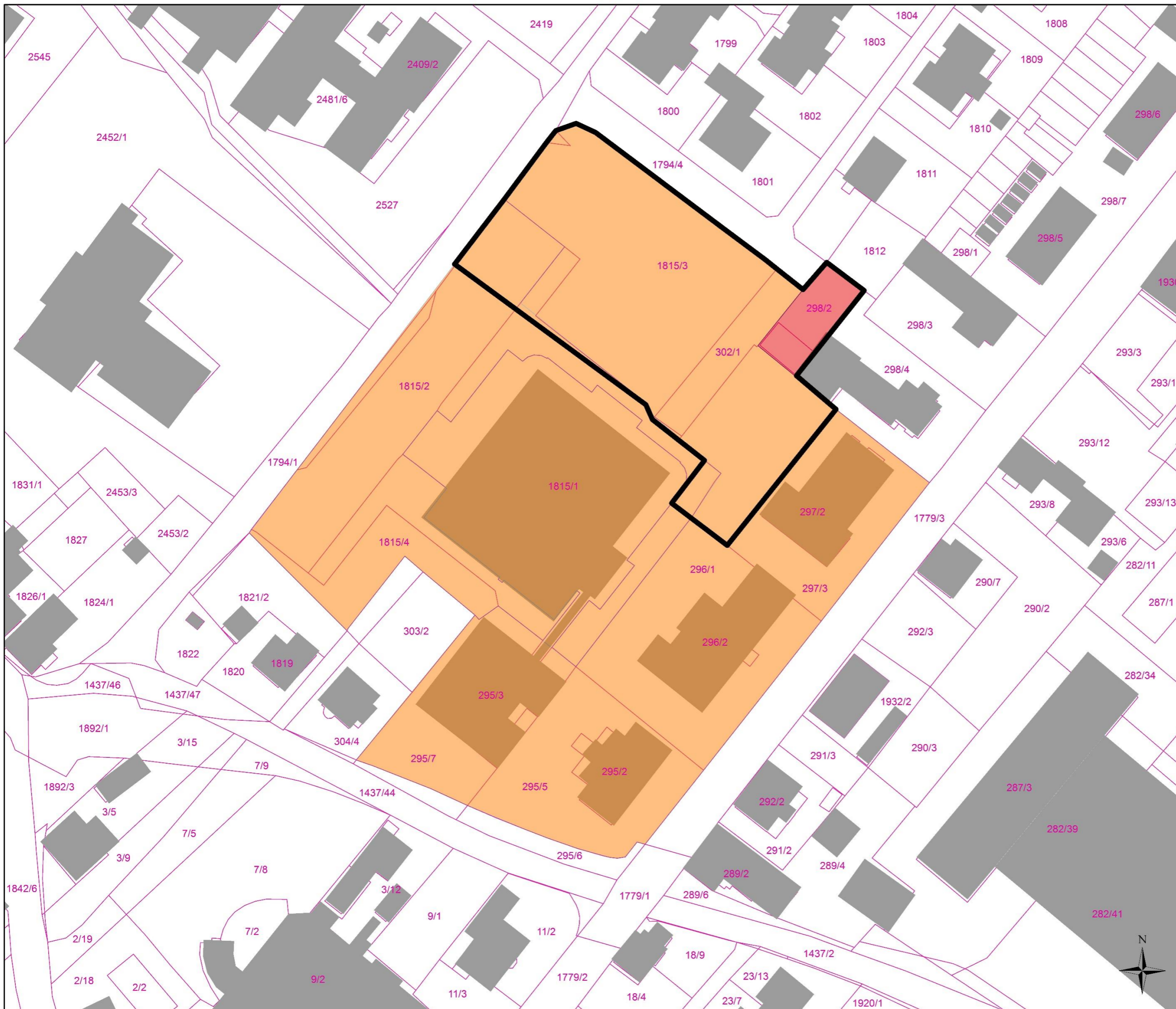
Merilo 1:1500

Avtor: Dejan Klavs, dipl. inž. geod. (VSŠ),
Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo,
smer: Prostorsko načrtovanje
Vir podatkov: MKGP, ARSO, GURS, 2016

Prikaz lastniške strukture območja

Slika 33

Legenda

- Območje obdelave za OPPN
- Kataster stavb
- Zemljiški kataster
- Lastništvo**
- Občina Ribnica
- Zasebna lastnina

0 25 50 m

Merilo 1:1000

Avtor: Dejan Klavs, dipl. inž. geod. (VSŠ),
Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo,
smer: Prostorsko načrtovanje
Vir podatkov: MKGP, ARSO, GURS, 2016

4.3.9 Fotoanaliza športnorekreacijskih površin v mestu Ribnica

Fotoanaliza (slika 35) prikazuje trenutno stanje športnorekreacijskih površin pri obrtni coni Ugar prikazuje:

- 1 prikaz asfaltirane površine na atletski stezi in njegovo slabo stanje, saj je na več območij poškodovan in ponekod že zaraščen z zelenico;
- 2 pogled proti severu in centru mesta s cerkvijo, ki predstavlja dominantno v prostoru;
- 3 pogled proti neurejenim zelenim površinam na jugovzhodni strani območja;
- 4 prikaz neurejenosti stika športnorekreacijskih površin z ostalimi površinami;
- 5 pogled atletske steze proti severozahodu in neurejenost spremljajočih površin;
- 6 prikaz slabega stanja betonske tribune;
- 7 pogled proti jugovzhodni strani območja, v ozadju industrijska cona Ugar.

Glede na prikazano sliko 35 lahko potrdimo, da je športnorekreacijska površina pri stadionu na Ugarju v zelo slabem stanju in nujno potrebuje obnovo. Tudi atletska steza na stadionu je v stanju, ki nujno potrebuje obnovo za njeno varno uporabo, saj ima veliko nevarnih razpok, skozi katere pa se počasi razrašča tudi trava. Prav tako so v zelo slabem stanju tribune na stadionu. Pozitivna lastnost stadiona pa je njeno dobra in mirna lokacija na južnem obrobju naselja in majhne oddaljenosti od stanovanjskih kompleksov. Na severni strani ima pogled na malo goro in višinsko dominantno cerkev. Na jugozahodni strani je stadion omejen z industrijskimi objekti, ki pa niso posebej moteči, saj gre za blažjo obliko industrije. Lokacija športnorekreacijskih površin ima možnost širitve na jugovzhodni del. Ta jugovzhodni del je trenutno v zaraščanju zelenja.

Foto analiza slike 36 prikazuje trenutno stanje športnorekreacijskih površin pri športnem centru Ribnica:

- 1 prikaz zelene površine za namen rekreacije OŠ in pogled proti jugovzhodu proti objektu TVD Partizan;
- 2 pogled iz stranske ceste ulice Jožeta Petka proti športni dvorani;
- 3 prikaz zelene površine;
- 4 prikaz športnega igrišča in v ozadju objekta osnovne šole in TVD Partizana;
- 5 šolsko športno igrišča z umetno podlago;
- 6 prikaz cestne povezave in parkirišča ob športni dvorani;
- 7 pogled zelene površine proti zahodni strani.

Slika 36 prikazuje športnorekreacijski center s športno dvorano in šolskim igriščem. Ugotavljamo, da je lokacija med športnim centrom in ulico Jožeta Petka ravno prava za načrtovanje novih nujno potrebnih športnorekreacijskih površin za uporabo tako učencev osnovne šole kot tudi vseh ostalih prebivalcev v občini in širše. V neposredni bližini lokacije so tako osnovna šola, vrtec in tudi zdravstven dom.

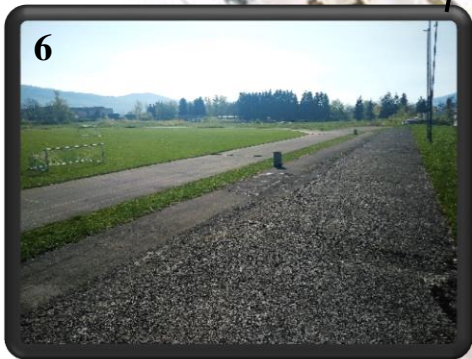
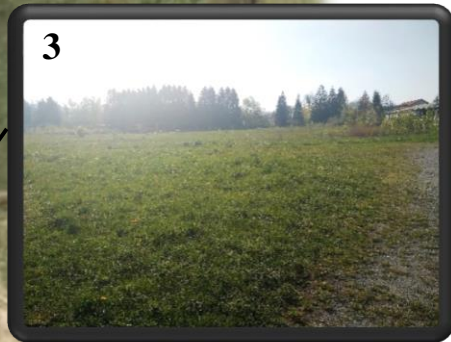

Foto-analiza
OPPN Ugar
mesto Ribnica
slika 35

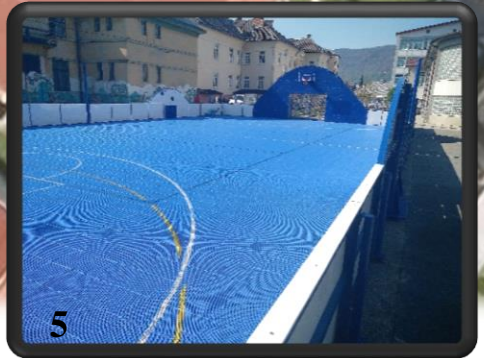
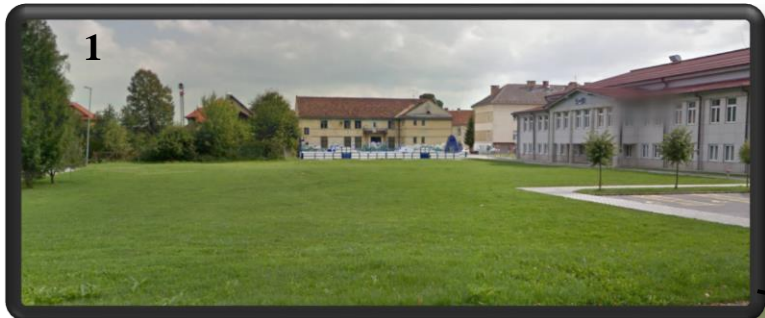

Foto-analiza
OPN ŠŠCR
mesto Ribnica
slika 36

SWOT prostorska analiza za ureditev športno rekreacijskih površin na naslednjih lokacijah

- Pri obrni coni Ugar

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - dobra dostopnost - bližina centra - bližina stanovanj - bližina avtobusne postaje - velika površina in velike razvojne možnosti - ni večjih prostorskih omejitev - bližina zelenega pasu na Ugarju - lepi pogledi na naravo, grad in cerkev Ribnica - urejena gospodarska javna infrastruktura - velike prostorske zmožnosti - večina površine v lasti občine 	<ul style="list-style-type: none"> - slabo vzdrževana cestna infrastruktura - neurejena športnorekreacijska površina - bližina industrije
PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - razširitve športnorekreacijskih površin - nastanek regionalnega športnorekreacijskega centra - nastanek novih parkirnih mest - urejen zelen odprt prostor - možnost umestitve novih avtobusnih postaj - oživitev južnega dela naselja 	<ul style="list-style-type: none"> - širitev industrije - uporaba tovornega prometa v bližini industrijske cone - hrup iz industrijskih in proizvodnih dejavnosti v obrtni coni

- Pri osnovni šoli

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - dobra dostopnost - bližina centra - bližina stanovanj, šole, zdravstvenega doma, vrta in športne dvorane - bližina avtobusne postaje - bogata kulturna dediščina - ni večjih prostorskih omejitev - urejena gospodarska javna infrastruktura - večina površine v lasti občine 	<ul style="list-style-type: none"> - omejene razvojne možnosti - omejena uporaba zaradi hrupa - bližina stanovanj - gosta pozidava
PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - razširitve športnorekreacijskih površin - ureditev šolskega športnega igrišča - načrtovanje nove šolske dvorane - novi parkirni prostori - obogatitev središča mesta 	<ul style="list-style-type: none"> - zmanjšanje zelenih površin - prostorske omejitve za širitev - primanjkljaj parkirnih prostorov

Poleg prostorskih analiz smo izdelali tudi SWOT analizo prostora na obeh obravnavanih območjih, ki sta namenjeni športnorekreacijskim dejavnostim. Prostorska analiza je pokazala, da sta obe obravnavani območji primerni za razvoj javnih športnorekreacijskih površin. Lokacija pri Ugarju ima velike možnosti za trajnostno načrtovanje večjih odprtih športnorekreacijskih površin in večje prostorske zmožnosti v okolju. Ribnica ima s prostorskim razvojem športnorekreacijskih površin priložnost, da postane regionalno športno središče v jugovzhodnem delu Slovenije. Nevarnost, ki se lahko pojavi v razvoju javnega prostora pri Ugarju, je nenadzorovano širjenje industrijske cone. S povečanjem industrijske cone se lahko ogrožajo trenutne javne zelene površine, uporabne zmožnosti in varna dostopnosti do lokacij. Območji pri Ugarju in osnovni šoli sta dobro prometno dostopni in locirani v bližini stanovanj. Območje pri šoli ima priložnost za razvoj šolske dvorane kot tudi odprtih športnorekreacijskih igrišč. V kolikor se načrtuje nova dvorana, bi bilo smiselno proučiti tudi možnost gradnje podzemne garažne hiše. Posamezna športnorekreacijska igrišča je mogoče graditi in dopolnjevati tudi postopoma.

4.4 ANALIZA POKRITIH IN NEPOKRITIH ŠPORTNOREKREACIJSKIH POVRŠIN

Resolucija o Nacionalnem programu športa v Republiki Sloveniji predvideva do leta 2023 0,35 m² pokritih športnih objektov in 3,2 m² nepokritih javnih športnih površin na prebivalca za namen športne dejavnosti, kar pa se ne ujema s prostorskim redom Slovenije, kjer je zapisano, da je znotraj poselitvenega območja potrebno zagotoviti 0,5 m² pokritih in 3 m² nepokritih športnih površin na prebivalca. V nalogi bomo pri pregledu in načrtovanju upoštevali izvedbeni načrt Nacionalnega programa športa, ki temelji na opredelitvi sveta Evrope oz. Evropske listine o športu.

Stanje pokritih in nepokritih športnih površina v Sloveniji (NPŠ, 2014)

Preglednica 9: Stanje športa v Sloveniji (NPŠ, 2014)

Povprečna letna poraba gospodinjstva za šport	308,4 €
Pokrite športne površine (m ² na prebivalca)	0,33
Nepokrite športne površine (m ² na prebivalca)	3,18
Delež odraslih prebivalcev, ki se ukvarjajo s športom (2008)	64 %
Število ur obvezne športne vzgoje na teden v vzgojno-izobraževalnem sistemu	2–3 šolske ure (po 45 minut) na teden v OŠ., 1 do 3 v srednji šoli in 0 na univerzi

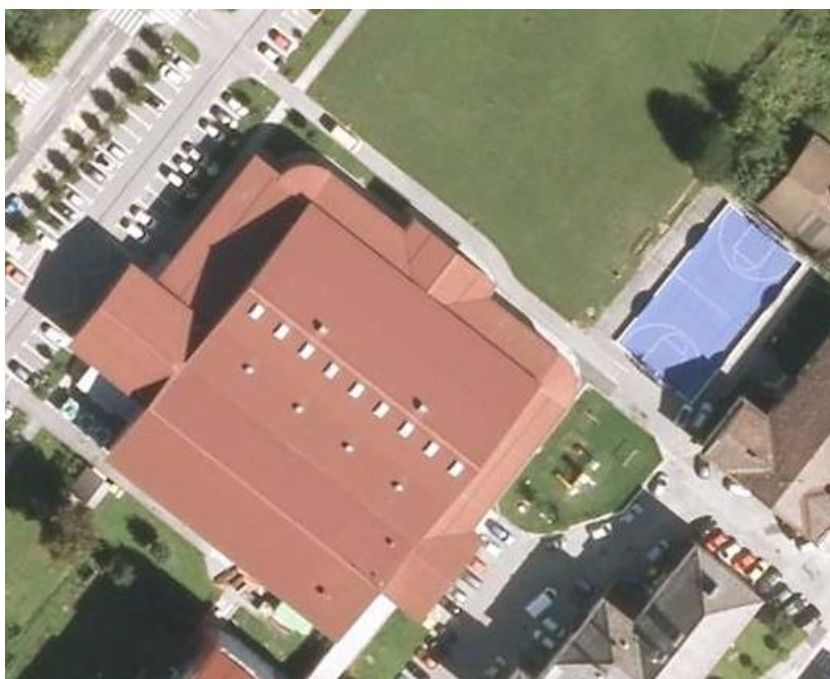
Preglednica 9 prikazuje podatke stanja ob konca leta 2012. Ugotovimo, da je v Republiki Sloveniji pokritih športnih površin, namenjenih dejavnostim športu in rekreaciji, 0,33 m² ter nepokritih športnih površin 3,18 m² na prebivalca. To je manj kot predvideva Nacionalni program športa. Analizo pokritih in nepokritih športnorekreacijskih površin v mestu Ribnica pa bomo naredili v naslednjih poglavjih.

4.4.1 Športnorekreacijske površine v lasti občine Ribnica

Pregled in analiza trenutnega stanja obstoječih javnih športnorekreacijskih površin v občini Ribnica.

➤ Športni center Ribnica (ŠCR)

Leta 2003 je bila dvorana Športni center Ribnica popolnoma obnovljena. Površina celotnega centra znaša 4.900 m², od tega je skupaj 1.740 m² površin, namenjenih za športne aktivnosti. Glavna dvorana vsebuje plezalno steno in galerijo, to sta manjša prostora, namenjena za borilne veščine, aerobiko, športnemu plesu, namiznem tenisu, vadbi za najmlajše in splošni vadbi. Glavna dvorana se s pregradnimi stenami lahko razdeli v tri manjše dvorane. Tribune lahko sprejmejo okoli 800 gledalcev. V športnem centru se nahaja tudi bazen dimenzije 25 x 12 m, s petimi plavalnimi progami. V športnem centru se nahaja še manjši fitness prostor, gostinski lokal ter poslovni in spremljajoči prostori. Športni center, ki je prvenstveno namenjen šolski športni vzgoji, športni vadbi, športni rekreaciji, kakovostnemu in vrhunskemu športu ter kulturnim in zabavnim prireditvam, je prireditveni center občine Ribnica (Slika 37).

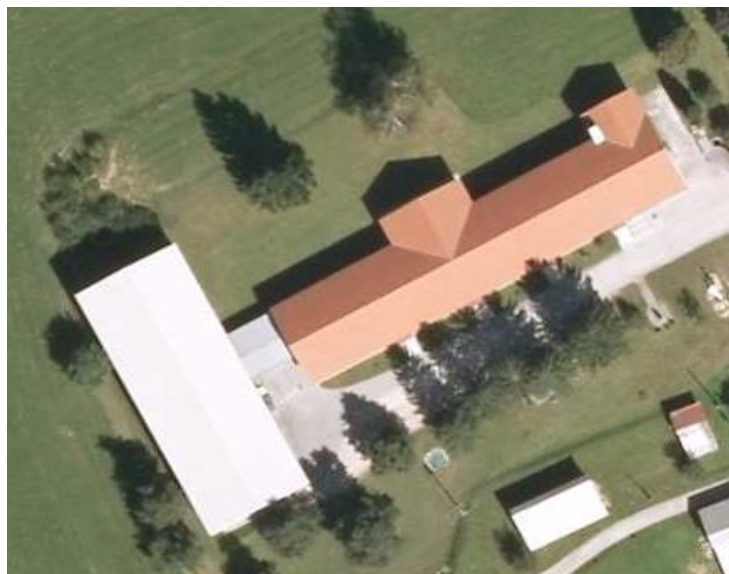

Slika 37: Prikaz športnega centra Ribnica (PISO, 2016)

Zunaj športnega centra, na vzhodni strani se nahaja manjše ograjeno nepokrito igrišče, ki je namenjeno športni vzgoji osnovnošolskih otrok. Igrišče ima za podlogo polietilen plošče.

➤ Telovadnica v Dolenji vasi

Telovadnica je bila zgrajena leta 1972 za potrebe šolske športne dejavnosti podružnične osnovne šole v Dolenji vasi (slika 38). Njena velikost je cca. 15 x 10 m² s talno podlago parketa. Dvorana ne zagotavljanja garderob in ima manjše površine za sanitarije. Izkorišča se tudi za manjše skupine zunajšolske športne aktivnosti in za namene gledališča ter drugih vaških kulturnih dogodkov. Objekt je slabše ohranjen, manjši, vendar dobro obiskan in omogoča dostop tudi invalidom. Upravljevec s telovadnico v Dolenji vasi je OŠ Ribnica.

Slika 38: Prikaz telovadnice v Dolenji vasi (PISO, 2016)

➤ Stadion obrtna cona Ugar

Nahaja se na južni strani mesta Ribnice na območju nekdanje vojašnice (JLA) in je dobrih deset minut hoje oddaljena od športnega centra Ribnica (razdalja je približno 850 m). Zgodovina začetka izgradnje stadiona sega v leto 1979. Leta 1996 je občina za to območje, ki je bilo v last države, sprejela nov načrt namenske rabe ter v letu 2008 lastništvo nekdanjih vojaških prostorov in površin prenesla na občino Ribnica. Območje obsega atletski stadion z asfaltirano podlago (slika 39). V sklopu atletskega stadiona je v notranjosti steze zelenica, namenjena nogometu in drugim podobnim športnim panogam. Stadion ni ograjen, je nepokrit in nima razsvetljave. Uporablja se za namene športne vzgoje, igranje nogometa, ragbija, atletskih dejavnosti, teka ter za ostale večje prireditve (koncerti na prostem). Nima garderobnih in sanitarnih prostorov. Stadion ima betonsko tribuno na prostem v velikosti okoli 320 m² tlorisne površine. Stadion ni dobro vzdrževan, je slabo ohranjen in slabo izkoriščen ter srednje dobro obiskan. Omogoča tudi dostop invalidom. Parkirišča so zagotovljena v okolici Obrtne cone Ugar. Upravljevec atletskega stadiona je občina Ribnica.

Slika 39: Prikaz stadiona na Obrtni coni Ugar (PISO, 2016)

➤ Zunanje športno igrišče Dolenja vas

Nahaja se v naselju Dolenja vas pri Ribnici in je od ŠC Ribnice oddaljen 5 km. Ima približno 1000 m² veliko športno površino, ki je prekrita z asfaltno podlago (slika 40). Je delno ograjeno, nepokrito in omogoča razsvetljava. Namenjeno je športni vzgoji, športni rekreaciji, za igranje rokometu, majhnega nogometa, košarke itn. Poleg športnih dejavnost je igrišče tudi vadben prostor za potrebe gasilskega društva PGD Dolenja vas in prostor za ostale vaške prireditve. Zgrajeno je bilo leta 1990 v neposredni bližini gasilskega doma, tako se v njem lahko zagotavljajo potrebni sanitarni prostori. Zraven igrišča je manjši odprt pokrit prostor, namenjen garderobi. Igrišče ima tribuno kot začasni objekt na prostem s tlorisno površino 90 m². Poleg igrišča je še ograjena površina namenjena kegljanju v velikosti 85 m². Igrišče je srednje dobro vzdrževano, ohranjeno in zelo dobro izkoriščeno in obiskano ter omogoča dostop invalidom. Parkirišča so delno zagotovljena v okolici bližnje gostilne. Upravljavec športnega igrišča je ŠCR Ribnica in športno društvo Lončar Dolenja vas.

Slika 40: Prikaz športnorekreacijskega igrišča Dolenja vas (PISO, 2016)

➤ Zunanje športno igrišče Dolenje Lazi

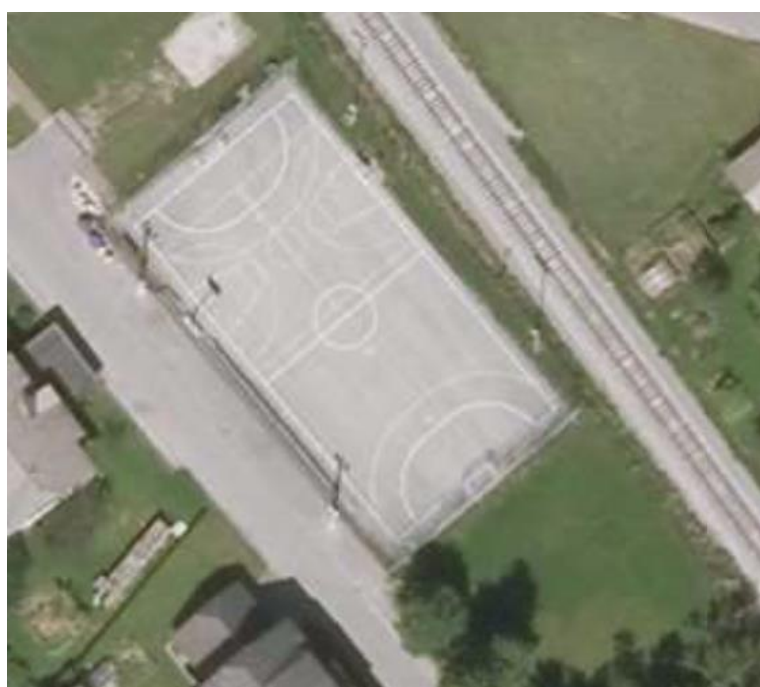
Nahaja se v naselju Dolenje Lazi pri Ribnici in je od ŠC Ribnice oddaljeno 2,5 km. Ima približno 1100 m² veliko športno površino z asfaltirano podlago (slika 41). Je v celoti ograjeno, nepokrito in razsvetljeno. Namenjeno je športni rekreaciji, za igranje rokometu, majhnega nogometa, košarke in je tudi kot vadbeni prostor gasilskega društva PGD Dolenje Lazi ter prostor za ostale vaške prireditve. Zgrajeno je bilo leta 2003. Je v neposredni bližini gasilskega doma, tako da se v njem lahko zagotovi potrebne sanitarne prostore, nima pa prostorov za namen garderobe. Igrišče ima betonsko tribuno kot začasni objekt na prostem s tlorisno površino 75 m². Igrišče je zelo dobro vzdrževano in ohranjeno ter zelo dobro izkoriščeno in obiskano ter omogoča možnost dostopa invalidom. Parkirišča so delno zagotovljena pri igrišču in pri gasilskem domu. Upravljavec športnega igrišča je ŠC Ribnica.

Slika 41: Prikaz športnorekreacijskega igrišča Dolenji Lazi (PISO, 2016)

➤ Zunanje športno igrišče Grič

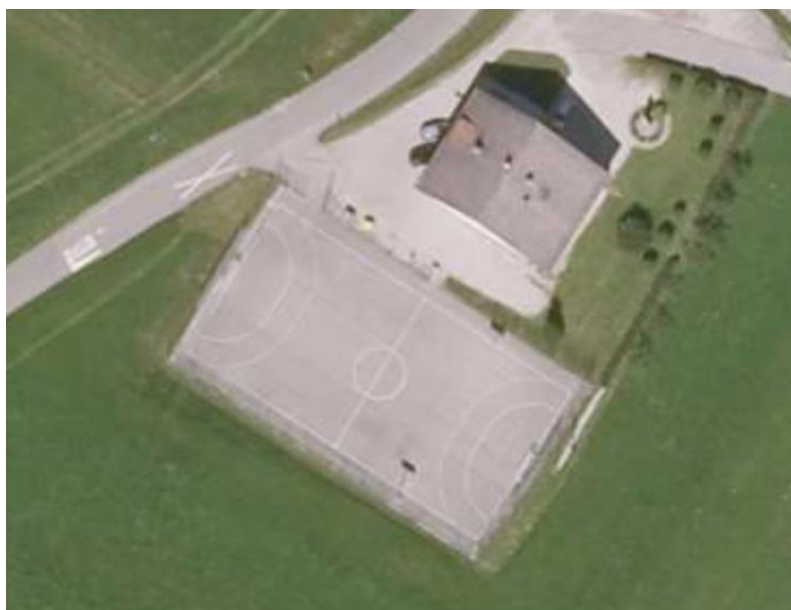
Nahaja se v naselju Grič pri Ribnici in je od ŠC Ribnice oddaljeno 2,8 km. Ima približno 950 m² veliko športno površino z asfaltno podlago (slika 42). V celoti je ograjeno, nepokrito ter razsvetljeno. Namenjeno je športni rekreaciji, za igranje rokometu, majhnega nogometu, košarke in kot prostor za ostale vaške prireditve in dogodke. Zgrajeno je bilo leta 1998. V sklopu igrišča ni zagotovljenih sanitarnih prostorov in nima garderobnih prostorov. Igrišče ima majhno betonsko tribuno na prostem s tlorisno površino 55m². Igrišče je slabo vzdrževano in ohranjeno, dobro izkoriščeno in obiskano ter omogoča možnost dostopa invalidom. Parkirišča so delno zagotovljena v okolici igrišča. Upravljavca športnega igrišča je ŠC Ribnica.

Slika 42: Prikaz športnorekreacijskega igrišča Grič (PISO, 2016)

➤ Zunanje športno igrišče Sušje

Nahaja se v naselju Sušje in je od ŠC Ribnice oddaljeno 4,5 km. Ima približno 955 m² veliko športno površino z asfaltirano podlago (slika 43). Je v celoti ograjeno, nepokrito in razsvetljeno. Namenjeno je športni vzgoji podružnične osnovne šole Sušje, športni rekreaciji, za igranje rokometu, majhnega nogometa, košarke; je tudi vadbeni prostor gasilskega društva PGD Sušje in prostor za ostale vaške prireditve. Zgrajeno je bilo leta 2000. Ker je v neposredni bližini podružnične osnovne šole Sušje, se lahko v dopoldanskem času v okviru šole uporabljajo sanitarni prostori za učence v -tej, nima pa posebnih prostorov, namenjenih garderobi. Igrišče nima tribune. Je srednje vzdrževano in ohranjeno, srednje obiskano in izkoriščeno ter tudi omogoča možnost dostopa invalidom. Parkirišča so delno zagotovljena pri igrišču in v okviru zunanjih površin osnovne šole. Upravljavce športnega igrišča je OŠ Ribnica.

Slika 43: Prikaz športnorekreacijskega igrišča Sušje (PISO, 2016)

➤ Zunanje športno igrišče Sv. Gregor

Nahaja se v višje ležečem naselju Sv. Gregor in je od ŠC Ribnice oddaljeno 12,7 km. Ima približno 1090 m² veliko športno površino z asfaltirano podlago (Slika 44). Je v celoti ograjeno, nepokrito ter razsvetljeno, namenjeno športni vzgoji, športni rekreaciji, za igranje rokometu, majhnega nogometa, košarke; je tudi vadbeni prostor gasilskega društva PGD Sv. Gregor in prostor za ostale vaške prireditve. Zgrajeno je bilo leta 2006. Je v neposredni bližini pokopališča in gasilskega doma. Igrišče zagotavlja svoje sanitarne prostore in vsebuje urejene garderobne prostore. Igrišče ima pokrito sodniško ložo in klop za igralce s skupno tlorisno površino 50 m² ter tribuno kot začasni objekt na prostem s tlorisno površino 95 m². Igrišče je zelo dobro vzdrževano in ohranjeno, zelo dobro obiskano in izkoriščeno ter tudi omogoča možnost dostopa invalidom. Parkirišča so zagotovljena pri igrišču in pri gasilskem domu. Upravljavce športnega igrišča je ŠCR Ribnica.

Slika 44: Prikaz športnorekreacijskega igrišča Sv. Gregor (PISO, 2016)

➤ Zunanje športno igrišče Gornje Lepovče

Nahaja se v centru naselja Gornje Lepovče v Ribnici in je od ŠC Ribnice oddaljeno 850 m². Ima približno 715 m² veliko športno površino z asfaltirano podlago (slika 45). Je v celoti ograjeno, nepokrito ter nerazsvetljeno. Namenjeno je športni rekreaciji za igranje rokometu, košarke, majhnega nogometa, ki pa niso v pravih dimenzijah (je manjše 32x19 m), ter za ostale vaške prireditve in dogodke. Zgrajeno je bilo leta 2001. V sklopu igrišča ni zagotovljenih sanitarnih prostorov in prav tako ne prostorov za namen garderobe. Igrišče nima tribune, je zelo dobro vzdrževano in ohranjeno ter zelo dobro obiskano in tudi z omogočenim dostopom za invalide. Parkirišča niso zagotovljena. Upravljavec športnega igrišča je ŠCR Ribnica.

Slika 45: Prikaz športnorekreacijskega igrišča Gornje Lepovče (PISO, 2016)

Občina Ribnica oskrbuje svoje prebivalstvo s športnorekreacijskimi površinami z eno športno dvorano, ki vsebuje plavalni bazen in telovadnico za namen podružnične OŠ v Dolenji vasi. Nepokrite oziroma zunanje športnorekreacijske površine pa so atletski stadion na Ugarju z zelenico in šest športnih igrišč lokalnega pomena ter eno manjše šolsko športno igrišče pri OŠ Ribnica. Karta (slika 46) v nadaljevanju prikazuje lokacije vseh športnorekreacijskih površin v občini Ribnica.

»Ta stran je namenoma prazna.«

Analiza športno-rekreacijskih površin v občini Ribnica

Slika 46

Legenda

ŠRP v Občini Ribnica

- Športni center Ribnica
- ◎ Neurejen atletski stadion Ugar
- Oš. telovadnica
- ★ Zunanje športno igrišče
- Meja občine Ribnica
- Meja sosednjih občin
- Meja naselja v občini Ribnica

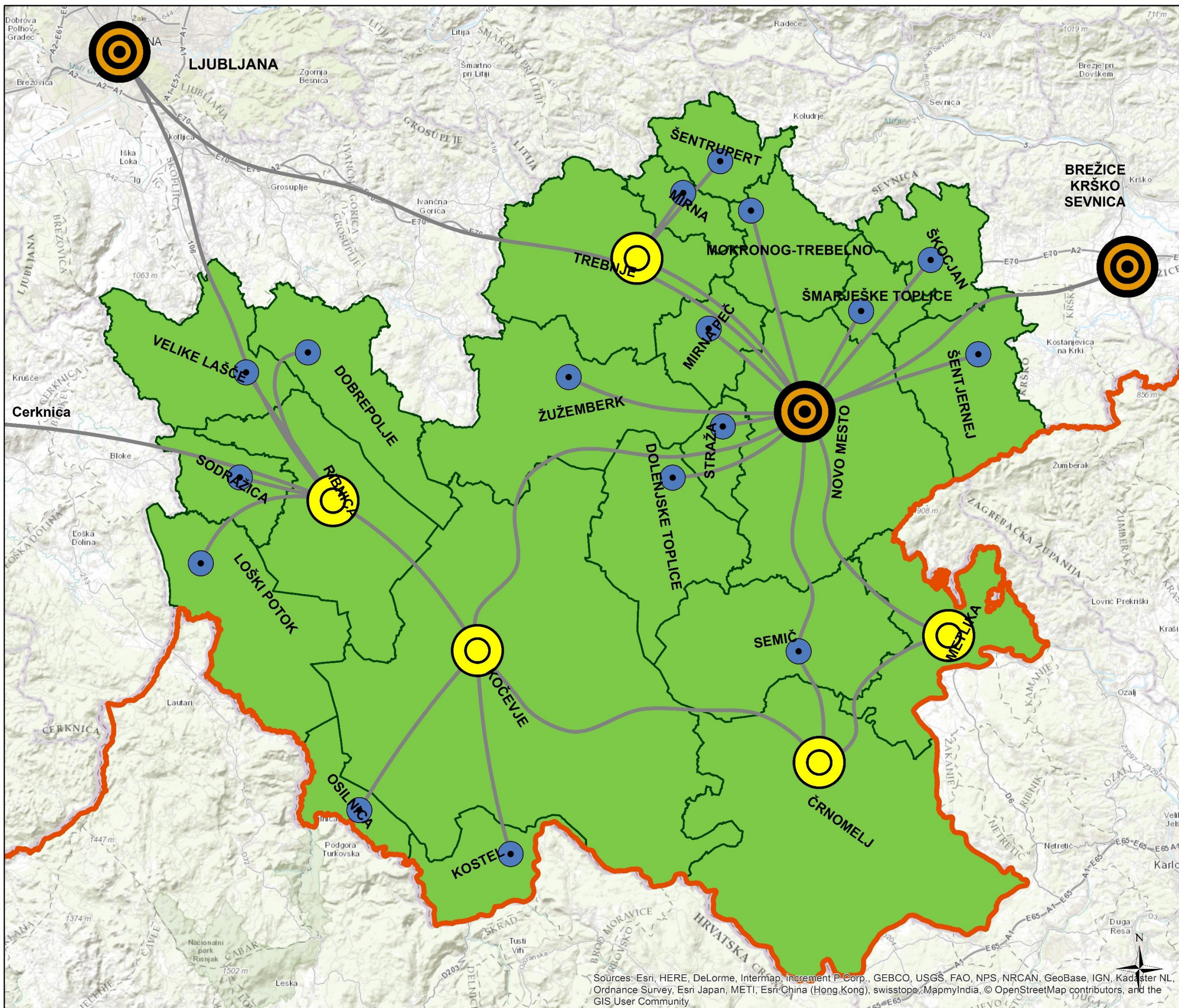
0 1,25 2,5 5 km

Merilo 1:80000

Avtor: Dejan Klavs, dipl. inž. geod. (VSŠ),
 Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo,
 smer: Prostorsko načrtovanje
 Vir podatkov: terensko deo, GURS, 2016

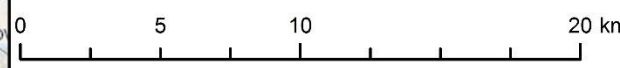
Mreža športno-rekreacijskih površin v JV delu Slovenije

Slika 47

Legenda

- ŠRP nacionalnega pomena
- ŠRP regionalnega pomena
- ŠRP medobčinskega pomena
- Povezava omrežja ŠRP
- JV del Slovenije
- Državna meja

Merilo 1:270000

Avtor: Dejan Klavs, dipl. inž. geod. (VŠŠ),
 Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo,
 smer: Prostorsko načrtovanje
 Vir podatkov: ARSO, GURS, 2016

Sources: Esri, HERE, DeLorme, Intermap, increment P Corp., GEBCO, USGS, FAO, NPS, NRCAN, GeoBase, IGN, Kadaster NL, Ordnance Survey, Esri Japan, METI, Esri China (Hong Kong), swisstopo, MapmyIndia, © OpenStreetMap contributors, and the GIS User Community

Športnorekreacijske površine v občini Ribnica in v sosednjih občinah

Preglednica 10: Prikaz pokritih in nepokritih športnorekreacijskih površin v regiji.

	površina v m ²	trenutno stanje na prebivalca [m ²]	po NPŠ 2014- 2023 [m ²]	presežek + pomanjkanje – [m ²]
SODRAŽICA				
Pokrite	1800	0,83	763,35	+1036,65
Nepokrite	5660	2,60	6979,2	-1319,2
Št. prebivalcev	2181	3,42		
VELIKE LAŠČE				
Pokrite	1100	0,26	1480,85	-380,85
Nepokrite	4550	1,08	13539,2	-8989,2
Št. prebivalcev	4231	1,34		
DOBROPOLJE				
Pokrite	420	0,11	1370,25	-950,25
Nepokrite	4620	1,18	12528	-7908
Št. prebivalcev	3915	1,29		
KOČEVJE				
Pokrite	4830	0,30	5626,25	-796,25
Nepokrite	42000	2,61	51440	-9440
Št. prebivalcev	16075	2,91		
LOŠKI POTOK				
Pokrite	420	0,22	655,9	-235,9
Nepokrite	1847	0,99	5996,8	-4149,8
Št. prebivalcev	1874	1,21		
RIBNICA				
Pokrite	1947	0,21	3266,2	-1319,2
Nepokrite	19812	2,12	29862,4	-10050,4
Št. prebivalcev	9332	2,33		
SKUPAJ KOČEVSKO RIBNIŠKA REGIJA				
Pokrite	8717	0,25	12399,45	-3682,45
Nepokrite	72829	2,06	113366,4	-40537,4
Št. prebivalcev	35427	2,30		

V preglednici 10 so posamezno opredeljene pokrite in nepokrite športnorekreacijske površine v občini Ribnica in v sosednjih občinah. Površine, ki smo jih upoštevali pri izračunu športnorekreacijskih površin, so funkcionalne površine. Podatke smo pridobili iz posameznih občin in na podlagi teh izračunali, koliko športne infrastrukture je prisotne v posamezni občini na prebivalca. Ugotovimo, da nobena občina ne zadostuje smernicam NPŠ, ki bi lahko zadostile potrebno število nepokritih športnih površin na prebivalca. Edina občina, ki ima dovolj pokritih prostorov, je občina Sodražica. Celotno območje kočevsko-ribniške doline ima kar 40.537 m² športnorekreacijskih površin manj, glede na smernice, določene v NPŠ.

V primerjavi s Slovenijo, kjer je trenutno stanje nepokritih športnih površin 3,18 m² na prebivalca, lahko vidimo, da kočevsko-ribniška regija ne dosega niti trenutnega stanja nepokritih športnih površin (2,06 m²/prebivalca), kaj šele smernic, ki jih predvideva NPŠ. Enaka zgodba se prikazuje tudi s pokritimi športnimi površinami, kjer kočevsko-ribniška regija za Slovenijo zaostaja za 0,08 m² na prebivalca, kar pa je še vedno manj v primerjavi z nepokritimi športnimi površinami na prebivalca.

V nadaljevanju karta prikazuje mrežo športnorekreacijske površine v občini Ribnica in v sosednjih občinah Kočevja, Sodražice, Dobrega Polja, Velikih Laščin in Loškega potoka (slika 48). Večje športnorekreacijske površine regionalnega pomena se nahajajo na območju Kočevja. Mesto Kočevje ima atletski stadion in urejena nogometna igrišča z umetno in naravno travnato podlago. Ostale občine v kočevsko-ribniški regiji nimajo večjega in funkcionalno urejenega športnorekreacijskega centra. V Ribnici se nahaja atletski stadion, vendar zaradi neurejenosti atletske steze in slabše zelenice ne služi popolnoma svojemu prvotnemu namenu. Kljub temu pa ga prištevamo kot pomembno športno rekreacijsko površino v regionalnem okolju. Na sliki 47 so tudi povezave v nekakšni mreži športnorekreacijskih površin. Različne povezave linij predstavljajo intenzivnost migracij. Največ obiskovalcev se na podlagi prakse pričakuje v mestu Ribnice in Kočevja. Manjša naselja v sosednjih občinah tako migrirajo v prej omenjeni večji mesti v območju.

Sklepamo lahko tudi, da športnorekreacijske površine, tako kot urbani sistem v Sloveniji, ki povezuje širša mestna območja in predstavlja urbano omrežje v okolju, tudi športnorekreacijske površine med mesti predstavljajo mrežo športne infrastrukture. Športnorekreacijske površine v ribniško-kočevski dolini se lahko, glede na primanjkljaj, dopolnjujejo s širšo okolico ostalih mestnih območij, to so predvsem mesta Ljubljana, Cerknica, Novo mesto, Črnomelj in Grosuplje (slika 47). Do vseh prej naštetih mest pa ni moč priti z javnim prevoznim sredstvom. Najbližja večja lokacija mestu Ribnice, ki ima urejene športnorekreacijske površine in je izven regijskega območja, je glavno mesto Ljubljana.

Za dvig kakovosti bivanja in uporabe mobilnosti je pomembna tudi dobra prometna povezava med Kočevjem in Ribnico. Ta relacijska povezava omogoča lažje prehode med krajema in tudi dostopnejše obiske večjih športnorekreacijskih površin. Osrednje in pomembnejše javno športnorekreacijske površine se na jugovzhodnih regijskih območjih nahajajo v občini Kočevje. Športna infrastruktura, ki ima pomen regionalnega športnega središča, se nahaja v mestu Kočevje (Stadion pri Gaju in športna dvorana Kočevje) in v mestu Ribnica (športna dvorana). Športni center Ribnica in športna dvorana v Kočevju sta največji dvorani v tem regijskem območju. Športnorekreacijske površine, ki zagotavljajo funkcionalnost in urejenost v odprtih javnih prostorih za večje prireditve in večje število ljudi, se nahajajo v Kočevju. V Ribnici je poleg športne dvorane tudi pokrit notranji bazen, ki je edini v ribniško-kočevski regiji. Tudi občini Velike Lašče in Sodražice imata pokrite in urejene športnorekreacijske površine, med katere prištevamo njuni športni dvorani, ki sta manjših dimenzij. Največ pomanjkanja nepokritih športnorekreacijskih površin na prebivalca je v manjših občinah Dobrega polja, Loškega potoka in Velikih Lašč.

4.4.2 Analiza velikosti in števila športnorekreacijskih površin

Dejansko stanje športnorekreacijskih površin smo v občini in mestu Ribnica analizirali ločeno za pokrite in nepokrite športne površine. Z ločeno analizo športnih površin lažje dobimo ustrezno primerjavo in pravilno usmeritev glede na smernice NPŠ do 2023 za gradnjo in vzdrževanje športne infrastrukture. V Prostorskem redu Slovenije in Nacionalnem programu športa RS je prav tako ločeno načrtovanje in evidentiranje pokritih in nepokritih prostorov, ki so namenjeni športu in rekreaciji.

Pri pregledu in izračunu števila nepokritih in pokritih športnorekreacijskih površin so upoštevane funkcionalne površine, ki so potrebne za varno uporabo ter izvedbo športnih in rekreacijskih dejavnosti. V izračunu niso upoštevane ostale spremljajoče površine športnih infrastruktur (prostor za sanitarije, garderobo, tribune idr.). Pri evidentiranju, pregledu in analizi velikosti športnorekreacijskih površin so vštete tudi slabo vzdrževane in neustrezne javne površine in objekti.

Skupna velikost športnorekreacijskih površin v občini Ribnica

Prebivalcev v občini Ribnica je **9.321** (SURS, 2016).

Pokrite športnorekreacijske površine (m² na prebivalca) = **0,21** m² /prebivalca.

➤ Športni center Ribnica	
• Velika dvorana	1080 m ²
• Galerija-obešena dvorana	266 m ²
• Manjša galerija nad dvorano	109 m ²
• Fitnes	54 m ²
• Bazeni	288 m ²
➤ <u>dvorana DC-16 Dolenja vas</u>	<u>150 m²</u>
	Skupaj = 1.947 m²

Nepokrite športnorekreacijske površine (m² na prebivalca) = **2,12** m² /prebivalca.

➤ atletski stadion Ugar	13.477 m ²
➤ šolsko igrišče	390 m ²
➤ igrišče Dolenja vas	1.000 m ²
➤ igrišče Dolenje Lazi	1.100 m ²
➤ igrišče Grič	950 m ²
➤ igrišče Sušje	955 m ²
➤ igrišče Sv. Gregor	1.090 m ²
➤ <u>igrišče Gornje Lepovče</u>	<u>850 m²</u>
	Skupaj = 19.812 m²

Izračun prikazuje skupno število športne infrastrukture posebej za pokrite in nepokrite površine. Vse športnorekreacijske površine so last občine Ribnica in se nahajajo v območju občine Ribnice. V izračunu je upoštevana funkcionalna površina (FP) vseh športnih površin. Skupno število pokritih športnorekreacijskih površin v občini znaša 1.947 m² kar je 0,21 m² na prebivalca. Seštevek vseh nepokritih športnorekreacijskih površin v občini znaša 19.812 m², kar pomeni 2,13 m² na prebivalca. Skupaj pokritih in nepokritih športnorekreacijskih površin znaša v občini Ribnica 2,33 m² na prebivalca.

Skupna velikost športnorekreacijskih površin v mestu Ribnica

Prebivalcev v mestu Ribnica je **3.529** (SURs, 2016).

Pokrite športnorekreacijske površine (m² na prebivalca) = **0,51** m² /prebivalca.

- Športni center Ribnica
 - Velika dvorana 1.080 m²
 - Galerija - obešena dvorana 266 m²
 - Manjša dvorana nad galerijo 109 m²
 - Fitnes 54 m²
 - Bazen 288 m²
- Skupaj = 1.797 m²**

Nepokrite športnorekreacijske površine (m² na prebivalca) = **4,17** m²/prebivalca.

- stadion Ugar 13.477 m²
 - šolsko igrišče 390 m²
 - igrišče Gornje Lepovče 850 m²
- Skupaj = 14.717 m²**

Izračun prikazuje skupno število funkcionalnih površin za šport in rekreacijo. Posebej so podani seštevki površin za pokrite in nepokrite športne površine v mestu Ribnica, ki so last občine ali lokalne skupnosti. Skupno število pokritih športnorekreacijskih površin v mestu znaša 1.749 m² kar je 0,51 m² na prebivalca. Seštevke vseh nepokritih športnorekreacijskih površin je 14.717 m² kar pomeni 4,17 m² na prebivalca. Skupaj nepokritih in pokritih športnorekreacijskih površin v mestu Ribnica znaša 4,68 m² na prebivalca. Preglednica 11 prikazuje primerjavo skupnega seštevka vseh športnorekreacijskih površin v Sloveniji (podatkih iz NPŠ), občini ter v mestu Ribnica.

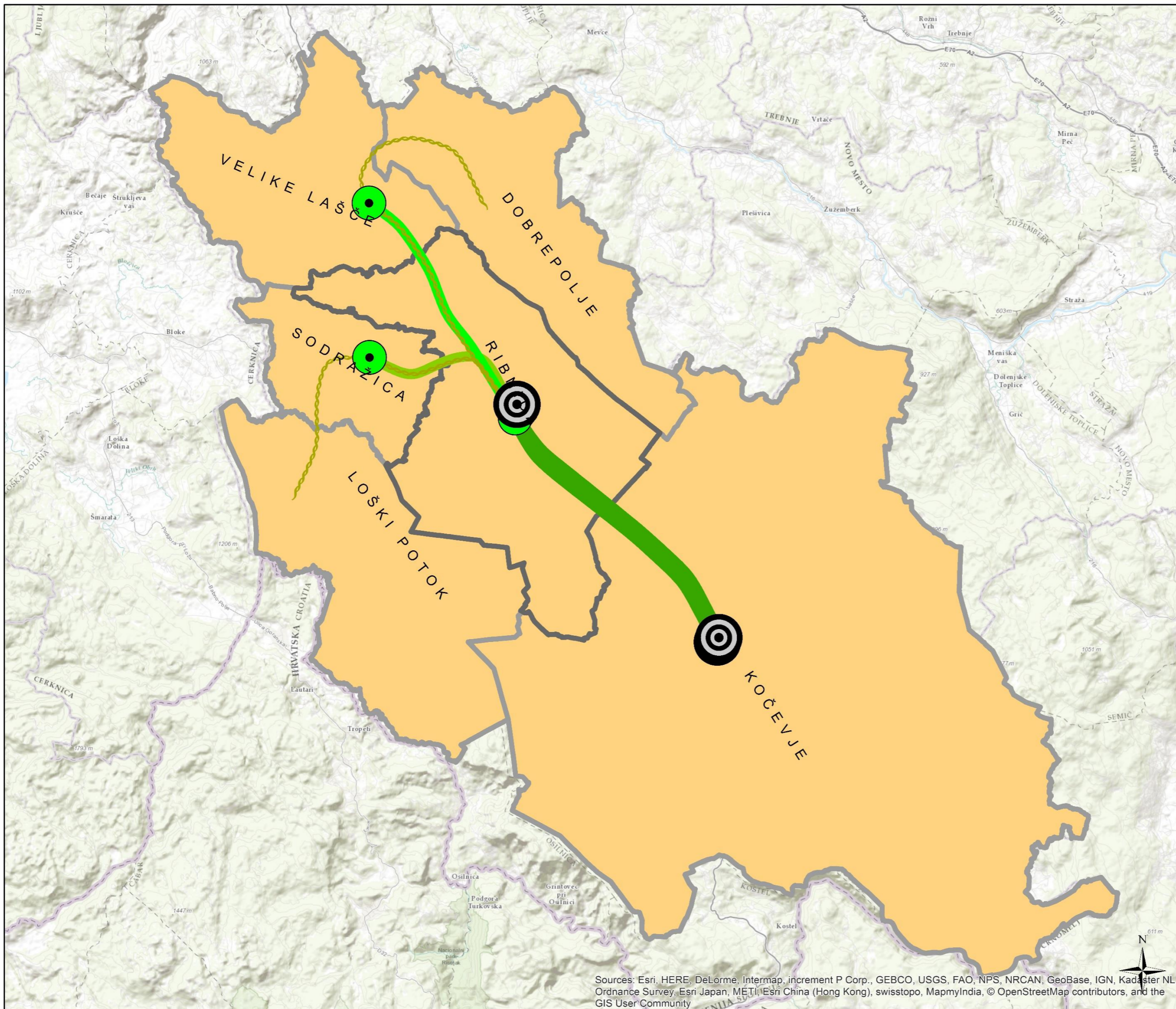
Preglednica 11: Pregled in primerjava stanja športnorekreacijskih površin na prebivalca v Sloveniji, občini in mestu Ribnica.

	v Sloveniji	v Občini Ribnica	v mestu Ribnica
Pokrite športnorekreacijske površine (m² na prebivalca)	0,33	0,21	0,51
Nepokrite športnorekreacijske površine (m² na prebivalca)	3,18	2,13	4,17

V nadaljevanju na sliki 49 so prikazane lokacije javnih športnorekreacijskih površin v mestu Ribnica. Na severni strani mesta je lokacija malega nogometnega igrišča v naselju Gornjih Lepovčah, ki je lokalnega pomena in za stanovanjski predel tamkajšnjih stanovalcev. V središču mesta pri osnovni šoli se nahajata šolsko igrišča in športna dvorana, ki imata tudi širši občinski pomen. Na južni strani mesta pri obrtni coni Ugar pa se nahaja atletski stadion.

Športnorekreativske površine v kočevsko-ribniški dolini

Slika 48

Legenda

Športorekreativske površine

Kočevje <---> Ribnica

Sodražica <---> Ribnica

Velike Lašče <---> Ribnica

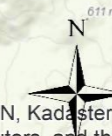
Loški potok <---> Sodražica <---> Ribnica

Dobropolje <---> Ribnica

Regionalni prostor

0 5 10 km

Merilo 1:180000

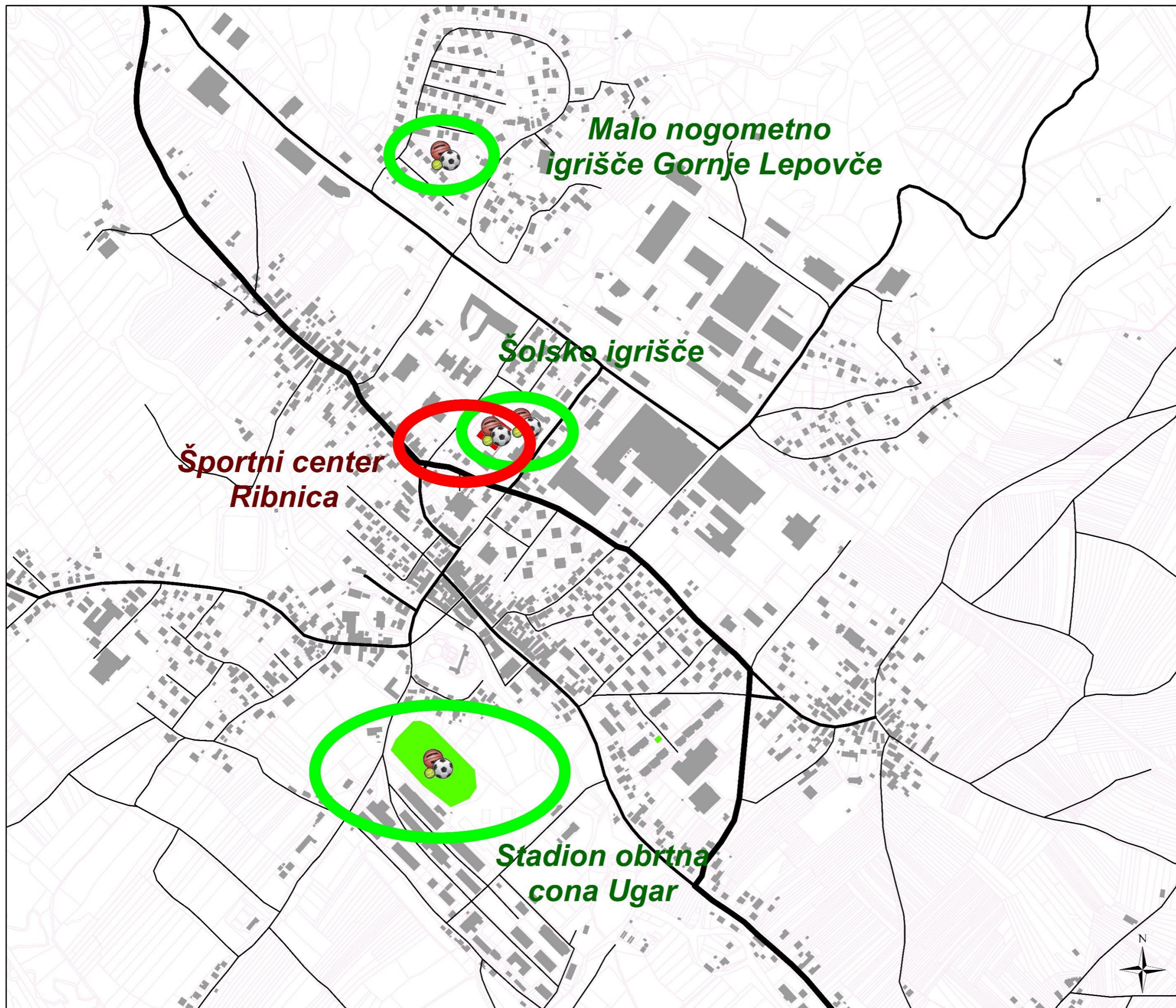

Sources: Esri, HERE, DeLorme, Intermap, increment P Corp., GEBCO, USGS, FAO, NPS, NRCAN, GeoBase, IGN, Kadaster NL, Ordnance Survey, Esri Japan, METI, Esri China (Hong Kong), swisstopo, MapmyIndia, © OpenStreetMap contributors, and the GIS User Community

Avtor: Dejan Klavs, dipl. inž. geod. (VŠŠ),
Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo,
smer: Prostorsko načrtovanje
Vir podatkov: MKGP, ARSO, GURS, 2016

Lokacije športno-rekreacijskih površin v mestu Ribnica

Slika 49

Legenda

ŠRP v mestu Ribnica

- Nepokrite športnorekreacijske površine
- Pokrite športnorekreacijske površine
- Glavna cesta II. reda
- Lokalna cesta
- Javna pot
- Kataster stavb
- Zemljiški kataster

0 0,25 0,5 km

Merilo 1:7000

Avtor: Dejan Klavs, dipl. inž. geod. (VŠŠ),
Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo,
smer: Prostorsko načrtovanje
Vir podatkov: GURS, 2016

Na podlagi izračuna števila športnorekreacijskih površin smo ugotovili, da občina Ribnica ne dosega normativa glede na smernice NPŠ. Primanjkuje tako pokritih kot tudi nepokritih površin za šport in rekreacijo. Da bi zadostili smernicam NPŠ, je potrebno v občini do 2023 povečati število pokritih športnorekreacijske površine za 0,14 m²/prebivalca, kar pomeni še dodatnih 1.305 m² novih pokritih površin. Nepokrite športnorekreacijske površine v javnem prostoru pa najprej urediti in tudi povečati za 1,1 m²/prebivalca, to pa znaša približno 10.255 m² novih nepokritih površin v občini.

Ugotovili smo, da mesto Ribnica po skupnem seštevku vseh športnorekreacijskih površin zadošča minimalnim smernicam NPŠ in jih tudi presega. Po številu pokritih športnih površinah se mesto približa pravilu iz uredbe o Prostorskem redu Slovenije. Športni center Ribnica (ŠCR) pa je edina pokrita športnorekreacijska površina v mestu, ki je namenjena vsem občanom in ne samo prebivalcem v mestu Ribnice. Tako hitro ugotovimo, da je ŠCR vedno polno zaseden; v dopoldanskem času za namene in potrebe osnovne šole, v popoldanskem času je dvorana namenjena za delovanje zunajšolskih športnih aktivnosti otrok in treninge rokometnega društva vseh selekcij. V poznih večernih urah, če se še najde kakšen prost termin, pa je namenjena ostalim športnim klubom in društvom.

Ugotovimo lahko tudi, da ima Ribnica, v kolikor ne bi upoštevali športnega parka na Ugarju (zaradi slabega stanja), zelo malo urejenih odprtih javnih prostorov za namen uporabe športa in rekreacije. Športnorekreacijske površine, ki so namenjene javni uporabi, je potrebo načrtovati skupaj s trajnostnim razvojem mesta. Med nepokrite športnorekreacijske površine v javnem prostoru mesta, ki so urejena in funkcionalno izpolnjujejo pogoje varne uporabe, lahko uvrščamo samo igrišče v naselju v Gornjih Lepovčah in šolsko igrišče. Med športnorekreacijske površine v mestu, ki so pokrite, spada športna dvorana s pripadajočimi manjšimi galerijami in bazenom.

Pogojno možnost za športno vzgojo lahko predstavljal tudi gledališka dvorana TVD Partizan, vendar jo k športnim objektom za osnovno šolo in obšolske dejavnosti nismo prištevali zaradi neprimerne športne opreme in njene drugačne osnovne namembnosti. Dvorana TVD Partizan (Slika 50) je v projektu rekonstrukcije oziroma v načrtu prenove. Njen namen uporabe pa bo v prihodnosti zgolj za kulturne dejavnosti.

Slika 50: TVD Partizan, prostor za gledališče od znotraj

Število pokritih vadbenih prostorov za namen osnovne šole v Ribnici

Trenutno število zagotavljanja pokritih vadbenih prostorov za športno vzgojo osnovne šole Ribnica.

- Športna dvorana Ribnica:
 - 3 x 360 m² (možnost pregrade v dvorani na tri vadbene prostore),
 - galerija – obešena dvorana 266 m²,
 - bazen 288 m².

V kategorijo pokritih vadbenih prostorov, ki so primerni za izvajanje pouka športne vzgoje, smo upoštevali tiste prostore, ki zagotavljajo po šolskih normativih vsaj minimalne standarde. Minimalni vadbeni prostor je velik 10 m²/otroka; kar pomeni minimalno 150 m² površine za najmanjšo vadbeno skupino petnajstih otrok. Med *minimalne vadbene prostore* tako nismo upoštevali manjše dvorane v ŠCR nad galerijo s površino 109 m², fitnesa 54 m² in kulturne dvorane TVD Partizan. Te površine tako ne zadoščajo raznim kriterijem in zakonskim normativom osnovnih šol. Med pokrite vadbene prostore za namen športne vzgoje OŠ smo prišteli tudi prostor galerija – obešene dvorane (266 m²), ki zagotavljajo *minimalno površino vadbenega prostora*. Za osnovni namen vadbenega prostora za eno skupino se potrebuje 360 m² površine. V ŠCR se za *osnovne vadbene prostore* športne vzgoje lahko zagotavlja do tri prostore v glavni dvorani (možnost pregrade) in bazen v velikost 288 m². Skupaj so tako primerni štirje pokriti *osnovni vadbeni prostori* za namen vadbe osnovne šole v Ribnici.

Trenutno obvezno število ur športne vzgoje v osnovni šoli:

- 1. in 2. triletju po 3 ure tedensko oz. 135 min,
- in v 3. triletju 2 uri oz. 90 min.

Resolucija Evropskega parlamenta o vlogi športa v izobraževanju govori o zagotavljanju vseh vključenih v programe vzgoje in izobraževanja od vrtca do konca šolanja najmanj 180 minut kakovostne šolske športne vzgoje tedensko. Po mnenju strokovnjakov je to še najmanjši obseg, ki lahko ob kakovostnem poučevanju in ustrezno velikostjo vadbene skupine omogoča, da se nevtralizirajo negativne posledice sodobnega načina življenja. Ugotovljamo, da je trenutno število ur športne vzgoje v šolah še vedno manj, kot je jih je potrebno zagotoviti za kakovostno vadbo po smernicah Resoluciji Evropskega parlamenta in Nacionalnega programa športa RS.

Pregled trenutnega stanja števila ur športne vzgoje v OŠ v Ribnici

Preglednica 12: Število otrok v OŠ. Ribnica in število ur športne vzgoje (Letni delovni načrt; 2015)

ŠOLA	razredi	število učenčev	število oddelkov	Število ur športne vzgoje (trajanje 45 min)
Matična šola: OŠ. Dr. Franceta Prešerna, Ribnica	1.–5. r	334	15	3
	6.–9. r	328	15	2 + 1 izbirni
Skupaj:	1.-9. r	662	30	

Preglednica 12 prikazuje trenutno stanje v šolskem letu 2015/16. Ribniško osnovno šolo obiskuje 662 učencev. Občina Ribnica osnovni šoli zagotavlja za potrebe športne vzgoje površine v športni dvorani in bazenu v športnem centru, zunanjem šolskem igrišču ter stadionu na Ugarju z atletsko stezo.

Izračun števila vadbenih prostorov za potrebe osnovne šole v Ribnici.

Izračun temelji na normativu, ki je podan z normativi o gradnji šolskih igriščih v Sloveniji (Navodila za graditev OŠ v RS, 2007).

Formula za izračun:

VS = vadbena skupina

VP = vadbenih prostorov

1. do 5. razred = št. VS 1

6. do 9. razred = st. oddelkov x (28 učencev/20) = št. VS 2

(VS1 + VS 2) x 3 = št. ur na teden

št. ur na teden / 30 = št. VP

Preglednica 13: Prikaz trenutne potrebe po vadbenih prostorih za OŠ.

	1. do 5. razreda	6. do 9. razreda	Število pokritih vadbenih prostorov
Število vadbenih skupin	15	21	4
Število ur na teden	45	63	
Skupaj ur na teden	108		
Skupaj ur na teden/30 ur zasedenosti	3,6		

Preglednica 14: Prikaz potrebe po vadbenih prostorih za OŠ po minimalni tedenski 180 minutni vadbi, po normativu nacionalnega programa športa.

	1. do 5. razreda	6. do 9. razreda	Število pokritih vadbenih prostorov
Število vadbenih skupin	15	21	5
Število ur na teden	60	84	
Skupaj ur na teden	144		
Skupaj ur na teden/30 ur zasedenosti	4,8		

Preglednica 15: Prikaz potrebe po vadbenih prostorih za OŠ po minimalni tedenski 180 minutni vadbi z možnostjo izbire izbirnega predmeta od 6. do 9. razreda, po normativu nacionalnega programa športa.

	1. do 5. razreda	6. do 9. razreda	Število pokritih vadbenih prostorov
Število vadbenih skupin	15	21	6
Število ur na teden	60	105	
Skupaj ur na teden	165		
Skupaj ur na teden/30 ur zasedenosti	5,5		

Po normativih je trenutno potrebno v OŠ Ribnica zagotoviti za vse osnovnošolske otroke vsaj štiri pokrite vadbene prostore (preglednica 13). Do leta 2023, ko je v Nacionalnem programu športa napovedano povečanje števila obveznih ur športne vzgoje, bo potrebno poskrbeti in zagotoviti vsaj pet vadbenih prostorov (preglednica 14). V primeru, da je od 6. razreda športna vzgoja del izbirnega predmetnika, pa vsaj šest vadbenih prostorov (preglednica 15).

Pokrit osnovni vadbeni prostor za športne igre, ki lahko sprejme do 20 otrok, je širine 15m in dolžine 24 m, kar zagotavlja 360 m² površine, oziroma 18 m²/otroka. Prostor vadbenih površin za pouk športne vzgoje poleg osnovnega vadbenega prostora vsebuje dodatno še shrambe, sodniško nišo, gole, studio, pedagoški kabinet, garderobe za učitelje, garderobe za učence, čistila, hodnike in naprave za gledalce.

Ugotovili smo tudi, da bo v prihodnosti potrebno zagotoviti minimalno še enega, če ne še dva pokrita osnovna vadbeni prostora za namen izvajanja pouka športne vzgoje v osnovni šoli. S skupnim številom šestih vadbenih prostorov bi lahko trajnostno zagotavljali prostore za doseg osnovnega normativa v številu vadbenih prostorov za osnovno šolo Ribnica.

Nepokrite športne površine za športno vzgojo v osnovni šoli in njene optimalne dimenzije

Preglednica 16: Karakteristike nepokritih športnih površin za osnovno šolo (Navodila za graditev OŠ v RS, 2007).

Oznaka	NAZIV	NORMATIVNA POVRŠINA	MINIMALNA POVRŠINA	PLANERSKA POVRŠINA
KIE	KOMPLEKASNA IGRALNA ENOTA	250		350
UPI	UNIVERZALNA PLOŠČAD	28 x 16	24 x 15	650
VPI	VELIKA PLOŠČAD ZA ŠPORTNE IGRE	42 x 28	38 x 24	1500
ATT	4-STEZNO TEKALIŠČE – 60 m	4 x 60		
ATD	SKAKALIŠČE V DALJINO	4 x 75		
ATK	TEKALNI KROG	150 – 200 m		
SHZ	SHRAMBA ZA ZUNANJO ŠPORTNO OPREMO			15
ATM	METALIŠČE KROGLE	¼ kroga r=20 m		410
ATS	SKAKALIŠČE V VIŠINO	½ kroga r=16 m		450

Normativna kapaciteta osnovne šole v Ribnici zaradi velikega števila učencev pade v razred, ki potrebuje kompleksno igralno enoto, veliko ploščad za športne igre, univerzalno ploščad, stezno tekališče, tekalni krog, skakališče v daljavo in shrambo za zunanjo športno opremo (preglednica 16). V kolikor ob šoli ni možnosti za namestitev igrišč, se lahko uporabljajo druga igrišča, ki so v oddaljenosti petih minut hoje. Športni kompleksi morajo biti ograjeni s čvrsto ograjo višine 2,20 m, v conah visokih žogo pa mora biti ograja dvojne višine. Kompleks mora imeti tudi možnost do pitne vode, urejenih sanitarijev in garderob.

4.5 SWOT ANALIZA ŠPORTA IN ŠPORTNOREKREACIJSKIH POVRŠIN V MESTU RIBNICA

Prednosti	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> - dolga tradicija športa v Ribnici - Ribnica je regionalno in medobčinsko (športno) središče - visoka stopnja športne kulture in interesa meščanov - ponudba interesnih programov športa otrok in mladih v osnovnih šolah ter ostala športna društva - velik kadrovski potencial (športniki, trenerji, navdušenci) in s tem znanje za nov zagon športa v mestu - povečuje se zavest o pomenu športa za zdravja - dobra promocija mesta - dobri rezultati kakovostnega in vrhunškega športa ter konkurenčna športna društva - dobra, mirna lokacija športne infrastrukture - bližina centra in mest odprtih javnih prostorov za šport in rekreacijo - raznolika geografska danost omogoča ugodne kolesarske in peš poti - prepoznavnost po rokometnem društvu, futsal klubu, plavalnem klubu, klubu borilnih veščin, konjeniškem klubu ... -ustrezno upravljanje in vzdrževanje športnega centra - vsakodnevna polna zasedenost športnega centra; dvorana in plavalni bazen - šport in rekreacija v naravnem okolju - močno gospodarstvo - urejena in dostopna gospodarska javna infrastruktura 	<ul style="list-style-type: none"> - večletno pomanjkanje skupne vizije in strategije športnorekreacijskih površin - slaba športna infrastruktura za zunanje športne dogodke in prireditve - neučinkovito upravljanje odprtih javnih športnorekreacijskih površin - v mestu ni "urejenih" odprtih javnih športnih površin - nepovezanost programov, ki se izvajajo v okviru javnih služb in programov športnih društev - vmešavanje dnevne politike v nekatere športne klube in neopredeljenost lastniških razmerij - zmanjševanje deleža kategoriziranih športnikov - premajhno zavedanja pomena športnorekreacijskih površin na kakovost bivanja - nepregledno in prenizko sofinanciranje športa (tako iz javnih kot zasebnih sredstev) - premalo pokritih športnorekreacijskih površin v mestu - premalo nepokritih športnorekreacijskih površin za posamezne uporabnike in športna društva - pomanjkanje skupne vizije in strategije za razvoj športa, rekreacije in prostega časa - premajhno sofinanciranje športa (tako iz javnih kot tudi iz zasebnih sredstev) -visoki stroški uporabe pokritih športnorekreacijskih površin - premajhna umestitev športa v sistem izobraževanja - pomanjkanje celovitega pristopa k upravljanju športnorekreacijske infrastrukture
Priložnosti	Nevarnosti
<ul style="list-style-type: none"> - sodobna in urejena infrastruktura - omogočanje uporabe večjega števila prebivalstva v pokritih športnorekreacijskih površinah - aktivno vključevanje zaposlenih v športnorekreacijske aktivnosti (zasebni in javni sektor) 	<ul style="list-style-type: none"> - slaba podpora politike na državni, regionalni in občinski ravni - velike birokratske ovire za hitrejše uveljavljanje zasebnega interesa na področju športa - prekinitve izvajanja dejavnosti upravljanja športnih objektov v nekaterih zvezah športnih

<ul style="list-style-type: none"> - precejšen kadroviski potencial (športniki, trenerji, managerji ...) - spodbujanje zasebne pobude na področju športa za vse in profesionalnega športa - spodbujanje javno-zasebnega partnerstva (tako z izvajalci programov kot z možnimi investitorji) - upravljanje športne infrastrukture pod eno streho - spodbujanje razvoja vrhunskih in kakovostnih športnih spektaklov - spodbujanje športa invalidov - vzpostavitev tehnologije informacijske komunikacije - delovanje menedžmenta športa - izboljšanje športnorekreacijske ponudbe za turiste - omogočanje razvoja športnega turizma - izboljšanje povezovanja športa s skrbjo za zdravje (za preventivo in kurativo) - izboljšanje možnosti za nova delovna mesta - povezovanje med gospodarstvom in športom (mednarodno sodelovanje) - javno infrastrukturo za šport uporablja tudi profesionalni šport - odprtje novih športnih društev, klubov ... - vključevanje športa v zdravstvene programe - izkoriščanje naravne danosti za športno rekreacijo na prostem - organizacija državnih tekmovanj - trajnostni razvoj športa - razvoj in usmerjanje v zeleno infrastrukturo 	<p>društev</p> <ul style="list-style-type: none"> - odvisnost delovanja lokalnih športnih društev od sponzorstva - nezainteresiranost mladih za delovanje v športnih društvih - premajhno znanja za poslovodij športnih društev - pomanjkanje časa za športnorekreacijske aktivnosti - nizka stopnja ozaveščenosti - propadanje športnorekreacijskih površin - nezainteresiranost gospodarstva in lokalnih skupnosti - nezainteresirani za javno-zasebni interes - nezainteresiranosti mladih pri vključevanje v športne aktivnosti - negativni vpliv športnih objektov na okolje in družbo - javno infrastrukturo za šport uporablja samo profesionalni šport - razvoj športa ni po načelu trajnostnega razvoja in Nacionalnega programa športa - neupoštevanje NPŠ in zakona o športu - prevelik vpliv na okolje in naravne vire - premalo novih inovativnih programov in storitev za načrtovanje in gradnjo sodobne infrastrukture
---	--

5 PREDLOG PROSTORSKE UREDITVE NOVIH ŠPORTNO-REKREACIJSKIH POVRŠIN V MESTU RIBNICA

Pri prostorskem načrtovanju predloga ureditve športnorekreacijskih površin v mestu Ribnica smo poskušali z ustreznim predlogom karseda primerno in pametno prostorsko načrtovati posege v prostoru. Pri urejanju športnorekreacijskih površin smo stremeli k čim boljšemu izkoriščanju prostora in možnosti trajnostnega razvoja športnorekreacijskih površin v mestu. Urejene stare in načrtovane nove površine pa bodo prebivalstvu omogočale kakovostno bivanje. Območje, ki ju predlagamo za urejanje, sta tako odprt javni prostor na območju zelenice pri osnovni šoli in območje stadiona na Ugarju pri obrtni coni Ugar. Območji, kjer so predvidene športnorekreacijske površine, smo v prejšnjem poglavju obravnavali in podrobno proučili s pomočjo SWOT analize, fotoanalizo in ostalimi prostorskimi analizami. Lokaciji, ki sta primerni za urejanje in načrtovanje športnorekreacijskih površin, sta bili umeščeni v prostor s poznavanjem teh, s pregledom prostorskih analiz, prostorske zakonodaje in usmeritve občinskih načrtov in opravljenih intervjujev z lokalnimi prebivalci.

Prvo obravnavano območje, ki urejanja in prostorsko načrtuje športnorekreacijskih površine v mestu, je zelenica pri osnovni šoli Ribnica in športni dvorani. Območje se nahaja med Majnikovo in Kolodvorsko ulico na severni strani športnega centra Ribnica. Obravnavano območje je označeno z oznako Ri_34 in je v katastrski občini 1625 Ribnica. Za namen prostorskega načrtovanja novih in urejanja starih športnorekreacijskih površin je območje v velikost 6.436 m².

Lokacija drugega obravnavanega območja za načrtovanje in urejanje športnorekreacijskih površin se nahaja pri obrtni coni Ugar pri nekdanji vojašnici (JLA). Območje prostorskega urejanja je v katastrski občini 1625 Ribnica in se nahaja med Šeškovo ulico in Cesto na Ugar. Območje, ki ga obravnavamo, je v namenski rabi prostora določeno za možnost uporabe kot odprt športnorekreacijski prostor in je označen z oznako Ri_3 v velikosti 38.745 m².

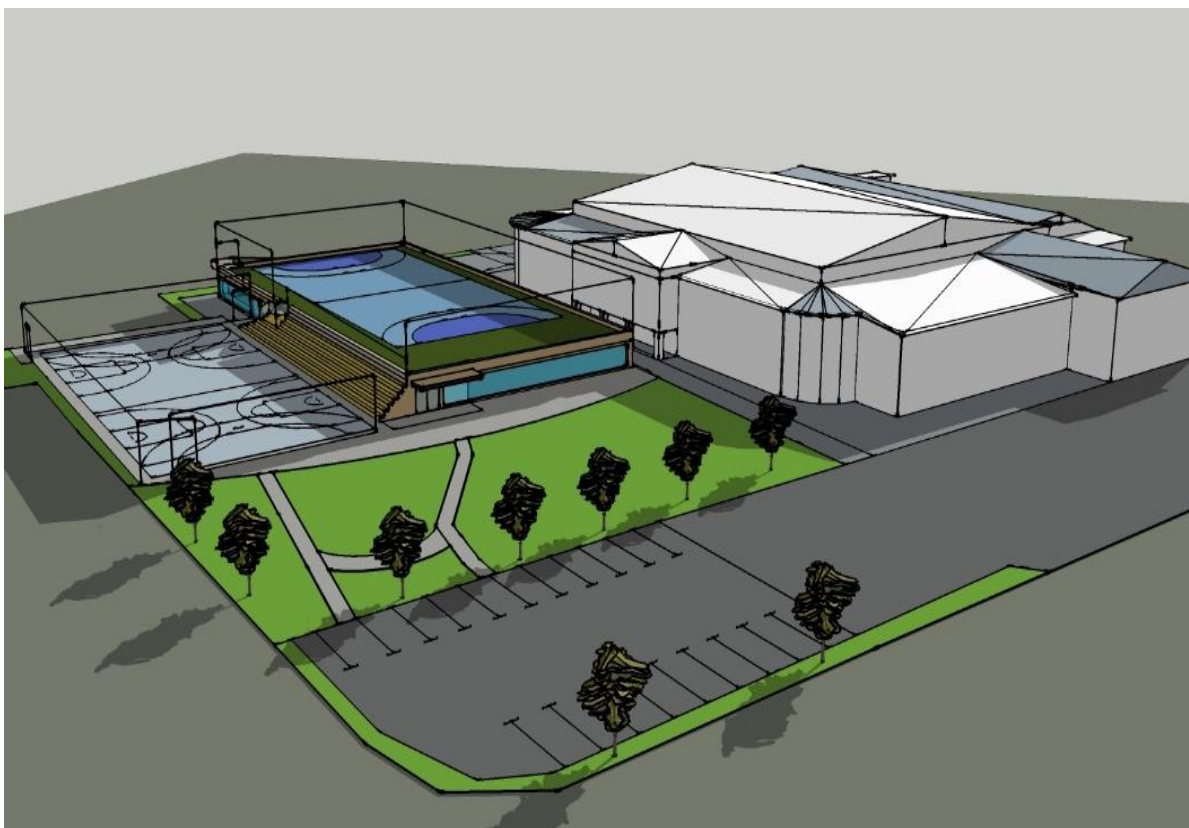
5.1 PREDLOG UREDITVE ŠPORTNOREKREACIJSKIH POVRŠIN PRI OSNOVNI ŠOLI

Predlog podrobne prostorske ureditve športnorekreacijskih površin v mestu Ribnica z oznako enote urejanja prostora Ri_34 (slika 56) v OPPN zajema:

- gradnjo šolske športne dvorane,
- ureditev dveh šolskih športnorekreacijskih površin,
- dopolnitev območja s parkirišči, dostopnimi potmi in zeleno infrastrukturo.

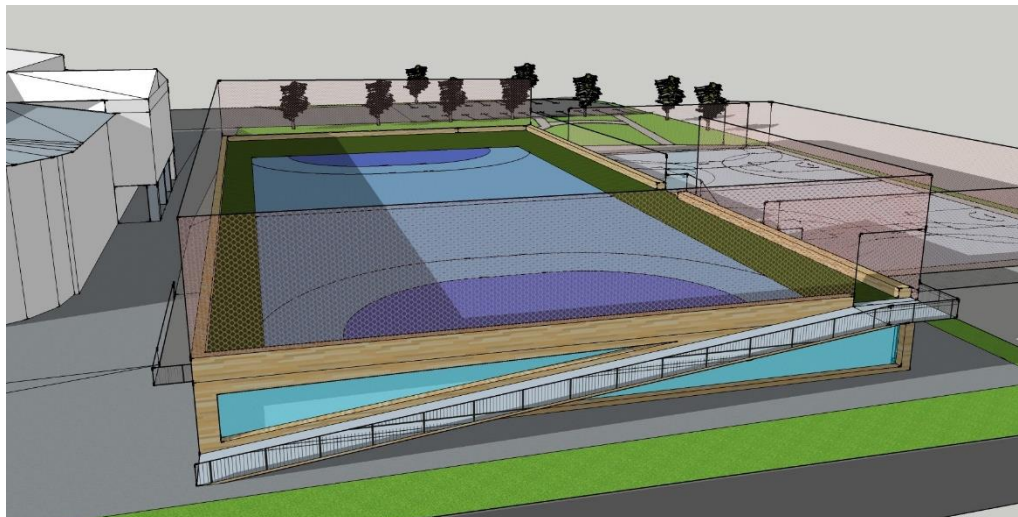
Predlog prostorske ureditve na območju enote urejanja prostora Ri_34 je zasnovan tako, da se poleg zunanjih nepokritih športnorekreacijskih površin načrtujejo tudi pokrite športne površine. S pomočjo analize velikosti in števila športnorekreacijskih površin v mestu Ribnica in s šolskimi normativi o številu vadbenih prostorov smo ugotovili, da pokritih in nepokritih športnorekreacijskih površin v omenjenem območju primanjkuje. Za pravilno izbrano vrsto športnorekreacijske površine v območju prostorskega urejanja smo upoštevali podrobno poznavanje okolja, podane smernice v NPS in šolske normative o načrtovanju velikosti osnovnih vadbenih prostorov. Na izbrani lokaciji območja v Ribnici smo podali predlog prostorske ureditve, ki bo zadoščal trajnostnem razvoju uporabe športnih površin. Predlog zajema gradnjo nove športne šolske dvorane in dve zunanji šolski športnorekreacijski igrišči (slika 51).

Umestitev nove šolske dvorane v prostor temelji na spoznanju, da so potrebe osnovne šole večje kot razpoložljivo število vadbeni prostorov in prostorov za občolske dejavnosti. Šolska dvorana se načrtuje na severni strani športnega centra Ribnica. Gradnja objekta se delno načrtuje v podzemlju, tako da njegova višina ne vpliva na okolje. Tloris in prerez območja ureditve objekta sta prikazana na slikah 58 in 59. Temelj oziroma tla dvorane so locirana pet metrov nižje od osnovnega terena. Dvorana, grajena nad osnovnim terenom, je v najvišji višini 2,9 metra. Predvideni objekt šolske dvorane meri 57,5 m v dolžino in 43 m v širino. Notranjost objekta meri 7,5 m v višino. Dvorana se pod osnovnim nivojem povezuje z športnim centrom. V notranjosti objekta je načrtovano igrišče v optimalni funkcionalni velikosti 42 x 22 m in z dvema dvižnima pregradnima stenama ter manjšimi pomičnimi tribunami. Glavni vhod v dvorano je na zahodni strani objekta. Streha dvorane je zgrajena iz trpežnega in močnega materiala, kar omogoča njeno varno rabo.

Slika 51: 3D prikaz predloga urejanja športnorekreacijskih površin pri OŠ in športnem centru Ribnica

Območje ureditve RI_34 predvideva odstranitev trenutnega šolskega športnega igrišča, katerega nadomestimo z dvema novima šolskima športnima igriščema (slika 52). Eno izmed šolskih športnorekreacijskih igrišč je na vrhu strehe objekta šolske dvorane v velikost 42 x 22 m. Igrišče na strehi dvorane je dostopno po stopnicah s severne strani ali/in z rampo oziroma klančino na vzhodu. Na severni se nahaja drugo šolsko športno igrišče in je urejeno s standardnimi dimenzijami rokometnega igrišča. Obe igrišči sta varnostno ograjeni z ograjo v višino vsaj štirih metrov. Šolsko športno igrišče na severni strani ima ob objektu tudi spremljevalne tribune.

Slika 52: 3D Prikaz predloga uporabe strehe dvorane za športnorekreativske površine

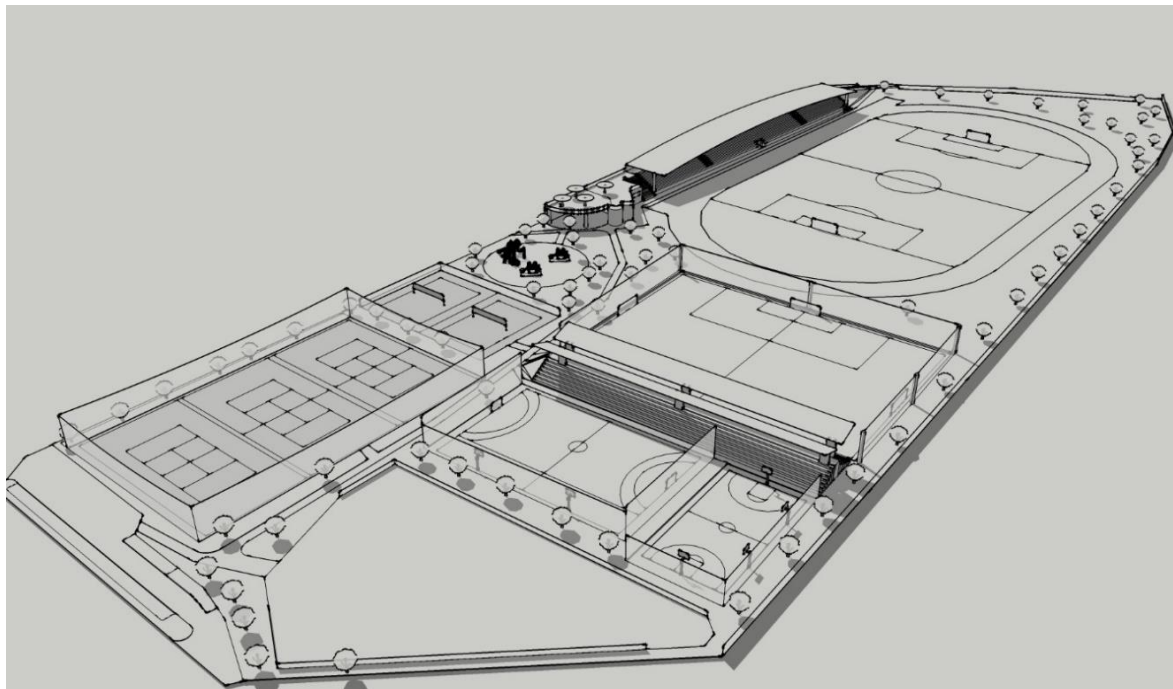
Okolica šolskih igrišč v območju je obdana s tlakovanimi in urejenimi zelenimi površinami. Območje parkirnega prostora za obiskovalce se priključi in podaljša na že obstoječem parkirnem prostoru. Vhod na parkirišče ostaja na istem mestu (slika 57). Šolska športna igrišča se opremijo z javno razsvetlavo in klopmi ter koši za smeti ob poti iz parkirišča do igrišča.

5.2 PREDLOG UREDITVE PROSTORA ŠPORTNOREKREACIJSKIH POVRŠIN NA OBMOČJU PRI UGARJU

Predlog podrobne prostorske ureditve športnorekreativskih površin v mestu Ribnica z oznako enote urejanja prostora Ri_3 (slika 60) v OPPN zajema:

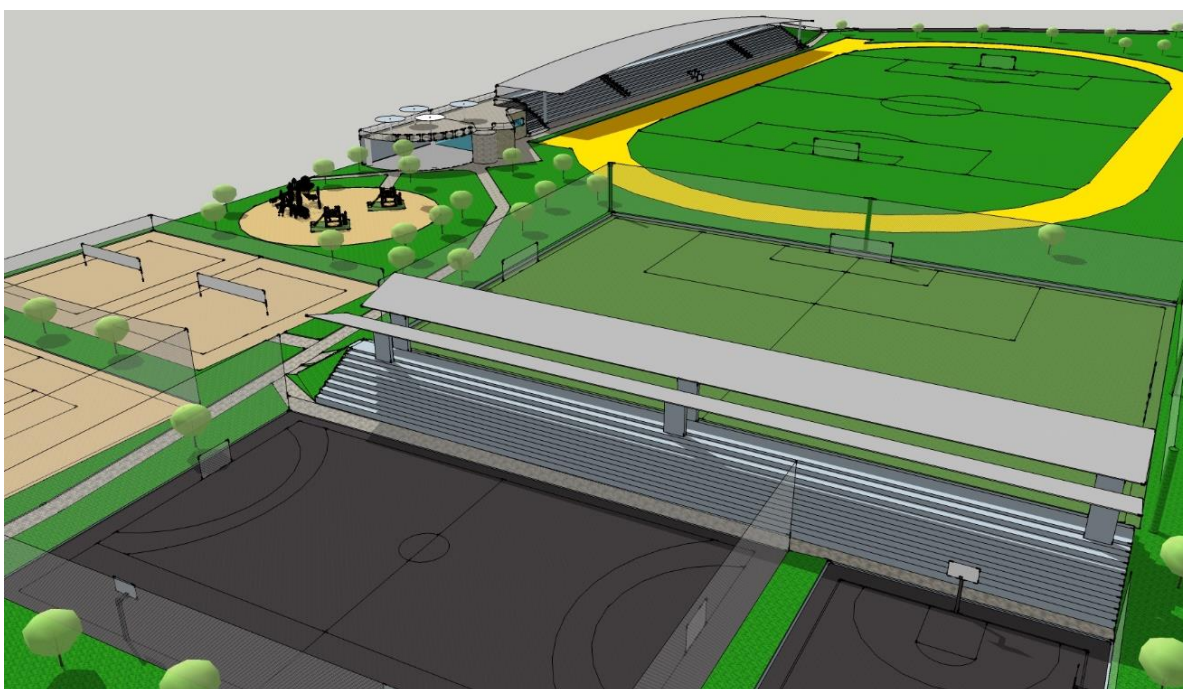
- ureditev in obnovo atletske steze,
- ureditev in obnovo velikega nogometnega igrišča
- gradnjo tribune z notranjimi prostori,
- gradnjo pomožnega nogometnega igrišča z umetno travo,
- gradnjo malega nogometnega igrišča,
- gradnjo košarkarskega igrišča,
- gradnja rokometnega igrišča,
- gradnja košarkarskega igrišča,
- gradnja majhne tribune,
- gradnjo asfaltiranih površin,
- gradnjo igrišča za odbojko,
- gradnjo treh tenis igrišča,
- gradnjo otroško igrišče,
- dopolnitev območja s parkirišči, dostopnimi potmi in zeleno infrastrukturo.

Predlog prostorske ureditve območja Ri_3 temelji na urejanju in obnovi odprtih javnih in nepokritih športnorekreativskih površinah. Predlog urejanja prostora območja pri Ugarju temelji na prostorskih analizah, SWOT analizi, smernicah občine, mnenju lokalnih prebivalcev ter z natančnim poznavanjem okolja. Na obravnavanem območju se predvidi popolna obnova atletskega stadiona (slika 53). Ostala športna infrastruktura se na obravnavanem območju prostorsko načrtuje in ureja s končnim predlogom ureditve OPPN za športnorekreativske dejavnosti.

Slika 53: 3D prikaz predloga urejanja prostora s športnorekreacijskimi površinami pri obrtni coni Ugar

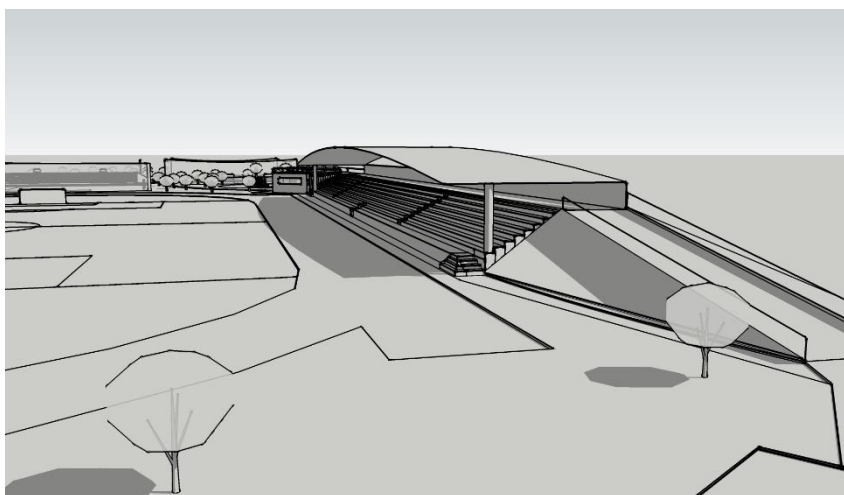
Ureditev območja atletskega stadiona obsega obnovo atletske steze, ki se jo prevleče z umetno maso, imenovano tartan. V območju atletskega stadiona se znotraj atletske steze uredi velika zelenica, ki predstavlja veliko nogometno igrišče v velikosti 62 x 100 m in ustreza vsem mednarodnim predpisom ter normativom za varno uporabo. Na jugovzhodni strani atletskega stadiona se v prostor umesti še eno nogometno igrišče velikosti 48 x 67 m, ki ima za podlago umetno travo. Športnorekreacijska igrišča z asfaltno podlago se nahajajo na jugovzhodni strani nogometnega igrišča z umetno travo. Igrišča z asfaltno podlago so grajena na podlagi standardov in normativov, ki določajo velikost rokometnih in košarkarskih igrišč. Nogometno igrišče z umetno travo in asfaltirani igrišči, ki sta namenjeni košarki in rokometu, so ločeni z manjšo tribuno (slika 54).

Slika 54: 3D prikaz predloga ureditve majhnih tribun pri asfaltiranem igrišču

Na obravnavanem območju Ri_3 so na vzhodni strani predvidene tudi odprte površine z asfaltno podlago, ki so namenjene rolanju, kolesarjenju in ostalim športnorekreacijskim dejavnostim. Na južni strani območja so umeščena tri peščena tenis igrišča v skupnih funkcionalnih dimenzijah 40 x 65 m in ustrezajo mednarodnim standardom uporabe. Severno od tenis igrišč je v velikosti 25 x 38 m predvidena izgradnja dveh igrišč za igranje odbojke na mivki.

Objekt s tribuno (slika 55) na jugozahodni strani atletskega stadiona je načrtovan tako, da se prostor pod tribunami uporabi za garderobne, sanitarne in ostale prostore, ki jih tak športni objekt potrebuje (slika 61 prikazuje prerez območja z veliko glavno tribuno in majhnimi tribunami). Na južni strani tribune je možnost uporabe prostora za storitve v gostinstvu. Na območju urejanja prostora je poskrbljeno tudi za športnorekreacijske površine najmlajše populacije. Otroško igrišče, ki je v območju umeščeno na severni strani igrišča za odbojko, razpolaga z različnimi igrali in koticiki, ki jih otroci potrebujejo. Otroško igrišče je načrtovano v bližini gostinskega lokala, kjer se starši lahko družijo, medtem ko se otroci brezskrbno igrajo.

Slika 55: 3D prikaz predloga glavne tribune

Območje urejanja prostora predvideva tudi nastanek novih parkirnih prostorov. Površine za parkiranje so na severni in južni strani območja, ob obeh dovoznih poteh (slika 62). Parkirne prostore se v primeru večjih prireditev lahko koristi tudi v neposredni bližini centra, pri obrtni coni Ugar. Celotno območje in posamezna športnorekreacijska igrišča so ograjena z varnostno ograjo. Igrišča so v območju med seboj povezana s tlakovano površino. Površina, ki ni namenjena športnim igram v območju, je zelena javna površina in vsebuje različne vrste rastja. Vsa igrišča imajo vzpostavljeno omrežje javne razsvetljave.

Končni predlog urejanja prostora s športnorekreacijskimi površinami v mestu Ribnica prikaže možnost za zdravo in kakovostno bivanje v okolju. Vse športnorekreacijske površine v občini morajo stremeti k javni in varni uporabi teh. Število in količina pokritih in nepokritih športnorekreacijskih površin bi se z uresničitvijo predloga v občini Ribnica povečala. Število nepokritih športnorekreacijskih površin doseže velikost 3,2 m² na prebivalca v občini, kar je v skladu z resolucijo o NPŠ. Z izgradnjo šolske dvorane se prav tako poveča število pokritih športnorekreacijskih površin na 0,3 m² na prebivalca, kar je prav tako zelo blizu resoluciji o NPŠ, ki v svojih smernicah razvoja zagovarja, da optimalno število pokritih športnorekreacijskih površin meri 0,35 m² na prebivalca.

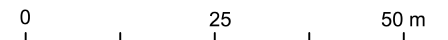
»Ta stran je namenoma prazna.«

Slika 56

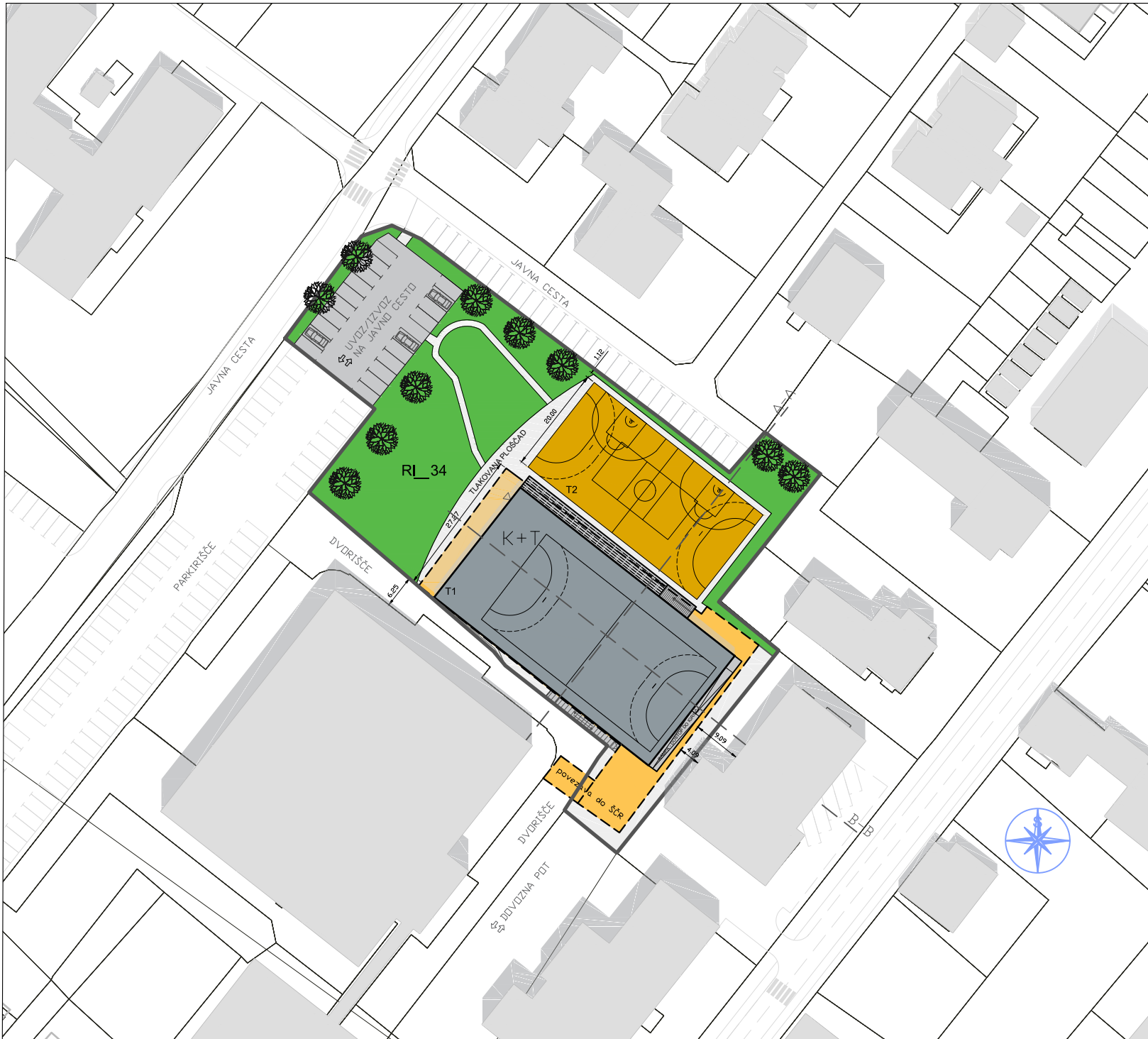
PREDLOG PODROBNE PROSTORSKE UREDITVE ŠOLSKEGA ŠPORTNOREKREACIJSKEGA CENTRA RIBNICA

LEGENDA

- T1 OZNAKA IGRIŠČA
- RI_34 OZNAKA PROSTORSKE ENOTE
- MEJA OBMOČJA
- ETAŽNOST OBJEKTA
- TLAKOVANE POVRŠINE
- ZELENA POVRŠINA
- OBMOČJE TRIBUN
- TERASA OBJEKTA
- MEJA KLETI OBJEKTA
- KLANČINA
- STOPNICE
- VHOD
- KATASTER STAVB
- ZEMLJIŠKI KATASTER
- POSAMEZNA DREVESEA
- PARKIRIŠČE
- OBSTOJEČE PARKIRIŠČE

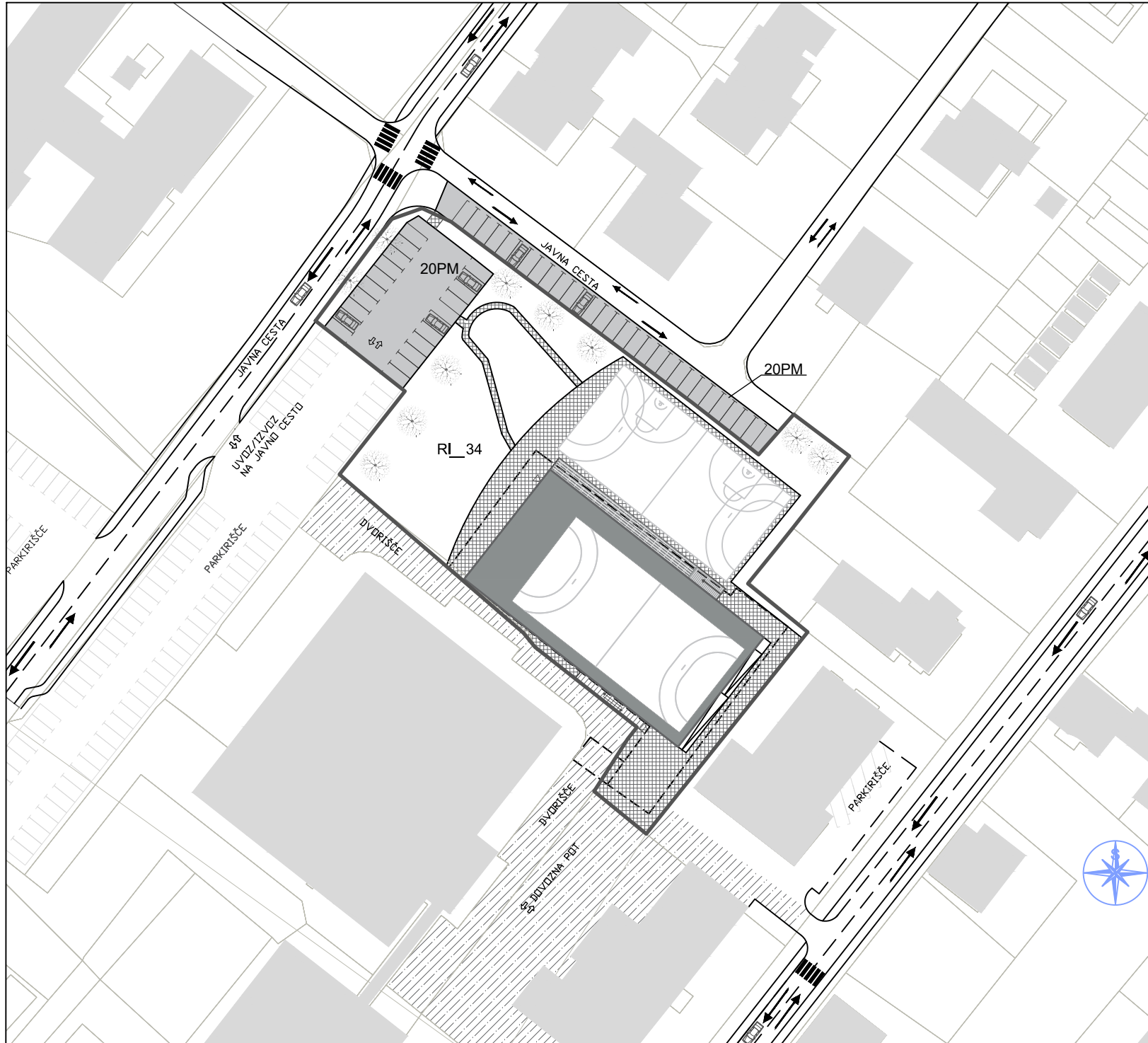

Avtor: Dejan Klavs, dipl. inž. geod. (VSŠ)
Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo,
smer: Prostorsko načrtovanje

Slika 57

PROMETNA UREDITEV ŠOLSKEGA ŠPORTNO- REKREACIJSKEGA CENTRA RIBNICA

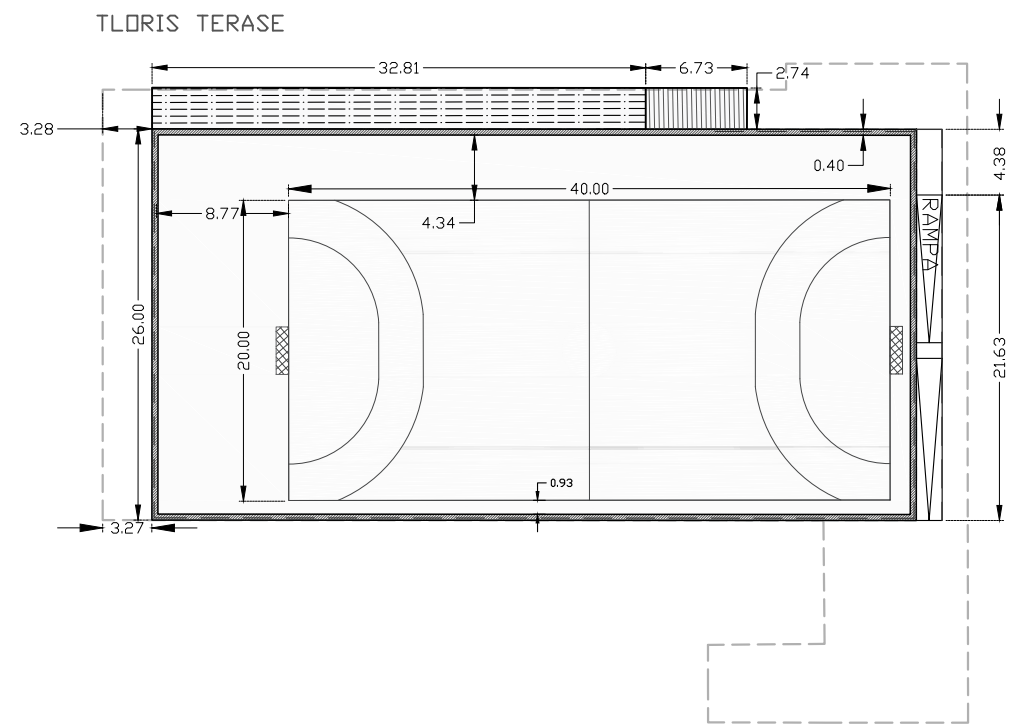
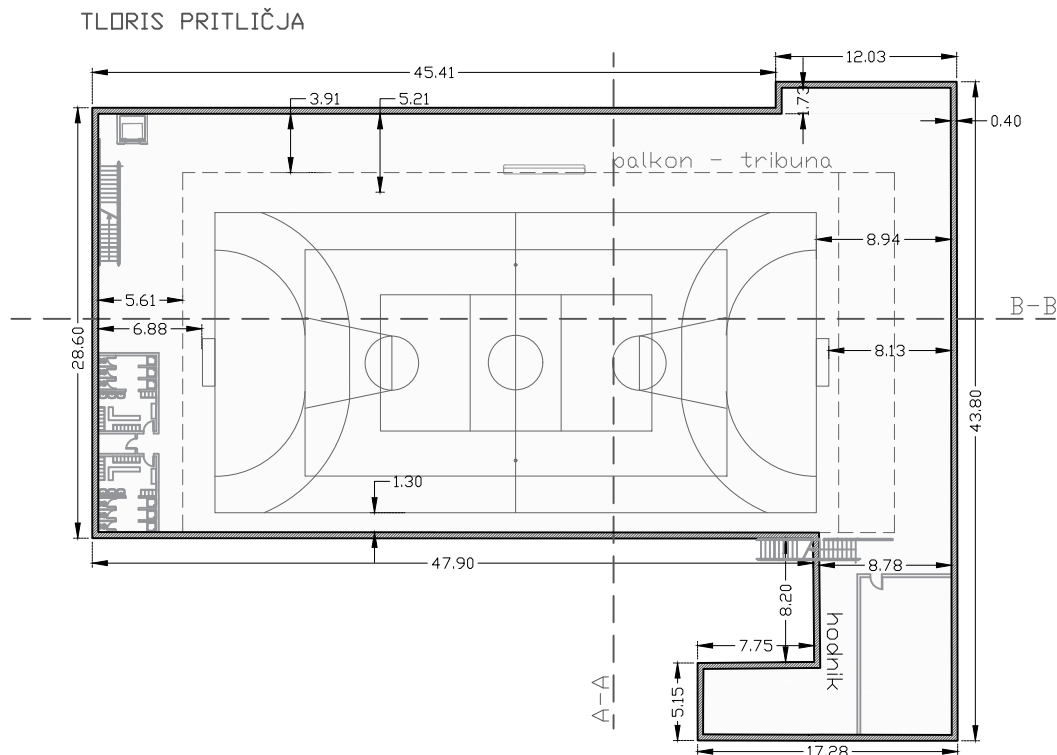

LEGENDA

- RL_34 OZNAKA PROSTORSKE ENOTE
- MEJA OMOČJA
- P+T ETAŽNOST OBJEKTA
- TLAKOVANE POVRŠINE
- OBMOČJE TRIBUN
- OBJEKT - ŠPORTNA DVORANA
- ASFALTIRANE POVRŠINE - DVORIŠČE
- SMER VOŽNJE
- MEJA KLETNE ETAŽE
- VHOD
- KATASTER STAVB
- ZEMLJIŠKI KATASTER
- POSAMEZNA DREVESA
- PARKIRIŠČE
- OBSTOJEČE UREJENO PARKIRIŠČE

0 25 50 m

Avtor: Dejan Klavs, dipl. inž. geod. (VSŠ)
Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo,
smer: Prostorsko načrtovanje

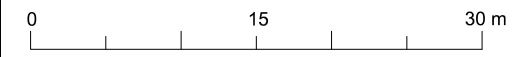

Slika 58

TLORIS OBJEKTA - ŠOLSKA ŠPORTNOREKERACIJSKA DVORANA

LEGENDA

- ZID
- OBJEKT
- VAROVALNA OGRAJA
- TRIBUNA
- STOPNICE
- PRITLIČJE OBJEKTA

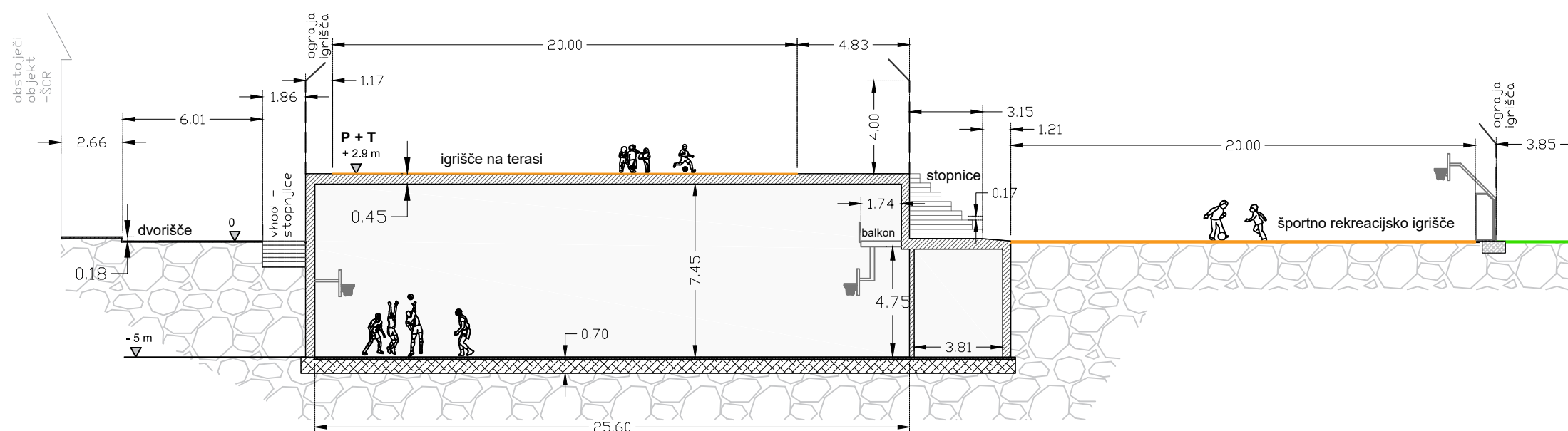
Avtor: Dejan Klavs, dipl. inž. geod. (VSŠ)
 Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo,
 smer: Prostorsko načrtovanje

»Ta stran je namenoma prazna.«

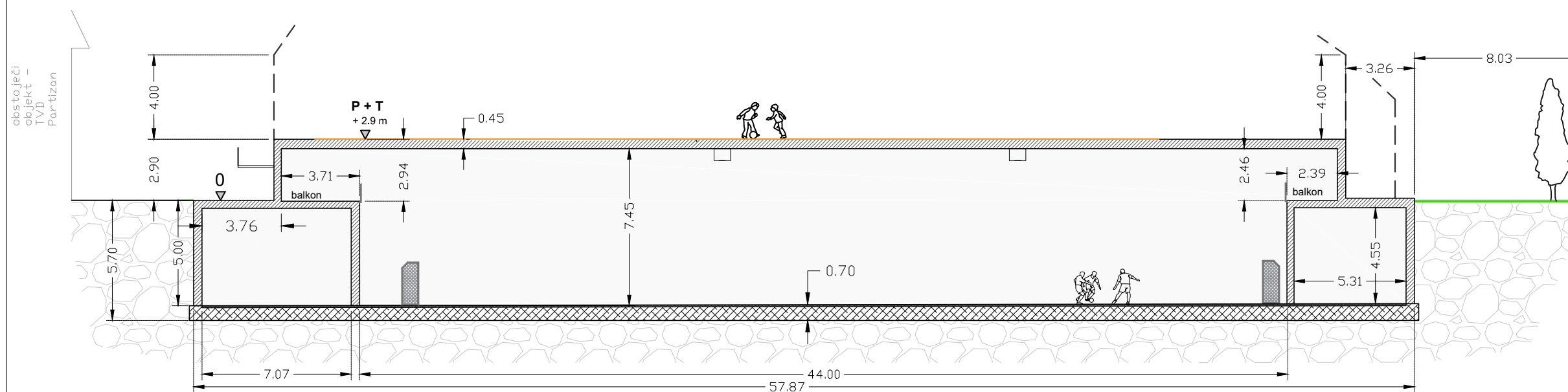
Slika 59

**PREREZ SKOZI
OBMOČJE ŠOLSKEGA
ŠPORTNO-
REKREACIJSKEGA
CENTRA RIBNICA**

PREREZ A-A

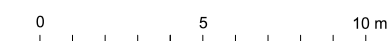

PREREZ B-B

LEGENDA

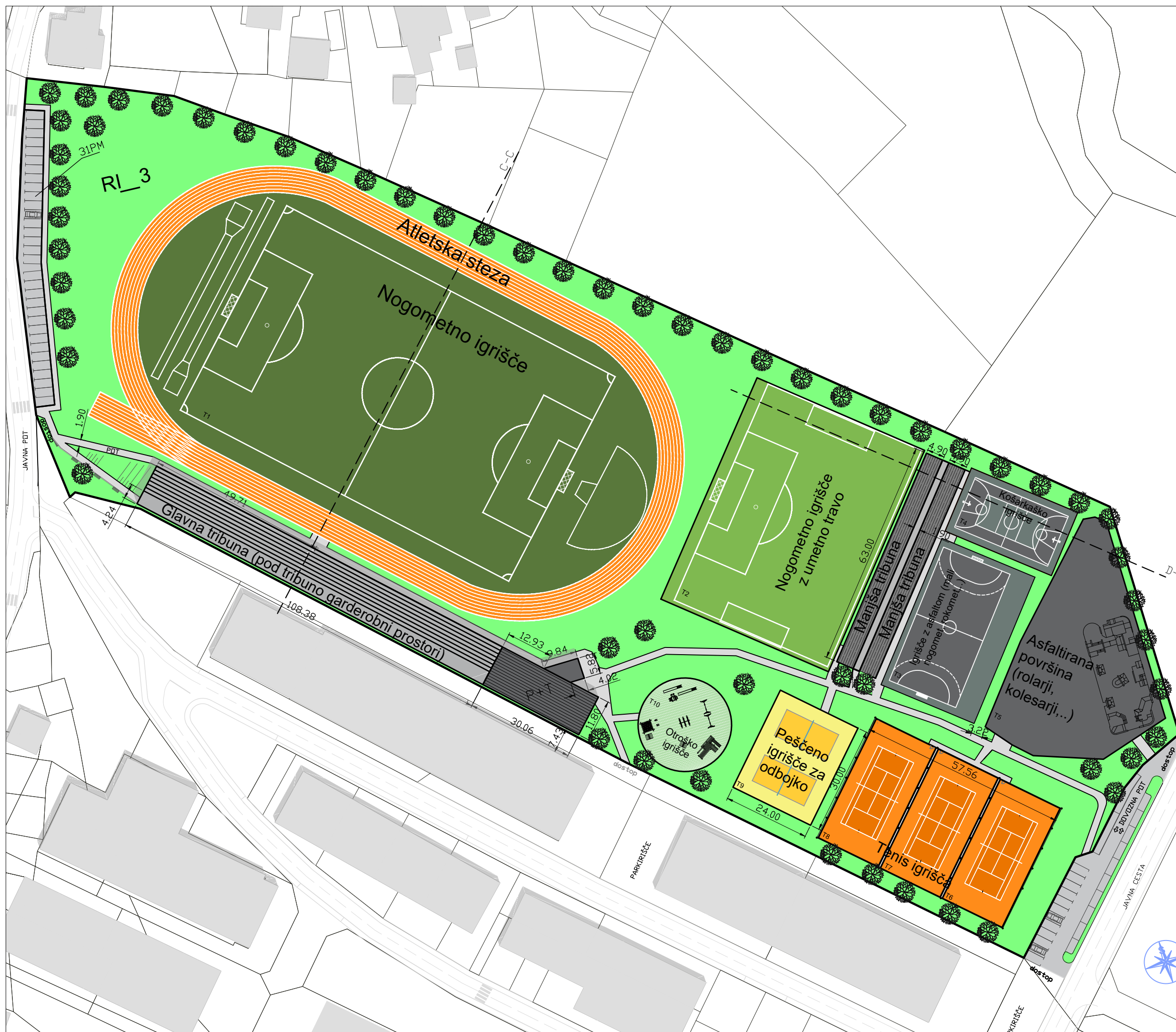
- TEREN
- OBJEKT
- ZID OBJEKTA
- TEMELJ OBJEKTA
- VIŠINSKA KOTA
- IGRIŠČE
- VAROVALNA OGRAJA
- OBSTOJEČI OBJEKT

Avtor: Dejan Klavs, dipl. inž. geod. (VSŠ)
Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo,
smer: Prostorsko načrtovanje

Slika 60

**PREDLOG PODROBNE
PROSTORSKE
UREDITEV ŠPORTNO-
REKREACIJSKEGA
CENTRA PRI UGARJU**

LEGENDA

RL₃₄ OZNAKA PROSTORSKE ENOTE

MEJA OBMOČJA

T1 OZNAKA IGRIŠČA

P+T ETAŽNOST OBJEKTA

OBJEKT - TRIBUNA

OBJEKT

ZELENA POVRŠINA

ŠPORTNOREKREACIJSKO IGRIŠČE

OTROŠKO IGRIŠČE

PEŠČENO IGRIŠČE - MIVKA

PEŠČENO IGRIŠČE

TLAKOVANE POVRŠINE

VHOD

KATASTER STAVB

ZEMLJIŠKI KATASTER

POSAMEZNA DREVESA

PARKIRIŠČE

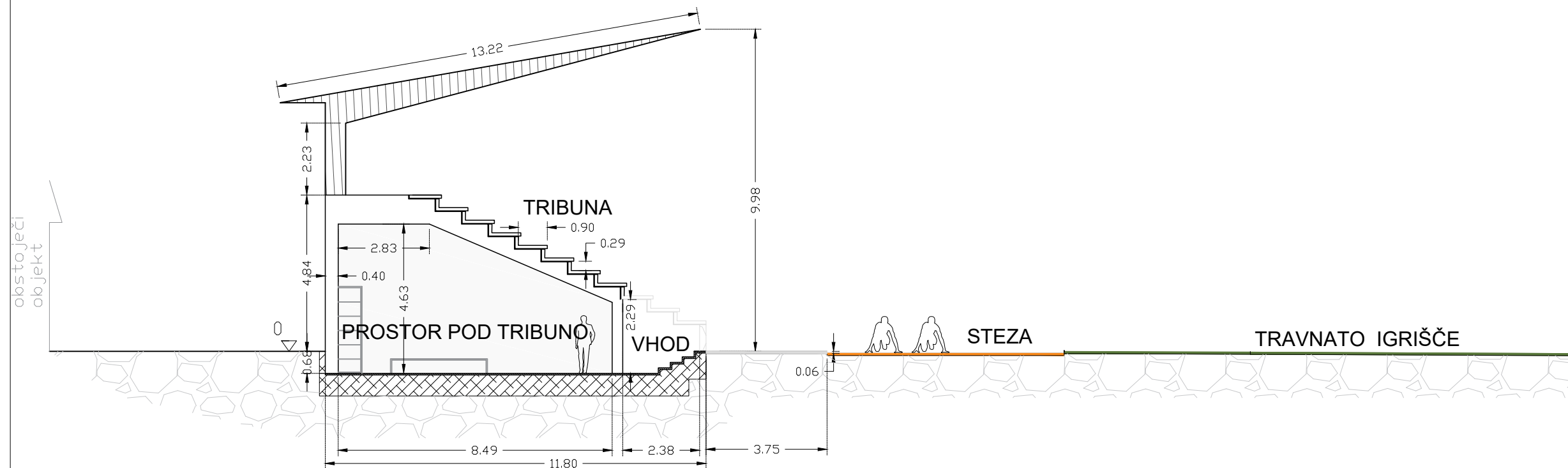
0 25 50 m

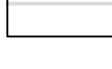

Avtor: Dejan Klavs, dipl. inž. geod. (VSŠ)
Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo,
smer: Prostorsko načrtovanje

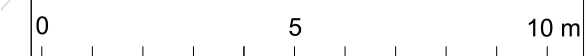
**PREREZ OBMOČJA
ŠPORTNO-
REKREACIJSKEGA
CENTRA PRI UGARJU**

PREREZ C-C - VELIKA TRIBUNA

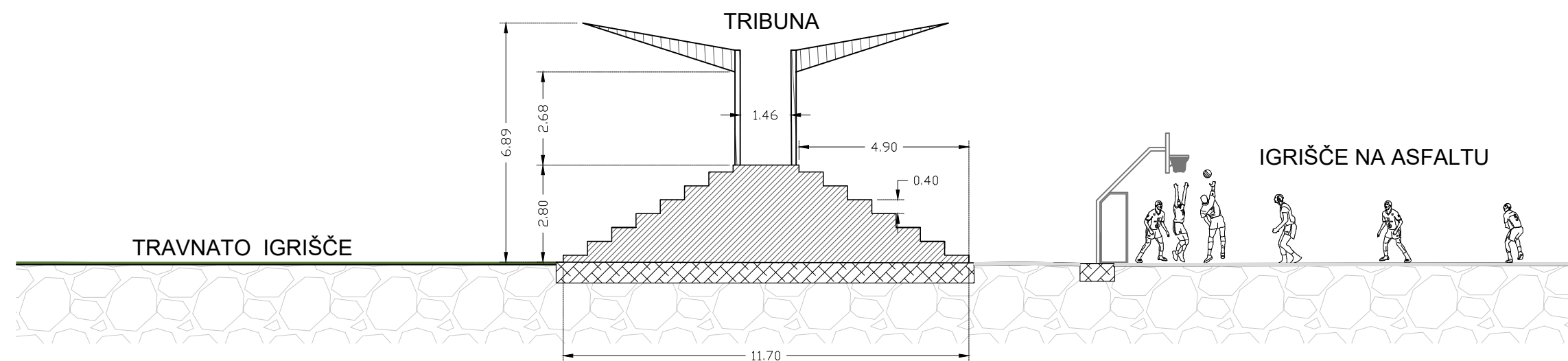
LEGENDA

- TEREN
- OBJEKT
- ZID OBJEKTA
- STREHA
- TEMELJ OBJEKTA
- VIŠINSKA KOTA
- ATLETSKA STEZA
- TRAVNATO IGRIŠČE
- TLAKOVANO, ASFALT
- OBSTOJEČI OBJEKT

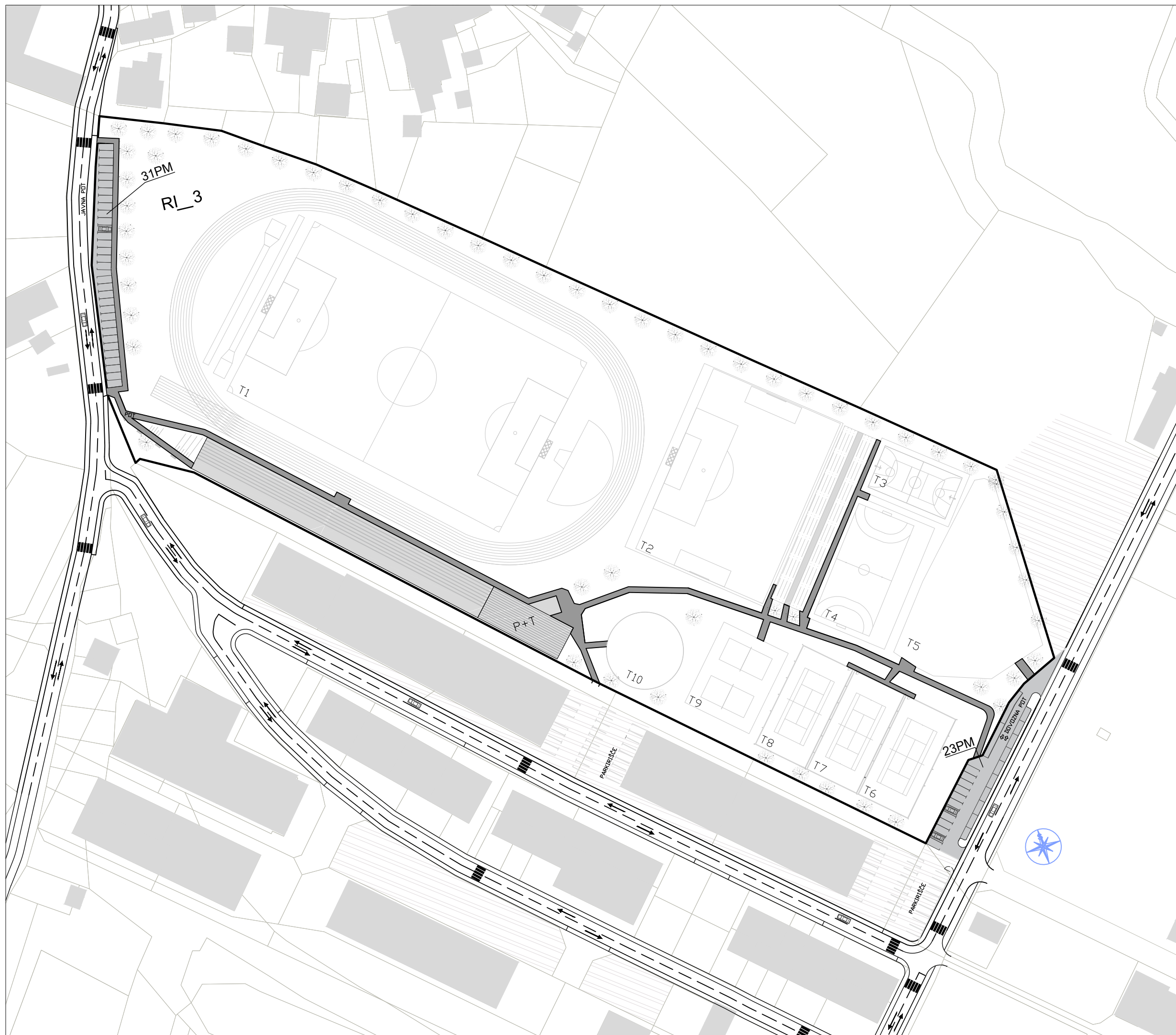

Avtor: Dejan Klavs, dipl. inž. geod. (VSŠ)
Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo,
smer: Prostorsko načrtovanje

PREREZ D-D - MAJHNA TRIBUNA

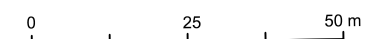

**PROMETNA UREDITEV
ŠPORTNO-
REKREACIJSKEGA
CENTRA PRI UGARJU**

LEGENDA

- RI_34 OZNAKA PROSTORSKE ENOTE
- MEJA OBMOČJA
- T1 OZNAKA IGRIŠČA
- OBJEKT - TRIBUNA
- OBMOČJE TRIBUN
- SMER VOŽNJE
- P+T ETAŽNOST OBJEKTA
- TLAKOVANE POVRŠINE
- OBMOČJE ZA PARKIRANJE
- VHOD
- KATASTER STAVB
- ZEMLJIŠKI KATASTER
- POSAMEZNA DREVEVA
- PARKIRIŠČE

6 RAZPRAVA IN ZAKLJUČEK

V nalogi smo na konkretnem primeru majhnega slovenskega mesta Ribnica ugotavljali število in velikost javnih športnorekreacijskih površin, ki služijo tudi širšemu regionalnemu in/ali mednarodnemu namenu. S pomočjo analiz in terenskega dela smo ugotovili, da v občini in mestu Ribnica teh pravzaprav skoraj ni. Trenutno stanje in količino pokritih in nepokritih športnorekreacijskih površin v mestu smo primerjali s širšim območjem na občinski, medobčinski ter nacionalni ravni. Športna infrastruktura, ki predstavlja pomemben del občinskega in regionalnega pomena, je Športni center Ribnica z dvorano in bazenom.

Pomembno vlogo v razvoju, izboljšavi in sprejemanju športnorekreacijskih površin v okolje in urejanju teh imajo lokalne oblasti. Za doseg ciljev trajnostnega razvoja prostora s športnimi površinami je bistveno sodelovanje med lokalnimi oz. občinskimi oblastmi, z različnimi prostorskimi strokovnjaki in društvi, prebivalci itn. V nalogi smo sprejemljivost v lokalnem okolju preverili s pomočjo intervjuja ljudi, zaposlenih v občinski upravi Občine Ribnica, športnih društvih, Združenju športnih centrov Slovenije, ki skrbijo za večje površine območij in tudi s posameznimi prebivalci. Upoštevali smo predvidene projekte v občini, želje občanov, pridobljenih z intervjujem, terensko delo in izvedbe prostorskih analiz ter podali predlog o podrobni prostorski ureditvi športnorekreacijskih površin v mestu Ribnica. Za urejanje in načrtovanje smo izbrali dve ustrezni območji. Predlog podrobnega urejanja in načrtovanja športnorekreacijskih površin je na obeh območjih zasnovan tako, da je v skladu z občinskim prostorskim načrtom, zakonodajo, ki se navezuje na občinski prostorski načrt in ni v nasprotju z varstvenim režimom v prostoru.

Javne športnorekreacijske površine so namenjene vsem prebivalcem, zato je potrebno zagotoviti njihovo funkcionalnost in dostopnost. Javne športnorekreacijske površine lahko pripomorejo k izboljšanju in zdravem motoričnem razvoju otrok in mladostnikov ter ohranjanju spretnosti starejše populacije. Vsakdanje aktivnosti lahko načrtujemo tako, da sledimo kulturni mobilnosti in primarno, če je to le mogoče, uporabimo hojo ali kolo, da premagamo zadane razdalje. Tak način mobilnosti omogoča več srečanj in druženj med ljudmi, s tem pa se dviguje kakovost bivanja v urbanem okolju.

V občini Ribnica bo potrebno sprejeti strategijo športa z namenom in ciljem, da Ribnica postane mesto športa. Mesto Ribnica bo tako postala regionalno športno središče s sodobno športno infrastrukturo, ki je primerna za državne prireditve raznih tekmovanj. Razvoj športa v občini in mestu Ribnica bo temeljil na treh osnovnih smernicah.

- Vsak prebivalec občine Ribnice in sosednje občine bodo lahko prosti čas povezali s športnorekreacijskimi dejavnostmi in se tako bolje spoznali z zdravim načinom življenja in gibanja.
- Kakovostni in vrhunski šport bo ribniškimi športnikom omogočal vrhunske športne dosežke, ne samo na lokalni in državni ravni, ampak tudi na mednarodnih tekmovanjih, kot so evropska prvenstva, svetovna prvenstva, univerzijade in olimpijske igre.
- Gradnja in obnova mestnega športnorekreacijskega prostora; obnoviti bo potrebno staro in zgraditi moderno, funkcionalno, trajnostno in urbano javno športno infrastrukturo, po mednarodnih tekmovalnih standardih, ki bo Ribnico uvrstila na zemljevid razvitih slovenskih in evropskih mest, prijaznih za šport, ter krepila tradicijo lokalnih skupnosti do športa.

Vzdrževalci in upravitelji morajo skrbeti za vse javno športnorekreacijske površine, ki so v lasti društev, lokalnih skupnosti in občin. Upravitelji so lahko javni zavodi, javna podjetja, občine, lokalne skupnosti, zasebni podjetniki, javno-zasebni partnerji ali različne športne organizacije. Te morajo omogočati nemoten dostop in varno uporabo javnih športnorekreacijskih površin. Pravila vedenja in uporabe športnih površin ali objektov se morajo upoštevati in spoštovati.

V Sloveniji trenutno ni določenih standardov in normativov, ki bi natančno opredeljevali, koliko športnorekreacijskih površin je predpisanih na enoto stanovanja ali prebivalca. Resolucija o NPS in PRS nista enotna glede količine pokritih in nepokritih športnih površin na prebivalca. Primeri dobre prakse iz tujine narekujejo strateški načrt na državni in občinski ravni za vse odprte javne prostore z zelenimi in športnorekreacijskimi površinami. Pomanjkanje zakonskih podlag, normativov in standardov v Sloveniji lahko pomeni, da lokalne oblasti ne posvečajo dovolj pozornosti urejanju javnih športnorekreacijskih površin ali pa mogoče celo pretiravajo z njihovim umeščanjem v prostor. Prvi korak k urejanju prostora je ureditev starih, že obstoječih športnorekreacijskih površin, in kasneje po potrebi te nadgrajevati. Za dobro in hitro nadgradnjo športnorekreacijskih površin v občini pa morajo biti prostorski načrti že v naprej načrtovani in če se le da, finančno podprti.

Za boljše urejanje in načrtovanje športnorekreacijskih površin v slovenskih mestih bi bilo dobro vzpostaviti enotno evidenco stanja teh. Evidentiranje bi vsebovalo opise prostorov, kjer se nahajajo vse javne pokrite in nepokrite športnorekreacijske površine na lokalni, občinski, regionalni in ne nazadnje tudi nacionalni ravni. Dobili in vzpostavili bi mrežo, ki bi zagotavljala jasen vpogled v trenutno stanje športnih površin v Sloveniji. Evidentiranje bi potekalo preko spleta, kar bi omogočalo hitro ažuriranje pridobljenih podatkov npr.: informacijah o velikosti, namenu uporabe, zasedenosti itn.

Predlog urejanja prostora v mestu Ribnica je pokazal, da imata območji pri osnovni šoli in v industrijski coni Ugar velik potencial za trajnostni razvoj športnorekreacijskih površin. Težava, ki se pojavlja, je njuno financiranje. Ribnica ima velike razvojne možnosti s svojo bogato zgodovino, ugodno geografsko lego, naravnimi danostmi, bližino reke in glavnega mesta Ljubljane. Potrebno je stremeti k ohranjanju narave, pa vendar omogočiti razvoj območja, da ta ne stagnira. Prostor nam sam po sebi ponuja lepo osnovo za načrtovanje, prostorski načrtovalci pa so tisti, ki dajo prostoru pomen.

VIRI

- Ambrožič, G. 2015. Pravila o gradnji atletskih objektov. <http://www.atletska-zveza.si/o-zvezi/objekti> (Pridobljeno 9. 11. 2015.)
- Arhim. 2015. <http://www.arhim.si/s/oppn/> (Pridobljeno 3. 10. 2015.)
- Bole, D. 2008. Ekonomska preobrazba Slovenskih Mest, Geografija Slovenije. Ljubljana, Geografski inštitut Antona Melika: 232 str.
- Byrne, J. 2007. Quality of life. V: Robbins, P. (ur.). Encyclopedia of Environment and Society: str. 1455–1456.
http://www98.griffith.edu.au/dspace/bitstream/handle/10072/20186/47167_1.pdf?sequence=1
(Pridobljeno 21. 8. 2015.)
- C.E.U. 2015. Council for European Urbanism; General Agreement on Mixed Use; 2015
<http://www.ceunet.org/general-agreement-on-mixed-use/> (Pridobljeno 20. 10. 2015.)
- Černe T. 2009. Informacijski sistem za gospodarjenje z javnimi zelenimi površinami v urbanem okolju. Magistrsko delo. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo: (samozaložba T. Černe): 206 str.
- Černe, T., Žura, M., Rakar, A. 2010. Informacijska podpora gospodarjenju z javnimi površinami v urbanem okolju, Geodetski vestnik 54,1: 46–60.
- Delivering Quality Places. 2007. Urban design compendium 2. London, English partnerships, The housing corporation: 207 str.
- Developing the Right Sports Hall. 2012. <http://www.sportengland.org/media/124505/developing-the-right-sports-hall-2012-rev-2-.pdf> (Pridobljeno 2. 12. 2015.)
- Dolenjska. 2015. Dolenjska drugačna doživetja: <https://www.visitdolenjska.eu/> (Pridobljeno 8. 11. 2015.)
- Doupona, M., Petrović, K. 2000. Šport in družba : sociološki vidiki; Ljubljana, Fakulteta za šport, Inštitut za šport: str. 221–225.
- Drozg, V. 1999. Nekatere značilnosti fizične strukture slovenskih mest. Dela 14: 195–207.
- Neufert, E., Neufert P., Baiche B., Walliman, N. 2012. Architects' Data. London, John Wiley and Sons: 608 str.
- ESPON 1.4.1. 2006. Small and Medium Size Towns (SMESTO). Final Report
http://www.espon.eu/main/Menu_Projects/Menu_ESPON2006Projects/Menu_StudiesScientificSupportProjects/ (Pridobljeno 20. 12. 2015.)
- ESPON TOWN. 2013. Small and medium sized towns in their functional territorial context; Case Study Report.
http://www.espon.eu/export/sites/default/Documents/Projects/AppliedResearch/TOWN/TOWN_Case_Study_Report_-_Slovenia.pdf (Pridobljeno 20. 1. 2016.)

ESPON TOWN. 2014. Town Small and medium sized towns in their functional territorial context; Final Report. 2014.

http://www.espon.eu/export/sites/default/Documents/Projects/AppliedResearch/TOWN/TOWN-DFR_3_7_2014.pdf (Pridobljeno 8. 1. 2016.)

Gehl, J. 2010. Cities for people. London, Island Press: 285 str.

Good Practice in Europe. 2010. http://www.impala-eu.org/poin2010/images/stories/poin2010_abstractbook.pdf (Pridobljeno 10. 2. 2016.)

Goršič, A. 2010. Osnove krajinarstva. El knjiga. Novo mesto, Grm - center biotehnike in turizma: 73 str.

Graybeal. 2013. Municipal Parks
<http://escholarship.org/uc/item/59c1m31p?query=sportPublic%20Spaces#page-1> (Pridobljeno 3. 2. 2016.)

Grix J. in Houlihan B. 2013. Sports Mega-Events as Part of a Nations Soft Power Strategy. London, The Cases of Germany and the UK: str. 555–692.

Healthy Parks Healthy People. 2016. Urban planning and the importance of green space in cities to human and environmental health <http://www.hphpcentral.com/article/urban-planning-and-the-importance-of-green-space-in-cities-to-human-and-environmental-health> (Pridobljeno 28. 10. 2015.)

Invitation. 2015. <http://www.askpins.com/pics/73/what-is-the-measurement-of-a-football-pitch-in-square-meters.jpg> (Pridobljeno 9. 11. 2015.)

IPOP. 2016. Inštitut za politike prostora. <http://ipop.si/> (Pridobljeno 21. 12. 2015.)

Javni prostor. 2016. https://sl.wikipedia.org/wiki/Javni_prostor (Pridobljeno 20. 11. 2015.)

Jenšterle, J. 2013. Združenje športnih centrov Slovenije; V: Standardi in normativi infrastrukture za šport in prosti čas; strokovni pripomoček; drugi del - zunanje površine za šport in prosti čas, stadioni in nogometna igrišča. Kranj, mednarodna šola managementa infrastrukture za šport in prosti čas: 127 str.

Jenšterle, J. 2015. Izobraževalni program za načrtovanje, gradnjo, upravljanje, vzdrževanje in uporabo infrastrukture za šport in prosti čas.
http://www.iaslim.org/IASLIM,iaslim,mednarodna_sola_managementa.htm (Pridobljeno 20. 11. 2015.)

Jenšterle, J. 2012. Združenje športnih centrov Slovenije. V: Prihodnost infrastrukture za šport in prosti čas.; Standardi in normativi infrastrukture za šport in prosti čas. Kranj, Mednarodna šola managementa infrastrukture za šport in prosti čas: str. 1-20.

Jerak, A. 2014. Vpliv urbanističnih kazalnikov na določanje kakovosti bivanja. Diplomsko delo. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo (samozaložba A. Jerak): 91 str.

Jurak, G., Kovač, M. 2013. Pomen šolske športne dvorane za razvoj športne kulture. Ljubljana, Fakulteta za telesno kulturo; Zveza telesnokulturnih organizacij Slovenije: str. 119–123.

Kakovost bivanja. 2015. <http://kolo.uirs.si/UrbanamobilnostIT/Kakovostbivanja/tabid/62/Default.aspx> (Pridobljeno 9. 10. 2015.)

Kaplan, R., Kaplan, S., Ryan, R. L. 1998. With people in mind: Design and management of everyday nature. Washington, DC, Island Press: 239 str.

Kavčič, B. 2010. Šport - gradnik pozitivnih vrednot in blažilec socialnih razlik; V: Športna rekreacija danes in jutri. Ljubljana, Državni svet Republike Slovenije: str. 9–11.

Klasifikacija vrst objektov. 2011. Uradni list RS, št. 109/2011; z dne 30. 12. 2011.
<https://www.uradni-list.si/1/content?id=106984> (Pridobljeno 19. 12. 2015.)

Kos, D. 2008. Polivalentnost mestnih prostorov. Ljubljana – odprti javni prostor: str. 60–61.
<http://www.ab-magazine.com/177-178.html> (Pridobljeno 2. 12. 2015.)

Koželj, J. 2007. Opredelitev sodobnega mesta V: O urbanizmu: Kaj se dogaja s sodobnim mestom? Ljubljana, Krtina: str. 195–208.

Krajner, P. 2008. Oblikovanje javnih odprtih površin po meri vseh uporabnikov. Urbani izziv 19, 2: 86-94.

Kristan, S. 2000. Športoslovje na Slovenskem danes. Ljubljana, Fakulteta za šport: 187 str.

KZS. 2015.
http://www.kzs.si/fileadmin/user_upload/pravilniki/pravila/Uradna_kosarkarska_pravila_2010.pdf (Pridobljeno 20. 12. 2015.)

Leskovec, B. 1998. Zasnova športne infrastrukture v prostoru Leskovec. Urbani izziv 9,1: 31–40.

Letni delovni načrt. 2015. Osnovna šola dr. Franceta Prešerna; šolsko leto 2015/2016.

Lindav, U. 2008. Športni parki – njihov pomen in načrtovanje. Diplomsko delo. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta (samozaložba U. Lindav): 63 str.

Lisec, A., Prosen, A. 2008. Celostni pristop k upravljanju zemljišč na podeželju – zemljiški menedžment, Geodetski vestnik 52, 4: 759–772.

LUZ. 2008. www.luz.si (Pridobljeno 15. 11. 2015.)

Mesta in urbana območja. 2016. Ministrstvo za okolje in prostor Republike Slovenije; Ljubljana, MOP, http://www.mop.gov.si/si/delovna_podrocja/urbani_razvoj/mesta_in_urbana_obmocja/ (Pridobljeno 14. 1. 2016.)

Mežek, M. 2009. Idejna zasnova borilnice na prostem kot nove športno turistične ponudbe mestnih parkov. Diplomsko delo. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Odd. za krajinsko arhitekturo: 120 str.

Miklavc, M. 2004. http://www.revija-vita.com/index.php?stevilkavita=73&naslovclanek=Mobilnost_v_urbanem_prostoru (Pridobljeno 16. 10. 2015.)

Mivka. 2015. <http://www.mivka.si/> (Pridobljeno 20. 10. 2015.)

Mixed-use development. 2015. https://en.wikipedia.org/wiki/Mixed-use_development (Pridobljeno 20. 10. 2015.)

Mobility. 2015. <http://greencity.wikia.com/wiki/Mobility> (Pridobljeno 2. 11. 2015.)

Navodila za graditev osnovnih šol v Republiki Sloveniji. 2007. Ministrstvo za šolstvo in šport; Razpisno gradivo; http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/razpisi/investicije/prijava_investicij_navodila_OS_8_6_07.pdf (Pridobljeno 2. 10. 2015.)

NPŠ. 2014. Nacionalni program športa v Republiki Sloveniji 2014-2023; http://www.zdus-zveza.si/docs/KOMISIJA%20ZA%20C5%A0PORT,%20REKR/NACIONALNI_PROGRAM_SPORTA_V_RS_2014-2023.pdf (Pridobljeno 1. 10. 2015.)

Občina Ribnica. 2015. www.ribnica.si (Pridobljeno 3. 10. 2015.)

OECD. 2012. Definition of Functional Urban Areas (FUA) for the OECD metropolitan database. <http://www.oecd.org/gov/regional-policy/Definition-of-Functional-Urban-Areas-for-the-OECD-metropolitan-database.pdf> (Pridobljeno 8. 1. 2016.)

Ogorelec, B. 1995. Komuniciranje z javnostjo, priročnik za urbaniste. Ljubljana, Urbanistični inštitut RS: 63 str.

Open Space for Sport and Recreation. 2003. <http://www.nprsr.qld.gov.au/recreation/pdf/open-space/open-space-planning-principles-implementation.pdf> (Pridobljeno 20. 12. 2015.)

Open space strategies. 2009. <https://www.designcouncil.org.uk/sites/default/files/asset/document/open-space-strategies.pdf> (Pridobljeno 20. 12. 2015.)

Open Space, Sport & Recreation. 2007. <http://www.harlow.gov.uk/sites/harlow/files/documents/files/Open%20Space,%20Sport%20Recreation%20Supplementary%20Planning%20Document.pdf> (Pridobljeno 20. 11. 2015.)

Open Space, Sport and Outdoor Recreation. 2016. http://www.planningni.gov.uk/index/policy/planning_statements/pps08/pps08_annexes/pps08_annex_b.htm (Pridobljeno 20. 10. 2015.)

Pavlin, B. Milenkovič, A., Klasinc, S., et al. 2003. Mestna naselja v Republiki Sloveniji. Ljubljana, Statistični urad Republike Slovenije: str. 9-34. www.stat.si/doc/pub/mestna_naselja_slo_03.pdf (9. 1. 2016.)

Peirce N. 2012. Citiwerw. <http://citiwire.net/columns/cities-metros-respond-to-a-new-global-economy/> (Pridobljeno 13. 1. 2016.)

PISO. 2016. Prostorski informacijski sistem občin. <http://www.geoprostor.net/> (Pridobljeno 1. 2. 2016.)

Planning and Design for Outdoor Sport and Play. 2008. <http://www.medway.gov.uk/pdf/Planning-and-Design-for-Outdoor-Sport-and-Play-2008.pdf> (Pridobljeno 10. 1. 2016.)

Planning and Open Space. 2008. Planning Advice Note 65. The Scottish Government.
<http://www.scotland.gov.uk/Resource/Doc/225179/0060935.pdf> (Pridobljeno 10. 12. 2015.)

Planning department. 2015.
http://www.pland.gov.hk/pland_en/tech_doc/hkpsg/full/ch4/ch4_text.htm#1.8 (Pridobljeno 7. 12. 2015.)

Planning for Parks, Recreation, and Open Space in Your Community. 2005.
<http://www.commerce.wa.gov/Documents/GMS-Planning-for-Parks-Recreation-Open-Space.pdf>
(Pridobljeno 26. 12. 2015.)

Planning Policy Guidance. 2015. Planning for open space, sport and recreation
http://www.leics.gov.uk/ppg17_planning_for_open_space_sport_and_recreation_2002.pdf
(Pridobljeno 16. 12. 2015.)

Planning Practice Guidance. 2016. <http://planningguidance.communities.gov.uk/> (Pridobljeno 15. 12. 2015.)

Plut, D. 2007a. Sonaravni razvoj (napredek) in geografija. Dela, 28: 287–304.

Pogačnik, A. 1999.. Urbanistično planiranje. Ljubljana, Univerzitetni učbenik: 252 str.

Prosen, A., Zavodnik Lamovšek, A., Žaucer, T., Drobne, S., Soss, K., Milanovič Pichler, N., Sitar, M. 2008. Pomen majhnih in srednje velikih mest za razvoj urbanih območij. CRP program: Konkurenčnost Slovenije 2006-2013. Ljubljana, povezovanje ukrepov za doseganja trajnostnega razvoja: 119 str.

Prostorski red Slovenije. 2004. Uradni list RS, št. 122/2004.

Rak A. 2014. <http://www.toknowpress.net/ISBN/978-961-6914-09-3/papers/ML14-589.pdf>
(Pridobljeno 16. 2. 2016.)

Rakar, A. 2008. Osnove urejanja prostora. Študijsko gradivo. Prostorsko planiranje in prostorski akti. Ljubljana, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo, Inštitut za komunalno gospodarstvo: str. 1–20.

Ravbar, M. 1993. Kriteriji za opredeljevanje mest v Sloveniji. Ljubljana, Inštitut za geografijo Univerze v Ljubljani: str. 8–10.

Recreation Open Space and Greening. 2016
http://www.pland.gov.hk/pland_en/tech_doc/hkpsg/full/ch4/pdf/ch4.pdf (Pridobljeno 16. 1. 2016.)

Residential Development Outdoor Play Space Provision. 2000.
https://www.stroud.gov.uk/info/outdoor_play_space_provision.pdf (Pridobljeno 16. 10. 2015.)

Rogatka, K., Rudge, R., Ribeiro, R. 2015. Kompaktno mesto in njegova družbena percepcija: študija primera. Urbani izziv 1: 56–66.

Savec, F. 2005. Pomen rekreacije v sodobnem načinu življenja. <http://www.gore-ljudje.net/novosti/2979/> (Pridobljeno 2. 9. 2015.)

Simoneti, M. 2014. Sodelovanje javnosti v urejanju prostora se splača.
<http://ipop.si/2014/04/06/sodelovanje-javnosti-v-urejanju-prostora-se-splaca/> (Pridobljeno 6. 9. 2015.)

Simoneti, M., Zavodnik Lamovšek, A. 2009. Prostor za vsakdanjo rabo: širimo znanje za sodelovanje pri urejanju prostora. Ljubljana, Ministrstvo za okolje in prostor, Direktorat za prostor: 53 str.

Smaniotta Costa, C., Šuklje Erjavec, I., Mathey, J. 2008. Zelene površine – najpomembnejši vir za sonaravnost mest. Urbani izziv 95–110.

Smart growth. 2015a. <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2936977/> (Pridobljeno 19. 10. 2015.)

Smart growth. 2015b. https://en.wikipedia.org/wiki/Smart_growth (Pridobljeno 19. 10. 2015.)

Smrekar, A., Tiran, J. 2013. Pomen zelenih površin za kakovost bivanja v mestih: razvoj misli skozi čas. Geografski vestnik 85: 57–67.

Spatial Planning for Sport and Active Recreation. 2005.

<http://www.sportengland.org/media/121927/document-8-spatial-planning-for-sport-guidance-on-se-aspirations-and-experience-5-.pdf> (Pridobljeno 6. 11. 2015.)

Sport and physical activity. 2014.

http://ec.europa.eu/health/nutrition_physical_activity/docs/ebs_412_en.pdf (Pridobljeno 16. 1. 2016.)

Sport and recreation. 2016. <http://www.sporta.org/> (Pridobljeno 2. 11. 2015.)

Sport England. 2015. <https://www.sportengland.org/> (Pridobljeno 6. 10. 2015.)

Sport in the City. 2013. http://sportinthecity.net/files/7513/8012/2944/Sport_in_the_City_-_paper_Casas_Valle_Kompier.pdf (Pridobljeno 17. 1. 2016.)

Sport, Recreation and Open Space. 2009. - <http://gov.wales/docs/desh/policy/090206tan16en.pdf> (Pridobljeno 7. 10. 2015.)

Sport, Recreation and Open Space. 2012. <http://www.cornwall.gov.uk/media/3638115/Sport-Recreation-and-Open-Space.pdf> (Pridobljeno 3. 11. 2015.)

Sporting Future. 2015.

https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/486622/Sporting_Future_ACCESSIBLE.pdf (Pridobljeno 26. 12. 2015.)

SPRS. 2004. Strategiji prostorskega razvoja Slovenije. Ljubljana, Ministrstvo za okolje, prostor in energij, direktorat za prostor: 75 str.

SSKJ. 2000. Slovar slovenskega knjižnega jezika. Ljubljana. Slovenska akademija znanosti in umetnosti; Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti; Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. <http://bos.zrc-sazu.si/sskj.html> (Pridobljeno 2. 11. 2015.)

Starček, S., Petrovič, D. 2013. Prostorsko-časovna analiza stanja športnih objektov v Sloveniji v obdobju 1975–2012. Ljubljana, Geodetski vestnik 57, 3: 544–560.

Strategija izgradnje športnih objektov v občini Krško. 2008. Mreža športnih objektov v občini Krško; Krško, Št. projekta: 08170-00. http://www.krsko.si/uploads/seje/92/zsPC6_Strategija_iz_sp_ob_-_opredelitev_do_pripom.pdf (Pridobljeno 26. 9. 2015.)

SURS. 2016. Statistični urad Republike Slovenije. <http://www.stat.si/statweb> (Pridobljeno 6. 1. 2016.)

Špes, M. 2008. Imajo slovenska majhna mesta dobra izhodišča za trajnostni razvoj.
<http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-FMXWFTUD/#> (Pridobljeno 10. 12. 2015.)

Športna rekreacija danes in jutri. 2010. Zbornik referatov in razprav, št. 3. Ljubljana, Državni svet Republike Slovenije: 63 str.

Šulin Košar, A. 2014. Koncept trajnostno kompaktnega mesta. Izvirni znanstveni članek št. 41.
Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo: str. 145–164.

Telesna aktivnost. 2016. <http://www.potdozdravja.net/telesna-aktivnost> (Pridobljeno 2. 1. 2016.)

Tenisportal. 2015. <http://www.tenisportal.si/vec-o-tenisu/pravila-tenisa> (Pridobljeno 21. 10. 2015.)

The Health and Physical Activity. 2016. <https://www.noo.org.uk> (Pridobljeno 26. 1. 2016.)

Trajnostna mobilnost. 2013. Trajnostna mobilnost priročnik za učitelje v srednjih šolah. Ministrstvo za infrastrukturo in prostor, Ljubljana. Ministrstvo za infrastrukturo in prostor: 86 str.

Kakovost bivanja. 2016. Trajnostni razvoj - Kakovost bivanja. Ministerstvo za šolstvo in šport.
http://www.cpi.si/files/cpi/userfiles/TrajnostniRazvoj/04_Kakovost_bivanja.pdf (Pridobljeno 2. 2. 2016.)

Trajnostni razvoj. 2015b. https://sl.wikipedia.org/wiki/Trajnostni_razvoj (Pridobljeno 18. 12. 2015.)

Urbani razvoj. 2014. Podlaga za razpravo o vlogi mest za trajnostni urbani razvoj.
<http://www.goforesight.eu/urbani-forum/mesta/docs/Podlaga-za-razpravo-o-mestih.pdf> (Pridobljeno 18. 12. 2015.)

Urbani razvoj. 2016. http://www.mop.gov.si/si/delovna_podrocja/urbani_razvoj/ (Pridobljeno 5. 4. 2016.)

Urbanizem. 2015. https://urbanizem.ljubljana.si/index3/files/OPN_MOL_ID_odlok.pdf (Pridobljeno 18. 12. 2015.)

Uredba o klasifikaciji vrst objektov in objektih državnega pomena. Uradni list RS, št. 109/2011.
<https://www.uradni-list.si/1/content?id=106984> (Pridobljeno 18. 12. 2015.)

Uredba o razvrščanju objektov glede na zahtevnost, Uradni list RS, št. 18/2013.
<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=URED6200> (Pridobljeno 17. 12. 2015.)

Verbinc, F. 1979. Slovar tujk. 6. izd. Ljubljana, Cankarjeva založba: 770 str.

Vertelj Nared, P. 2014. Vloga javnega prostora kot podpora urbanemu razvoju na primeru majhnih mest v Sloveniji. Doktorska disertacija. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo (samozaložba P. Vertelj Nared): 218 str.

Vizija razvoja infrastrukture za šport in prosti čas občine Brežice, danes in jutri. 2011. Zavod za šport Brežice. <http://www.eposavje.com/sport/5609-vizija-razvoja-infrastrukture-za-sport-in-prosti-cas-obcine-brezice.html> (Pridobljeno 27. 12. 2015.)

Vrišer, I. 1995. Problemi z opredeljevanjem mest in mestnih občin v Sloveniji. V: Černe, A.(ur.), Gosar, A.(ur.), M. Klemenčič, M. (ur.) et al. Geografska problematika slovenskega alpskega sveta in slovenskih mest. Dela 11: str. 77–108.

Warrington. 2016.

https://www.warrington.gov.uk/directory_record/4900/orford_park/category/54/parks_and_gardens (Pridobljeno 17. 1. 2016.)

WCED 1987. 2015. <http://www.un-documents.net/our-common-future.pdf> (Pridobljeno 18. 11. 2015.)

Zakon o graditvi objektov. 2004. Uradni list RS št. 102/04 – uradno prečiščeno besedilo, 14/05 – popr., 92/05 – ZJC-B, 93/05 – ZVMS, 111/05 – odl. US, 126/07, 108/09, 61/10– ZRud-1, 20/11 – odl. US, 57/12, 101/13 – ZDavNepr, 110/13 in 19/15).

Zakon o prostorskem načrtovanju. Uradni list RS, št. 33/07.

Zakon o športu. Uradni list RS št. 22/98, 97/01 – ZSDP in 15/03 – ZOPA.

Zakon o urejanju prostora; Uradni list RS št. 18/84, 15/89, UL RS, št. 23/02 – odl. US in 110/02 – ZUreP-1.

ZaVita. 2015. <http://www.zavita.si/index.php/upravljanje-z-naravnimi-viri-in-infrastrukturo/strokovne-podlage-za-nacrtovanje-sportne-in-rekreacijske-infrastrukture> (Pridobljeno 3. 10. 2015.)

Zavodnik Lamovšek, A., Drobne, S., Žaucer, T. 2008. Majhna in srednje velika mesta kot ogrodje policentričnega urbanega razvoja. Ljubljana, Geodetski vestnik 52, 2: 267–312.

Združenje športnih centrov Slovenije. 2015.

http://www.iaslim.org/SPORTCENTER_slo.,projekti,zakonodaja_s_podrocja_sportne_infrastrukture.htm (Pridobljeno 20. 12. 2015.)

Združenje športnih centrov Slovenije. 2016. <http://www.sportnicentri.si/> (Pridobljeno 2. 1. 2016.)

Zelena infrastruktura. 2010. Evropska unija. 2010.

http://ec.europa.eu/environment/pubs/pdf/factsheets/green_infra/sl.pdf (Pridobljeno 8. 10. 2015.)

Zoecasper. 2016. European Handball Training Program. <http://zoecasper.weebly.com/> (Pridobljeno 20. 10. 2015.)

ZUM. 2015. Urbanizem planiranje, projektiranje. <http://www.zum->

[mb.si/index.php?section=delovna_podrocja&page=nasi_izdelki&sub=novi_zakon](http://www.zum-mb.si/index.php?section=delovna_podrocja&page=nasi_izdelki&sub=novi_zakon) (Pridobljeno 10. 10. 2015.)